

МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ

Наукове товариство студентів, курсантів, слухачів, аспірантів,
ад'юнктів, докторантів і молодих вчених

СУЧАСНА НАУКА І ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

Тези доповідей
учасників XXVIII науково-практичної конференції
курсантів та студентів

(м. Харків, 14 травня 2021 р.)

Харків 2021

УДК 340.1
С91

*Друкується за рішенням оргкомітету за дорученням
Харківського національного університету внутрішніх справ
№ 45 від 16.03.2021*

- С91 Сучасна наука і правоохоронна діяльність : тези доп. учасників XXVIII наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 14 трав. 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. т-во студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів, докторантів і молодих учених. – Харків : ХНУВС, 2021. – 312 с.

У збірці знайшли відображення наукові розвідки курсантів, студентів і слухачів магістратури Харківського національного університету внутрішніх справ та інших ЗВО України із багатьох галузей правоохоронної та правозастосовної діяльності. Частину робіт обговорено на підсумковій науково-практичній конференції.

УДК 340.1

Матеріали викладено в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори та їх наукові керівники. Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Видавнича діяльність. Матеріали науково-практичних конференцій, семінарів тощо», а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>).

ЗМІСТ

СОКУРЕНКО В. В. ВІТАЛЬНЕ СЛОВО.....	18
---	----

СЕКЦІЯ 1

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО- СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

ГЛУЩЕНКО С. Д. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ.....	19
СВИСТУН Я. В. ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КУРСАНТІВ І СТУДЕНТІВ ХНУВС	20
СОФІЧ А. О. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ	21
ТРОФИМЕНКО Є. В. ПАТРІОТИЗМ ЯК ДУХОВНА ЦІННІСТЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	23

СЕКЦІЯ 2

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ІСТОРІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

БАЛЕРА В. О. ПРАВО НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ В УМОВАХ ВСЕСВІТНЬОЇ ПАНДЕМІЇ	25
БАЛЕРА В. О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	27
БІЛОВАШ І. В. СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИВНЕ КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ	28
ВОВЧИК Н. С. ДЖЕРЕЛА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА ЗА ДОБИ ГЕТЬМАНЩИНИ	30
СЛІСЄЄВА О. С. ЦИФРОВІ ПРАВА: МІЖНАРОДНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ПРАВОВИЙ ДИСКУРС	31

ЖИЛАН К. О. ФОРМУВАННЯ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН ЗА ДОБИ КИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	33
ЗАВРІЧКО Д. Г. ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АТОМНІЙ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ	34
КОВАЛЬ К. О. ПРАВОВА КУЛЬТУРА: РОЛЬ У РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ.....	36
ЛИТОВЧЕНКО Т. А. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА КУРСАНТА І СТУДЕНТА ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»	37
РОМАНІВ Р. Р. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	39
РУДЕНКО А. В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	41
СВИСТУН Я. В. ПИТАННЯ КАТЕГОРІЇ «ВНУТРІШНІ СПРАВИ» У ПРИНЦИПІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА – НЕВТРУЧАННЯ У ВНУТРІШНІ СПРАВИ ДЕРЖАВИ.....	42
СЕРХОВЕЦЬ Д. І. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СВОБОДИ ВІРОСПОВІДАННЯ В РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ	44
ТЕРЕЛА А. С. ДЕРЖАВНА МОВА ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....	45
ТОПЧІЙ А. О. ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ.....	47
ФОМЕНКО А. В. ПОРУШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ СТАТТІ 3 «ЗАБОРОНА КАТУВАННЯ» КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД	49
ЧОРНА О. М. НАЦИСТСЬКЕ НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО	51

ШЕВЧЕНКО С. В.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРАВА НА НЕДОТОРКАНИСТЬ ЖИТЛА ФІЗИЧНИХ ОСІБ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	53
---	----

ЯКОВЛЄВА А. Є.

РАСОВА ДИСКРИМІНАЦІЯ.....	55
---------------------------	----

СЕКЦІЯ 3

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО
ТА ТРУДОВОГО ПРАВА. ЕКОЛОГІЧНЕ
ТА АГРАРНЕ ПРАВО**

ГУСЬКОВА А. О.

ВІДЧУЖЕННЯ ЯК ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ	57
--	----

ДУБИНСЬКА М. В.

ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	58
--	----

ЗАВРІЧКО Д. Г.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ У ГАЛУЗІ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ	60
---	----

КРАВЧЕНКО А. Л.

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	62
--	----

КУЗНЄЦОВА А. О.

ГАРАНТІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	63
--	----

МОРГАЙ К. С.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЧИННОГО ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	65
--	----

НАРСІА І. І.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТЬ «ПУБЛІЧНИЙ ДОГОВІР» І «ДОГОВІР ПРИЄДНАННЯ»	66
---	----

НЕСТЕРЕНКО Я. І.

ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ І ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ	68
--	----

НУЖНА Л. М.

ІНСТИТУТ ВОЛОДІННЯ ЗА ПРОЄКТОМ КОНЦЕПЦІЇ РЕКОДИФІКАЦІЇ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	69
---	----

ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ Д. О.

ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОДРУЖЖЯ ЗА ДОГОВОРАМИ,
УКЛАДЕНИМИ ОДНИМ ІЗ ПОДРУЖЖЯ В ІНТЕРЕСАХ СІМ'Ї.....71

РОМАНЕНКО А. Л.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ МАЛОЛІТНІМИ
ОСОБАМИ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ72

РУЩИЦ В. О.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПРАВОЧИНІВ.....74

СЕМЧУК А. О.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ
ДАНИХ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ76

СТРИЖАК К. Д.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ78

ТАТАРЕНКОВА О. А.

ПОНЯТТЯ МЕДІАЦІЇ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНОГО СПОСОБУ
ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ.....80

ФАРИЛЮК Д. Р.

СВОБОДА ДОГОВОРУ ТА ЙОГО МЕЖІ81

ХИТРИК О. В.

ОГЛЯД ЗАКОНІВ УКРАЇНИ, ЩО БЕЗПОСЕРЕДНЬО
РЕГУЛЮЮТЬ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ПРИВАТНОГО
СПОРТИВНОГО ПРАВА83

ХРОМЕНКОВ В. В.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПІДГРУНТЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ85

ЧІХІЧІНА А. С.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШКОДУ,
ЗАВДАНУ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ86

СЕКЦІЯ 4

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ
ПРАВО**

АКУЛЕНКО Є. В.

РОЗПИВАННЯ ПИВА, АЛКОГОЛЬНИХ, СЛАБОАЛКОГОЛЬНИХ
НАПОЇВ У ЗАБОРОНЕНИХ ЗАКОНОМ МІСЦЯХ АБО ПОЯВА
У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ У П'ЯНОМУ ВИГЛЯДІ88

БЕЗУГЛА С. В.	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЗА ВЧИНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ АБО ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕНЬ	92
ВОЛКОВ А. І.	
ОСНОВНА МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ ДЕПАРТАМЕНТУ ГОЛОВНОЇ ІНСПЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	93
ГРАФІНІНА Г. В.	
ПРОВАДЖЕННЯ ЗІ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	96
ГРЕБЕНЮК А. А.	
РЕГУЛЮВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ БЕЗПЛОТНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ	97
ДОЛЕНКО Є. С.	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ: КЛЮЧОВІ ВАЖЕЛІ ВПЛИВУ НА НАТОВП	99
ЗАВРІЧКО Д. Г.	
ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ, ВИКЛИКАНОЇ ГОСТРИМ РЕСПІРАТОРНИМ ЗАХВОРЮВАННЯМ COVID-19: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	100
ЗАВРІЧКО Д. Г.	
ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ	102
ЗАГРУННА Т. В.	
ПРОБЛЕМА НЕЗАКОННОГО ВИДОБУВАННЯ ПІСКУ В УКРАЇНІ	104
КОРДЮКОВА К. В.	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННУ ВІДМОВУ В ДОСТУПІ ДО ІНФОРМАЦІЇ	106
КОРОСТИЧЕНКО О. О.	
ОСОБЛИВОСТІ РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ НА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 44-1 КУПАП	107
КРИВА Д. Є.	
ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З ОРГАНІЗАЦІЮ ТА ПРОВЕДЕННЯМ АЗАРТНИХ ІГОР У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	109
МАКАРЕНКО Д. С.	
ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК У ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	110

МАРТИНЮК Я. В. ЩОДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ ПОДАТКОВОЇ АМНІСТІЇ В УКРАЇНІ.....	112
ОСТАПЕНКО Є. Д. НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ	113
ПЕРЕВЕРЗЄВА С. Д. АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ.....	115
ПОВІТКІН В. Є. ЩОДО ПИТАННЯ ЗНИЖЕННЯ ВІКУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	116
ПРИХОДЬКО К. Р. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА СЛУЖБУ В НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ УКРАЇНИ.....	117
РОДИЧЕВА В. В. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ	119
СИЧОВА А. І. РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ НА ВИПАДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	121
СОЛОХА А. С. РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ РОБОЧИХ ДОКУМЕНТІВ В АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	123
ТИТАРЕНКО І. О. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЗА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРУПЦІЄЮ.....	124
ТИТАРЕНКО І. О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.....	126
ТОПЧІЙ А. О. ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ.....	127
ТУТОВА Ю. В. ДО ПИТАННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	130

УРБАН В. А.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРОБЛЕМАТИКА Й АНАЛІЗ	131
---	-----

ШЕВЦОВА А. С.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ	133
---	-----

СЕКЦІЯ 5

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНЕ
ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ**

БІРЮКОВА Л. М.

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС ЯК ULTIMA RATIO REGUM	135
---	-----

БОБРИЦЬКИЙ Р. С.

ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ	137
--	-----

ВАСИЛЕНКО А. С.

ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО ІНІЦІЮВАТИ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ	139
--	-----

ГАРУС А. Р.

БЕЗПІЛОТНІ ЛІТАЛЬНІ АПАРАТИ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ	141
---	-----

ГОРОШКО М. О.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	142
--	-----

ДЕМЧЕНКО А. О.

ДО ПИТАНЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	144
---	-----

ЄЛІСЄЄВА О. С.

ПРОЦЕСУАЛЬНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ СЛІДЧОГО: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ	145
--	-----

ЖАРКОВА І. О.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ	147
---	-----

ЗАРЕМБА І. Р.

ЩОДО НАСЛІДКІВ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЗБРОЇ	148
--	-----

КОВАЛЬ К. О.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ
ЗАСОБАМИ У СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО, НАРКОТИЧНОГО
ЧИ ІНШОГО СП'ЯНІННЯ: АДМІНІСТРАТИВНА
ЧИ КРИМІНАЛЬНА?150

ЛИЧОВА С. О.

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРОСТУПКУ У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРАВІ УКРАЇНИ.....152

МАЛІНЧУК А. О.

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА НЕДОСТОВІРНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ153

МАРЧЕНКО Ю. С.

ПОНЯТТЯ І ПРАВОВА ПРИРОДА ПЕРЕДАЧІ (ЕКСТРАДИЦІЇ).....154

НУЖНА Л. М.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ ТРУПА,
ПОВ'ЯЗАНОГО З ЕКСТУМАЦІЄЮ,
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ156

НУЖНА Л. М.

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС
РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ
ІЗ НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИКІВ.....157

ОРЛОВ Р. Р.

ПЕРСПЕКТИВИ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ.....159

ПЕРЕВЕРЗЄВА С. Д.

СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА...160

ПРИХОДЬКО А. О.

ПРОБЛЕМИ СТРАХОВОГО ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ162

САВОШ М. С.

ЩОДО ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ ІНШОЮ СТОРОНОЮ163

СВИНОУС І. І.

СУДОВА МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА165

СВИСТУН Я. В.

ДОСВІД ПОДІЛУ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ЗЛОЧИНИ І
КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ166

СЕРХОВЕЦЬ Д. І.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАРТИРНИХ
КРАДІЖОК, УЧИНЕНИХ У СКЛАДІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ,
СФОРМОВАНОЇ НА ЕТНІЧНІЙ ОСНОВІ169

СЕРХОВЕЦЬ Д. І.

ЩОДО ПИТАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ.....	172
---	-----

СИВОЛОЖСЬКА Д. І.

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	173
---	-----

СТЕШЕНКО О. О.

ПОНЯТТЯ «СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ»	175
---	-----

СУП Є. Ю.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ МОТИВУ ГРУБОГО ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ (СТ. 172 КК УКРАЇНИ).....	177
---	-----

ТЕРЕЩЕНКО А. С.

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ	180
---	-----

ТКАЧЕНКО Є. В.

МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО	181
------------------------------------	-----

УШАКОВА М. В.

СКЛАДНОЩІ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ З ЕЛЕКТРОННИХ НОСІЇВ ІНФОРМАЦІЇ	183
---	-----

ХАРА С. Д.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ.....	185
--	-----

ХУТОРНА А. Р.

СМЕРТНА КАРА: СВІТОВИЙ ДОСВІД І СУЧАСНА ПРАКТИКА...187	
--	--

ЦІЛУЙКО В. С.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	188
---	-----

ШЕПІТЬКО М. О.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	190
--	-----

ШМУЛІЙ О. С.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ	192
---	-----

ЯКОВЛЄВА М. О.

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ЗАСАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНИ	193
---	-----

СЕКЦІЯ 6

ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРД. СПЕЦТЕХНІКА. ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА. ВОГНЕВА ТА СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ. СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ТА КОМПЛЕКСІВ ТЕХНІЧНОГО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

АМЕЛЬНИЦЬКА А. М. ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ	196
БІЛАШЕНКО Д. В. ПЕРЕВАГИ HTTPS ПРОТОКОЛУ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ	197
ВЛАСОВ В. В. БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	199
ГЛУЩЕНКО С. І. ПРИНЦИПИ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	201
ДОРОШ А. О. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	203
ДОСАЄВ В. А. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ СКОЄННЯ КРАДІЖОК В УКРАЇНІ	204
ЖАРОВ Л. В. ЗРОСТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ У СХЕМАХ КОМПРОМЕТАЦІЇ ДІЛОВОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ	205
ЗАГОРЕЦЬКА Є. Р. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ У МЕРЕЖІ INTERNET	207
ЗАГОРЕЦЬКА Є. Р. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	209
ЗАСОРІН К. І. МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ	210

КОВТУН В. О.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДСИСТЕМИ «ГАРПУН» У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	212
--	-----

КРИШТОПА Г. Г.

СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВБИВСТВ НА ПОБУТОВОМУ ҐРУНТІ	213
--	-----

КУЛАК О. І.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ НА МАСОВИХ ЗАХОДАХ	214
---	-----

ЛАЗОРЕНКО К. Р.

ФІШИНГ ЯК МЕТОД ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ШАХРАЙСЬКИМ ШЛЯХОМ	216
--	-----

ЛИТВИНЕНКО С. А.

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО СУПРОВОДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СЕРІЙНИХ УБИВСТВ НА СЕКСУАЛЬНОМУ ҐРУНТІ	218
--	-----

ЛУНІН А. Д.

BIG DATA НА СЛУЖБІ ПОЛІЦІЇ	219
----------------------------------	-----

МАЛЯРЕНКО Д. С.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОСНОВНИХ СУЧАСНИХ ШАХРАЙСЬКИХ СХЕМ, ЯКІ НАЙБІЛЬШ АКТИВНО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В КІБЕРПРОСТОРІ	220
---	-----

НАУМЧИК В. І.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ	223
---	-----

НЕПОП Н. С.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВІРУСІВ, ЯКІ ДІЮТЬ В ОПЕРАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ANDROID	224
---	-----

НЕЧВОЛОД В. В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	226
---	-----

ПЕРЕЦЬ О. В.

БЕЗПЕКА В ІНТЕРНЕТІ: ЯК ЗАХИСТИТИ СВОЇ ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ	228
--	-----

ПІПА В. І.

ПРОТИДІЯ КІБЕРЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ	230
--	-----

СЕМЧУК А. О.	
ПРАВОВІ ОСНОВИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	231
СІЛІНА А. Г.	
ПРИЧИНИ Й УМОВИ ФОРМУВАННЯ В ОСОБИ СХИЛЬНОСТІ ДО ВЧИНЕННЯ ЗГВАЛТУВАНЬ.....	233
СІРОШТАН А. О.	
ПІДВИЩЕННЯ ГОТОВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ.....	234
ХАРА С. Д.	
СТВОРЕННЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ АБО ЗЛОЧИННОЮ ОРГАНІЗАЦІОЮ, А ТАКОЖ УЧАСТЬ У НІЙ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	236
ШЕВЧЕНКО Н. М.	
ШАХРАЙСТВО В КІБЕРПРОСТОРІ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ.....	238
ШЕВЧЕНКО Н. М.	
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ ВІРУСІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	240

СЕКЦІЯ 7

СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

БАКУЛІНА І. В.	
РОЗВИТОК СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ ЯК ОДНЕ З ОСНОВНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	243
БАТЮХ А. В.	
ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ НА ЗАСАДАХ «COMMUNITY POLICING».....	245
ДОРОШ А. О.	
КРИПТОВАЛЮТА ЯК НОВЕ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ	246
ІВАНЧЕНКО О. М.	
ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	248
КОВАЛЬ К. О.	
ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	250
КОТЛЯРОВ І. М.	
СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ	251

СЕРХОВЕЦЬ Д. І.

ГАСТРОНОМІЧНІ УПОДОБАННЯ ПЕРСОНАЖІВ ЯК ЗАСІБ ВІДТВОРЕННЯ МІСЦЕВОГО КОЛОРИТУ В РЕТРОДЕТЕКТИВАХ РІШАРДА ЦВІРЛЕЯ	253
---	-----

ФАРТУШНА Д. С.

ПРОБЛЕМА ЗБИТКОВОСТІ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	254
--	-----

ШАРАВАР К. О.

ОБРАЗ ПРАВООХОРОНЦЯ В ЗАРУБІЖНИХ КІНОФІЛЬМАХ	256
--	-----

ШОКОТОВА О. О.

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ.....	258
---	-----

СЕКЦІЯ 8

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ПОЛІЦІЇ**

БАТЮХ А. В.

«КОВІДІОНІМИ» АБО ЗМІНИ У СЛОВНИКОВОМУ СКЛАДІ МОВИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ	260
--	-----

БРИЗНЬОВ І. Д.

РІЗНОВИДИ СТРЕСУ ТА СТРЕСОРІВ У РОБОТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	262
--	-----

БУРСЬКИЙ М. А.

УПЕВНЕНІСТЬ У СОБІ ЯК ВАЖЛИВА РИСА ХАРАКТЕРУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	263
--	-----

ДОБРЯНСЬКА Т. Ю.

РОЗВИТОК УЯВЛЕНЬ ЩОДО ПОНЯТТЯ «МОТИВАЦІЯ»: СТРУКТУРА І ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ.....	264
---	-----

ЖИЛАН К. О.

ВОЛОДІННЯ ЛОГІКОЮ «ЗАПИТАННЯ-ВІДПОВІДЬ» Я К ПОКАЗНИК ЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ І ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	266
---	-----

КОВАЛЕНКО Є. О.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ МІЖНАРОДНОЇ МОБІЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	267
--	-----

КОЧМАР В. Р.

РОЛЬ ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ СТИМУЛІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	269
---	-----

ЛИТВИНЕНКО С. А.	
ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ З НАСЕЛЕННЯМ	270
ЛУГОВИК С. М.	
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРАВООХОРОНЦІВ	272
МАЙБОРОДА І. Р.	
ЗАКОНИ ЛОГІКИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	273
МОРОЗ Д. В.	
ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ ЯК МОВНОСТИЛІСТИЧНИЙ ФЕНОМЕН	275
МОСІЄВ Ю. Р.	
ОСНОВНІ ТЕОРІЇ ВИНИКНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	276
МУЛІК М. В.	
СОЦІАЛЬНА ТА КОМУНІКАТИВНА РОЛЬ ЖАНРУ SMALL-TALK У СУЧАСНІЙ ДІЛОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ	278
НЕМЧИНОВ Д. С.	
РОЛЬ ПРАВООХОРОНЦІВ У ПРОФІЛАКТИЦІ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ	279
ОЛЕКСЮК Д. В.	
РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В КОЛЕКТИВАХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ	281
ОРЕЛ М. А.	
КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ІМІДЖУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	282
ОЩЕПКОВА А. С.	
УЯВЛЕННЯ КУРСАНТІВ ХНУВС ПРО НАВЧАННЯ У ЗВО З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ	284
ПАНЧЕНКО Т. О.	
ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ПРОКУРОРА	285
САМОТЕС Н. І.	
РОЗВИТОК СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	287
СЕМЧУК А. О.	
ОСНОВНІ МЕТОДИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ	289
СЕРГЄЄВА А. Г.	
ПСИХОЛОГІЧНІ ВИМІРИ НАСИЛЬСТВА	291

СИТНИК В. О.

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ШВИДКОСТІ АДАПТАЦІЇ
ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЯК ФАКТОРУ ГОТОВНОСТІ ДО ДІЙ
В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ.....292

СТЕПАНОВА О. Р.

МЕДІАЦІЯ ЯК ГНУЧКИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ293

ТЕРЕЩЕНКО А. С.

БУЛІНГ ЯК ЗАГРОЗА БЕЗПЕКИ НЕПОВНОЛІТНІХ294

ТИМОФІЄНКО І. О.

НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «АГРЕСИВНІСТЬ»
У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....296

ЧАУС С. А.

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОЇ АГРЕСИВНОСТІ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ ПРАВООХОНЦЯМИ298

ШАПОВАЛ А. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ В ПЕРІОД
СОЦІАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....299

ШЕВЧЕНКО Д. Р.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
У МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ301

ШИЯН О. М.

УСПІШНА ОСОБИСТІСТЬ.....302

ШМУЛІЙ О. С.

ЗРОСТАННЯ МОБІНГУ ЯК ЗАГРОЗА
В СОЦІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ303

СЕКЦІЯ 9

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В СИСТЕМІ ЯКОСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

МЕДЯНИК Д. О.

ЮРИДИЧНІ СТАНДАРТИ ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ
ЩОДО ПОРУШНИКІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ306

ПАНЧЕНКО Р.

МОТИВАЦІЯ ЩОДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ.....307

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ!

Від імені ректорату та Вченої ради Харківського національного університету внутрішніх справ вітаю вас із початком роботи XXVIII науково-практичної конференції курсантів та студентів «Сучасна наука і правоохоронна діяльність», яка проводиться в межах всеукраїнського Дня науки. Науково-дослідна робота курсантів і студентів є невід'ємною складовою частиною освітнього процесу у закладах вищої освіти України. Організаційною формою такої наукової роботи у Харківському національному університеті внутрішніх справ є Наукове товариство студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів, докторантів і молодих вчених, представники якого беруть участь у цій конференції.

Науково-теоретичне та практичне значення конференції зумовлюється передусім проблематикою питань, винесених на обговорення. Основними напрямками конференції є такі:

- ❖ проблеми теорії та практики правоохоронної діяльності;
- ❖ актуальні проблеми конституційного, цивільного та трудового права, екологічне й аграрне право;
- ❖ адміністративне право та адміністративна діяльність поліції, фінансове право, інформаційне право;
- ❖ кримінальне право та кримінологія, кримінальне процесуальне право та сучасні тенденції розвитку криміналістики;
- ❖ правові й тактичні основи ОРД, спецтехніка, тактико-спеціальна підготовка, вогнева та спеціальна фізична підготовка, інформаційні технології в діяльності поліції;
- ❖ соціально-психологічне забезпечення діяльності поліції.

У тезах наукових доповідей учасників конференції звертається увага на найгостріші проблемні питання сучасної науки та правоохоронної діяльності. Саме такі заходи дають змогу майбутнім правникам збагатити свій арсенал знань, визначити національні та світові тенденції розвитку юридичної науки.

Бажаю всім приємного та результативного наукового спілкування, творчих успіхів, здоров'я, миру і добра!

*З повагою,
ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної
академії правових наук України, заслужений юрист України*
Валерій СОКУРЕНКО

СЕКЦІЯ І ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

УДК 37.011.33

Сергій Денисович ГЛУЩЕНКО,

курсант групи ТМдбср-18-2 Кременчуцького льотного коледжу
Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач вищої категорії КЛК ХНУВС А. В. Пономаренко

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Принципи патріотичного виховання є однією з невід’ємних форм вираження духовно-моральних та ідейних вимог служіння Батьківщині в сучасному українському суспільстві. Вони виражають основні базові ідеї, що стосуються сутності забезпечення єдності інтересів людини, колективу, характеру взаємовідносин між людьми в суспільстві та державі, визначають загальний напрям діяльності людини і лежать в основі конкретних норм поведінки. В цьому відношенні вони слугують критеріями моральності, культури, патріотизму та громадянськості.

Патріотичне виховання курсантської та студентської молоді передбачає безумовне врахування принципів демократизму, верховенства права, толерантності, гуманізму. У цьому аспекті значні інтелектуально-духовні можливості студентів та курсантів розвивають соціально-гуманітарні дисципліни. Адже саме в молодому віці прищеплюються моральні цінності та ідеали, формується національна свідомість і самосвідомість, вибудовується готовність до виконання громадянського та конституційного обов’язку із захисту національних інтересів.

У сучасних умовах розвитку сфери освіти навчальний заклад будь якого рівня має стати для молоді осередком становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єднанню українського народу та встановленню громадянського миру й злагоди у суспільстві.

Таким чином, патріотичне виховання курсантської та студентської молоді – це процес цілеспрямованого, систематичного та організованого педагогічного впливу на свідомість, почуття, волю та загалом на молоду особу з метою розвитку у неї різнобічної емоційно-чуттєвої сфери,

соціально-моральних, естетичних, суспільно-культурних цінностей, розвитку громадянина як високоморальної особистості.

УДК 316.378.42

Яна Вікторівна СВИСТУН,

курсантка групи Ф1-19-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри економічних та соціальних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат історичних наук О. В. Головка

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КУРСАНТІВ І СТУДЕНТІВ ХНУВС

Зазвичай волонтерством вважається діяльність, спрямована на добровільну допомогу тим, ким повною мірою не може опікуватися держава у межах відповідних інститутів. Волонтери – це громадяни, які свій вільний час, кошти, знання віддають тим, хто опинився у скрутних життєвих обставинах, допомагає бездомним покинутим тваринам, бере участь у різноманітних екологічних і культурних проєктах тощо. До 2013 р. волонтерський рух в Україні переважно зосереджувався в межах різних соціальних установ і об'єднував невеликі за кількістю групи небайдужих громадян. Волонтери опікувалися малозабезпеченими сім'ями, дітьми сиротами, дітьми позбавленими батьківського піклування, жінками, що зазнали насильства в сім'ї. Сучасний український волонтерський рух став складовою частиною вітчизняного громадянського суспільства після революційних подій 2013–2014 рр. і початку військової агресії РФ проти нашої країни. Волонтерський рух на підтримку української армії та збереження єдності української держави став дійсним осередком об'єднання різноманітних волонтерських груп.

З самого початку свого існування Харківський національний університет внутрішніх справ завжди був взірцем волонтерської діяльності. Активна волонтерська діяльність курсантів, студентів, викладачів, працівників ХНУВС сприяє формуванню гуманістичного суспільного світогляду, формує у молоді базові життєві навички, вдосконалює процес набуття професійного досвіду, вчить продуктивній взаємодії з іншими людьми та організаціями.

У межах представлених тез неможливо перелічити усі волонтерські заходи, які відбувалися в університеті. Так, лише з початку 2021 р. у ХНУВС відбулися 6 волонтерських заходів. Курсанти університету – волонтери харківського комунального підприємства «Центр поводження з тваринами» провели бесіди і майстер-класи для дітей щодо гуманного

ставлення до тварин. Курсанти і викладачі Сумської філії ХНУВС стали донорами крові. Донація була проведена для немовлят відділення гематології Сумської обласної клінічної лікарні. Збірні команди університету з легкої атлетики та поліатлону разом із викладачами кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки взяли участь у забігу на дистанцію 5000 метрів, у парку «Зелений гай» Харкова з метою привернути увагу відповідних міських структур на необхідність благоустрою території парку. Працівники, курсанти, студенти ХНУВС здали кров у Харківському обласному центрі служби крові. Традиційно студенти факультету № 6 працюють у Харківському обласному регіональному центрі з надання безоплатної правової вторинної допомоги. У Сумській філії ХНУВС з ініціативи студентсько-курсантського самоврядування відбувся благодійний ярмарок «Масляну зустрічаємо – млинцями пригощаємо». Отримані кошти були спрямовані на підтримку підкинутої в одну з лікарень міста маленької дівчинки, яка зараз перебуває у Сумському будинку малюка і нею опікується колектив філії.

Основним результатом вищезгаданих заходів є осмислення курсантами і студентами ХНУВС сутності та фундаментальної ролі волонтерства, розуміння і визнання того, що добровольчество – це основа для розбудови громадянського суспільства, інструмент, який сприяє нарощуванню соціального капіталу, економічного зростання та соціального добробуту суспільства.

Волонтерство – це ефективний спосіб об'єднання зусиль і ресурсів суспільства і держави у вирішенні соціальних завдань, мобілізації громадської ініціативи, соціальної консолідації суспільства, метод впливу на підвищення ефективності соціальної політики і в цілому – досягнення благополуччя суспільства. Окрім цього, волонтерство є одним із найбільш ефективних механізмів формування розвиненої особистості, патріотизму й здатності до доброчинності молоді в Україні.

УДК 37.011.3-057.87:172.15

Анна Олегівна СОФІЧ,

курсантка групи Ф1-20-106

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук О. Г. Юшкевич

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКО-СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день тема патріотичного виховання молоді є досить важливою складовою навчального процесу для всіх здобувачів освіти, а

особливо для курсантів як здобувачів вищої освіти. Адже не відкриттям буде той факт, що патріотичність, тобто «любов» до Батьківщини і готовність пожертвувати своїми інтересами заради неї, являється не достатньо поширеною рисою серед населення, зокрема громадян, України. На мою думку, патріотизм як суспільний і моральний принцип, відіграє важливу роль у єдності і духовній силі народу, характеризує ставлення людей до своєї країни та проявляється у певному способі дій і складному комплексі суспільних почуттів, що узагальнено називається «любов'ю» до своєї Батьківщини. Це одне з найглибших почуттів, яке закріплювалося століттями розвитку відокремлених етносів.

На превеликий жаль, з різних причин люди втрачають цю «любов», і як підсумок мріють покинути свою країну, виїхати за кордон і залишитися там. Саме через це наша країна страждає від недостатньої кількості молодих спеціалістів, та й взагалі молоді, адже за віковим показником в Україні переважає доросле, навіть літнє покоління.

Саме для того, аби уникнути таких наслідків, необхідно проводити інформаційні компанії, різні творчі заходи, обговорювати цю тему на навчальних заняттях, щоб зацікавити молодь та показати наскільки гарна їх мова, неповторна культура, та сильна нація. Доводити інформацію про те що ми - українці є відображенням своєї країни та її майбутнім.

Такою виховною роботою і займається Харківський національний університет внутрішніх справ за спеціально розробленим та затвердженим Планом національно-патріотичного виховання курсантів, студентів, слухачів, що передбачає: організацію та проведення заходів із нагоди відзначення державних, професійних, історичних, пам'ятних дат, знаменних подій та релігійних свят у житті українського народу; зустріч курсантів, студентів та слухачів із захисниками України, працівниками поліції учасниками локальних військових конфліктів та антитерористичних операцій; проведення групових занять із курсантами за темою «Складові успішної професійної діяльності, формування іміджу поліцейського; проведення спільних заходів патріотичного спрямування.

Так як навчаються в Харківському національному університеті внутрішніх справ майбутні правоохоронці, питання щодо їх патріотизму являється дуже важливою складовою їхньої освіти. Цю важливість можна побачити на прикладі роботи поліцейського, адже він є представником закону і держави. В його обов'язки входить забезпечення публічної безпеки і порядку, охорона прав і свобод людини, а також інтересів держави. Сама ця професія покладає на нього велику кількість обов'язків, що носять в собі патріотичний характер. Тобто патріотизм і «любов» до своєї держави є обов'язковою рисою правозахисника своєї батьківщини і народу.

Заходи, що проводить Харківський національний університет внутрішніх справ, є досить дієвими, адже патріотичність студентів, курсантів

та слухачів перебуває на високому рівні, доказом цього є те що вони несуть сумлінну службу в університеті і постійно навчаються аби в майбутньому працювати на благо України. Також я дуже сподіваюсь що і інші навчальні заклади, особливо із правовою спеціальністю, теж візьмуть приклад із Харківського національного університету внутрішніх справ і будуть відноситися до цього питання більш серйозно.

УДК 351.858

Євген Віталійович ТРОФИМЕНКО,

курсант групи СФ-104 Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри гуманітарних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат філософських наук,

доцент Т. Г. Геращенко

ПАТРІОТИЗМ ЯК ДУХОВНА ЦІННІСТЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

На нас, курсантів, майбутніх працівників правоохоронних органів держава і суспільство покладають великі сподівання і впевненість, що ми зможемо забезпечити стабільність правопорядку і громадської безпеки, захистимо конституційні права і свободи громадян України. Правоохоронці мають бути справжніми патріотами своєї країни, ерудованими, чесними і відповідальними.

Питання національної самосвідомості, патріотизму курсантсько-студентської молоді знаходять відображення у працях сучасних українських дослідників: В.В.Гули, О.Г.Діденко, Р.Р.Петронговського, О.В.Ряшко та інших. Проте вектори формування ціннісних орієнтирів і патріотизму здобувачів вищої освіти в Україні залишаються недослідженими. Ця проблематика є метою даного дослідження.

Україна має славетну історію. Вона пройшла складний шлях побудови державності. І саме в результаті героїчної боротьби українців за свою незалежність і сформувалися ціннісні орієнтири нашої держави, які молодь отримала у спадок від своїх пращурів. Патріотизм є інтегруючою основою відродження духовних цінностей суспільства, стабілізуючим чинником національної та громадянської злагоди у незалежній українській державі. Переконалим аргументом цьому є суттєві перетвореннями у суспільному, політичному, та економічному житті України та переоцінка цінностей у свідомості молодих людей.

Соціальна ситуація, що склалася нині в нашій країні, вимагає неординарних рішень і рішучих дій. Політичною елітою попередніх років не

була створена система патріотичних символів для суспільства, які сприяли б об'єднанню нації. Відбувся неконтрольований процес деформації національної свідомості певної частини соціуму і затвердження елементів колоніальної, пристосовницької психології у суспільстві.

Нині відродження громадянської самосвідомості відбувається на прикладах героїчної боротьби українців за суверенітет держави, утвердження ідеалів свободи, демократії, соборності, що беруть початок від княжої доби, українських козаків, Українських Січових Стрільців, армій Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, учасників Карпатської Січі, Української повстанської армії, українців-повстанців у сталінських концтаборах, учасників дисидентського руху.

Формуванню патріотизму спонукають приклади мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013 - 2014 роках, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії Автономної Республіки Крим Російською Федерацією.

Суттєво впливає на рівень національної свідомості і патріотизму інформаційне середовище. Інформація про значні досягнення наших співвітчизників у науці, культурі, спорті, їх внесок у скарбницю світової цивілізації викликає почуття національної гордості і підвищує самооцінку.

Проте, на наш погляд, потребує вдосконалення нормативно-правова база патріотичного виховання молоді. Більш активно мають запроваджуватись у життя вимоги Указу Президента України № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» від 18 травня 2019 року. Необхідно протидіяти інформаційній війні, прийняти ряд документів з питань національно-патріотичного виховання молоді, внести відповідні зміни до чинного законодавства.

Підсумовуючи вищезазначене, слід зробити висновок, що патріотизм є фундаментальною духовною цінністю сучасної України, ціннісним світоглядним орієнтиром. Критерієм рівня патріотизму має бути усвідомлення кожним курсантом і студентом відповідальності за долю своєї Вітчизни.

СЕКЦІЯ 2
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.
ІСТОРІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.721.6

Владислава Олександрівна БАЛЕРА,

курсантка групи Ф1-20-105

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри конституційного

і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС В. В. Мальцев

ПРАВО НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ В УМОВАХ
ВСЕСВІТНЬОЇ ПАНДЕМІЇ

Сьогодні перед Україною, як і будь-якою іншою державою, стоїть складна й відповідальна задача запобігання поширенню хвороби COVID-19. Реалізація цієї мети потребує вжиття комплексу протиепідемічних (організаційних, медико-санітарних, адміністративних та інших) заходів для профілактики поширення інфекції, локалізації та ліквідації даної епідемії. При цьому, значною мірою такі заходи втілюються у різних формах обмеження реалізації громадянських, політичних та інших прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, а також у покладенні на них додаткових обов'язків.

В Україні кожному, хто на законних підставах перебуває на її території, гарантується свобода пересування, за винятком обмежень, які встановлюються законом (ст. 33 Конституції України). Отже, право на свободу пересування не є абсолютним і може бути обмежене. Гарантування прав і свобод людини є обов'язком держави, але питання полягає в тому, чи є необхідність чіткого дотримання карантинних вимог, що можуть порушити права, зазначені в Основному Законі.

Одним із засобів запобігання поширенню COVID-19 є носіння маски у громадських місцях. Однак, наприклад, для літніх людей, які через захворювання не можуть носити маску, дотримання цієї вимоги може бути летальним. Отже, такі громадяни мають утримуватись від зайвого перебування на вулиці, тобто змушені фактично обмежувати своє право на вільне пересування, зазначене в Конституції України.

Що стосується іноземців, то з метою запобігання поширенню COVID-19 було оновлено правила в'їзду на територію України, зокрема

іноземці, окрім обов'язкового полісу страхування, як це було визначено дотепер, при перетині кордону повинні мати при собі негативний результат тестування на COVID-19. У разі відсутності у такої особи документів, що підтверджують наявність негативного результату тестування на COVID-19, співробітники Державної прикордонної служби України уповноважені відмовити іноземцю або особі без громадянства у перетині державного кордону України.

Громадяни України, які повертаються на територію нашої держави, зобов'язані певний термін знаходитись на самоізоляції, за винятком деяких категорій осіб, виключення складають випадки, коли громадянин вже має негативний результат тестування на COVID-19. Українці, які підлягають самоізоляції, мають встановити та активувати мобільний додаток «Вдома». Перебування протягом 14 днів самоізоляції дома, на нашу думку, також порушує право особи на свободу пересування. Водночас, з метою захисту населення України від всесвітньої пандемії може вважатись виправданим.

І такі приклади на сьогодні є непоодинокими.

Проте, як наголошує ООН, «обмеження права на вільне пересування повинно бути суворо необхідними для протидії COVID-19, пропорційними та недискримінаційними».

Відповідно до чинного законодавства України, право на свободу пересування може бути обмежене на законних підставах, щодо осіб, які за вмотивованим рішенням суду були позбавлені волі; військовослужбовців, які несуть строкову службу; щодо осіб які мають психічні та інфекційні захворювання, та несуть небезпеку оточуючим; біженців; іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України не маючи законних підстав. При цьому, Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» не містить вичерпного переліку випадків обмеження свободи пересування. Отже, незалежно від ситуація, яка складається в державі, верховенство права повинно бути пріоритетом в ухваленні будь-яких рішень, і в першу чергу, щодо певних обмежень прав і свобод людини та громадянина.

Ми вважаємо, що суттєвим недоліком урегулювання питання щодо обмеження свободи пересування під час запровадження на території України карантинних заходів є відсутність передумов обмеження свободи пересування в контексті ст. 33 Конституції України. Відсутність в Основному Законі виключного переліку випадків обмеження свободи пересування призводить до нівелювання сутності та змісту цього фундаментального конституційного права.

Підсумовуючи, слід зазначити, що обов'язком будь-якої демократичної держави є забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Водночас для збереження життя й здоров'я українців карантинні заходи

мають право на існування, але за умови їх виправданості, адекватності та з метою суспільної необхідності. Важливо дотримуватися балансу між правом однієї людини та правом всієї нації на здорове існування та безпечне середовище.

УДК 351.741(477):342.7

Владислава Олександрівна БАЛЕРА,

курсантка групи Ф1-20-105

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук О. Г. Юшкевич

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Національна поліція є центральним органом виконавчої влади, яка в своїй діяльності має в пріоритети забезпечення охорони Конституційних прав і свобод людини й громадянина, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності та підтримання публічної безпеки і порядку.

Безпосередньо під час виконання свої завдань органи Національної поліції України є представниками української держави та українського закону та мають забезпечувати реалізацію прав і свобод людини та громадянина, сприяти їм в наданні допомоги, ніяким чином не обмежувати та порушувати основоположні права і свободи людини та громадянина, крім випадків визначених чинним законодавством, коли такі порушення і обмеження є безпосередньо необхідними для виконання покладених на працівників поліції завдань.

На сьогодні серед основних нормативно-правових актів, що регламентують права людини є Конституція України, Загальна декларація прав людини 1948 року; Міжнародний пакт про економічні, соціальні, культурні права 1966 року; Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, процесуальне законодавство України тощо.

Конституція України фактично регламентує основні права людини та правові чинники, які мають пріоритетно визначати діяльність органів Національної поліції України у напрямку дотримання і забезпечення прав та свобод людини й громадянина. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод визначає основні права і свободи людини й громадянина як підґрунтя для національного законодавства, яких працівники

поліції при виконанні своїх повноважень повинні дотримуватися та забезпечувати.

Процесуальним законодавством України передбачено низку прав людини й громадянина при вчиненні правопорушень. особа, яка притягається до юридичної відповідальності, має такі права як: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі; знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють, обвинувачують; брати участь у проведенні процесуальних дій; вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування тощо.

Отже, як ми бачимо держава гарантує права і свободи людини й громадянина, але питання полягає в тому що необхідність в чіткому дотриманні та забезпеченні прав і свобод людини й громадянина є обов'язковим для органів Національної поліції України. Під дотриманням та забезпеченням слід розуміти те, що органи Національної поліції України повинні передусім сприяти та певним чином допомагати в реалізації таких прав і свобод, оскільки це є одним із головних завдань покладених на поліцію. Слід додати, що працівники органів Національної поліції України мають бути обізнаними та поважати гарантовані права і свободи, взаємодіяти з громадськістю та не яким чином не призводити до порушення й обмеження цих прав.

УДК 342.922

Ігор Віталійович БІЛОВАШ,

студент групи Ф6-КБдср-20-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС К. М. Пістренко

СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИВНЕ КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ

Визначаючи право на свободу світогляду і віросповідання одними з найголовніших свобод людини, що прямо передбачено у Конституції

України, наша держава зробила забезпечення цього права одним із пріоритетних завдань своєї діяльності. Свобода, в своєму релігійному вимірі, є одним із тих життєво важливих елементів, які формують ідентичність віруючої людини з її уявленням про життя, тобто віросповідання як загальносоціальне (природне) право людини, є можливістю людини вчиняти певні дії або утримуватися від їх вчинення, за допомогою чого об'єктивується її віровизнання.

На сучасному етапі розвитку суспільно-політичних відносин в Україні, що включає в себе відродження релігійної активності населення, а також зміни в духовній сфері життя суспільства, особливий інтерес становлять питання пов'язані з удосконаленням відносин у сфері реалізації права на свободу слова та віросповідання.

Конфлікт різних свобод існує з тих пір, як люди взагалі усвідомили їх своїми свободами, правами і цінностями. Наприклад, така важлива можливість, як свобода слова, звичайно, не безмежна в своїй реалізації. Залежно від загальних принципів і конкретних життєвих ситуацій, межами для свободи слова можуть бути право на життя або право на захист честі і гідності, суспільна мораль або безпека. Визначаючи право на свободу слова і віросповідання одними з найголовніших свобод людини, що прямо передбачено у Конституції України, наша держава зробила забезпечення цього права одним із пріоритетних завдань своєї діяльності.

Юридичною гарантією охорони принципу рівноправності громадян незалежно від їх ставлення до релігії (ст. 24 Конституції України, ст. 4 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації») є передбачена в законодавстві України кримінальна відповідальність за «умисні дії, спрямовані на розпалювання... релігійної ворожнечі та ненависті... образу почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями, а також пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознаками... релігійних та інших переконань...» (ч. 1 ст. 161 Кримінального кодексу (КК) України).

Відповідно до положень ст. 9 Конвенції про захист прав і основних свобод людини «свобода думки, слова, совісті й релігії є однією з підвалин «демократичного суспільства». Ця свобода, в своєму релігійному вимірі, є одним із тих життєво важливих елементів, які формують ідентичність віруючої людини з її уявленням про життя. Водночас вона є цінним скарбом для атеїстів, агностиків, скептиків та байдужих.

На нашу думку, було б добре виробити якийсь динамічний баланс для релігійних конфліктів, тому наразі єдиний базовий інгредієнт – це будь-які конфлікти свобод повинні вирішуватись в рамках правового поля, цивілізованими, достатньо збалансованими методами, бо свобода віросповідання як загальносоціальне (природне) право людини – це невіддільне, невід'ємне право людини, її конституційно закріплена можливість

сповідувати певну віру, проповідувати її або не дотримуватися жодних релігійних поглядів.

УДК 340.15(417)

Наталія Сергіївна ВОВЧИК,

курсантка групи ФЗ-20-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук С. Ю. Іванов

ДЖЕРЕЛА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА ЗА ДОБИ ГЕТЬМАНЩИНИ

На сьогоднішньому етапі розбудови демократичної правової держави особливо важливим завданням є переосмислення процесу еволюції держави і права України. Саме тому, простежується підвищений інтерес вчених правників до історії національного права. Ґрунтовне дослідження законодавства Гетьманщини і врахування попереднього історичного досвіду допоможе у нинішніх реаліях вдосконалення чинного українського законодавства.

Суттєвий вплив на розвиток права України мала Національно-визвольна війна проти Речі Посполитої 1648-1654 рр. У цей час з'являються нові правові норми, що стосувалися козацького самоврядування, процесу землеволодіння, станової належності та ін.

Коли у 1654 р. Гетьманщина увійшла під протекторат Московії права, якими керувалося українське населення мали лишатися непорушними. Одним з найголовніших прав Гетьманщини було звичаєве право, яке мало суттєвий вплив на українських землях і використовувалося при врегулюванні правовідносин. Зокрема третій Литовський Статут визначав 1588 р., що спірні питання, які стосувалися спадщини вирішувалися на підставі норм звичаєвого права. Звичаєве право було чинним на території України протягом XVII та першої половини XIX ст.

До правових актів, які визнавалися Московією і були чинними на території Гетьманщини належали акти литовсько-польського періоду: постанови сеймів, конституції, королівські та князівські привілеї, статuti, збірники магдебурзького права.

Що стосується правових джерел українського походження тут слід виокремити: гетьманські універсали, інструкції, декрети, грамоти, листи, ордери та ін. Серед джерел українського церковного права утвердилося російське законодавство, зокрема: Духовний регламент, Укази імператорської влади, Постанови урядового Синоду, Монастирський регламент, Кормчі книги і т.д.

Після ліквідації Гетьманщини на території України поширювалося в основному російське законодавство і продовжували діяти певні норми звичаєвого права.

Отже, після ліквідації української державності починається процес пристосування місцевого права до імперської правової системи. Уряд імперії поширював своє законодавство змінюючи місцеву систему чинного права, створюючи правові акти завдяки, яким в Україні формувалися спеціальні норми матеріального та процесуального права.

УДК 341.231.14

Олена Сергіївна ЄЛІСЄЄВА,

курсантка групи Ф1-19-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри конституційного
і міжнародного права*

факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук

А. В. Войціховський

ЦИФРОВІ ПРАВА: МІЖНАРОДНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ПРАВОВИЙ ДИСКУРС

Невпинні процеси глобалізації та цифровізації світового правового простору вносять відповідні корективи до існуючого списку прав людини. Так, на сьогодні, активний процес розвитку цифрових технологій та мережі Інтернет породжує виникнення нової категорії прав людини – цифрових прав.

Для України, головним конституційно-закріпленням завданням якої (стаття 3) є гарантування та забезпечення прав людини, неодмінним залишається побудова ефективного механізму такого забезпечення з урахуванням сучасних міжнародних стандартів у галузі прав людини.

Трансформація мережі Інтернет викликала небачені раніше явища обміну інформацією, надання послуг, провадження діяльності, що в свою чергу викликало логічне питання щодо правового забезпечення цих явищ та процесів, а саме забезпечення прав і свобод людини як основного суб'єкта таких специфічних суспільних відносин (право на свободу слова, право на доступ до інформації, право на невтручання у особисте життя тощо).

Неодмінним рушієм прогресивних змін існуючої системи прав людини є діяльність міжнародної системи правозахисних організацій, провідне місце серед яких займає ООН. Говорячи про цифровізацію правового

простору, необхідно вказати, що першим кроком до визнання категорії «digital rights» було прийняття Резолюції 38/20181 Ради ООН з прав людини, що наголосила на наступному: «права, які людина має офлайн, мають так само захищатися в онлайн-середовищі, зокрема, свобода вираження поглядів, яка діє незалежно від кордонів та обраних людиною засобів комунікації (медіа), відповідно до статті 19 Загальної декларації прав людини та Міжнародного пакту про громадянські та політичні права».

Рекомендацією CM/Rec(2014)6 Комітету міністрів Ради Європи було затверджено Посібник з прав людини для Інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум, що наголошує на необхідності забезпечення прав та основоположних свобод, закріплених Європейською конвенцією про захист прав людини (ЗДРС №5, Конвенція), а саме, що стосується сфери використання мережі Інтернет.

Поняття «цифрових прав» не має чіткого визначення, проте за даними української громадської організації «Платформи прав людини», цифрові права - це права людини в онлайн середовищі, які включають, зокрема, право на доступ до Інтернету, право на свободу висловлювання, право на захист приватності та інші права людини, реалізація яких відбувається за допомогою цифрових технологій. За результатами моніторингу цієї організації лише за січень 2021 року в Україні було виявлено 2 (два) факти порушення цифрових прав загального характеру один із яких пов'язаний з обмеженням доступу до Інтернету і стосується 240 веб-ресурсів, а інший – з відсутністю україномовних версій веб-сайтів; 12 (дванадцять) фактів порушення цифрових прав індивідуального характеру, які стосуються права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі. Виявлено також 5 (п'ять) потенційних загроз для свободи слова та права на приватність в Інтернеті в Україні, про які свідчать 11 (одинадцять) фактів потенційних порушень цифрових прав, виявлених під час моніторингу.

Відповідні статичні дані дають підстави зробити висновок про необхідність реформації механізму забезпечення прав людини в Україні з впровадженням міжнародних рекомендацій та стандартів у сфері забезпечення цифрових прав, що виходить із об'єктивної такої необхідності та станом реального членства нашої держави в Організації Об'єднаних Націй та Раді Європи.

УДК 340.15

Ксенія Олександрівна ЖИЛАН,

курсантка групи Ф3-20-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук С. Ю. Іванов

ФОРМУВАННЯ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН ЗА ДОБИ КИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Під час розвитку нашої держави одним із найбільш актуальних питань залишається формування шлюбно-сімейних відносин тому, що даний процес є основою становлення і розвитку соціуму. Саме сім'я є основою суспільства, яке вже потім розбудовує державу. Сімейне право є одним з головних серед інших галузей права, оскільки сім'я безпосередньо впливає на розвиток кожної людини а також на розвиток соціуму у цілому.

Розвиток українського сімейного права бере свій початок, ще до початку створення Київської держави та прийняття християнства як державної релігії.

У той час на українських землях домінуючим чинником регулювання відносин у суспільстві був звичай.

Досліджуючи питання укладення шлюбів у дохристиянський період варто звернутися до літописів, оскільки ці джерела на основі, яких базуються дослідження звичаєвого права східних слов'ян і демонструють, що на той час шлюб вже був об'єктом правового регулювання.

Пізніше укладення шлюбу регламентувалося звичаєвим правом і язичницькими обрядами та визначалося як майнова угода, яка укладалося вільно. При цьому, після укладання шлюбної угоди жінка опинялася у повній залежності від свого чоловіка особистій і майновій. Наявність приданого, яке вручалось чоловікові від батька нареченої не могло змінити це залежне становище.

Після прийняття християнства сімейне право продовжило свій розвиток у рамках канонічного права Візантії. У Київській державі почали діяти нормативні акти, джерелами яких були візантійські документи. Нова віра сприяла новому сприйняттю поняття про шлюб та сім'ю.

У цілому взаємини між чоловіком і дружиною у Київській державі ґрунтувалися на принципах гуманізму, рівноправності, справедливості. Наприклад жінка за Руським правом мала вищий правовий статус у сім'ї на відміну від римського чи старогрецького права у відповідності до якого дружина потребувала опікуна та була не правосильною. Жінки на Русі зберігали власне окреме майно і у випадку смерті чоловіків ставали повноправними господинями у власних родин, мали право укладати

договори позики, купівлі-продажу, успадкування та ін. Але, варто відзначити, що така ситуація стосувалася насамперед жінок, які належали до привілейованих верств суспільства. Представниці інших соціальних груп, ймовірно не могли розпоряджатися своєю власністю. У випадку розлучення також проявлялося нерівноправне становище жінок, оскільки воно наступало у разі доведення провини дружини, невірність чоловіка не слугувало підставою для розірвання шлюбної угоди.

Таким чином, шлюбно-сімейне право Київської держави мало своєрідний характер тому, що базувалося на підґрунті народних звичаїв, візантійського законодавства, язичницьких обрядів та княжого законодавства. Після прийняття християнства як державної релігії відбувалася еволюція шлюбно-сімейного права у бік гуманізації.

УДК 349.2-054.5(477):621.311.25

Дарина Григорівна ЗАВРІЧКО,

курсантка групи Ф2-18-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук Г. Г. Дедурін

ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АТОМНІЙ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

35 років минуло з моменту аварії на Чорнобильській АЕС, але її наслідки й сьогодні залишаються болючим нагадуванням про найбільшу в історії людства техногенну катастрофу. Аварія призвела до непоправних медичних, економічних, соціальних та гуманітарних наслідків.

Лише завдяки самопожертві ліквідаторів наслідків катастрофи, багато з яких заплатили за це власним життям і здоров'ям, вдалося локалізувати аварію та врятувати країну і світ від радіаційного забруднення. За різними даними, протягом лише одного місяця після Чорнобильської катастрофи від отриманого опромінення загинуло від 30 до 200 пожежників і працівників АЕС. В цілому, у ліквідації аварії брало участь близько 600 тис. чоловік. 15% з них померло протягом п'яти наступних років, а 165 тис. отримали інвалідність. Евакуйоване і відселене населення становило близько 1,5 млн. осіб. Таким чином, у той чи інший спосіб від аварії безпосередньо постраждало понад 2,4 млн. осіб. Природно, що майже одразу постало питання щодо правового статусу тих людей, які намагалися мінімізувати руйнівні наслідки аварії та стали її жертвами. Це привело до появи у вітчизняному законодавстві низки норм, покликаних забезпечити права ліквідаторів.

Так, ще у 1991 р. було прийнято Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», який визначив основні положення щодо реалізації конституційного права громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя і здоров'я та запропонував єдиний порядок визначення категорій зон радіоактивно забруднених територій, умов проживання і трудової діяльності на них, соціального захисту потерпілого населення. У основу зазначеного законодавчого акту було покладено наступні принципи:

- пріоритет життя і здоров'я людей – потерпілих від Чорнобильської катастрофи та повної відповідальності держави за створення безпечних і нешкідливих умов праці;

- досягнення комплексного розв'язання завдань охорони здоров'я, соціальної політики і використання забруднених територій на основі державних цільових програм та урахування інших напрямів економічної й соціальної політики, досягнень в галузі науки та охорони навколишнього середовища;

- використання економічних методів поліпшення життя шляхом проведення політики пільгового оподаткування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та їх об'єднань;

- здійснення заходів щодо професійної переорієнтації та підвищення кваліфікації постраждалої категорії населення;

- забезпечення координації діяльності державних органів, установ, організацій та об'єднань громадян, що вирішують різні проблеми соціального захисту постраждалого населення, а також співробітництва і проведення консультацій між державними органами і постраждалими (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з соціального захисту на місцевому та державному рівнях;

- налагодження міжнародної співпраці в галузях охорони здоров'я, соціального захисту, охорони праці, використання світового досвіду організації роботи з цих питань.

Отже, в українському законодавстві на сьогодні достатньо чітко врегульовані права та механізми соціального захисту як ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС, так і жертв катастрофи, що визначають пріоритетність життя та здоров'я людей, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи та повної відповідальності держави за створення безпечних і нешкідливих умов праці на подібних об'єктах у майбутньому.

УДК 340.11

Кристина Олександрівна КОВАЛЬ,

курсантка групи Ф1-20-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави

і права факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук,

доцент В. В. Лазарєв

ПРАВОВА КУЛЬТУРА: РОЛЬ У РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Сучасна юридична наука розвиває свіжі перспективи в дослідженні правової системи, що є самостійним напрямом загальнотеоретичної юриспруденції. Розвиток правової держави є актуальною науковою проблематикою, адже відповідає важливим потребам сьогодення, охоплює широке коло питань, пов'язаних у сфері суспільних відносин. Сьогодні дослідження правової системи відбувається на нових підходах загально-теоретичної юриспруденції, що має вагоме значення для формування та розвитку правової культури, для з'ясування та розв'язання проблем правотворчості, правозастосування, забезпечення реалізації прав та свобод людини. Проблема ролі правової культури в розвитку правової системи є актуальною на сучасному етапі розбудови національної державності та важливою для теоретико-правових досліджень.

Кожна держава має свою правову систему. Історично склалося, що в кожній державі панують свої правові звичаї, традиції, юрисдикційні органи, законодавство, сформувалися особливості правової культури, що об'єднується одним поняттям «правова система». Правова система як невід'ємний елемент правової культури є соціальною системою будь-якої держави.

Під правовою системою в теорії права розуміють комплекс взаємозалежних та узгоджених юридичних засобів, призначених для регулювання суспільних відносин, а також юридичних явищ, що виникають у результаті такого регулювання.

Можна зазначити, що правова культура є одним із важливіших елементів правової системи. Правова система взаємодіє з політичною, культурною, економічною сферами суспільного життя, а ось результатом взаємодії права та культури є правова культура, яка є системою поглядів, уявлень, що окреслюють поведінку і діяльність людей у правовій сфері.

П. М. Рабінович вважає, що правова культура тісно пов'язана з елементами правової системи, тому що правова культура – це загальний стан «юридичних справ» у суспільстві, тобто стан законодавства та роботи суду, усіх правоохоронних органів, правосвідомості всього населення

країни, що виражає рівень розвитку права та правосвідомості, їхнє місце в житті суспільства, засвоєння правових цінностей, їхню реалізацію на практиці, здійснення вимог верховенства права.

Також треба вказати, правова культура не є звичайним елементом правової системи, адже вона властива всім сферам правового життя суспільства. Тобто правова культура – критерій, на основі якого можна здійснити оцінку ступеня розвитку як правової системи та її структурних елементів на предмет їхньої відповідності стану, якого потребує реалізацію пануючої в суспільстві моделі державності.

Правова культура як чинник розвитку правової держави відіграє головну роль у демократичних перетвореннях у державі, оскільки вона тісно пов'язана з усіма елементами правової системи, формуванням та розвитком правосвідомості громадян, з визнанням пріоритетного місця ролі людини та громадянина у правових відносинах.

Отже, ми можемо зробити висновок, що роль правової культури в розвитку правової системи будь-якої держави, яка забезпечує її функціонування та розвиток, займає важливе місце. Для правової системи важливим є вдосконалення та підвищення рівня розвитку правової культури, забезпечення захисту прав та свобод громадян, вироблення сучасної системи правових цінностей, норм та принципів. Правова культура є важливим чинником розвитку правової системи, що впливає на формування правосвідомості, права, правовідносин, законності та правопорядку.

УДК 342.9(477)

Тарас Андрійович ЛИТОВЧЕНКО,

курсант групи Ф2-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

доктор юридичних наук, доцент О. О. Панова

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА КУРСАНТА І СТУДЕНТА ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

Реформування правоохоронних органів в Україні має велику історію, проте визнаючи глибинні трансформації в середовищі, ми повинні розуміти, що початковим етапом всіх перетворень повинні бути кадри та можливий потенційний професійний зріст кожного майбутнього поліцейського.

Тому, визначення особливостей правового становища курсанта, та його співвідношення із студентом ЗВО є актуальним та болючим для здобувачів вищої освіти.

Так, у відповідності до норм Закону України «Про вищу освіту», здобувачем освіти є особа, яка навчається у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації. До означеної категорії Закон відносить студентів і курсантів, визначаючи особливість останніх в тому, що курсант - особа, яка в установленому порядку зарахована до вищого військового навчального закладу (закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання), військового інституту як підрозділу закладу вищої освіти і навчається з метою здобуття вищої освіти за певним ступенем та якій присвоєно військове звання рядового, сержантського і старшинського складу або спеціальне звання рядового, молодшого начальницького складу або таке звання вона мала під час вступу на навчання.

Проте, на нашу думку, одна з головних відмінностей, що відокремлює курсанта від студента є обов'язкове отримання студентом «студентського квитка», який надає йому великий обсяг прав, а саме: пільговий проїзд міським транспортом, залізницею, а також пільгова вартість квитка у державних та недержавних установах у сфері культури. Слід зауважити, що курсант, відповідно до ч 10 ст 63 Закону України «Про вищу освіту» мають аналогічні права на отримання студентського квитка, проте, нажаль, вони фактично не реалізуються. Натомість, курсант ЗВО зі специфічними умовами навчання(наприклад курсант ХНУВС) отримує службове посвідчення, що підтверджує, у відповідності до ст 20 Закону України «Про Національну поліцію», його приналежність до органів Національної поліції, проте, не підтверджує його освітні права та гарантії.

Таким чином, із зазначено можна зробити висновок, що наявність прямого зв'язку курсанта з органами Національної поліції не унеможливорює того факту, що він здобувач вищої освіти та має право на отримання студентського квитка, який дозволить йому мати більше коло прав.

УДК 347.78

Роман Романович РОМАНІВ,

курсант групи Ф4-18-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук,*

доцент О. В. Піхурець

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Мережа Інтернет надає на наш запит надзвичайно широкий обсяг інформації від політичного до економічного типу. Велика частина якої знаходиться у вільному доступі, і може бути використана в найрізноманітніших цілях. У мережі Інтернет можна не тільки знаходити і використовувати інформацію, а й ділитися і поширювати її. Наприклад, висловлювати свої думки особистого, комерційного, економічного і політичного характеру. Розміщувати наукові дослідження, розробки, літературу, музику, картини та інші об'єкти права інтелектуальної власності. Проте правовласнику варто завчасно сповіщати користувача про свої права, використовуючи знак копірайту.

Найпоширенішими порушеннями права інтелектуальної власності в мережі Інтернет є:

1. Розміщення чужих матеріалів в мережі з наданням до них відкритого доступу без згоди на те власника авторських прав. Велика кількість осіб вважає, що розміщення матеріалів відбувається безкоштовно, отже, жодного порушення авторських прав немає. Але насправді автор не отримує той прибуток, на який він міг би розраховувати при продажі свого твору через торгову мережу або магазин, так як багато хто вже скачав його твір з мережі Інтернет без його відома.

2. Плагіат. Чимало осіб привласнюють собі авторство на розміщені в Інтернеті твори. Електронні документи, книги, статті копіюються, змінюються без згоди автора, а іноді і видають їх за власну творчість. Враховуючи це, слід зазначити, що в разі відсутності на сайті інформації про автора твору особа не звільняється від відповідальності за неправомірне використання даних творів, в тому числі за плагіат.

3. Незаконне відтворення (оцифрування) й копіювання музичних, художніх, літературних творів або комп'ютерних програм без надання на це попередньої згоди автором чи іншим правовласником. В музичній сфері одна із найбільших загроз для суб'єктів прав інтелектуальної власності, зв'язана з оцифруванням твору (об'єкту суміжних прав), що полягає

в фактичній втраті жодного контролю над цим об'єктом і належної їм винагороди після розміщення оцифрованого твору в Інтернет мережі.

Невизнання, порушення, чи посягання на права інтелектуальної власності тягне за собою відповідальність, передбачену ЦКУ(ст. 431), іншими законами або договором. Будь-яка особа має право на звернення до суду за захистом своїх прав інтелектуальної власності. При цьому, у випадках і в порядку, встановлених законом, суд може відповідно до ст. 432 ЦКУ прийняти рішення, зокрема:

1) застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів;

2) зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності;

3) вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності та знищення таких товарів;

4) вилучення з цивільного обороту матеріалів та знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності або вилучення та знищення таких матеріалів та знарядь;

5) застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Розмір стягнення визначається відповідно до закону з урахуванням вини особи та інших обставин, що мають істотне значення;

6) опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення

Технічний прогрес, вдосконалив захист і охорону авторських й суміжних прав, проте одночасно приніс й глобальні проблеми нового характеру, які до цього часу ще є не вирішеними. Сьогодні головним питанням світової музичної індустрії є проблема музичного піратства в Інтернеті. Це питання є актуальним і для українського музичного бізнесу. У зв'язку з вільним використанням в Інтернет мережі звукозаписів значно зменшуються доходи компаній звукозапису, так як споживачі віддають перевагу безкоштовному отриманню звукозапису з мережі ніж його купівлю.

УДК 342.922

Аліна Володимирівна РУДЕНКО,

студентка групи Ф-6-ПДср-20-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних
та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС Н. С. Пістренко*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Міжнародно-правова відповідальність – це юридичний обов’язок суб’єкта-правопорушника ліквідувати наслідки шкоди, завданої іншому суб’єкту міжнародного права в результаті вчиненого міжнародно-правового делікту.

В основі даної галузі міжнародного права лежить принцип міжнародної відповідальності: будь-яке міжнародне протиправне діяння суб’єкта міжнародного права тягне за собою його міжнародну відповідальність.

Норми про міжнародно-правову відповідальність містяться у різних галузях міжнародного права, зокрема у праві міжнародних договорів, праві міжнародних організацій, праві міжнародної безпеки, міжнародному гуманітарному праві, тощо.

Основним джерелом норм, які стосуються міжнародно-правової відповідальності, є звичай, договори, якими закріплюються норми, що стосуються відповідальності за ті чи інші види правопорушень.

Тему яку я обрала «Міжнародно-правова відповідальність» є однією з найважливіших у міжнародному праві, оскільки від якості вирішення пов’язаних з нею проблем безпосередньо залежить ефективність функціонування всієї системи міжнародного права, зміцнення міжнародного миру та правопорядку. І, хоча свої витоки поняття міжнародно-правової відповідальності бере в античному праві, питання про можливість послідовного застосування даного виду відповідальності стоїть гостро і до цього дня.

Одним з керівних в сучасному міжнародному праві є принцип суверенної рівності. Дотримуючись даного принципу, держави беруть участь у взаємних відносинах і в багатосторонньому міжнародному спілкуванні, володіючи суверенітетом як політико-правовою властивістю, що виражає верховенство кожного з них усередині країни і його незалежність у зовнішніх справах. У той же час зазначений принцип не є ознакою відсутності взаємодії і взаємозалежності держав, оскільки жодна держава не може існувати і розвиватися в ізоляції від усього світового співтовариства. Даний принцип дозволяє державі здійснювати будь-які дії, що не суперечать встановленим принципам і нормам міжнародного права.

Якщо ж держава не виконує або порушує свої зобов’язання, що випливають з норм міжнародного права, цілком закономірно постає

питання про її відповідальність перед окремими державами чи світовим співтовариством в цілому. Принцип суверенної рівності дозволяє виділяти держави в основну групу суб'єктів міжнародного права, а отже міжнародної відповідальності.

У цілому можна зазначити, що сучасна система міжнародно-правових примусових заходів являє собою комплекс різноманітних елементів, здійснюваних державами як індивідуально, так і в межах відповідних міжнародних організацій. Ця система відіграє унікальну роль у механізмі міжнародно-правового регулювання, а в соціальному плані виконує функцію всебічного захисту безпеки міжнародного співтовариства та має на меті можливість гнучкого вибору адекватних і діючих засобів реагування на будь-яке міжнародно-протиправне діяння. Система міжнародно-правових примусових заходів є, безперечно, основним засобом реалізації міжнародно-правової відповідальності.

УДК 341.1/8

Яна Вікторівна СВИСТУН,

курсантка групи Ф1-19-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри конституційного і

міжнародного права факультету № 4 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент А. В. Войціховський

ПИТАННЯ КАТЕГОРІЇ «ВНУТРІШНІ СПРАВИ» У ПРИНЦИПІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА – НЕВТРУЧАННЯ У ВНУТРІШНІ СПРАВИ ДЕРЖАВИ

На сьогодні дуже важливим є процес усвідомлення принципів міжнародного права як фундаменту забезпечення пріоритету загальнолюдських інтересів, насамперед миру та безпеки, прав і свобод людей, а також мирного вирішення тих чи інших конфліктів, які виникають між суб'єктами міжнародно-правових відносин. Досить широкого значення у сучасному світі набув принцип невтручання у внутрішні справи держави, який на думку багатьох фахівців є найбільш складним і порушується найчастіше. Це зумовлено, перш за все, прагненням визначити, що ж конкретно можна віднести до такої категорії, як внутрішні справи або в яких випадках існує можливість порушити даний принцип.

Принцип невтручання у внутрішні справи закріплений у пункті 7 статті 2 Статуту ООН. Цей принцип розкриває те, що жодна держава не має права втручатися прямо чи опосередковано з якої б то не було

причини у внутрішні справи іншої держави. При цьому, протиправним втручанням вважаються будь-які дії проти правосуб'єктності держави чи проти її політичних, економічних і культурних основ.

Важливо зазначити, що жодна держава не має права організовувати, розпалювати, фінансувати, підбурювати чи допускати підривно, терористичну чи збройну діяльність, спрямовану на насильницьке повалення конституційного ладу іншої держави. В історії людства було багато випадків, коли порушувалася ця норма. Слід згадати події в Перській затоці - війну між Іраком і коаліцією 28 країн на чолі з США. Рада Безпеки ООН, яка неодноразово засуджувала вторгнення і жадала від Іраку негайно вивести свої війська з Кувейту, видала близько 12 резолюцій. У англо-американській історіографії неодноразово було доведено, що сторона, яка претендує на перемогу, повинна знайти підтримку своїх дій не лише у своїй державі, але й отримати схвалення впливових міжнародних організацій, зокрема ООН, мати чітко визначені та сформульовані політичні цілі, можливість використовувати передові бази на території проведення воєнних операцій для швидкої та безпечної передислокації військ, бути готовою до коаліційних дій, володіти всіма необхідними для вирішення військових завдань ресурсами перед початком бойових дій, а також мати чітку стратегію та детально розроблений план завершення збройного конфлікту.

Таким чином, спостерігаємо вагому роль саме міжнародної організації, яка зі свого боку вжила відповідних заходів для врегулювання конфлікту, безпосередньо втрутившись у нього. Ця роль проявляється в тому, що завдяки зусиллям такої організації на міжнародному рівні вдалося відстояти й реалізувати права держави та її населення. Даний приклад дає змогу відстежити випадки, коли категорія «внутрішні справи» втрачає силу й перестає існувати. Саме тому був розроблений Розділ 7 Статуту ООН, який визначає, що принцип невтручання у внутрішні справи не поширюється на випадки, зокрема якщо Рада Безпеки ООН вирішить, що наявна ситуація вимагає застосування примусових заходів для підтримання чи відновлення міжнародного миру та безпеки. У такому разі можемо констатувати, що зазначені питання припиняють належати до внутрішньої компетенції держави та набувають міжнародного значення. Це в свою чергу проявляється у певному реагуванні міжнародної організації на вищезазначені ситуації, в основу якого покладено справедливу точку зору міжнародної організації, виокремлення підстав припинення існування категорії «внутрішні справи».

УДК 342.7(477).

Дмитро Іванович СЕРХОВЕЦЬ,

курсант групи Ф2-18-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук Г. Г. Дедурін

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СВОБОДИ ВІРОСПОВІДАННЯ В РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ

На сьогоднішній день українська Конституція забезпечує кожному громадянину право на свободу світогляду та віросповідання. Дане право належить до системи конституційних прав і свобод людини. Воно є особистісним немайновим правом котре спрямоване на конкретизацію свободи і вільний розвиток особи. Проте, на противагу цьому праву виступає таке суспільне явище як релігійна нетерпимість. В Україні актуальність даної проблеми не зникала протягом кількох століть.

З огляду на це, чималий науковий інтерес викликає з'ясування особливостей правового регулювання права на свободу віросповідання в українських землях, що у XVI – XVII ст. перебували у складі Речі Посполитої. Передумовою загострення релігійного протистояння між католиками та православними стала подія, що відбулася у 1596 р., а саме укладання Берестейської церковної унії.

Ця церковно-історична подія відбулася внаслідок переходу більшості ієрархів Київської митрополії з-під юрисдикційного підпорядкування Константинопольському патріархату під верховенство Римського престолу на умовах збереження візантійсько-слов'янської обрядовості, власних ієрархічно-адміністративних структур, канонічного правопорядку та духовно-культурної спадщини. У свою чергу, католицька церква намагалася розширити свій вплив на Схід, об'єднати католиків і православних під егідою Папи Римського. В результаті утворилася Українська греко-католицька церква. Як наслідок, погіршилось становище православної церкви, яка шукали підтримки серед міщан, козацтва. Фактичного зрівняння між католиками та уніатами не відбулося, через що в українському суспільстві загострилось протистояння на ґрунті віросповідання.

У 1632 р. на Вальному сеймі був прийнятий законодавчий акт під назвою: «Пункти для заспокоєння коронних і Великого князівства Литовського обивателів руського народу, які сповідують грецьку релігію», що був скріплений присягою королевича Владислава Вази, за яким уряд Речі Посполитої офіційно визнавав українсько-білоруську православну церкву, відбулася легалізація православної церковної ієрархії.

Отже королевич, у ролі посередника між ворогуючими конфесіями, призначив змішану комісію з православних та уніатів, яка мала визначити умови «заспокоєння народу руського». Серед її головних рішень можна визначити наступні:

- свобода віросповідання і рівність у правах уніатів та православних;
- свобода переходу із православ'я до унії та навпаки;
- недоторканність майна як Уніатської, так і Православної Церков;
- закріплення за православними Львівської, Мстиславської, Перемишльської і Луцької єпархій, а також земель Київської митрополії;
- закриття всіх судових справ і скасування покарань, пов'язаних із міжцерковними чварами.

В останньому пункті документу зазначалося: «Обидві сторони мають жити у мирі та спокої, не наступаючи одна на одну, припинити видання творів, якими звикли безчестити одна одну, натомість проявляти мир і єднання». Це було трохи важче зробити, адже запровадження «Статей заспокоєння» призвело до поділу церков між уніатами та православними у тих містах на кордонах єпархій, де були послідовники обох конфесій. І, звісно ж, поділ той відбувався не мирним шляхом. Безумовно, цей компромісний документ, на певний час, зняв міжконфесійну напругу в Україні та Білорусі. Однак, його поява не привела до створення механізму реального захисту православного населення у Речі Посполитій.

УДК 342.59

Анна Сергіївна ТЕРЕЛА,

курсантка групи Ф1-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри конституційного

і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент Т. І. Гудзь

ДЕРЖАВНА МОВА ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

На сучасному етапі формування національної свідомості тема національної єдності обговорюється майже кожним українцем. Розвиток української мови, культури, традицій і звичаїв є невід'ємною складовою цього процесу. Стаття 11 Конституції України закріплює, що держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України.

Відповідно до статті 10 Основного Закону державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. Отже українська мова може вважатись одним із символів державності поряд із Державним Гербом, Державним Гімном і Державним Прапором України. А повноправне функціонування української мови, носіями якої є представники титульної нації, має бути забезпечене державою, яка відповідає перед людиною за свою діяльність.

Як наголошує С. Квіт, «українська мова посідає надзвичайно важливе місце, і ми розуміємо, що без української мови не може бути України. Тому українська мова лежить в основі української державності й це додає особливого наголосу на важливості підтримки української мови».

Із метою консолідації української нації, Президентом України було підписано Указ від 01.12.2016 № 534/2016 «Про пріоритетні заходи щодо сприяння зміцненню національної єдності та консолідації українського суспільства, підтримки ініціатив громадськості у цій сфері», в якому йдеться про розширення сфери застосування української мови як одного з найважливіших чинників національної самобутності Українського народу, гарантії його національно-державної суверенності.

Продовженням консолідації українського суспільства навколо державної мови стало ухвалення у 2019 році Верховною Радою України Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Далі – Закон), який мав посилити державотворчі та консолідаційні функції української мови, підвищити її роль у забезпеченні територіальної цілісності та національної безпеки України. Крім того, Закон мав зміцнити національну ідентичність, сприяти збереженню національної культури, традицій, звичаїв, історичної пам'яті та забезпечити подальше функціонування української мови як державотворчого чинника української нації.

Законом передбачено, що українською мовою повинні володіти усі громадяни України, хоча б на базовому рівні. При цьому існує чіткий перелік осіб, які зобов'язані володіти та використовувати державну мову під час виконання своїх службових обов'язків (ст. 9 Закону).

Втілення в життя положень цього закону призвело до того, що українська мова почала переважати у державно-суспільних відносинах: у сфері освіти і науки, кіно та театрі, у ЗМІ, сфері послуг тощо.

Водночас з'явилися і певні проблеми. Так, наприклад, оцінюючи положення Закону деякі політичні сили наголошують на тому, що його положення звужують обсяг конституційних прав і свобод національних меншин. При цьому, аналіз українського законодавства дозволяє стверджувати про відсутність будь-яких положень, які б забороняли національним меншинам вивчати свою мову і використовувати її.

Викликає занепокоєння й неналежне застосування державної мови на місцевому рівні. Непоодинокими є випадки, коли всупереч Закону голови сільських, селищних і міських рад проводять засідання відповідних рад іншою мовою. Ми вважаємо, що це негативно впливає на збереження ідентичності української нації, єдності України, оскільки призводить до деформації національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору, знижує престиж української мови.

Не достатньою на сьогодні є підтримка української мови і з боку пересічних громадян, що пов'язано з наслідками тривалої асиміляції українців за часів існування СРСР. Незважаючи на майже тридцять років незалежності України, більшість наших співгромадян усе ще не до кінця усвідомлюють, що українська мова є «засобом спілкування та інтелектуального виявлення особистості, відображає самотність багатомільйонного українського народу і є основою його духовності та історичної пам'яті».

Отже, державна мова є невід'ємною частиною історії, культури та традицій країни, громадянами якої ми є, і яку ми повинні захищати. Підвищення престижу української мови, виховання української мовної свідомості та національної гідності допоможе нам зберегти ту українську самотність, яка необхідна для подальшого розвитку і процвітання України.

УДК 342.7(477)

Андрій Олегович ТОПЧІЙ,

курсант групи Ф1-206

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС

кандидат юридичних наук Н. О. Філіпська

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Прийнята в 1996 році Конституція України є однією із наймолодших сучасних конституцій, що найбільш відповідають міжнародним стандартам. Так, в Основному Законі закріплено основні міжнародно-правові акти ООН та Ради Європи, що підтверджує прагнення розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, одним із основних принципів якої є забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Однак щороку зазначаються порушення цих прав у доповідях Управління Верховного комісара з прав людини Організації Об'єднаних Націй з прав людини (далі – УВКПЛ) щодо ситуації з правами людини в Україні.

Так, моніторинг, який проводився з 1 серпня 2020 року до 31 січня 2021 року, дав змогу зазначеному органу ООН констатувати наявність порушень у сфері прав і свобод людини на підконтрольній Україні території. Так, у доповіді йдеться про низку порушень конституційних прав громадян та інших категорій осіб, серед яких право на свободу та особисту недоторканість (ст. 29), на судовий захист (ст. 55), на свободу мирних зібрань і свободу об'єднань (ст. 39), свободу думки та вираження поглядів (ст. 34), а також інших соціально-економічних прав, що безпосередньо гарантуються Основним законом України.

Аналіз 31-ої доповіді Верховного комісара, яка була опублікована 22 березня 2021, щодо ситуації з дотриманням прав людини в Україні дає підстави виокремити основні негативні детермінанти, що вплинули на сумну статистику щодо порушень прав і свобод людини на території держави, а саме:

- пандемія, викликана вірусом COVID-19. Безперечно, хвороба суттєво та вкрай негативно вплинула на стан прав і свобод людини в країні та у світі в цілому. Ця ситуація мала (і має) значний вплив та стала фактором, що потягнув за собою і обмеження свободи пересувань в зоні ООС, що в свою чергу негативно позначилося на правах цивільного населення, і на зростання соціальної нерівності, дискримінації найбільш вразливих верств населення, які і без того мають обмеження у можливості реалізації прав на охорону здоров'я, працю, освіту, соціальний захист та достатній життєвий рівень. Мова йде про ромів, бездомних, осіб з інвалідністю та осіб літнього віку, а також тих, хто знаходиться в спеціалізованих закладах. Все це сприяє посиленню соціальної відчуженості (маргіналізації). Карантинні обмеження також вплинули на діяльність суддів, значно обмежили права громадян на мирні зібрання та протести, що за спостереженням УВКПЛ мали місце вибірково. Так, наприклад, у Києві були припинені два мітинги, спрямовані на підвищення обізнаності про насильство з боку правих сил;

- ведення бойових дій в зоні операції Об'єднаних сил та анексія АР Крим. Так, у зв'язку з бойовими діями, з 14 квітня 2014 року до 31 січня 2021 року, УВКПЛ зафіксувало 3 077 смертей серед цивільних населення, а кількість поранених перевищує 7 000 осіб. Також на невідконтрольних територіях були зафіксовані свавільні та незаконні затримання «міністерством державної безпеки»;

- активізація діяльності праворадикальних груп та мова ворожнечі. УВКПЛ зафіксувало 18 нових нападів праворадикально налаштованих угруповань на журналістів, працівників засобів масової інформації (ЗМІ), правозахисників, громадських і політичних активістів, представників та активістів ЛГБТІ, а також політичних діячів опозиційних політичних партій. Також задокументовано випадки мови ворожнечі проти національних меншин, зокрема російськомовних і угорськомовних осіб, ромів та іноземних студентів;

- перевищення службових повноважень з боку правоохоронних органів. Так, осіб підозрюваних у зв'язках із самопроголошеними «республіками», затримували всупереч порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України. Замість отримання ухвали суду про арешт, правоохоронні органи неправомірно застосовували виняткову процедуру затримання (*in flagrante*). А 17 вересня 2020 року Європейський суд з прав людини визнав цю практику свавільною і послався на висновки УВКПЛ. Крім того, УВКПЛ було зафіксовано випадки, коли чоловіки, які підозрювалися у зв'язках із самопроголошеними «республіками», утримувалися Службою безпеки України в неофіційних місцях тримання під вартою перш ніж постати перед судом. Тут можна додати й висловлювання глави Моніторингової місії з прав людини в Україні Матильди Богнер, що у наступну 32-у доповідь буде включений значний масив інформації про незаконну в'язницю "Ізоляція" в Донецьку та акцентовано на умовах тримання в ній.

Таким чином, можна зробити висновок, що в Україні не повною мірою забезпечено та захищено права та свободи людини, незважаючи на їх закріпленні в Конституції держави. Наразі цьому сприяють не тільки зовнішні фактори, такі як конфлікт на Сході країни чи пандемія, але і внутрішні, що безпосередньо пов'язані із політикою держави. Так, органи державної влади зобов'язані засуджувати та не допускати будь-які прояви мови ворожнечі, незаконного затримання та утримання, підбурювання до насильства та дискримінації, а також забезпечувати превентивні заходи щодо недопущення жорстоких нападів, погроз чи залякування щодо правозахисників, журналістів чи осіб з іншими поглядами. Так само варто забезпечити своєчасне та ефективне розслідування порушень прав людини з боку співробітників правоохоронних органів, зокрема жорстоке, або таке, що принижує гідність, поводження та покарання, катування.

УДК 351.741(477):341.231.14

Альбіна Володимирівна ФОМЕНКО,

курсантка групи Ф1-20-105

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права

ПОРУШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ СТАТТІ 3 «ЗАБОРОНА КАТУВАННЯ» КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

У сьогоднішніх реаліях можна сказати, що дотримання прав і свобод людини й громадянина Національною поліцією України не відбувається

на належному рівні. За результатами соціологічних опитувань довіру до Національної поліції України висловили 36% респондентів, не довіряють їй 56% опитаних. Такій невеликий показник довіри населення до органів Національної поліції України обумовлюється тим, що працівники поліції певним чином недотримуються визначених законодавчих стандартів, зокрема міжнародних, що регламентують їхню діяльність щодо належного дотримання та забезпечення прав і свобод людини та громадянина.

Найпоширенішими порушеннями прав людини й громадянина, які регламентовані міжнародним законодавством, що вчиняються працівниками поліції, є порушення ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основних свобод, а саме заборони катувань та іншого нелюдського чи такого, що принижує гідність. Слід зазначити, що абсолютна заборона катування, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження і покарання є імперативною нормою, що не передбачає винятків. Як постійно підкреслює у своїх рішеннях Європейський суд з прав людини, вона відображає одну з фундаментальних цінностей демократичного суспільства.

Катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність чи покарання залишається системною проблемою на сьогодні. Це обумовлюється відсутністю ефективного розслідування злочинів та недостатньо ефективна система попередження і захисту від катувань створюють атмосферу безкарності та призводять до поширення цього прав і свобод людини.

Порівняно із формулюванням в інших міжнародних договорах, у ст. 3 Конвенції дуже лаконічно і стисло, але у чіткій пасивній формі викладена абсолютна заборона катування та поганого поводження, однак у ній криється надзвичайно широкий зміст та значущість, адже йдеться про невід'ємні права фізичної і моральної недоторканності людини. Відповідно до статті 3 Конвенції, держава зобов'язана дотримуватися як негативних, так і позитивних зобов'язань. У фаховій літературі і судовій практиці виділяють матеріальні та процесуальні аспекти порушень за статтею 3 Конвенції.

Так, у практиці Європейського суду з прав людини можна виявити констатацію недотримання негативних зобов'язань у трьох основних категоріях порушень матеріального характеру: неналежного поводження правоохоронних органів навмисного характеру (під час арешту і після, під час допиту в поліції, фізичне і психологічне насильство стосовно осіб, які знаходяться під вартою, а саме: згвалтування, каліцтва, переломи, насильницьке годування без потреби, одягання мішка на голову, позбавлення сну і т.п.); неналежне поводження під час законних або незаконних дій посадових чи службових осіб держави (визнання, екстрадиція в країну, де заявникам загрожує застосування дій, що порушують ст. 3; тілесні покарання, навмисне знищення майна, неповідомлення рідним місця тримання під вартою чи ув'язнення та ін.); неналежне поводження як результат упущень чи бездіяльності посадових і службових осіб держави (ненадання

медичної допомоги, що призвело до тяжких наслідків, незвільнення ув'язненого через халатне ставлення до обов'язків, коли термін ув'язнення закінчився та ін.).

Позитивні зобов'язання (процесуальний аспект порушень ст. 3 Конвенції) насамперед охоплюють: проведення ефективного розслідування викладених у заяві скарг; попередження, припинення і покарання за неналежне поведіння з боку приватних осіб.

УДК 340(477)–044.247:341(4)

Ольга Михайлівна ЧОРНА,

курсантка групи Ф2-20-108

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат історичних наук Г. Г. Дедурін

НАЦИСТСЬКЕ НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Прихід нацистів до влади мав фатальні наслідки для системи законодавства, що діяла за часів Веймарської республіки. Більш того, правовий нігілізм гітлерівців, помножений на їх расову ідеологію, призвів до дискримінації, а в подальшому й фізичному знищенню мільйонів людей. Значну роль у цьому відіграло нацистське надзвичайне законодавство, що почало складатися одразу після призначення А. Гітлера рейхсканцлером.

Одним з перших завдань нацистів було забезпечення зрощення партійного та державного апаратів, а також, підпорядкування собі системи державного адміністративного управління та армії. Цьому мав сприяти підписаний у лютому 1933 р. під тиском нацистів президентом П. фон Гіндербургом «Закон про надзвичайні повноваження». Його повна офіційна назва – Закон про подолання тяжкого становища народу і держави. Цей акт став першим з тих, що наділяли лідера НСДАП надзвичайними повноваженнями. Його основні положення підривали основи демократії і громадянського суспільства в країні, надаючи владі забороняти будь-які збори, що нібито могли становити загрозу для громадського спокою. Інші положення закону підривали свободу слова.

Він став ключовим конституційно-правовим інструментом Третього рейху поряд законом, «Щодо охорони народу і держави» від 28 лютого 1933 року. Він також був диктаторським за своїм характером та, фактично, припиняв дію конституційних прав і свобод. Дія закону, спочатку прийнятого на чотирирічний термін, неодноразово пролонгувалася. Формально, значно розширюючи повноваження однієї з гілок влади, він спирався на практику розроблену ще в період Веймарської республіки.

Однак, на відміну від актів того періоду, зазначений закон мав відверто антипарламентський характер, фактично легітимізуючи руйнацію республіканського конституційного ладу. Саме через це, його вважають символом самоусунення німецького парламентаризму перед обличчям домагань націонал-соціалістів на владу. Даний закон остаточно знищував поділ законодавчої та виконавчої влади на користь останньої, а надані уряду повноваження з видання законів, що не відповідають конституції, принижували і саму конституцію. Рейхстаг з дієздатного законодавчого органу перетворювався в показне доповнення нацистського режиму.

Згадані закони підривали у Німеччині засади громадянського суспільства, проте дозволяли нацистам швидко узурпувати влади, прискоривши формування тоталітарного режиму. Даний закон остаточно викоринив Веймарську демократію.

Окремо слід зупинитися на дискримінаційній політиці нацистів щодо єврейського народу. Антисемітизм – був однією з вагомих складових ідеології націонал-соціалістів. З огляду на це, не дивно, що вже з 1933 р. починаються з'являтися законодавчі акти, які обмежували права євреїв. У цьому зв'язку, звертає на себе увагу закон про «Реставрацію німецького служилого стану» від 7 квітня 1933 р. Його метою було викорінення з державної служби всіх політичних супротивників нацистів. Закон торкнувся всіх чиновників і службовців, а особливо чиновників та службовців єврейського походження.

У квітні 1933 р. був прийнятий «Закон проти переповнення німецьких шкіл та університетів», який обмежив 5% квоту євреїв в будь-якій школі і університеті. В жовтні 1933 р. Законом «Про редакторів» євреї були видалені з преси, а 22 вересня 1933 р. був прийнятий Закон «Про видалення євреїв з культурного життя». 15 вересня 1935 р. були ухвалені сумно відомі «Нюрнберзькі закони»: «Закон про громадян рейху» і «Закон про захист німецької крові та німецької честі». «Закон про захист німецької крові та німецької честі» забороняв шлюби і позашлюбне співжиття між німцями і євреями, не дозволяв євреям приймати на роботу домашню прислугу з німецьких жінок молодших 45 років, а також вивішувати німецький національний прапор. Таким чином, Нюрнберзькі закони стали юридичною підставою для початку переслідувань єврейського народу, трагічним підсумком яких, стала політика голокосту.

Підсумовуючи, можна зазначити, що починаючи із закону «Про надзвичайні повноваження», нацисти дуже швидко демонтували усі демократичні інститути та норми, притаманні Веймарській республіці. Надзвичайне законодавство часів Третього рейху підготувало підвалини для формування у Німеччині тоталітарного режиму та виправдовувало не лише обмеження прав громадян, але й створювало передумови для фізичного винищення окремих груп населення.

УДК 347.121.1

Сергій Віталійович ШЕВЧЕНКО,

курсант групи Ф1-401

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук,*

доцент О. Р. Шишка

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРАВА НА НЕДОТОРКАНИСТЬ ЖИТЛА ФІЗИЧНИХ ОСІБ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Конституція України встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в державі найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (ст. 3). При цьому утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Важливими в межах таких прав, відповідно до ст. 30 Конституції України є право на недоторканність житла, захист та охорона якого гарантовано державою. В межах такого права важливими гарантіями є те, що не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. Поряд з цим таке право не є абсолютним, оскільки у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку. Ці гарантії та певні правові приписи мають своє закріплення і в ст. 311 ЦК України. Наведена стаття містить також і те, що фізична особа не може бути виселена або іншим чином примусово позбавлена житла, крім випадків, встановлених законом.

Важливо також враховувати той факт, що недоторканість житла чи іншого володіння особи є однією з складових особистої недоторканості. Порушення цього права тісно пов'язане із порушенням права на недоторканість особистого і сімейного життя, гарантованого ст. 32 Конституції України, за якою ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Право на недоторканість житла виступає об'єктом охорони і на рівні певних міжнародних нормативно-правових актів. Так, визнання світовою спільнотою недоторканості житла особи є важливим принципом закріпленим в статті 12 Загальної декларації прав людини, яку прийнято і проголошено Резолюцією 217А (III) Генеральної Асамблеї ООН від

10.12.1948 року, в якій визначено, що: «ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканість його житла, тайну його кореспонденції або його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань».

Беручи до уваги міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, можна виділити й положення яке міститься у ст. 17 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, прийнятого Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 року, який набув чинності для України 23.03.1976 року. Зокрема ним передбачено, що: «Ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканість його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання чи таких посягань».

Також доцільно навести і ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, в якій передбачено, що: «Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або захисту прав і свобод інших осіб». Ця стаття найбільш чітко надає пояснення щодо загальних підстав втручання в приватне життя чи особисте житло людей з боку правоохоронних органів.

Враховуючи вище наведене, прокурору, слідчому, або оперативному працівнику тощо, слід розуміти що проводячи слідчі-розшукові дії чи інші процесуальні дії, в межах визначених законом працівники правоохоронних органів не повинні порушити певні права і свободи людей та низку окремих нормативно-правових актів. Вони мають діяти згідно закону та відповідно до закону. Для того щоб не допустити порушення прав людини на недоторканість його житла чи житла в якому він перебуває на законних підставах (наприклад, відповідно до договору оренди) треба чітко розуміти та вірно застосовувати відповідними посадовими та службовими особами органів внутрішніх справ законні підстави втручання у такі права, а також діяти в межах процесуальних процедур.

УДК 325.454

Ангела Євгеніївна ЯКОВЛЄВА,

курсантка групи Ф2-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

В. В. Корнієнко

РАСОВА ДИСКРИМІНАЦІЯ

Дискримінація за расовою ознакою є одним із найбільш поширених видів поділу та несправедливого ставлення до людей, що належать до певних груп. Незважаючи на значні напрацювання світового співтовариства у сфері протидії цьому явищу, проблема расової дискримінації й досі залишається актуальною.

У расової дискримінації глибоке коріння: наводячи приклади цієї дискримінації, передусім слід говорити не про сучасну практику неприязні, а про юридичну сегрегацію в Південній Америці 50-х років, коли існував чіткий поділ громадських місць для білого і чорношкірого населення, помилкової компрометації останніх. Так, афроамериканців нерідко звинувачували в злочинах, які вони не вчиняли.

Внаслідок зростання стурбованості міжнародного співтовариства проблемою расової дискримінації Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй у 1963 році зробила конкретний крок у даному напрямку, проголосивши Декларацію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, в якій закріплені чотири головні положення:

– будь-яка теорія расової різниці або нерівності в науковому відношенні є хибною, в моральному відношенні ганебною, в соціальному - несправедливою й небезпечною і не може бути виправданою ні теорією, ні практикою;

– расова дискримінація, а особливо політика урядів, яка спирається на ідеї расової нерівності або расової ненависті, є порушенням основних прав людини і ставлять під загрозу дружні стосунки між народами, співробітництво між державами, міжнародний мир і безпеку;

– расова дискримінація приносить шкоду не тільки тим, хто її зазнає, але також і тим, хто її чинить;

– створення всесвітнього співтовариства, вільного від расової сегрегації і дискримінації, які породжують ненависть і відчуження, є однією із головних цілей Організації Об'єднаних Націй.

Протидією дискримінації є **толерантність** - моральна якість, що виражається в повазі інтересів, почуттів, звичок інших людей. Це терпиме

ставлення до думок, що не збігаються з власними, позиціями, віруваннями, терпимість до критики, до поведінки інших. Вона передбачає захист й обґрунтування власної позиції.

Толерантність є обов'язковим принципом будь-якого демократичного суспільства та соціальної держави, адже це взаємоповага через взаєморозуміння. Вона необхідна для мирного співіснування людей у всьому світі.

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА. ЕКОЛОГІЧНЕ ТА АГРАРНЕ ПРАВО

УДК 347.44

Анна Олександрівна ГУСЬКОВА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-19-4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри цивільного права

та процесу факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук

А. С. Сліпченко

ВІДЧУЖЕННЯ ЯК ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ

Слово «відчуження» у змісті Цивільного кодексу України зустрічається 37 разів, а тому виникає потреба в установленні його змісту, адже відомо, що кожна норма закону повинна бути чітко визначеною, зрозумілою та конкретною. Разом з тим, вказаний нормативний акт не наводить легального визначення цього поняття, а тому його розкриття є завданням для теорії права.

Звертаючись до словника, можна знайти багато варіантів тлумачення терміна «відчуження». Найчастіше дану категорію розглядають з точки зору права, психології та філософії. Дивлячись в якому контексті цей термін використовується, він набуває певного змісту. Як приклад в філософії – категорія, яка відображає таку об'єктивну якість, наслідок діяльності та відношення людини, яка протистоїть їй як перевершуюча сила і перетворює його з суб'єкта в об'єкт його впливу.

Аналізуючи основні дослідження та публікації з даної тематики, зрозуміло, що термін «відчуження» є досить широко вживаним у теорії права. І не рідко це призводить до того, що від наповнюється різним змістом.

Одним з таких варіантів тлумачення є відчуження, яке розуміється як перехід прав власності від однієї особи до іншої. Причому деякими вченими пропонується розглядати об'єктами відчуження саме права на певні блага.

Вчені які займають таку позицію також розділилися на дві групи. Перша група вважає, що в даному випадку відбувається саме перехід певних прав та обов'язків. Друга група вважає, що в певний момент права та обов'язки припиняються у особи первинного власника, а потім виникають такі самі права та обов'язки у наступного власника.

На наш погляд, даний підхід є досить змістовним та обґрунтованим своїми прихильниками, але залишається відкритим питання стосовно самого матеріального блага. Чи можливе відчуження прав та обов'язків без самого матеріального блага? Якщо можливо, то в даному випадку може виникнути ситуація, коли певні права та обов'язки перешли від однієї особи до іншої, а саме матеріальне право не перейшло.

Наступною точкою зору є такою, що відчуженню підлягають саме майнові блага.

На нашу думку, заслуговує на підтримку позиція, висловлена А.С. Сліпченко, що відчуження завжди вказує на те, чи належить дане благо конкретній особі, чи не належить. Причому вказується і про відчуження з подальшим набуттям такого блага іншою особою, та випадки коли майно перестає належати первинному власнику не набуваючи нового власника.

Деякі вчені взагалі не бачать потреби розмежовувати окремо перехід прав на певні матеріальні об'єкти та перехід самих майнових благ. Разом з тим ми притримуємося думки А.С. Сліпченко, який стверджує, що перехід (відчуження) самих благ є способом цивільного обороту, а перехід прав на них – юридичною формою. Інакше кажучи, перехід прав лише юридично оформляє динаміку об'єктів. Тобто, відчуження об'єктів та перехід прав на них є елементами структури цивільного обороту, кожний з яких має самостійне функціональне значення. Більше того, їх самостійне функціональне значення чітко проявляється, якщо розглянути випадки, переходу прав без динаміки благ, або навпаки, перехід об'єктів без динаміки прав на них. Так, якщо має місце перехід об'єкта без його правового оформлення, то матиме місце не цивільний оборот, а протиправний вчинок. Якщо ж матиме місце лише перехід права, без динаміки об'єкта, то така динаміка права повинна визнаватися фіктивною.

УДК 347.788

Марина Володимирівна ДУБИНСЬКА,

студентка групи Сф-Пзб-20-1м Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін
Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук, доцент*

О. А. Лук'янихіна

ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Наукова діяльність є основним елементом для досягнення високого соціально-економічного прогресу будь-якої країни. Охорона права власності

на результати наукової діяльності дає змогу використовувати її в майбутньому для розвитку, підтримки та збереження національного потенціалу у сфері інтелектуальної діяльності і забезпечення дотримання норм доброчесної конкуренції у цій галузі.

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» визначає, що "наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження" (п.12, ст.1, р.1).

Захист права власності на результати наукової діяльності полягає у діяльності відповідних державних органів щодо створення законодавчої бази та організаційного механізму забезпечення виконання і впровадження у реальне життя відповідних норм і рішень. Основними нормативно-правовими документами, що врегульовують взаємовідносини у сфері наукової діяльності є: Конституція України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про авторське право та суміжні права» та інші.

Конституцією України гарантується право кожного громадянина володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом.

Не зважаючи на активні зусилля держави щодо створення нормативної бази, вона все ще залишається недосконалою у частині визначення змісту виключного права інтелектуальної власності. Лише абз.7, ст.1 Закону України «Про авторське право та суміжні права» вказує, що є виключним правом особи.

Захист права власності є одним з методів правового регулювання правовідносин, що виникають у сфері інтелектуальної власності на результати наукової діяльності. Чинним законодавством України визначено перелік способів захисту своїх прав, з котрих заінтересована особа обирає самостійно. Серед них: визнання права; припинення дії, яка порушує право чи створює загрозу його порушення; відновлення становища, яке існувало до порушення; відшкодування майнової шкоди; компенсація немайнової шкоди; публікація в засобах масової інформації даних про допущені порушення авторського права та/або суміжних прав і судових рішень щодо цих порушень.

Позитивно оцінюючи створену систему охорони права інтелектуальної власності на результати наукової діяльності, котра передбачає широкий спектр заходів, а не тільки захист, потребує вдосконалення правова охорона конфіденційної інформації, комерційної таємниці, різного роду результатів наукової та творчої діяльності. Так, станом на 2019 рік із 44 наявних судових рішень судів різних інстанцій немає жодного, де за

порушення авторського права і (або) суміжних прав, вчиненого з використанням телекомунікаційних мереж, судами було застосовано санкцію з реальним відбуванням покарання.

На підставі вищевикладеного можна сказати, що відносини щодо результатів інтелектуальної діяльності, які за своєю природою є інформаційними об'єктами, мають свою власну природу, що зумовлена специфікою об'єкта та метою, яку необхідно досягти під час здійснення правової регламентації відносин стосовно вказаних об'єктів цивільних правовідносин. Право власності на результати наукової діяльності належить до абсолютних прав і виражає панування над результатами інтелектуальної діяльності, розвиток якої постійно відбувається. Загалом правове регулювання цієї сфери набуло розвитку, але потребує вдосконалення механізм захисту порушених прав. На наш погляд, це сприятиме поширенню цивілізованих відносин у сфері здійснення наукових досліджень, захисту їх творців, розвитку інтелектуальної діяльності і формуванню сприятливих умов для трансферу наукових технологій.

УДК 349.42

Дарина Григорівна ЗАВРІЧКО,

курсантка групи Ф2-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент

І. В. Бригадир

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ У ГАЛУЗІ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Сьогодні життя кожної сучасної людини складно уявити без транспорту, який використовується фактично у всіх сферах суспільного життя. Транспорт є однією з найважливіших інфраструктурних галузей матеріального виробництва, яка забезпечує виробничі і невиробничі потреби народного господарства та населення в усіх видах перевезень. Транспортна система є однією з базових галузей економіки, стабільне функціонування якої забезпечує необхідні умови обороноздатності, національної безпеки, цілісності держави, підвищення рівня життя населення.

Проте розвиток транспортної галузі в цілому, а особливо автомобільного транспорту, створює значні проблеми екологічного характеру. Особливо актуальними вони стають у місцях масової концентрації автомобілів – в населених пунктах, де одночасно максимально сконцентровані

люди. За таких умов екологічними проблемами автомобільного транспорту охоплено переважну більшість населення.

Основними загрозами екологічній безпеці в сфері автомобільного транспорту є, були і залишаються: автомобільні транспортні засоби та безпосередня їх експлуатація; сфера обслуговування діяльності автомобільного транспорту – АЗС, СТО, автомобільні мийки, автотранспортні підприємства, автомобільні шляхи тощо.

З метою поступового підвищення рівня відповідності екологічним нормам «Євро-5», а з 2025 року «Євро-6» ввезених транспортних засобів, при першій державній реєстрації в Україні, необхідно запроваджувати проведення систематичного технічного огляду транспортних засобів та перевірки вмісту відпрацьованих газів на відповідність екологічним нормам Євро-3, -4, -5, -6.

Необхідно розробити та запровадити механізм утилізації автомобілів виведених з експлуатації у зв'язку з відсутністю в Україні дієвого правового механізму екологічно безпечного поводження з автомобілями та їх комплектуючими, які виведені з експлуатації. Особливої гостроти це питання набирає в світлі необхідності утилізації таких компонентів електромобілів як силові акумулятори. Загроза від них тільки починає усвідомлюватися суспільством. Задля належної утилізації цих елементів докорінно має бути перероблено законодавство про хімічні джерела струму.

Також вбачаємо за доцільне внесення змін до Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, якими зобов'язати суб'єктів господарської діяльності здійснювати облік операцій з прийняття та здачі на переробку відпрацьованих експлуатаційних рідин, подібно того, як це робиться до АЗС.

Отже, забезпечення екологічної безпеки автомобільного транспорту має глобальний та комплексний характер, який зумовлює необхідність запровадження більш жорстких вимог до вмісту шкідливих речовин у відпрацьованих газах автомобіля є найефективнішим способом забезпечення екологічної безпеки транспорту. Адже, система правових заходів охорони навколишнього природного середовища, які передбачені ЗУ «Про дорожній рух», ЗУ «Про охорону атмосферного повітря» та Правилами дорожнього руху, є недостатньою, а контроль з боку держави, щодо дотримання хоча б тих вимог, що встановлені, майже зовсім відсутній.

УДК 347:004.8

Анастасія Леонідівна КРАВЧЕНКО,

курсантка групи Ф2-19-205

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук Т. В. Степаненко*

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Завдяки технологічним досягненням останнього десятиліття сучасні роботи зі штучним інтелектом не тільки здатні виконувати дії, які раніше були виключно типовими для людей, а й розвивають певні автономні та когнітивні функції, наприклад здатність вчитися на власному досвіді й приймати квазінезалежні рішення, що робить їх все більше схожими на суб'єктів, які взаємодіють зі своїм середовищем та істотно впливають на нього. Автономія робота може бути визначена як здатність приймати рішення і реалізовувати їх у зовнішньому світі, незалежно від зовнішнього контролю або впливу.

Відповідно до традиційних положень цивільного права країн Європейського континенту роботи не несуть відповідальність за дії або бездіяльність, якими завдають шкоди третім особам. Причина дії або бездіяльності робота має бути простежена до конкретного суб'єкта – людини (виробник, оператор, власник або користувач), який суб'єкт мав передбачити та уникнути дій робота, що спричинили шкідливі наслідки. Виробники, оператори, власники або користувачі можуть нести сувору відповідальність за дії або бездіяльність робота. Крім того, за діючими правовими критеріями відповідальності за якість продукції, виробник продукту несе відповідальність за несправність продукту зі штучним інтелектом, а користувач продукту несе відповідальність за невідповідне використання продукту, що призводить до завдання шкоди.

У випадках же, коли робот здатен до навчання та самостійного прийняття автономних рішень, традиційних правил щодо відповідальності за завдану шкоду буде недостатньо для виникнення юридичної відповідальності за шкоду, заподіяну роботом, оскільки вони не завжди дозволять ідентифікувати суб'єкта, відповідального за відшкодування шкоди. Чим більше автономні роботи зі штучним інтелектом, тим менше вони можуть вважатися простими інструментами в руках інших учасників – «агентів» (таких як виробник, оператор, власник, користувач і т. ін.). Зазначене, в свою чергу, ставить питання про достатність традиційних правил щодо відповідальності за завдану шкоду у випадках встановлення відповідальності за дії або бездіяльність автономних роботів, причину яких неможливо

простежити до конкретної людини і точно встановити чи можна було уникнути дій або бездіяльності роботів, які завдали шкоду.

В кінцевому рахунку, автономія роботів порушує питання про їх природу в світлі існуючих правових категорій. Так, правова наука на сучасному етапі виокремлює три можливі напрямки правового регулювання штучного інтелекту, які потребують відповідного наукового осмислення:

- позиціювання роботів зі штучним інтелектом як об'єктів суспільних відносин;
- позиціювання роботів зі штучним інтелектом як окремих суб'єктів правовідносин, «електронної особистості (електронної особи)»;
- позиціювання роботів зі штучним інтелектом як окремих суб'єктів правовідносин, так і об'єктів суспільних відносин в залежності від конкретної мети.

Таким чином, в сучасних умовах становлення цифрового суспільства та використання роботизованих механізмів із штучним інтелектом існує нагальна необхідність переосмислення традиційних підходів визначення поняття суб'єктів цивільних відносин, можливої правосуб'єктності роботів із штучним інтелектом, а також правового врегулювання деліктних відносин за участі роботів.

УДК 342.9(477)

Аліна Олександрівна КУЗНЕЦОВА,

курсантка групи Ф2-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

доктор юридичних наук, доцент О. О. Панова

ГАРАНТІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Професія поліцейський, завжди асоціюється з ризиком для життя та низьким рівнем забезпечення. Проте, стаття 62 Закону України «Про Національну поліцію» визначає гарантії професійної діяльності поліцейського серед яких спірним, проте вагомим є право користуватись безоплатно всіма видами громадського транспорту міського, приміського і місцевого сполучення (крім таксі), а також попутним транспортом.

Однак, проблема застосування цієї норми визначається тим, що більшість водіїв посилаються на норми виконавчої влади (сільської, селищної та міської громади), а також посаду курсанта (закладу вищої освіти із

специфічними умовами навчання), доводячи рядовому поліції про неможливість безоплатного проїзду, зазначаючи, що весь перелік пільгових категорій зазначений у нормативно-правових актах виданих виконавчою владою. Так, наприклад, рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 28.08.2019 р. № 653 «Про затвердження Порядку функціонування системи «Електронний квиток» у міському електротранспорті (метрополітені, трамваї, тролейбусі) м. Харкова», визначено, що пільги має тільки пасажир (фізична особа), якому згідно з рішеннями Харківської міської ради надано право часткової оплати або безкоштовного проїзду в міському електричному транспорті м. Харкова (метрополітені, трамваї, тролейбусі). Таким чином, встановлюється колізія при якій норми підзаконних нормативно-правових актів суперечать та не визнають норм Закону.

Що ж до курсанті, коли їх не допускають до реалізації своїх гарантій на безоплатний проїзд, то тут слід зазначити, що курсант це особа, яка в установленому порядку зарахована до вищого військового навчального закладу (закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання), військового інституту як підрозділу закладу вищої освіти і навчається з метою здобуття вищої освіти за певним ступенем та якій присвоєно військоове звання рядового, сержантського і старшинського складу або спеціальне звання рядового, молодшого начальницького складу або таке звання вона мала під час вступу на навчання. Статус курсанта може надаватися окремим категоріям осіб, які навчаються у невійськових закладах вищої освіти, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Курсант вищого навчального закладу системи МВС приймає Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і йому присвоюється спеціальне звання поліції, він має службове посвідчення та спеціальний жетон, отже є повноцінним поліцейським і відповідає всім вимогам що їм властиві. Таким чином, курсант має право на всі гарантії професійної діяльності поліцейського.

Отримані результати свідчать про необхідність перегляду всього масиву вітчизняного законодавство, особливо в тих нормах, що забезпечують гарантії професійної діяльності поліцейського. Це стосується передусім недопущення декларативності норм Закону України «Про Національну поліцію».

УДК 349.2(477)

Крістіна Сергіївна МОРГАЙ,

курсантка групи Ф1-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник В. В. Гончарук

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЧИННОГО ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Протягом усього життя людина не може обійтися без використання результатів праці. Отже, процес праці існує майже стільки, скільки існує людство. Тільки-но дитина народилася, вона вже не може існувати без матеріальних благ, створених іншими людьми. Пізніше, коли людина стає повноправним членом суспільства, за результатами її власної праці, як правило, визначається її соціальний статус у суспільстві.

Загальна декларація прав людини у ст. 23 закріплює право людини на вільне обрання праці або вільне погодження на неї.

Умови та порядок реалізації права на працю та пов'язаних з ним прав конкретизовано в Кодексі законів про працю, інших законах та великій кількості підзаконних нормативних актів. Правові норми, які містять ці закони та підзаконні акти, мають один предмет правового регулювання – трудові та пов'язані з ними відносини. Отже, вони створюють єдину, за предметом правового регулювання, систему правових актів, яка має назву трудового права.

Кожна галузь права, безсумнівно, має свої переваги та проблеми. В цій роботі ми зробимо спробу розглянути саме основні проблеми чинного трудового законодавства України.

Найбільш часто, на нашу думку, в трудовому праві зустрічається така проблема як дискримінація потенційного чи діючого працівника за статевою ознакою. Причиною такої дискримінації по відношенню до жінок, наприклад, є вагітність, а також наявність дітей або потенційне материнство. Слід врахувати, що відмова в прийомі на роботу чоловіка з аналогічних причин неможлива.

Ще однією причиною дискримінації є дискримінація за віком. Найчастіше затребуваними є працівники до тридцяти або тридцяти п'яти років. Варто зазначити, що диференціація в правовому регулюванні трудових відносин в залежності від вікової ознаки, повинна проводитися у суворо передбачених законом випадках. Так, наприклад, вікове обмеження до тридцяти п'яти років застосовується до громадян, які бажають вступити на військову службу за контрактом. Не менш важливою проблемою

для трудового права є недотримання роботодавцями норм КЗпП. Керівники організацій можуть йти на різного роду хитрощі, які дозволяють їм користуватися неписьменністю працівників. Наприклад, роботодавці прагнуть уникнути витрат, які пов'язані з соціальним страхуванням працівника, його податками або виплатами при звільненні та відпустці. Працівник завжди може захищати надані йому трудові права такими способами як: самозахистом своїх прав; за допомогою професійної профспілкової організації; за допомогою органів державного нагляду у сфері трудового законодавства; за допомогою судового захисту. Очевидно, що слід зайнятися більш детальним опрацюванням норм трудового права, що стосуються подібного роду відносин.

Отже, вирішення зазначених проблем можливе тільки при спільному прийнятті рішень, взаємній повазі один до одного, до прав кожного з учасників трудових правовідносин.

УДК 347.44(477)

Інга Ігорівна НАРСІА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри цивільного права та процесу
факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент*

Е. В. Вакулович

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТЬ «ПУБЛІЧНИЙ ДОГОВІР» І «ДОГОВІР ПРИЄДНАННЯ»

Питання про співвідношення правових категорій публічний договір і договір приєднання доцільно з'ясувати, починаючи з характеристики загального поняття «договір», від якого походять інші види угод.

В юридичній літературі договір розглядається в таких значеннях: по-перше - як угода двох або декількох осіб про встановлення зміну або припинення прав та обов'язків (характеризує договір як нормативну угоду сторін і відображає його зміст); по-друге - у формальному значенні як документ, в якому висловлюється зміст договору (відображає форму фіксації угоди); по-третє – договір як один із найважливіших юридичних фактів (визначає динаміку правовідносин).

Згідно з приписами ч. 1 ст. 626 ЦК України договір – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

З аналізу змісту Цивільного кодексу України чітко прослідковується позиція законодавця щодо виокремлення двох видів договорів – публічного договору та договору приєднання. Так, у ч. 1 ст. 633 Цивільного кодексу України наведено наступне визначення публічного договору – це договір, в якому одна сторона – підприємець взяла на себе обов'язок здійснювати продаж товарів, виконання робіт або надання послуг кожному, хто до неї звернеться (роздрібна торгівля, перевезення транспортом загального користування, послуги зв'язку, медичне, готельне, банківське обслуговування тощо).

До характерних особливостей публічного договору необхідно віднести те, що він: 1) передбачає наявність обов'язкового специфічного учасника – підприємця; 2) підчас укладення публічного договору підприємець за загальним правилом не може надавати будь-які переваги іншим учасникам, якщо це прямо не передбачено чинним законодавством; 3) підприємець не може з власної ініціативи відмовити в укладенні договору за наявності в неї об'єктивної можливості провести таку процедуру та виконати всі умови договору, а у випадку необґрунтованої відмови перший повинен відшкодувати збитки завдані внаслідок такої відмови; 4) повинні містити уніфіковані умови, які повинні бути однакові для всіх учасників, окрім закріплених у законодавстві пільг.

Публічний договір має місце в тих випадках, коли товари або послуги, що надаються внаслідок укладення такої угоди призначені для одночасного користування великої кількості осіб, без будь-якої персоніфікації останніх. В даному випадку передбачається, що підприємцю повинно бути все одно перед ким саме здійснювати договірне зобов'язання, а тому відмова у його виконанні за загальним правилом виключається.

Поняття «публічний договір» за своїми зовнішніми рисами частково співпадає з дефініцією іншого виду договірного зобов'язання – договору приєднання, умови якого встановлюються однією із сторін у формулярах або інших стандартних формах, який може бути укладений лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому. Інша сторона жодним чином не може впливати на визначені в договорі умови. Останнє є особливістю договору приєднання до яких зараховується те, що: існує заздалегідь визначена форма договору з усталеним змістом; учасник договору може лише приєднатись до нього, тобто прийняти чи не прийняти їх. Окрім того, договір приєднання не повинен позбавляти сторону прав, що зазвичай надаються за договором даного виду; виключати або обмежувати відповідальність жодної сторони за порушення зобов'язання; містити явно обтяжливих (кабальних) умов для сторони, що приєдналася, які вона не прийняла б, якщо мала б можливість брати участь в формуванні умов договору.

Неможливість однієї із сторін договору встановлювати чи змінювати умови договору повністю виключає факт досягнення домовленості між сторонами, та за зовнішньою формою тяжіє до публічного договору, де учасники договору так само не впливають на зміст угоди, з огляду на ідептичність останніх.

В той час вони мають і відмінні риси. По-перше, суб'єктний склад договору: в публічному договорі його обов'язковою стороною повинен бути підприємець, в той час коли договір приєднання має більш ширший суб'єктний склад. По-друге, відмінним є предмет договору – у публічному договорі він чітко визначений (продаж товарів, надання послуг, виконання робіт), а предметом договору приєднання може бути будь-який об'єкт. По-третє, договір приєднання не має обов'язкову ознаку публічності, яка характерна для публічного договору. По-четверте, у випадку укладення договору приєднання сторона, в окремих випадках може вимагати зміну умов договору, що вбачається неможливим у випадку укладення публічного договору.

УДК 342.95

Яна Ігорівна НЕСТЕРЕНКО,

курсантка групи Ф3-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент В. О. Іванцов

ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ І ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Питання соціального захисту поліцейських, у часині належного його забезпечення систематично викликає інтерес як у науковців, так і у інших фахівців. Об'єктивно, сьогодні рівень соціального захисту поліцейських знаходиться на мінімально допустимому рівні, а тому потребує комплексного удосконалення. В зв'язку з чим на розгляд Верховної Ради України було внесено законопроект про внесення змін до Закону України «Про Національну поліцію» стосовно підвищення соціального захисту поліцейських та членів їх сімей, а також відновлення пільг для колишніх міліціонерів та членів їх сімей (реєстр. № 4044). Одночасно поза увагою не можна залишити окремі змістовні недоліки вказаного документу.

Так, у ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію» закріплено норми щодо грошового забезпечення поліцейських, згідно з якими поліцейські отримують грошове забезпечення, розмір якого визначається залежно від посади, спеціального звання, строку служби в поліції, інтенсивності та

умов служби, кваліфікації, наявності наукового ступеня або вченого звання (ч. 1). Одночасно, частину грошового забезпечення поліцейських складають премії (п. 1 «Про грошове забезпечення поліцейських» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 988), граничні розміри та порядок призначення яких на сьогоднішній день не встановлено. На практиці це може призвести до фактів зловживання розмірами премій з боку керівництва, внаслідок умисної чи неумисної необ'єктивної оцінки роботи будь-кого з підлеглих. Натомість, закріплення процедури преміювання, граничного розміру премій, їх класифікацій і критеріїв отримання, унеможливить будь-який суб'єктивний підхід у вирішенні цього питання та зробить процедуру преміювання зрозумілою для самих поліцейських.

Окрім того, нормами ст. 95 Закону України «Про Національну поліцію» регламентовано медичне забезпечення поліцейських, зокрема поліцейським гарантується безоплатне медичне забезпечення в закладах охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України (ч. 1). В той же час зазначені заклади об'єктивно не можуть в повному обсязі забезпечити повний спектр медичних послуг для поліцейських, внаслідок чого останнім необхідно звертатись до інших закладів системи охорони здоров'я на загальних підставах. За таких умов можна говорити лише про часткові соціальні гарантії для поліцейських у сфері медичного забезпечення. Натомість, декларування на законодавчому рівні пільг (знижок) для поліцейських на отримання медичних послуг у інших закладах охорони здоров'я зможе підвищити рівень забезпечення працівникам поліції гарантії на медичне обслуговування. Зі свого боку, наведені рекомендації сприятимуть підвищенню соціального захисту поліцейських та членів їх сімей.

УДК 347.2.01/.03

Людмила Михайлівна НУЖНА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри цивільного права та процесу факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Ю. І. Чалий

ІНСТИТУТ ВОЛОДІННЯ ЗА ПРОЄКТОМ КОНЦЕПЦІЇ РЕКОДИФІКАЦІЇ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Природа та місце володіння в системі норм цивільного права є предметом дискусій, що тривають серед правників декілька століть. Спори навколо володіння зараз актуалізувалися в Україні в зв'язку з системним

реформуванням (рекодифікацією) норм цивільного законодавства. Втім, незважаючи на висловлену в проєкті концепції рекодифікації норм цивільного законодавства позицію про визначення володіння як фактичного стану, не можна стверджувати, що наразі в юридичному середовищі з приводу розуміння такого інституту досягнуто консолідованої думки. Одні дослідники вважають, що володіння уявляє собою специфічний різновид обмеженого речового права, інші - заперечують таке розуміння володіння та вказують, що воно взагалі не є різновидом цивільних прав (правовідносин), а є лише фактичним станом, який тягне за собою певні правові наслідки.

У чинному Цивільному кодексі України (далі – ЦК України) інститут володіння розташований в главі 31 розділу II «Речові права на чуже майно» (ст. 397 – 400), тобто володіння, за позицією законодавця, є видом речових прав на чуже майно, або, іншими словами, обмеженим речовим правом. Подібне визначення законодавцем володіння піддавалося справедливій критиці через його конкурування з іншими речовими правами та деякими договірними формами, чого, вочевидь, допускати не можна.

В опублікованому проєкті концепції рекодифікації норм цивільного законодавства (далі – проєкт) володіння, на відміну від норм чинного ЦК України, формулюється як *пряме* або *опосередковане* утримання речі, поєднане з наміром особи (тобто, фактичного володільця) ставитися до неї (речі) як до своєї і панувати над нею як власник або суб'єкт обмеженого речового права. Утримання речі не для себе, зазначається в проєкті, є триманням (*detentio*), яке не захищається законом за правилами про володіння. Володіння є *прямим*, якщо фактичне володіння річчю здійснюється володільцем як своєю особисто або через його уповноважену особу. Володіння є *опосередкованим*, якщо воно фактично здійснюється через носія обмеженого речового права.

За проєктом володіння є фактичним станом, що породжує чотири правові наслідки: презумпція власності; набуття права власності на плоди речі, якщо володільець є добросовісним; захист володіння за допомогою речових позовів; набуття володіння внаслідок набувальної давності. Проєктом пропонується передбачити в ЦК України спеціальні засоби (посесорні) захисту володіння, до яких належать такі: самозахист; позови про відшкодування шкоди; повернення володіння; припинення порушення володіння; захист кращого володіння за допомогою позовів: про повернення володіння та про припинення порушення.

УДК 347.4(477)

Данило Олегович ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ,

курсант групи Ф1-19-206

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент*

О. С. Погребняк

ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОДРУЖЖЯ ЗА ДОГОВОРАМИ, УКЛАДЕНИМИ ОДНИМ ІЗ ПОДРУЖЖЯ В ІНТЕРЕСАХ СІМ'Ї

Під час розлучення перед чоловіком і дружиною доволі часто постає питання не лише про поділ майна, але й про поділ боргів. Саме боргові зобов'язання, яких вони набули у шлюбі, часто стають основною причиною виникнення затяжних судових спорів.

Сімейний кодекс України приділяє увагу проблемі спільної власності подружжя. Вважається, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу) (ч. 1 ст. 60 СК). Це правило застосовується не тільки щодо майна, але й щодо обов'язків, які будуть покладені на одного із подружжя, вони також вважатимуться спільними, і відповідно при поділі майна ділитися буде не тільки майно, але й обов'язки.

Подружжя може укладати правочини, в тому числі і правочини, що породжують зобов'язання.

До складу спільного майна подружжя входить спільність активу (право власності на речі та майнові права), а не спільність пасиву (боргів), у зв'язку з чим необхідно розрізняти особисті та спільні борги чоловіка та дружини.

Розмежування особистих та спільних боргів подружжя має велике значення, оскільки від цього залежить порядок звернення стягнення за цими боргами, тобто залежно від наявності боргів у чоловіка й дружини або в одного з них примусове стягнення буде звернено на спільне майно подружжя або лише на частину в цьому спільному майні, що належить одному зобов'язаному із подружжя (в якого є борги).

Особисті борги одружених чоловіка та жінки – це борги, що виникли до шлюбу або в період шлюбу з правочинів, спрямованих на задоволення потреб одного з подружжя, а також ті, що виникли із зобов'язань, за невиконання яких відповідальність повинна нести особа, прямо передбачена законом. Спільні борги подружжя – це борги, що виникли у період

шлюбу з правочинів, спрямованих на задоволення потреб сім'ї, а також ті, що виникли із зобов'язань, за невиконання яких відповідальність покладатиметься на обох із подружжя, тобто це борги, що виникли на єдиних правових підставах (наприклад, з укладеного договору позики для придбання житла подружжям тощо).

У Сімейному кодексі України визначено, що той з подружжя, хто не брав безпосередньо участі в укладенні договору, стає зобов'язаною стороною (боржником), якщо: а) договір було укладено другим із подружжя в інтересах сім'ї; б) майно, одержане за договором, використане в інтересах сім'ї.

Поєднання вказаних підстав надає можливість розглядати другого з подружжя як зобов'язану особу, незважаючи на те, що така особа не брала особисто участі в укладенні договору. З цього випливає, що закон при вирішенні цього питання закріплює не суб'єктивний, а об'єктивний підхід, оскільки не пов'язує виникнення обов'язку другого з подружжя з фактом надання ним згоди на укладення договору. Навіть якщо другий з подружжя не знав про укладення договору він вважатиметься зобов'язаною особою, якщо об'єктивно цей договір було укладено в інтересах сім'ї та одержане майно було використано в інтересах сім'ї.

Аналогічний правовий висновок було сформульовано в постанові Верховного Суду України від 07 жовтня 2020 року у справі 205/5882/18, згідно з яким якщо одним із подружжя укладено кредитний договір в інтересах сім'ї, то цивільні права та обов'язки за цим договором виникають в обох із подружжя, незважаючи на відсутність у законі прямої вказівки на солідарну відповідність.

УДК 347.157

Ангеліна Леонідівна РОМАНЕНКО,

курсантка групи ФЗ-19-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент В. Ю. Євко

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ МАЛОЛІТНІМИ ОСОБАМИ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ

Проблема здійснення особистих немайнових прав малолітніми особами є досить актуальною у цивілістиці. Конвенція ООН «Про права дитини» розглядає дитину як самостійну особистість, наділену правом і здатну тією чи іншою мірою до самостійного його здійснення й захисту.

Фактично Конвенція визнає, що кожна дитина, так само як і доросла особа, має комплекс як майнових, так і особистих немайнових прав.

У ст. 31 ЦК України вказується, що фізична особа, яка не досягла чотирнадцяти років (малолітня особа), має право самостійно вчиняти тільки дрібні побутові правочини. Відповідно до ст. 272 ЦК України, в інтересах малолітніх осіб, які за віком не можуть самостійно здійснювати свої особисті немайнові права, їхні права здійснюють батьки.

Нещодавно у засобах масової інформації з'явилася інформація про малолітніх блогерів (хлопчика 13 років та дівчинку 8 років), які оголосили про те що вони «зустрічаються». Вони усіяло демонстрували свої почуття, обіймалися, цілувалися й на знак вірності закували себе ланцюгом. Така недитяча поведінка обурила спільноту. Національна поліція відкрила кримінальне провадження за ч. 1 ст. 301 КК України «Виготовлення і розповсюдження порнографії». Проте батьки дітей нічого поганого у їхніх стосунках не бачать, більше того, сприяють їм.

З нашої точки зору, дану ситуацію важко вирішити однозначно. З одного боку, кожна дитина має право на вільне висловлювання особистої думки, формування власних поглядів, отримання інформації, що відповідає її віку. Діти мають право на особисте життя, про що вказує ст. 16 Конвенції ООН «Про права дитини». Не виникає сумнівів у тому, що в процесі формування особистості дитини певна приватність все ж необхідна для її повноцінного розвитку. Але, на наш погляд, діти в цьому віці є недостатньо зрілими, щоб користуватися даним правом у повній мірі.

З іншого боку, особисті немайнові права малолітньої дитини здійснюють її батьки. Межі здійснення цивільних прав встановлюються ст. 13 ЦК України. Так, при здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб. Не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах. При здійсненні цивільних прав особа повинна додержуватися моральних засад суспільства. Є всі підстави вважати, що зазначені положення стосуються і тих випадків, коли батьки здійснюють особисті немайнові права своєї дитини. Таке здійснення також не повинно суперечити інтересам самих дітей і не порушувати їх права. Крім того, відповідно до ст. 150 СК України, батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток, поважати дитину. Враховуючи те, що інформація, яка використовується та розповсюджується з мовчазної згоди батьків про цих двох малолітніх дітей, створює небезпеку в першу чергу для самих дітей, є підстави вважати дії батьків такими, що порушують права дітей. Також така інформація небезпечна й для інших дітей, які можуть брати приклад, копіювати відповідну поведінку, що у свою чергу може призвести до психологічного, фізичного, сексуального травмування дитини та булінгу.

Резюмуючи викладене, слід зазначити, що стан нормативного забезпечення здійснення особистого немайнового права дитини та їх захист знаходиться на досить низькому рівні. Закон не встановлює чітких меж, до яких можуть доходити батьки, здійснюючи права дітей. Не встановлені також і наслідки зловживання батьками правами дітей.

УДК 347.13

Вадим Олександрович РУЩИЦ,

курсант групи Ф2-207

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент С. В. Ясечко

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПРАВОЧИНІВ

Із розвитком комп'ютерних технологій у правовій науці досить актуальним і поширеним стало поняття електронні правочини. Все більше люди почали здійснювати акцепти у мережі Інтернет через те, що це більш зручніше.

Поняття електронного правочину міститься у законі України «Про електронну комерцію» електронний правочин – це дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснена з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем. Саме це визначення передбачає за допомогою яких засобів електронного зв'язку він може вчинятися. Відповідно до закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», телекомунікаційна система – це сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обміну інформацією шляхом передавання, випромінювання або приймання її у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб.

Даний нормативно-правовий акт, передбачає вимоги та самий механізм укладання дистанційних договорів із застосуванням електронних інформаційно-комунікаційних засобів і технологій, що гарантує особам безпеку під час здійснення таких акцептів.

Слід зазначити, що у законодавстві міститься вичерпний перелік правочинів, які не можна вчиняти у електронній формі, якщо законом встановлено спеціальний порядок переходу права власності або предметом правочину є об'єкти, вилучені з цивільного обороту або обмежені в цивільному обороті відповідно до законодавства; однією зі сторін є фізична особа, яка не зареєстрована як фізична особа – підприємець та реалізує

або пропонує до реалізації товари, виконує роботи, надає послуги з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем; стороною правочину є орган державної влади або орган місцевого самоврядування в частині виконання ним функцій держави або місцевого самоврядування; правочин підлягає нотаріальному посвідченню або державній реєстрації відповідно до законодавства; вчинення правочину регулює сімейні правовідносини; правочин стосується грального бізнесу; виконання зобов'язання забезпечується особою, яка уклала договір поруки або іншої форми майнового забезпечення, за умови, що така особа діє в цілях, що виходять за межі її господарської діяльності чи незалежної професійної діяльності. Проаналізувавши відповідні заборони, даний перелік слід доповнити, обмеженням здійснення правочину у мережі Інтернет малолітніми, неповнолітніми, обмежено дієздатними та недієздатними особами та встановити ценз на великі суми.

Національне законодавство прирівнює електронну форму правочину до письмової. Це йдеться у ст. 207 Цивільного кодексу України (далі - ЦК), що правочин може вчинятися усно або в письмовій (електронній) формі. Сторони мають право обирати форму правочину, якщо інше не встановлено законом. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони, а також якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку. Із приводу цього І. Спасибо-Фатєєва в одній із своїх робіт висловила, що «віднесення правочинів, вчинених за допомогою електронних засобів зв'язку, до письмових слід розуміти як подання інформації (змісту правочину) на інших носіях, аніж папір, однак із фіксацією волі (думки, намірів) сторін через логічно упорядковані знаки».

Законодавець врегулював як саме повинні вчинятися електронні правочини, так у ст. 10 З У «Про електронну комерцію» електронні правочини вчиняються на основі відповідних пропозицій (оферт). Електронний правочин в електронній комерції укладається шляхом пропонування та акцептування оферти сторонами правочину. А інформування майбутніх клієнтів щодо відповідних послуг, товарів, робіт повинно здійснюватись через рекламування та надсилення комерційних електронних повідомлень, які повинні бути поширені лише за згодою особи, якій це надсилається. Продавець під час вчинення електронного акцепту повинен забезпечити повну відповідність предмета його кількісним та якісним характеристикам. Продавець має право вимагати від покупця лише ті відомості, які потрібні для укладення електронного правочину. Покупець та продавець у разі придбання, продажу товару в онлайн прирівнюються до осіб на який поширюється дія ЗУ «Про захист прав споживачів», що призводить до виникнення прав та обов'язків під час будь-яких акцептів.

Головною умовою визнання електронного правочину дійсним є те, що покупець та продавець повинні мати необхідний обсяг цивільної дієздатності для вчинення правочину. Також у законодавстві передбачено, що правочини не можуть бути визнані недійсними виключно на тій підставі, що вони були укладені за допомогою використання електронних засобів, якщо інше не передбачено законом. Також передбачено, що електронні документи, що стосуються укладення електронного правочину, можуть подаватись сторонами як докази до суду. Це дає змогу захистити порушене право у суді та додає сторонам більше впевненості в укладенні таких правочинів.

Отже, на законодавчому рівні особа, яка здійснює правочини письмово чи усну має ті ж самі права та обов'язки що й особа, яка здійснює електронний правочин. Це дає змогу найбільше захистити права осіб, які купують чи продають, товари, послуги в Інтернеті.

УДК 339.1:342.721:681.302

Андрій Олегович СЕМЧУК,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук,

доцент В. А. Світличний

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Право на захист персональних даних та конфіденційність є основоположним правом людини, яке отримало нову та особливу актуальність з поширенням і розвитком інформаційних технологій. Тому однією з найбільш конвертованих валют у сучасному світі є персональні дані. Ми отримуємо велику кількість послуг не витрачаючи гроші, натомість розплачуємось за них інформацією про себе. Так, ми користуємось соціальними мережами та завантажуюмо мобільні додатки, читаємо тексти, слухаємо музику та дивимось відео онлайн тощо. В обмін на все це постачальники цих послуг отримують певну кількість інформації про нас.

Будь-який суб'єкт, чийми послугами ми користуємось в інтернеті, отримує певну кількість інформації про нас. До таких суб'єктів в першу чергу відносяться веб-сайти, соціальні мережі та мобільні додатки. Абсолютна більшість сайтів, використовує так звані cookies – файли, що зберігаються браузером користувача. З одного боку вони призначені для полегшення подальших відвідувань сайту, оскільки запам'ятовують налаштування попередніх

сесій. Разом з тим, завдяки cookies сайти можуть збирати інформацію, зокрема, про місцезнаходження користувача, про найбільш відвідувані ним сторінки, час перебування на сайті, залишені коментарі, мовні налаштування.

Мобільні додатки значно полегшують наше життя, спрощують здійснення покупок і просто мають розважальний характер. Найчастіше вони збирають інформацію про дані профілю у соціальних мережах, геолокацію, отримують доступ до наших файлів.

Основним законом у цій сфері є Закон України «Про захист персональних даних», у поточній редакції від 01 січня 2017 року, що встановлює вичерпний перелік підстав обробки персональних даних (ст.11). Ключовою з таких підстав є згода суб'єкта персональних даних. Згодою є добровільне волевиявлення фізичної особи щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі.

Але в українських реаліях проблеми починаються вже із самого факту надання згоди. Якщо говорити про веб-сайти, то, далеко не всі з них взагалі попереджають про збирання інформації. Ви можете не отримати жодних сповіщень про використання cookies, а потім побачите це у налаштуваннях браузера. Так само мобільні додатки не завжди попереджають які дані вони збирають. Наприклад, для багатьох користувачів додатку Facebook стало новою, що додаток збирав інформацію про їх дзвінки та смс повідомлення.

Також, має дотримуватися вимога щодо згоди на збирання та використання персональних даних, що має надаватися саме тією особою, про яку збирається інформація. У той же час користувачі інтернету охоче діляться інформацією не лише про себе. Так, показовою є історія з додатками на кшталт Getcontact, які користувачі почали масово використовувати, щоб дізнатись як і хто у кого записаний в контактах. В обмін на це додатку передавалась інформація з власної адресної книги. Тобто дані про номери телефонів та імена-прізвища абонентів розповсюджувались поза їх волею та без їхньої згоди.

Окремо слід зазначити, що в багатьох випадках у користувачів взагалі не має вибору: особа змушена передати свої дані, інакше вона взагалі не зможе користуватись тим чи іншим сервісом. Така згода є умовно-добровільною.

Наступною проблемою є форма надання згоди. Закон каже, що згода має бути висловлена у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про її надання. У сфері електронної комерції згода суб'єкта персональних даних може бути надана під час реєстрації в системі суб'єкта електронної комерції шляхом проставлення відмітки про надання дозволу на обробку своїх персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки. Так, натискання кнопки «погоджуюсь» в електронних формах зазвичай є цілком законною формою надання згоди. При цьому частина сайтів взагалі попереджає про збір персональної інформації в окремому

розділі і не факт, що вона потрапить в очі користувачу. Так само і з мобільними додатками: перелік інформації, яку вони збирають, можна прочитати в описі додатку на Play Market чи App Store, проте під час встановлення та користування вони не завжди запитують окремий дозвіл користувача. В таких випадках наявність згоди не завжди буде очевидною, а отже – може йти мова про порушення законодавства.

Ще одним проблемним моментом є інформованість користувачів. Закон вимагає, щоб надана користувачем згода була інформованою, тобто особа має бути в курсі, яку саме інформацію про неї планують збирати та для чого її будуть використовувати. Разом із тим, дуже часто користувачі погоджуються на збір та використання персональних даних за відсутності повної інформації та неможливості її отримати.

З цього випливає ще одна проблема а саме – втрата контролю над власними персональними даними. У суб'єкта персональних даних, тобто будь-якого користувача онлайн-сервісів, є право відкликати згоду на обробку персональних даних (ст. 8 Закону «Про захист персональних даних»). Звичайно, в будь-який момент можна видалити профіль в соціальній мережі, видалити додаток з телефону, видалити файли cookies з браузера, проте це не означає, що вони безслідно зникають з серверів компаній. Крім того, вкрай важко забрати свої персональні дані у третіх осіб, яким вони були передані.

Все сказане дозволяє зробити висновок, що Україна знаходиться на довгому шляху створення системи захисту персональних даних в інтернеті. Тому вже сьогодні існує потреба в уточненні положень законодавства щодо надання згоди на обробку даних та у посиленні відповідальності онлайн ресурсів за порушення.

УДК 330.1(477)

Катерина Дмитрівна СТРИЖАК,

курсантка групи Ф2-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат економічних наук, доцент В. О. Гончарова

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Лейтмотивом функціонування будь-якої держави є створення умов для забезпечення гідного життя, що відповідає стандартам сучасного розвиненого суспільства. Однак в Україні досягнення цього мотиву давно знаходиться під загрозою. Нещодавно з метою виявлення припущених помилок за 30 років існування незалежної країни та наявного потенціалу

був проведений комплексний аудит національної економіки держави. За результатами, які були покладені в основу розробки Національної економічної стратегії України до 2030 року, українській державі майже взагалі не вдалося реалізувати свій потенціал. Сьогодні українська держава є найбіднішою країною в Європі, хоча у світі займає непогані позиції – у 2020 році посідала 40 місце за розміром валового внутрішнього продукту за паритетом купівельної спроможності, однак за ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності – тільки 90.

Узагалі в результаті недостатнього соціально-економічного розвитку України збільшується рівень трудової міграції (хоча точних даних скільки українців працює за кордоном немає), а разом із тим і втрати людського потенціалу. За даними обстежень Державної служби статистики України оцінка трудових мігрантів в 2001 році дорівнювала 2,3-2,7 млн. осіб, у 2019 році за даними Міністерства соціальної політики – 3,2 млн. осіб, а в 2020 році за даними Національного банку України трудових мігрантів було близько 3 млн. У минулому році зменшення чисельності мігрантів (протягом 2020 року у країну повернулося 400-500 тис. осіб) відбулося переважно із-за пандемії коронавірусу. За даними Інституту демографії та соціальних досліджень у 2021 році чисельність трудових мігрантів складе 2,5-3 млн. осіб. Зменшення рівня трудової міграції в поточному році пояснюється тим, що із-за пандемії частина людей відклали плани щодо міграції. Результати соціальних досліджень підтверджують, що люди не відмовляються від ідеї виїхати працювати за кордон. Так, в 2019 році, за даними опитування групи «Рейтинг», 35% українців думали над ідеєю виїхати, а в 2020 році таких людей стало більше на 3%. При цьому мотивом чверті тих, хто хотів виїхати за кордон у минулому році, була відсутність перспектив в Україні (у 2019 році таких було 17%).

Як вже було зазначено, в результаті недостатнього соціально-економічного розвитку і збільшується рівень трудової міграції. Однією з основних причин трудової міграції українців є низький рівень заробітної плати й інших соціальних показників. Наприклад, середня заробітна плата в Україні тільки через 30-40 років зможе дорівнюватися заробітку в Польщі, розмір річної середньої пенсії в Україні в 10 разів менше, ніж у Польщі.

Переважна частина тих, хто залишає Україну, – це високоосвічені люди в віці 18-39 років. Демографічна криза вже має негативний вплив на економічну сферу через зменшення обсягу внутрішнього ринку та чисельності робочої сили. Роботодавці давно б'ють тривогу із цього приводу.

Однак у результаті діяльності трудових мігрантів за кордоном країни отримують щонайменше 27 млрд. доларів США валової доданої вартості на рік. Так, українські трудові мігранти забезпечили 1/7 росту економіки Польщі у 2013-2018 роках.

Для зменшення рівня трудової міграції в Україні держава повинна, перш за все, створити сприятливі умови для малого та середнього бізнесу.

Паралельно із цим потрібно забезпечити додаткові пільги для вітчизняного роботодавця за створення робочих місць. Дуже важливим є розвиток соціальної сфери. Тому необхідно приділити увагу й гідному розвитку соціального та медичного забезпечення, і розвитку інфраструктури, й ефективному перерозподілу наявних ресурсів.

УДК 347.965.42

Онісія Андріївна ТАТАРЕНКОВА,

курсантка групи Ф1-206

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук Н. В. Шишка

ПОНЯТТЯ МЕДІАЦІЇ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНОГО СПОСОБУ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

Конституція України гарантує, що кожен має право на захист своїх прав та свобод від протиправних посягань будь-яким способом, не забороненим законом. В ч. 3 ст. 124 Конституції України, передбачено, що «Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору». Тим самим і розкриваються можливості для запровадження медіації в Україні.

Наразі, медіація є усталеною практикою всіх розвинених країн світу, насамперед це країни Європейського Союзу, такі як Франція, Італія, Німеччина, Австрія тощо, а також Канада, США і Австралія та ін.

Медіація походить з грецької мови від терміну «medos», що означає незалежний, нейтральний, а також з латинської мови від терміну «mediatio», «mediare» – посередництво, бути посередником у спорі.

Теоретичний аналіз поняття медіації зводиться до різних точок зору, розглянемо деякі з них. Так, американський професор Кімберлі К. Ковач вважає, що медіація є процесом, в якому медіатор виконує функцію полегшення вирішення спору між його сторонами. Основне завдання медіатора – окреслення кола питань, що є істотними для вирішення спору та сприяння комунікації між сторонами спору. Ю. Д. Притика зазначає, що медіація являє собою переговори між сторонами конфлікту із залученням медіатора, що володіє відповідними навиками та знаннями, має спеціальну освіту і сприяє сторонам у вирішенні спору. М. Я. Поліщук зазначає, що медіація – це такий спосіб врегулювання конфлікту, який сприяє вирішити останній із врахуванням інтересів конфліктуючих сторін за участі медіатора, а також, відновити довіру і взаємоповагу між сторонами конфлікту. О. М. Спектор, зазначає, що медіація – самостійний спосіб вирішення спору зміст якого полягає у забезпеченні прийняття сторонами

компромiсного та взаємоприйнятнього рiшення щодо спору в процесi безпосереднього чи опосередкованого спiлкування з медiатором.

Вiдповiдно до дiючого законодавства України, поняття медiацiя, розглядається наступним чином. Так, згiдно ст. 1 Директиви № 2008/52/EC Європейського парламенту i Ради «Про деякi аспекти посередництва (медiацiї) в цивiльних та комерцiйних справах» посередництво – це органiзований процес у якому двi або бiльше сторiн намагаються добровiльно досягнути вирiшення свого спору за допомогою посередника.

Поряд з цим, зазначимо, що великим позитивним моментом є те, що Урядом України розроблено проект Закону «Про медiацiю» вiд 19.05.2020 та прийнято до розгляду. Де у ст. 1 ч.1 п. 4 зазначено, що медiацiя — добровiльна, позасудова, конфiденцiйна, структурована процедура, пiд час якої сторони за допомогою медiатора (медiаторiв) намагаються врегулювати конфлiкт (спiр) шляхом переговорiв.

Отже, враховуючи вищенаведене, зазначимо що в Україні медіація набуває все більшої популярності. Медіація є процедурою для врегулювання спору між конфліктуючими сторонами. Україна робить вагомi кроки для впровадження медiацiї в нацiональну правову систему. Вкрай важливим є прийняття закону про медiацiю, оскiльки це дасть можливість розробки та впровадженням вiдповiдних норм, якi б забезпечили належне упорядкування процедур iз застосуванням медiацiї. Така процедура значно знизить навантаження на судову систему, що буде сприяти ефективному поширенню в суспiльствi культури мирного врегулювання спорiв, що значно наблизить наше суспiльство до Європейської спiльноти.

УДК 342.922

Дар'я Романівна ФАРИЛЮК,

студентка групи Ф6-ПДср-20-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС Н. С. Пістренко

СВОБОДА ДОГОВОРУ ТА ЙОГО МЕЖІ

Цивільний кодекс України (далі – ЦК України), а саме ст. 3 ЦК України проголошує свободу договору як одну з головних засад цивільного законодавства. Виходячи з положень ст. 627 ЦК України, можна встановити структуру змісту свободи договору. Так, свобода договору передбачає: свободу укладення договору (вільне волевиявлення сторін договору); свободу вибору контрагента; свободу визначення умов договору.

На сьогодні законодавець закріпив у ЦК України певну кількість норм, що обмежують елементи свободи договору. Першим з таких елементів – є свобода укладення договору, яка полягає у можливості вступу в договірні відносини на основі внутрішнього волевиявлення сторін договору. Обмеження цього та другого елемента – свобода вибору контрагента, має місце у публічному договорі (ст. 633 ЦК України). Адже сторона цього договору бере на себе обов'язок по укладанню договору з кожним, хто виявить таке бажання.

При розгляді питання свободи договору, необхідно звернути увагу на роль оціночних понять в контексті обмеження договірної свободи. Цивільне законодавство містить велику кількість таких понять, зокрема, мова йде про «розумні строки»; «розсуд сторін»; «інтереси держави» тощо. Завантаженість цивільного законодавства оціночними поняттями обумовлена диспозитивністю, добросовісністю, розумністю, свободою договору.

У разі виникнення розбіжностей при з'ясуванні змісту оціночного поняття сторони мають право звернутися до суду для його офіційного тлумачення. Позиція суду, викладена у відповідному судовому рішенні, має обов'язкову силу для сторін.

Таким чином, контрагент вважатиметься таким, що прострочив зобов'язання, лише у тому випадку, якщо не оплатить надані послуги протягом встановленого умовами договору строку з моменту отримання рахунку. Аналогічна правова позиція висвітлена Вищим господарським судом України у постанові від 07.09.2016 р. у справі №904/11221/15.

Однак дедалі частіше судові органи висловлюють позицію, що виставлення такого рахунку є обов'язковим лише у випадку, якщо платнику не відомі платіжні реквізити та сума платежу. В інших випадках, на переконання судів, достатньо лише акту виконаних послуг. Прикладом такого судового рішення є постанова Київського апеляційного господарського суду від 23.05.2017 р. у справі №910/21564/16. З такою позицією можна було б погодитися, але постає питання про те, чому один контрагент може бути звільнений від свого договірного зобов'язання, а інший повинен виконувати обов'язок не за умовами договору, а відповідно до судової практики.

Висновок. На нашу думку, системний аналіз положень цивільного законодавства дає можливість виокремити дві самостійні групи обмежень договірної свободи: (1) обмеження свободи в контексті укладання цивільного договору; (2) обмеження свободи щодо виду, форми, умов договору. Договірна свобода є однією із загальних засад цивільного законодавства, закріплених у ст. 3 ЦК України. При цьому, його не можна назвати й обмеженням. Вважаємо, існування імперативних норм цивільного законодавства є вираженням межі договірної свободи, а не способом її обмеження.

УДК 347.12

Оксана Вячеславівна ХИТРИК,

курсантка групи Ф2-204

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук,

доцент М. А. Тіхонова

ОГЛЯД ЗАКОНІВ УКРАЇНИ, ЩО БЕЗПОСЕРЕДНЬО РЕГУЛЮЮТЬ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ПРИВАТНОГО СПОРТИВНОГО ПРАВА

Закони України – це нормативно-правові акти вищого органу державної влади, що регулюють найважливіші питання суспільного життя, встановлюють права і обов’язки громадян в певних сферах суспільного життя, є зовнішньою формою вираження позитивного права.

В Україні, на відміну від інших країн, не існує єдиного кодифікованого нормативно-правового акту, що регулював би відносини у сфері фізичної культури та спорту. Натомість норми, присвячені цій сфері містяться в багатьох законах України, починаючи від Цивільного кодексу України, Кодексу законів про працю, тощо. В запропонованих тезах ми оглянемо саме закони України, що безпосередньо регулюють відносини у сфері фізичної культури та спорту.

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» є основним нормативно-правовим актом, що безпосередньо регулює питання сфери фізичної культури і спорту в зв’язку з відсутністю єдиного кодифікованого акту. Він визначає правові, соціальні, економічні та організаційні основи фізичної культури та спорту в Україні, участь державних органів, посадових осіб, а також підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності в зміцненні здоров’я громадян, досягненні високого рівня працездатності та довголіття засобами фізичної культури і спорту. Відповідно нормам вищезазначеного закону, громадяни мають право займатися фізичною культурою і спортом незалежно від ознак раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак. Таке право забезпечується шляхом вільного вибору видів спорту та фізкультурно-спортивних послуг, доступності й безпечності занять фізичною культурою і спортом, захисту прав та законних інтересів громадян, створення закладів фізичної культури і спорту. Закон визначає основні засади державної політики в сфері спорту, а саме – визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави та важливого чинника всебічного розвитку особистості і формування здорового

способу життя, забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності. Крім того, в законі виділено механізм здійснення державного управління фізичною культурою і спортом крізь центральний орган виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту, а також інші органи виконавчої влади, визначено коло їх повноважень перелік суб'єктів спортивного права до якого увійшли: спортивні клуби, дитячо-юнацькі спортивні школи, спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю, школи вищої спортивної майстерності, центри студентського спорту вищих навчальних закладів, фізкультурно-оздоровчі заклади та інші.

Закон України «Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні», забезпечує правове регулювання відносин, спрямованих на розвиток олімпійського та паралімпійського руху в Україні, гарантує державну підтримку його учасникам. Метою закону є сприяння створенню передумов для успішної підготовки та участі членів збірних команд України в Олімпійських, Паралімпійських іграх, вихованню молоді засобами спорту в дусі олімпізму, залученню населення до здорового способу життя, зростанню міжнародного авторитету держави.

Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті» визначає правові та організаційні засади здійснення антидопінгового контролю в Україні, участі відповідних закладів, установ та організацій у профілактиці, запобіганні застосуванню та поширенню допінгу у спорті. Відповідно до положень означеного закону організація та здійснення допінг-контролю у спорті покладаються на національну антидопінгову організацію України - Національний антидопінговий центр, що є спеціалізованою державною установою. Особливості діяльності Національного антидопінгового центру визначаються положенням, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до Закону України «Про ратифікацію антидопінгової конвенції» була ратифікована антидопінгова конвенція, укладена 16 листопада 1989 року в м. Страсбурзі. Відповідно до Закону України «Про ратифікацію додаткового протоколу до антидопінгової конвенції» був ратифікований означений протокол укладений 12 вересня 2002 року в м. Варшаві та підписаний від імені України 7 листопада 2003 року. Відповідно до Закону України «Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті» була ратифікована Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті, вчинена 18 листопада 2005 року у м. Парижі.

УДК 347.440.44

Владислав Вікторович ХРОМЕНКОВ,

курсант групи Ф4-17-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук,
доцент О. Л. Зайцев*

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПІДРУНТЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Завдання тез встановити наскільки ЗУ «Про публічні закупівлі» (надалі Закон) відповідає Конституції України. Зупинимось на декількох тезах.

По-перше, ст. 10 Конституції України передбачила, що державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

Відповідно до ст. 15 Закону, під час проведення процедур закупівель усі документи, що готуються замовником, викладаються українською мовою, а також за рішенням замовника одночасно всі документи можуть мати автентичний переклад на іншу мову. Визначальним є текст, викладений українською мовою. Таке положення законодавства є дискреційним по відношенню до іноземних учасників, які будуть змушені витратити час на автентичний переклад.

По-друге, ст. 6 Конституції України передбачає, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Але п.14. ст.1 Закону нехтує цим положенням і вказує орган оскарження - Антимонопольний комітет України, який з метою неупередженого та ефективного захисту прав та законних інтересів осіб, пов'язаних з участю у процедурах закупівлі, утворює постійно діючу адміністративну колегію (колегії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель. Рішення постійно діючої адміністративної колегії (колегій) приймаються від імені Антимонопольного комітету України. За результатами розгляду скарги орган оскарження має право прийняти рішення про встановлення або відсутності порушень процедури закупівлі та про заходи, що повинні вживатися для їх усунення.

По-третє, ч. 4 Стаття 13 Конституції України передбачає, що Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом. Як цей принцип реалізується в законі?

Тільки Замовник може вимагати надати забезпечення виконання договору про закупівлю, тобто надання забезпечення виконання зобов'язань учасника перед замовником за договором про закупівлю або забезпечення тендерної пропозиції - надання забезпечення виконання зобов'язань учасника перед замовником, що виникли у зв'язку з поданням тендерної пропозиції, у вигляді такого забезпечення, як гарантія.

Тільки Замовник на будь якій стадії може відмінити торги. Наприклад, відсутності подальшої потреби в закупівлі товарів, робіт і послуг або неможливості усунення порушень, що виникли через виявлені порушення законодавства з питань публічних закупівель. Така відміна не потребує компенсації витрат Учаснику на підготовку та участь у тендері.

Як ми бачимо національне тендерне законодавство містить в собі достатньо велику кількість дискреційних умов по відношенню до звичайних учасників торгів, ставлячи в превалований стан Замовників - органи державної влади, органи місцевого самоврядування та органи соціального страхування, створені відповідно до закону, а також юридичні особи та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або територіальної громади.

УДК 347.77

Анастасія Сергіївна ЧІХІЧІНА,

курсантка групи Ф2-19-205

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук Т. В. Степаненко

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШКОДУ, ЗАВДАНУ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ

Штучний інтелект та інші цифрові технології, такі як Інтернет речей або технології розподіленого реєстру, що на сьогоднішній день досить швидко і успішно розвиваються, трансформуючи суспільство і світову економіку на краще, в свою чергу потребують достатніх гарантій зведення до мінімуму ризику заподіяння шкоди цими технологіями. Останнім часом наукова спільнота досить часто обговорює питання правового регулювання використання штучного інтелекту. Більшість вчених зауважують про аспекти створення чи роботи штучного інтелекту: питання відповідальності за шкоду, спричинену штучним інтелектом.

Одним із суттєвих кроків на шляху до законодавчого закріплення стандартів розробки та використання штучного інтелекту є прийнята Парламентом ЄС Резолюція 16 лютого 2017 року із рекомендаціями

Комісії щодо правил цивільно-правового регулювання робототехніки (2015/2103(*European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics*)). Вказана Резолюція хоча й не містить по суті чітко сформованої концепції відповідальності за шкоду, завдану роботами з штучним інтелектом, проте визначає основні засади, відповідно до яких така концепція має розроблятися, а також фактори, які при цьому мають враховуватися.

В Резолюції зауважується, що розвиток робототехніки потребує більшого розуміння загальної основи, необхідної для спільної діяльності людини і робота, яка повинна ґрунтуватися на двох основних взаємозалежних відносинах, а саме передбачуваності й керованості.

Передбачається, що незалежно від обраного способу вирішення проблеми відповідальності завданої штучним інтелектом шкоди, на нормативному рівні в жодному разі не повинні бути обмежені види та обсяг шкоди, яка може бути відшкодована (принаймні, якщо мова не йде про шкоду, завдану виключно майну), а також форми компенсації, яка може бути запропонована потерпілій стороні тільки на тій підставі, що шкоду завдано нелюдським агентом.

Водночас на розсуд Комісії ЄС віднесено вирішення питання про те, який з двох підходів – заснований на принципі об'єктивної відповідальності (передбачає необхідність доведення лише факту заподіяння шкоди та причинно-наслідковий зв'язок між функціонуванням робота та завданою ним шкодою) або принципі управління ризиками (покладання відповідальності на особу, яка за певних умов могла мінімізувати ризики та врахувати негативні наслідки) – має застосовуватися до регулювання цивільної відповідальності за шкоду, завдану роботом. Крім того, ступінь відповідальності має відповідати рівню автономності робота та тим інструкціям, якими він керувався (чим вище здатність робота до самонавчання або чим вищий рівень його автономності, тим більша відповідальність покладається на людину, яка його навчала).

Як варіант вирішення проблеми розподілу відповідальності за шкоду, заподіяну автономними роботами, пропонується і система обов'язкового страхування на зразок страхування відповідальності за шкоду, завдану автотранспортом. Зокрема, пропонується покласти обов'язок страхувати потенційні ризики, пов'язані із завданням роботами шкоди, на виробників та володільців роботів. При цьому, як і у випадку зі страхуванням автотранспортних засобів, така система страхування могла б бути доповнена фондом для забезпечення можливості відшкодування збитків у випадках, коли страховий захист відсутній. Вказане стимулює страхову галузь до розробки нових страхових продуктів і типів пропозицій, що відповідають досягненням в робототехніці.

**СЕКЦІЯ 4 АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО
ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПОЛІЦІЇ. ФІНАНСОВЕ ПРАВО.
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 342.95

Свєнєнія Віталіївна АКУЛЕНКО,

курсантка групи ФЗ-19-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: викладач кафедри поліцейської діяльності та
публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС*

кандидат юридичних наук А. С. Бахаєва

**РОЗПИВАННЯ ПИВА, АЛКОГОЛЬНИХ,
СЛАБОАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ У ЗАБОРОНЕНИХ
ЗАКОНОМ МІСЦЯХ АБО ПОЯВА У ГРОМАДСЬКИХ
МІСЦЯХ У П'ЯНОМУ ВИГЛЯДІ**

У сучасний час розпивання алкогольних та слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді є актуальним та проблемним явищем у багатьох країнах, зокрема в Україні. Розпивання алкоголю у заборонених законом місцях або поява в громадських місцях у п'яному вигляді – є найпоширенішим видом порушення громадського порядку. Особливо гострим є питання вживання неповнолітніми спиртотмісних напоїв.

Нетвереза людина на вулиці – це потенційна жертва, щодо якої може бути вчинене адміністративне чи кримінальне правопорушення, або напaки – його майбутній суб'єкт.

Об'єктивна сторона діяннa - «розпивання спиртних напоїв у громадських місцях» - полягає виключно в активних діях з вживання спиртних напоїв. Протиправним є розпивання будь-яких спиртних напоїв горілки, кон'яку, вин, самогону чи інших алкогольних напоїв домашнього виготовлення. Що стосується розпивання у громадських місцях одеколонів, лосьйонів, політури та інших одурманюючих рідин на спиртотвій основі, то такі дії також слід розцінювати як адміністративний проступок.

Іншим видом дій, які утворюють об'єктивну сторону цього правопорушення, є поява в громадських місцях у нетверезому стані, що ображає людську гідність і громадську мораль, під якою необхідно розуміти: поведінку особи у стані сп'яніння, яка явно порушує загальноновизнані норми (непритотійні висловлювання або жести, грубі вигуки, нав'язливе ставлення до громадян тощо); коли порушник має непритотійний зовнішній

вигляд, що викликає відразу (брудний, мокрий, розстебнутий одяг тощо); через сп'яніння особа повністю чи значною мірою втратила орієнтування (безцільно стоїть чи безцільно пересувається з місця на місце, у неї порушена координація рухів, звідси – нестійкість, хитка хода). Особа в стані сп'яніння є повністю безпорадною (у непритомному стані). До того ж не має значення вид ужитого напою, що містив алкогольну складову (це може бути пиво або інший слабоалкогольний напій), які не віднесені до спиртних напоїв та розпивання яких у громадських місцях не заборонено.

Суб'єктом правопорушення може бути особа, якій виповнилося 16 років. У разі вчинення правопорушення дитиною, якій не виповнилося 16 років, за розпивання ним спиртних напоїв і появу у громадських місцях у п'яному вигляді, відповідальність несуть його батьки за статтею 184 КУпАП, а саме «Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей».

Враховуючи негативні наслідки вживання спиртотмісних напоїв, на нашу думку, штрафні санкції, які передбачені ч. 1 та ч. 2 ст. 178 КУпАП не відповідають сучасним реаліям. На теперішній час сума штрафу за вищевказане правопорушення становить від 17 до 113 гривень, що знижує ефективність превентивної роботи, направленої на профілактику вживання алкогольних напоїв як дорослими, так і дітьми.

На жаль на сьогоднішній час корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності. В науковій літературі відсутнє єдине системне визначення корупції, яке б характеризувало це складне явище у всій різноманітності його форм та проявів. Корупція – це комплексне поняття, яке охоплює сукупність взаємопов'язаних правопорушень, тому для визначення змісту даної категорії пропонуємо визначення корупції загалом (в широкому розумінні) та в адміністративному розумінні (як адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією вчинене державним службовцем).

Згідно із ст. 1 закону України «Про державну службу» державна служба - це публічна, професійна політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо:

1) аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проєктів програм, концепцій, стратегій, проєктів законів та інших нормативно-правових актів, проєктів міжнародних договорів;

2) забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів;

3) забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг;

- 4) здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства;
- 5) управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням;
- 6) управління персоналом державних органів;
- 7) реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством.

Державний службовець - це громадянин України, який обіймає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті) (далі - державний орган), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби.

Законами України та Конституцією передбачається дисциплінарна, адміністративна, матеріальна, а також кримінальна відповідальність. Ми розглядаємо дану тему в адміністративному аспекті, то зокрема звернемо особливу увагу на адміністративну відповідальність, матеріальну відповідальність та дисциплінарну відповідальність. Сутність адміністративної відповідальності полягає в тому, що вона застосовується посадовими особами та органами, з якими особа, що вчинила правопорушення, не перебуває у службових відносинах. А сама адміністративна відповідальність застосовується при порушенні загальнообов'язкових правил та норм, чинних у управлінні та соціальній сфері. Справи про адміністративні правопорушення, посадових осіб, що вчинили проступок, розглядаються уповноваженими на те органами. Їх перелік вказано у ст.213 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Особливістю даного виду відповідальності є те, що суб'єкти, котрі притягаються за адміністративні правопорушення можуть бути лише посадові особи, а не всі державні службовці. Згідно з КУпАП до посадових осіб застосовуються два види стягнення- попередження і штраф.

Матеріальна відповідальність може бути накладена незалежно від того чи притягувався службовець до дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності за те саме порушення. Питання матеріальної відповідальності регулюються нормами трудового законодавства (статтями 130-138 КЗпП України).

Дисциплінарна відповідальність полягає у застосуванні дисциплінарної санкції-стягнення. За Законом України «Про державну службу» дисциплінарними стягненнями, що застосовуються є: догана, звільнення з посади, попередження про неповну службову відповідність і затримка до одного року у присвоєнні чергового рангу або у призначенні на вищу посаду. Законодавчими актами можуть бути передбачені також інші види

дисциплінарних стягнень для державних службовців в певних окремих галузях і сферах державного управління.

Необхідно акцентувати увагу на те що, відповідальність державних службовців за корупційні правопорушення має деякі відмінності від звичайних правопорушень суб'єктів владних повноважень. У разі виявлення корупційного діяння чи навіть одержання інформації про вчинення даного правопорушення працівниками відповідних органів державної влади необхідно негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції. Такими суб'єктами є органи прокуратури, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України, які безпосередньо здійснюють у межах своєї компетенції заходи щодо компетенції заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень. Згідно з чинним антикорупційним законодавством особи, які уповноважені на держави або місцевого самоврядування, яких притягнуто до кримінальної чи адміністративної відповідальності за порушення норм, передбачених законом, підлягають обов'язковому звільненню з посади. Дане рішення має бути ухвалено в триденний термін з дня отримання органом державної влади та іншими органами копії відповідного судового рішення.

Отже, за вчинення проступків державними службовцями законодавством передбачається адміністративна, дисциплінарна, матеріальна та кримінальна відповідальність, порядок настання яких регулюється законом України «Про державну службу», Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кодексом законів про працю України та іншими нормативними актами. Проте у разі здійснення корупційних правопорушень або правопорушень, що пов'язані з корупцією державними службовцями, вони підлягають притягненню до відповідальності, на підставі частини другої статті 65 Закону України «Про запобігання корупції», а також пунктів 3, 4 частини першої, частини другої статті 84 Закону України «Про державну службу». Особа, що вчинила дане правопорушення обов'язково звільняють з посади, яку вона займає.

Одним з найважливіших чинників у боротьбі з корупцією є усвідомлення кожним громадянином своїх законних прав та інтересів і готовність відстоювати їх у встановленому законом порядку. Своєчасне звернення до правоохоронних органів у випадку зловживання службовим становищем з боку посадових осіб – необхідна складова боротьби з корупцією.

УДК 342.98(477)

Софія Валеріївна БЕЗУГЛА,

студентка групи ПДдср-19-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри правоохоронної діяльності

та поліцієстики факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук, професор І. В. Панова

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЗА ВЧИНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ АБО ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕНЬ

За вчинення правопорушень до державних службовців може бути застосована дисциплінарна, адміністративна, матеріальна, а також кримінальна відповідальність. Сутність адміністративної відповідальності полягає в тому, що вона застосовується посадовими особами та органами, з якими особа, що вчинила правопорушення, не перебуває у службових відносинах. А сама адміністративна відповідальність застосовується при порушенні загальнообов'язкових правил та норм, чинних у управлінні та соціальній сфері. Особливістю даного виду відповідальності є те, що суб'єкти, котрі притягаються за адміністративні правопорушення можуть бути лише посадові особи, а не всі державні службовці.

Матеріальна відповідальність може бути накладена незалежно від того чи притягувався службовець до дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності за те саме порушення. Питання матеріальної відповідальності регулюються нормами трудового законодавства.

Дисциплінарна відповідальність полягає у застосуванні дисциплінарної санкції-стягнення: догана, звільнення з посади, попередження про неповну службову відповідність і затримка до одного року у присвоєнні чергового рангу або у призначенні на вищу посаду.

Відповідальність державних службовців за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення має деякі відмінності від звичайних правопорушень суб'єктів владних повноважень. У разі виявлення корупційного діяння чи навіть одержання інформації про вчинення даного правопорушення працівниками відповідних органів державної влади необхідно негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції. Такими суб'єктами є органи прокуратури, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України, які безпосередньо здійснюють у межах своєї компетенції заходи щодо компетенції заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень. Згідно з чинним антикорупційним законодавством особи, які уповноважені на

виконання функцій держави або місцевого самоврядування, яких притягнуто до кримінальної чи адміністративної відповідальності за порушення норм, передбачених законом, підлягають обов'язковому звільненню з посади. Дане рішення має бути ухвалено в триденний термін з дня отримання органом державної влади та іншими органами копії відповідного судового рішення, яке ввійшло в силу. Притягнення до цивільно-правової відповідальності, накладення дисциплінарного стягнення заносяться до Реєстру. До цього Реєстру будуть включатися відомості не лише про посадових осіб органів публічної влади, юридичних осіб публічного права, а також і службових осіб приватного права. Але внесення до Реєстру особи, що вчинила корупційне правопорушення на даний момент не має ніяких правових наслідків, тобто, не обмежує права такої особи на участь у конкурсі на заміщення вакантної посади в органах влади або призначення на посаду за іншою процедурою.

Отже, за вчинення проступків державними службовцями законодавством передбачається адміністративна, дисциплінарна, матеріальна та кримінальна відповідальність, порядок настання яких регулюється Законом України «Про державну службу», Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кодексом законів про працю та іншими нормативними актами. Проте у разі здійснення корупційних правопорушень або правопорушень, що пов'язані з корупцією державними службовцями, вони підлягають притягненню до відповідальності, на підставі статті 65-1 Закону України «Про запобігання корупції». Державний службовець підлягає звільненню з посади, яку він займає.

УДК 342.95(477)

Анатолій Ігорович ВОЛКОВ,

слухач магістратури групи Ф3-101м

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності та

публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент В. С. Селюков

ОСНОВНА МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ ДЕПАРТАМЕНТУ ГОЛОВНОЇ ІНСПЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Після повідомлення керівником Національної поліції України (далі – НПУ) Ігорем Клименко під час колегії МВС 11 лютого - про ще одне важливе нововведення у структурі Національної поліції – створення Департаменту

Головної інспекції постало питання щодо мети та доцільності даного заходу, а саме основна мета та функції структурного підрозділу.

Голова НПУ повідомив, що завданням новоствореного Департаменту є нагляд і сприяння у вдосконаленні службової діяльності всієї системи Нацполіції та зміцнення службової дисципліни. Департамент головної інспекції як структурний підрозділ центрального органу управління поліції сформовано на базі двох управлінь – інспекторського управління Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування і управління інспекції з особового складу Департаменту кадрового забезпечення. Мета Головної інспекції – не карати, а допомагати. Не лише виявляти недоліки, а й налагоджувати роботу. «Працівники інспекції зосередять увагу на оптимізації управлінських процесів, забезпеченні рівномірного навантаження на поліцейських, виявленні причин недоліків у роботі поліції та їх усуненні, наданні методичної та практичної допомоги поліцейським для недопущення недоліків і прорахунків у їх повсякденній роботі, оцінюванні якості надання поліцейських послуг і здійсненні контролю за дотриманням службової дисципліни в підрозділах поліції»¹.

Відповідно до вищезазначеного, хотілося би наголосити на тому, що метою – є полегшення навантаження на працівника не за рахунок збільшення штату, а – покращення процесів, які безпосередньо так чи інакше додають додаткове навантаження.

Пріоритетом у роботі нового підрозділу буде першочергове виявлення причин недоліків у роботі відомства: «Далі фахівці підрозділу усунуть ці прорахунки та навчать поліцейських, як не допустити їх в майбутньому. Крім того, будуть оцінювати якість надання поліцейських послуг та, звісно, стежитимуть за дотриманням службової дисципліни в підрозділах поліції».

Серед основних функцій Департаменту потрібно виокремити:

1. надання рекомендації керівництву органів поліції щодо усунення виявлених недоліків;
2. сприяння в оцінюванні ефективності професійної діяльності працівників поліції та доцільності додаткової професійної підготовки чи підвищення кваліфікації;
3. виявлення негативних проявів та факторів, що впливають на службову діяльність та надання пропозицій і рекомендацій щодо їх усунення;
4. моніторинг інформації, яка впливає на виконання органами поліції покладених на них завдань та функцій;

¹ Нацполіція розпочала комплектування Департаменту головної інспекції – Клименко. URL: <https://resonance.ua/nacpoliciya-rozpochala-komplektuvannya/>

5. моніторинг службової діяльності, проведення службових розслідувань та перевірок;

6. виявлення та попередження правопорушень у службовій діяльності працівників поліції.

«Зараз наша основна мета – укомплектувати підрозділ кваліфікованими кадрами. Відбір буде проводитися на конкурсній основі за підтримки наших міжнародних партнерів», – зазначив Ігор Клименко².

Після цього за доцільним вважаю переглянути основні вимоги до кандидатів на посаду, які наведені нижче, а саме:

Загальні вимоги для усіх претендентів на посади заступників начальника ДГП:

- діючий працівник поліції
- вища юридична освіта
- досвід служби на керівних посадах Національної поліції України не менше 3 років (на посадах не нижче заступника начальника управління та/або начальника відділу центрального органу управління/міжрегіонального органу поліції)
- досконале знання нормативно-правових актів які регламентують діяльність управління та знання правових засад діяльності інших органів і підрозділів поліції*

- впевнений користувач ПК (Word, Excel, PowerPoint)

- знання іноземної мови (бажано)

Вимоги до особистих якостей:

- добросовісність та бездоганна репутація;
- лідерські та управлінські якості;
- здатність до критичного та аналітичного мислення;
- особиста відповідальність.

Всі ці пункти, будуть перевірятися за рахунок характеристики претендента на посаду та звичайно ж, співбесіди, яка буде складатись з декількох етапів.

На нашу думку створення Департаменту головної інспекції Національної поліції – це великий крок вперед, адже, погодьтесь, не можна змінювати формат роботи, але й залишати старі принципи контролю також є недоречним. Саме тому ліквідуючи, усі існуючі інспекції та шляхом створення та запуску роботи єдиного наглядового органу, є надія на те, що саме через виявлення причин недоліків у роботі поліції та їх усуненні, наданні методичної та практичної допомоги поліцейським для недопущення

² Нацполіція розпочала комплектування Департаменту головної інспекції, – Ігор Клименко. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/nacpoliciya-rozpochala-komplektuvannya-departamentu-golovnoyi-inspekciyi-igor-klimenko>.

недоліків і прорахунків у їх повсякденній роботі, що було вказано в меті, система МВС України почне більш злагоджену працю на користь громадян, чим збільшить довіру до себе.

УДК 351.741(477)

Ганна Валеріївна ГРАФІНІНА,

курсантка групи Ф2-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

В. В. Корнієнко

ПРОВАДЖЕННЯ ЗІ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

На сучасному етапі становлення суспільства в Україні актуальним є розвиток інституту звернень громадян, який і є основним каналом зв'язків громадянина і держави. Звернення громадян стосуються різних напрямів діяльності держави і суспільства, але, переважно, вони мають єдину мету - звернути увагу відповідних органів і посадових осіб на необхідність розв'язання проблем, що зачіпають суспільні інтереси або інтереси конкретної особи.

Право громадян на звернення є конституційним. Поряд з іншими правами і свободами людини і громадянина воно зафіксовано в розділі II Конституції України.

Громадяни мають право звертатися до органів та підрозділів поліції українською чи іншою мовою, прийнятною для сторін.

За допомогою звернення до органів поліції громадяни можуть вносити пропозиції про підвищення ефективності їх діяльності, виявляти недоліки в роботі, оскаржувати дії поліцейських, брати участь в управлінні державними і громадськими справами, впливати на якість роботи органів поліції, для відстоювання своїх прав і законних інтересів.

Відповідно до Закону України «Про звернення громадян», громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб, має наступні права:

- особисто викласти аргументи особі, що перевіряла заяву чи скаргу, та брати участь у перевірці поданої скарги чи заяви;

- знайомитися з матеріалами перевірки;
- подавати додаткові матеріали або наполягати на їх запиті органом, який розглядає заяву чи скаргу;
- бути присутнім при розгляді заяви чи скарги;
- одержати письмову відповідь про результати розгляду заяви чи скарги;
- вимагати відшкодування збитків, якщо вони стали результатом порушень встановленого порядку розгляду звернень.

Щодо кожного звернення громадян працівником поліції у п'ятиденний термін повинно бути прийняте відповідне рішення.

УДК 342.922

Анна Артурівна ГРЕБЕНЮК,

студентка групи Ф6-ПС-дср-20-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС Н. С. Пістренко

РЕГУЛЮВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ БЕЗПІЛОТНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Світ не стоїть на місці й те, що здавалось неможливим 100 років тому, зараз є цілком реальним і буденним. Науково-технічна революція дала якісний стрибок у перебудові технічних основ матеріального виробництва. Тож і транспортні засоби почали вдосконалюватись та виробляти з автоматичним керуванням за допомогою штучного інтелекту. Сучасний ринок автомобілів розробляє і презентує свої вироби, компаніями на такому ринку є Tesla, Mercedes, Toyota, Honda, Volkswagen. Тож питання регулювання таких технологічних змін повинно швидко адаптуватись. Однак, швидкість регулювання законодавства України щодо безпілотних транспортних засобів не є достатньою і досить складною, адже це питання містить в собі правові, філософські, економічні та інші проблеми. Звісно автопілот має безліч позитивних аспектів, однак, разом з тим існують і недоліки, котрі ми розглянемо.

Водночас варто наголосити і на деяких негативних характеристиках упровадження автопілотів на автомобілях. Так, нині незрозумілий алгоритм дії безпілотного автомобіля в разі загрози життю декількох осіб. Автомобіль на безпілотному керуванні нині запрограмований на рятунок життя та здоров'я пасажирів такого автомобіля, але трапляються випадки, коли ситуація складалася таким чином, що людських жертв неможливо було уникнути. Як машина має вибирати, ким жертвувати в такій ситуації, нині залишається незрозумілим.

Що ж стосується регулювання законодавством України безпілотних транспортних засобів, то цим питанням займається галузь цивільного права. А саме в частині 2, статті 1187 Цивільного Кодексу зазначено, що джерелом підвищеної небезпеки є діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання, що створює підвищену небезпеку для особи, яка цю діяльність здійснює, та інших осіб. Однак транспортні засоби з автоматичним керуванням є цілком незалежними від власника, який володіє ним за правом власності.

Тож цілком зрозумілим є висновок про те, що в разі ДТП з вини автомобіля з автопілотуванням наявним буде дефект у продукції. Отже, за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції, відповідає її виробник, що вказує Закон України «Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту у продукції». А також § 3 гл. 32 ЦК України, де зазначається, що виготовлювач товару, зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану фізичній або юридичній особі внаслідок конструктивних, технологічних, рецептурних та інших недоліків товару, а також недостовірної або недостатньої інформації про них.

Аналізуючи всі аспекти вищезазначеного матеріалу, можемо дійти до логічних висновків про те, що рівень регулювання українським законодавством транспортних засобів з автоматичним керуванням за допомогою штучного інтелекту є цілком неврегульованим. Однак досить актуальним, адже науково-технічний розвиток не стоїть на місці, все вдосконалюється, зокрема автомобільний транспорт. Першочергово потрібно врегулювати питання з якісним станом умов для безпечного використання транспортних засобів з автоматичним керуванням. Також це питання потребує уважного вивчення, аналізу та порівняння законодавчого врегулювання в більш розвинутих країнах світу. І лише в такому разі в Україні можна буде говорити про достатній рівень забезпечення безпечних умов для транспортних засобів з автоматичним керуванням за допомогою штучного інтелекту.

УДК 351.75(477)

Єва Сергіївна ДОЛЕНКО,

курсантка групи Ф3-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент В. С. Селюков

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ: КЛЮЧОВІ ВАЖЕЛІ ВПЛИВУ НА НАТОВП

Забезпечення публічної безпеки та порядку є одними з пріоритетних завдань правоохоронних органів. Серед великої кількості функцій та повноважень, що виконуються органами правопорядку дуже важливим є підтримання публічної безпеки та порядку під час масових заходів. Це пояснюється тим, що натовп, який характерний для масових заходів, є достатньо складним соціальним явищем, а здійснення управління органами поліції щодо забезпечення прав і свобод людини, яка є учасником заходу, стає ще складнішим. В рамках дослідження пропонується коротке окреслити важливі аспекти, на які повинна звертатися увага під час забезпечення публічної безпеки та порядку працівники Національної поліції та інші правоохоронні органи.

З огляду на важливість забезпечення прав і свобод людини під час забезпечення публічної безпеки та порядку під час масових заходів варто звернутися до концепції такої діяльності крізь призму розуміння соціальної ідентичності та співпраці з членами натовпу. Сучасні підходи розроблені на базі того, що в натовпі найчастіше відсутня особиста ідентичність, а поведінка людини визначається соціальною ідентичністю. Тобто людина в натовпі, в переважній більшості випадків, під час вибору варіанту поведінки керується тими варіантами, які розглядаються серед представників даного натовпу. Звідси важливо розуміти, що важливим питанням «керування натовпом» є визначення авторитетності конкретних членів групи. Це має робитися з метою з'ясування тих осіб, які є лідерами, і які, по суті, визначають подальший напрям дій натовпу.

Важливо розуміти, що від того на скільки члени натовпу будуть дотримуватися рекомендацій служб та підрозділів, що забезпечують їх безпеку залежить і рівень самого забезпечення публічної безпеки та порядку в цілому. В точки зору соціальної ідентичності, варто розуміти, що сприймання таких вказівок як необхідних, обґрунтованих та законних, що є визначальним під час їх виконання, що забезпечується шляхом збільшення ідентифікації представників служб з людьми у натовпі. Тобто для соціальної

ідентифікації з членами натовпу можна використовувати у купі два тактичні механізми: тісне, постійне та ефективне спілкування з організаторами або найактивнішими учасниками групи, а також відображення того, що представники служби або органу, які вимагають конкретних дій або утриматись від них, мають багато спільного із людьми у натовпі. Наприклад, варто запевнити людей в тому, що дійсно робота поліції спрямована не на підвищення конфронтації між правоохоронними органами та натовпом, а на забезпечення конституційного права на мирні зібрання і супутні права на життя, здоров'я і т.п. Коли люди почнуть відчувати, те що поліцейські, рятувальники та інші бажають здійснювати допомогу, то зменшується ризик виникнення небажаних наслідків.

Як доречно зазначається у багатьох джерелах, визначальним фактором, який сприятиме виконанню людьми вимог компетентних органів щодо підтримання порядку та забезпечення безпеки залишається віра в їх чесність та справедливість. Саме ці дві характеристики в сукупності у свідомості населення сприймаються в якості визначення законності або легітимності діяльності поліції в тому числі. Найефективнішим шляхом підвищення «легітимності» діяльності поліції в очах людей є «завоювання» їх довіри.

Тому, підсумовуючи викладене, хотілося б звернути увагу на те, що в сучасних умовах реформування діяльності органів та підрозділів поліції, які все більше набувають статусу сервісних служб першочерговим завданням є підвищення рівня довіри населення до цієї служби, що в подальшому полегшить усю повсякденну діяльність органів та підрозділів поліції щодо виконання основних завдань.

УДК [343.13:343.54]:[616.98:578.834]

Дарина Григорівна ЗАВРІЧКО,

курсантка групи Ф2-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук А. Л. Даль

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ, ВИКЛИКАНОЇ ГОСТРИМ РЕСПІРАТОРНИМ ЗАХВОРЮВАННЯМ COVID-19: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

На теперішній час домашнє насильство, як соціальне явище, в Україні залишається гострою проблемою. Впродовж 2020 року до органів поліції надійшло 101 тисяча повідомлень про факти домашнього насильства. Якщо порівняти ці дані зі статистикою 2019 року, то можна побачити

зростання більш ніж на 40%, 101000 проти 60600 викликів відповідно. Таке різке зростання соціологи, психологи, аналітики пов'язують зі світовою пандемією, яка викликана через гостре респіраторне захворювання COVID-19. Мільйони людей стикнулися з новими, незвичними умовами життя, такими як: самоізоляція, обмеження вільного пересування, зачинені крамниці та кафе, соціальна дистанція. До цього списку можна додати страх за своє життя та здоров'я близьких, безробіття, посилення економічного і соціального тиску, стрес, емоційне перевантаження, все це й стало основними причинами зростання випадків домашнього насильства.

Відповідно до статистики, яка була оприлюднена в звіті ООН, можна дійти висновку, що загострення випадків домашнього насильства є не лише в Україні, а у всьому світі в цілому. Так, наприклад, у Франції кількість звернень щодо домашнього насильства стосовно жінок, підвищилась на 30%. До переліку країн, у яких кількість звернень значно зросла, входить також Канада, Великобританія та Канарські острови.

У дослідженні ООН «COVID-19 та надання основних послуг для тих, хто пережив насильство над жінками та дівчатами» зауважено, що у жінок, в деяких випадках, виникають труднощі аби повідомити про насильство правоохоронним органам чи відповідним службам, у зв'язку з тим, що вони цілодобово перебувають (мешкають разом) зі своїми кривдниками, і відповідно не мають фізичної можливості навіть зателефонувати з цією метою. Вказана проблема існує також і в Україні.

З метою подолання проявів домашнього насильства уряди різних країн запровадили низку заходів, аби захистити жінок, наприклад: в Канаді вирішили не зачиняти на карантин притулки для жінок, які постраждали від насильства, так держава намагається захистити жінок, надати їм цілодобовий доступ до захисту; у Франції притулки для таких жінок майже переповнені, тому уряд прийняв рішення поселяти жінок, які постраждали від домашнього насильства в готелях або навіть у спеціально орендованому житлі; у Великобританії поліція звернулась до поштарів та кур'єрів із проханням повідомляти про будь-які ознаки домашнього насильства, які вони можуть помітити під час своєї роботи; на Канарських островах жінки можуть використовувати спеціальний СМС-код «Mask-19», який викликає поліцію та дозволяє зробити це максимально непомітно для кривдника.

Таким чином, у період пандемії COVID-19 проблеми домашнього насильства, з якими стикаються жінки, лише загострилися. З огляду на вищевказане вважаємо за доцільне впровадити наступні заходи з протидії домашньому насильству в Україні:

- 1) забезпечити можливість дистанційного прийому громадян державними соціальними службами України;

2) покращити надання безоплатної правової допомоги запроваджуючи систему онлайн-консультацій, що є найбільш ефективним у період пандемії та інших надзвичайних ситуацій тощо;

3) провести широкі інформаційні кампанії з метою зменшення та подолання наявних у суспільстві гендерних стереотипів;

4) забезпечити безкоштовну та кваліфіковану психосоціальну підтримку жінок, які зазнали насильства;

5) покращити соціально-побутові умови притулків та інших спеціальних установ (геріатричних пансіонатів, будинків-інтернатів для громадян похилого віку та інвалідів, пансіонатів для ветеранів війни і праці та ін.);

6) додати, до онлайн-сервісу державних послуг «Дія», можливість швидко викликати поліцію, а також впровадити інструмент, який, за допомогою «чат-боту», «підкаже» жінкам, які постраждали від домашнього насильства, що їм потрібно робити далі;

7) збільшити розповсюдження через SMS-повідомлення, Інтернет-сервіси, соціальні мережі - матеріалів про недопустимість вчинення домашнього насильства та інформації про передбачену кримінальну відповідальність за вчинення таких дій.

УДК 796.323.2(477)

Дарина Григорівна ЗАВРІЧКО,

курсантка групи Ф2-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і кримінології

факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук,

доцент Д. В. Казначеева

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Домашнє насильство в Україні залишається проблемою, яка потребує контролю та реагування з боку суспільства та держави. Нажаль, статистика за 2019 рік показує, що дві третини, а це 67% жінок в Україні віком від 15 років зазнали психологічного, фізичного або сексуального насильства. Згідно опитуванню, проведеного ОБСЄ тільки 17% опитуваних жінок вважали себе поінформованими з приводу дій у разі здійснення над ними домашнього насилля, в той час як 48% жінок відчували що мало знають а 17 % зовсім не знали що їм робити.

Останнім часом Україна зробила важливі кроки для зменшення випадків домашньому насильству. Було прийнято низку законів та

проектів, які спрямовані на захист і допомогу жертвам домашнього насильства.

По-перше, МОЗ України затвердило наказ, що регламентує надання медичної допомоги дітям і дорослим, які постраждали від домашнього насильства. Затверджений порядок - принципово новий підхід, що включає алгоритми дій медиків і пацієнтів у разі сексуального, фізичного чи психологічного насилля.

Наказ МОЗ України №278 від 01.02.2019 “Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги”. Наказ визначає не лише клінічні симптоми, а й типи поведінки, що можуть вказувати на те, що людина піддається домашньому насиллю: агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, уповільнене мовлення, нездатність до навчання, відсутність знань, відомих дітям відповідного віку (наприклад, невміння читати, писати та рахувати), тривожність тощо.

По-друге, у деяких містах створено притулки для жінок, які постраждали від насильства. У притулку жінки можуть пройти програму реабілітації, отримати консультації психолога, соціального педагога. Такі притулки розраховані на 10 осіб. Переважно це жінки, які можуть проживати тут зі своїми дітьми.

По- третє, важливим кроком є запуск проєкту проти домашнього насильства «Поліна», який діє вже два роки в Києві, Одесі та Сєвєро-донецьку. Це мобільні групи, до складу яких входять працівники різних підрозділів поліції, зокрема і поліції у справах дітей, які прибувають на звернення щодо домашнього насильства. З початку роботи «ПОЛІНИ» мобільними групами здійснено 1692 виїзди за повідомленнями про факти насильства в сім'ї. У 1195 випадках до роботи залучалися працівники соціальних служб. Більшість звернень стосувалися психологічного, економічного та фізичного насильства.

На мою думку, до майбутніх заходів щодо протидії випадкам домашнього насильства слід віднести:

- проведення аналізу національного законодавства у сфері протидії гендерному насильству на його відповідність міжнародним стандартам (наприклад, положенням нової Конвенції Ради Європи про боротьбу з насильством щодо жінок та домашнім насильством).
- прийняття державні стандарти щодо надання послуг та організації попереджувальної роботи у сфері протидії насильству в сім'ї на національному рівні які, вже, в цілому розроблені спільно з громадськими та міжнародними організаціями.

- розробку положення щодо державного замовлення від громадських організацій послуг спрямованих на попередження насильства в сім'ї, надання допомоги жертвам.
- забезпечення можливості впровадження корекційних програм для осіб, які вчинили насильство в сім'ї на місцевому рівні, через підготовку кадрів для такої роботи та залучення більшого кола організацій до такої роботи, окрім кризових центрів.
- розробку та запровадження навчальних програм щодо формування ненасильницької моделі поведінки серед дітей та молоді через заклади середньої та вищої освіти.

УДК [[338.45:691.22]-027.583+504.61](477)

Тамара Віталіївна ЗАГРУННА,

курсантка групи Ф1-20-107

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних

та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС

кандидат економічних наук, доцент Н. В. Павленко

ПРОБЛЕМА НЕЗАКОННОГО ВИДОБУВАННЯ ПІСКУ В УКРАЇНІ

Пісок є важливим для господарської діяльності людини природним ресурсом. Піски використовують у будівництві автомобільних доріг і залізниць, для виготовлення бетонів і будівельних розчинів, у виробництві силікатних будівельних матеріалів, покрівельних рулонних матеріалів, а також у ливарному виробництві. Пісок широко застосовують для виробництва скла, кераміки, порцеляни, фаянсу, цегли, цементу.

В Україні налічується 593 родовища будівельного піску. З них лише 228 офіційно перебувають у розробці. Видобування піску є досить прибутковим бізнесом. Значну його частину становить тіньовий нелегальний видобуток, який активно ведеться в 9 областях України. Незаконно видобутий пісок продається за готівку, без сплати податків і зборів до місцевого та державного бюджетів.

Неконтрольоване видобування піщаної сировини чинить велику шкоду навколишньому середовищу. Побудова піщаного кар'єра часто проводиться в лісах, вона супроводжується масовою вирубкою лісових масивів та може спричинити руйнування прилеглих доріг. А якщо пісок намивається з річок, то їх русла змінюються, порушуючи екосистему

навколо. На місці кар'єрів згодом можуть утворюватися озера. Для рекультивації використаних кар'єрів потрібно чимало матеріальних витрат.

Останні десятиліття темпи видобування піску зросли й почали перевищувати темпи утворення цієї корисної копалини. Через це світові може загрожувати дефіцит піску. Проте в Україні ці застереження ігноруються, а нелегальні підприємці продовжують нещадно видобувати пісок. Яскравим прикладом є Харківська область, у якій загальна сума збитків через незаконне видобування піску найбільша в Україні у 2020 р. - близько 612,3 млн грн. У Волинській області правоохоронці виявили 22 факти незаконного видобутку піщаної сировини, а обсяг збитків становить 80,2 млн грн. У Рівненській області обсяг видобутого піску склав 49,5 тис кубометрів, а загальна сума збитків становить 37,7 млн грн.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 року №827, пісок є корисною копалиною місцевого значення. Нелегальне видобування корисних копалин місцевого значення, на теперішній час, регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення, до осіб які цим займаються застосовується штраф, передбачений ст. 57 Кодексу України про адміністративні правопорушення. У листопаді 2020 р. Верховна Рада прийняла за основу проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за незаконне видобування корисних копалин», у якому пропонується статтю 240 Кримінального кодексу доповнити нормами щодо посилення кримінальної відповідальності за незаконне видобування корисних копалин місцевого значення, а також ввести відповідальність за незаконне видобування корисних копалин у великому розмірі та особливо великому розмірі, збільшити штрафи у порівнянні з діючими нормами, а також передбачена відповідальність не лише для фізичних, а й для юридичних осіб.

Безумовно, згаданий законопроект є важливим кроком на шляху вирішення проблеми незаконного видобутку піску. Проте, потрібно розуміти, що цей нелегальний бізнес був би неможливий без патронажу місцевих органів влади. У вересні 2020 р. Кабінет Міністрів затвердив «Порядок проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами», який створив прозорі механізми набуття прав на розробку природних копалин.

Таким чином, інституційні умови для вирішення досліджуваної проблеми незабаром будуть створені, а на черзі – робота природоохоронних та правоохоронних органів, які мають припиняти порушення цих умов.

УДК 342.95

Карина Вікторівна КОРДЮКОВА,

курсантка групи Ф3-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент К. О. Чижко

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННУ ВІДМОВУ В ДОСТУПІ ДО ІНФОРМАЦІЇ

Інформаційна сфера до сьогодні не втрачає свою актуальність, а тому одним із завдань сучасної науки адміністративного права є удосконалення її правового регулювання. Наразі, на розгляді у Верховній Раді України знаходиться проєкт Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо вчинення повторного порушення, пов'язаного з незаконною відмовою у доступі до інформації від 08.02.2021 № 5047. Внаслідок аналізу зазначеного документу слід зазначити наступне. В Абз. 1 ч. 9 статті 212³ Кодексу України про адміністративні правопорушення запропоновано викласти в наступній редакції: «Повторне протягом року вчинення будь-якого з порушень, передбачених у цій статті, крім порушення, пов'язаного з незаконною відмовою у доступі до інформації, передбаченого частиною другою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню,-». В той же час, вказана стаття характеризується достатньо об'ємним змістом, аналіз якого дозволяє зробити висновок, що до порушень, пов'язаного з незаконною відмовою у доступі до інформації можна віднести: ненадання відповіді на запит на інформацію, ненадання інформації, неправомірна відмова в наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання недостовірної інформації в розумінні Законів України, «Про доступ до публічної інформації», «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про доступ до судових рішень», «Про звернення громадян». Разом із тим, не зрозуміло чи такий перелік мається на увазі під словосполученням «порушень, пов'язаного з незаконною відмовою у доступі до інформації». Окрім того, така діяльність як аналіз норм права є професійною правничою діяльністю, яка може бути не зрозумілою особам, які не мають правової освіти, особливо пересічним громадянам. Окрім того, таке нагромадження інформації до якого призводить запропоноване у змінах формулювання протирічить правилам юридичної техніки, відповідно до яких

норми права повинні бути простими, лаконічними. а головне зрозумілими. Тому, вбачається доцільним конкретизація порушень, пов'язана з незаконною відмовою у доступі до інформації, зокрема за для підвищення рівня чіткості змісту абз. 1 ч. 9 ст. 212³.

УДК 351.741:[347.5:61-051](477)

Олександр Олександрович КОРОСТИЧЕНКО,

курсант групи Ф3-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук В. С. Макаренко

ОСОБЛИВОСТІ РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ НА ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 44-1 КУПАП

Стаття 44¹ (ч. 1) передбачає відповідальність за ухилення особи, хворої на наркоманію, від медичного огляду на наявність наркотичного сп'яніння, а також (ч. 2) ухилення особи, яка зловживає наркотичними засобами або психотропними речовинами, від медичного обстеження. Пропонуємо спочатку визначити, що є наркоманією та хто є особою хворою на наркоманію.

Термін «наркотичні засоби» походить від грецького «*narkotikos*», що означає «той, що приводить у заціпеніння». Термін «психотропні речовини» походить також від грецького «*psuche*» - душа, і «*tropos*» - поворот, напрямок. Наркоманія, відповідно до Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та зловживанню ними» психічний розлад, зумовлений залежністю від наркотичного засобу або психотропної речовини внаслідок зловживання цим засобом або цією речовиною; а особа, хвора на наркоманію – особа, яка страждає на психічний розлад, що характеризується психічною та (або) фізичною залежністю від наркотичного засобу чи психотропної речовини, і якій за результатами медичного обстеження, проведеного відповідно до цього Закону, встановлено діагноз «наркоманія».

Безпосереднім об'єктом цього проступку є здоров'я громадян і порядок проходження медичного огляду та медичного обстеження особами, які вживають наркотичні засоби та психотропні речовини з немедичними цілями.

Медичний огляд – це амбулаторний огляд особи з метою встановлення стану наркотичного сп'яніння. Медичне обстеження – обстеження

особи в стаціонарних умовах з метою встановлення діагнозу «наркоманія». Ухилення від медичного огляду, медичного обстеження – це навмисне невиконання розпорядження співробітників НПУ, справ щодо медичного огляду, яке дорівнює невиконанню призначень і рекомендацій лікаря особою, яка зловживає наркотичними засобами або психотропними речовинами.

У частині 2 ст. 44¹ КУпАП суб'єктом адміністративного правопорушення є особа, що зловживає наркотичними засобами або психотропними речовинами. Під зловживанням наркотичними засобами або психотропними речовинами розуміється систематичне незаконне споживання наркотичних засобів або психотропних речовин певною особою.

Ухилення від медичного огляду хворого на наркоманію, а також ухилення особи, що зловживає наркотичними засобами і психотропними речовинами, від медичного обстеження полягає в неприбутті без поважних причин або у відмові з'явитися до наркологічного диспансеру для огляду або обстеження. Інформація може надходити від установ, підприємств, організацій, засобів масової інформації або окремих громадян до МОЗ та НПУ. Направлення або виклик особи для відповідного огляду чи обстеження й установлення діагнозу може бути письмовим або усним, однак для встановлення факту дійсного небажання пройти обстеження або огляд, ухилення від цього, виклик у медичний заклад повинен бути здійснений тільки у письмовій формі.

Факт незаконного вживання наркотичних засобів або психотропних речовин встановлюється поліцейськими на підставі показань свідків, наявності ознак наркотичного сп'яніння, результатів медичного огляду, а також тестів на вміст наркотичного засобу або психотропної речовини в організмі особи. Встановлення наявності стану наркотичного сп'яніння внаслідок незаконного вживання наркотичних засобів або психотропних речовин є компетенцією лише лікаря, на якого покладено обов'язки щодо проведення медичного огляду (обстеження), а діагноз «наркоманія» встановлюється лікарсько-консультаційною комісією. Порядок виявлення та постановки на облік осіб, які незаконно вживають наркотичні засоби або психотропні речовини, визначається інструкцією про порядок виявлення та постановки на облік осіб, які незаконно вживають наркотичні засоби або психотропні речовини.

УДК 343.56

Данило Євгенійович КРИВА,

курсант групи Ф4-19-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права

і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук,

доцент К. В. Юртаєва

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З ОРГАНІЗАЦІОЮ ТА ПРОВЕДЕННЯМ АЗАРТНИХ ІГОР У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

14 липні 2020 р. Законом України № 768-ІХ в Україні була легалізована діяльність з організації та проведення азартних ігор. У зв'язку з цим була надана нова редакція ст. 203-2 КК України «Незаконна діяльність з організації та проведення азартних ігор, лотерей», яка встановила кримінальну відповідальність за зайняття вказаною діяльністю без ліцензії, а також організацію чи функціонування закладів з метою надання доступу до азартних ігор чи лотерей, що проводяться з мережі Інтернет. Вказані зміни до законодавства мають як низку прихильників, так і жорстких опонентів. У своїй доповіді хотіли б зупинитися на проблемах протидії деяким незаконним формам діяльності, пов'язаної з організацією та проведенням азартних ігор в мережі Інтернет.

По-перше, правоохоронні органи не здатні забезпечити повну безпеку гравця у мережі Інтернет через велику кількість несанкціонованих онлайн закладів з організації та проведення азартних ігор. Так, зокрема, нелегально функціонуючі онлайн заклади використовують легально зареєстровані в Україні бренди для проведення нелегальних онлайн азартних ігор та букмекерської діяльності на власних доменах (наприклад, www.parimatch.com та www.en.parimatch.com/ru/casino/slots). Навіть незважаючи на те, що певна кількість ліцензованих онлайн закладів намагається активно сприяти правоохоронним органам у припиненні діяльності незаконно функціонуючих конкурентних закладів, повністю припинити порушення у цій сфері вкрай важко.

По-друге, на практиці виникають значні складності в ідентифікації (верифікації) гравців в онлайн ігрових закладах. Зроблені спроби ресстрації у декількох онлайн казино виявили недодержання останніми визначених ст. 17 Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» правил верифікації гравців, що зокрема, надає можливість особам, які не досягли 21-річного віку, брати в них участь в азартних. Відповідальність за порушення зазначених вимог передбачена ч. 3 ст. 58 вказаного Закону.

По-третє, фактично ніщо не заважає особам, яким обмежено доступ до азартних ігор (зокрема лудоманам і особам, що 21-річного віку), користуватися послугами зарубіжних онлайн закладів. Для більшості гравців користування такими послугами вигідно, адже зарубіжні сайти не мають доступу до переліку осіб, яким заборонено приймати участь у азартних іграх (лудоманів), тим більше, що навіть легально функціонуючі заклади не завжди перевіряють реєстр таких осіб. По суті доступ до онлайн казино фактично може отримати будь-яка особа, яка внесе неправдиві данні про себе та вкаже реквізити, звідки будуть списуватися кошти.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що Державна система онлайн моніторингу, яка є основним інструментом здійснення функції державного нагляду за діяльністю у сфері організації та проведення азартних ігор, працює не так досконало як планував законодавець. Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей разом із правоохоронними органами не здатні реалізовувати ефективний контроль за онлайн закладами з організації та проведення азартних ігор, лотерей, букмекерської діяльності через значну кількість таких закладів, позатериторіальних характер мережі Інтернет, практичну неможливість ідентифікації осіб, що здійснюють вхід до відповідних ресурсів через мобільні додатки тощо. У цьому зв'язку протидія порушенням, пов'язаним з організацією та проведенням азартних ігор в мережі Інтернет, потребує вдосконалення.

УДК 342.9(477)

Діана Сергіївна МАКАРЕНКО,

курсантка групи Ф2-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності та

публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

доктор юридичних наук, доцент О. О. Панова

ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК У ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Складна оперативна обстановка, військові дії на Сході країни, все це зумовлює пошук шляхів покращення професійної діяльності правоохоронних органів. Одним з провідних засобів вирішення зазначених проблем органами та підрозділами Національної поліції, стає використання службових собак у повсякденній діяльності поліцейських.

Так, відповідно до наказу МВС України № 1145 від 1.11.2016 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів

Національної поліції України» визначено та виокремлено 5 видів службових собак:

1) розшукові – для розшуку за запаховими слідами осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, для проведення вибірки людини та речі, пошуку речових доказів і стріляних гільз, затримання втікаючої особи чи групи осіб;

2) патрульно-розшукові – для патрулювання, використання під час забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, пошуку правопорушника по «гарячому» запаховому сліду, затримання втікаючої особи чи групи осіб, припинення нападу на кінолога чи інших осіб;

3) спеціальні – для пошуку та виявлення вибухових речовин, вибухових пристроїв, вогнепальної зброї і набоїв, наркотичних засобів, закопаних (захованих) трупів;

4) конвойні – для припинення втечі й затримання осіб, які втекли з-під варти;

5) вартівні – для охорони спеціальних установ і об'єктів поліції та об'єктів, що охороняються поліцією охорони.

Службові собаки успішно несуть службу на кордоні, допомагають затримувати злочинців, розшукувати наркотики та вибухові пристрої, виконують обов'язки зв'язківців і санітарів, рятують потопаючих, розшукують потерпілих у завалах після землетрусу та занесених сніговими лавинами у горах. Мисливські собаки всіх порід допомагають мисливцям розшукувати і добувати дикого звіра або птицю, роблять полювання цікавим і захоплюючим.

Таким чином, широкий спектр використання службових собак кінологічними підрозділами Національної поліції дозволяє покращити оперативну ситуацію на території обслуговування відповідного територіального підрозділу Національної поліції України, збільшити рівень довіри громадян та максимально ефективно використати наявні спеціальні засоби.

УДК 330.1(477)

Ярослав Валерійович МАРТИНЮК,

курсант групи Ф2-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних

та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС

кандидат економічних наук, доцент В. О. Гончарова

ЩОДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ ПОДАТКОВОЇ АМНІСТІЇ В УКРАЇНІ

25 лютого 2021 року президент Володимир Зеленський зареєстрував у парламенті чотири проекти законів щодо податкової амністії.

У цілому податкова амністія – це можливість для громадян, які ухилялися від сплати податків, відкрити свої справжні статки та доходи, уникнувши при цьому покарання.

Для здійснення податкової амністії суб'єктам оподаткування необхідно це подати декларацію і сплатити податок.

Зазвичай податки із прихованих доходів сплачуються за зниженою ставкою, для того аби у людей був стимул вивести свої кошти з тіні. Натомість державою не передбачається відповідальність за несплату податків учасникам податкової амністії за ухилення від сплати податків, а їхні декларації не зможуть стати доказами у будь-якому судовому процесі.

Дія амністії не буде поширюватись на неповнолітніх, непрацевдатних і чиновників, а саме-які працюють на державній службі із 2005 року.

Інформація про майно, яке будуть декларувати державні службовці буде така ж сама як і інформація про майно в добровільній декларації. Головна особливість буде заключатись в тому, що необхідно вказати доходи, з яких не сплачені податки, та активи, придбані за ці кошти до 1 січня 2021 року.

Період, протягом якого можна буде легалізувати свої доходи та майно, триватиме в Україні рік: з 1 липня 2021 року по 1 липня 2022 року.

Незадекларовані доходи у проекті закону пропонується легалізувати зі ставкою 5%. За підрахунками з одного незадекларованого мільйона гривень необхідно буде сплатити до бюджету приблизно 50 тис. грн.

Щодо ставки, яка буде застосовуватись для грошей та активів, які перебувають за кордоном, зокрема в офшорах, відсоток ставки значно більший і становить 9%. Вища ставка повинна сприяти стимулюванню стимулювати платників податків заводити кошти в Україну.

Цікавим є також момент, що існує такий собі вигідний варіант легалізації – купівля державних облігацій. Відповідно до цього варіанту ті, хто придбають у Міністерства фінансів річні папери, незалежно від місця

перебування незадекларованих доходів, зможуть легалізувати кошти за ставкою 2,5%.

За ухилення від сплати податків та неподання декларацій передбачається кримінальна й адміністративна відповідальність.

Проаналізувавши законопроект про податкову амністію, виникає двоє як відчуття. З однієї сторони можна виокремити позитивні моменти в тому, що підприємці, які свого часу не сплачували легально податки і внаслідок страху відповідальності не могли вийти з тіньової економіки, зможуть вийти на новий «чистий шлях». Почати все законно. З іншої ж сторони, в законопроекті є деякі сумнівні норми. Ось, наприклад, норма, яка вказує на те, хто не підлягає до застосування амністії. Серед них і держслужбовці, які свого часу не задекларували свої доходи, по суті не підпадають під дію амністії. Таким чином порушується і конституційний принцип рівності.

У цілому, якщо проаналізувати зарубіжний досвід, то серед країн, які проводили податкову амністію (Італія, Німеччина, США, Росія) із загальної суми, яка прогнозовано повинна була бути сплаченою, сплатили в середньому 20%. Усе ж це краще, ніж нічого. Але не варто забувати, що більшу часту коштів, податки з яких не сплачують, знаходиться на офшорних рахунках. Дохід таких підприємств доволі значний, і навряд чи власникам таких доходів взагалі захочеться виходити з тіньової економіки. Звичайні ж власники «малого бізнесу» в більшості сплачують податки відповідно до норм законодавства. Тому що на цьому рівні діяльність контролюється відповідними органами належним чином.

На спроби змінити ситуацію у країні та вивести суспільство на новий рівень звичайно потрібно дивитись з оптимізмом. Тому що наша держава й суспільство починається з нас, з громадян. А змінити щось неможливо нічого не роблячи.

УДК 342.95

Єлизавета Дмитрівна ОСТАПЕНКО,

курсантка групи Ф3-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент В. О. Іванцов

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Події останніх років все частіше призводять до загострення питання про територіальну оборону нашої держави, де правоохоронні органи як

суб'єкти її забезпечення відіграють ключову роль. Разом із тим, актуальним залишається функціональний розподіл повноважень між такими суб'єктами в сфері національної безпеки, зокрема його правове регулювання. Наразі в парламенті зареєстровано проект Закон України «Про основи територіальної оборони України», який попри його позитивні аспекти має ряд недоліків.

Запропоновано уточнити зміст п. 24 ст. 23 Закону України «Про національну поліцію», зокрема викласти його в такій редакції: «приймає участь у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації уразі їх ведення на всій території України або в окремих місцевості». З урахуванням такої редакції та визначення органів поліції як безпосереднього суб'єкта реалізації заходів, доцільно закріпити в Законі України «Про Національну поліцію» спеціальні повноваження, які дадуть змогу поліцейським ефективно здійснювати заходи правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, для чого необхідно розширити повноваження поліції чи делегувати їм повноваження інших правоохоронних органів.

Наразі, поліцейські згідно ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію» досі не можуть зупиняти транспортні засоби в превентивних цілях або з метою перевірки без наявності конкретних підстав передбачених у вказаній статті, а це не сприяє належній реалізації заходів правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, коли така міра є необхідною за для попередження та профілактики можливих правопорушень у особливих умовах.

Окрім того в законопроекті вказано на необхідність заміни слів «громадський порядок» словами «громадська безпека і порядок» у відповідних відмінках. Необхідно зауважити на існуванні на теоретичному та законодавчому рівнях термінів «громадський порядок» і «громадська безпека», натомість ці два поняття пропонується об'єднати, при чому в такому контексті «громадська» поширюється тільки на термін безпека. Більш того останнім часом, у зв'язку з гармонізацією законодавства та приведення його змісту до європейських стандартів, замість терміну «громадська безпека і порядок» вживається терміни «публічний порядок», «публічна безпека».

Отже, існує нагальна необхідність визначитись із застосуванням термінів як в даному законопроекті, Законі України «Про Національну поліцію», а також інших нормативно-правових актах, адже це не сприяє, а ні гармонізації, а ні уніфікації національного законодавства.

УДК 342.95

Софія Дмитрівна ПЕРЕВЕРЗЄВА,

курсантка групи Ф1-105

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент К. О. Чижко

АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

На жаль, сьогодні в Україні продовжує прогресувати наркоманія: часто люди із наркотичною залежністю купують заборонені лікарські засоби без рецепта, і не несуть за це жодної юридичної відповідальності. У той же час відповідальність за продаж лікарських засобів без рецепта передбачена ст. 42-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Але в змісті вказаної статті недостатньо повно розкрито суб'єктивний склад такого делікту, що негативно позначається на механізмі притягнення до адміністративної відповідальності. У статті передбачена відповідальність лише за продаж лікарських засобів, тобто фактично, будь-хто може прийти і незаконно придбати відповідний лікарський засіб, а до відповідальності буде притягнуто лише продавця. Слід констатувати, що в самій статті значно звужений суб'єктний склад даного адміністративного правопорушення.

Відповідно до законодавства реалізація (відпуск) рецептурних лікарських засобів громадянам здійснюється виключно за рецептами лікарів та в порядку, встановленому Міністерством охорони здоров'я України. Така вимога міститься у ч. 3 ст. 21 Закону України «Про лікарські засоби». Натомість, часто в вітчизняних аптеках не вимагають пред'явити рецепти на звичайні препарати, лише на строго рецептурні, психотропні, сильнодіючі знеболювальні. Зазначене свідчить про недостатній контроль за реалізацією лікарських засобів, але розв'язку для цієї проблеми слід шукати не лише в заборонах. Зокрема вважаємо необхідним допрацювати зміст вказаної вище статті, в частині встановлення пропорційної адміністративної відповідальності як для продавця, так і для власника аптеки та покупця.

УДК 342.95

Владислав Євгенович ПОВЕТКІН,

курсант групи Ф3-19-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук А. С. Бахаєва

ЩОДО ПИТАННЯ ЗНИЖЕННЯ ВІКУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Сучасні реалії свідчать про те, що рівень вчинення неповнолітніми правопорушень суттєво збільшився. Фахівці у сфері дитячої психології зазначають, що поведінка дітей зазнала за останнє десятиріччя незворотних змін: вони стають дедалі жорстокішими, а їхні злочини – моторошними.

Серед адміністративних правопорушень, які вчиняються дітьми, на нашу думку, слід виділити вчинення булінгу, домашнього насильства та жорстокого поводження з тваринами. Адже навіть діти молодшого шкільного віку здатні усвідомлювати, що такими діями можуть завдати як моральної, так і фізичної шкоди.

Висміювання, образи, цькування за допомогою Інтернет-ресурсів, псування речей, застосування фізичної сили учасниками освітнього процесу – все це є проявами булінгу, який відбивається на фізичному та психоемоційному стані дитини.

Жорстоке поводження з тваринами є проявом девіантної поведінки та у подальшому може призвести до вчинення дитиною домашнього насильства. Однією із причин вчинення дітьми як жорстокого поводження з тваринами, так і домашнього насильства є бажання домінувати. Як правило, жертвою обирається більш «слабкий» об'єкт, наприклад, тварина, або молодша дитина чи родичі похилого віку.

У разі вчинення дитиною віком до шістнадцяти років вищезазначених правопорушень до адміністративної відповідальності притягаються їх батьки, або особи, які їх замінюють. Але у такому випадку не дитина буде відповідати за свої вчинки, а її законний представник, що у подальшому, на нашу думку, може сприяти повторному вчиненню правопорушень.

З метою запобігання вчинення правопорушень дітьми було розроблено План заходів з реалізації Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року, одним із завдань якого є: забезпечення дотримання принципу індивідуалізації відповідальності – скасування адміністративної відповідальності батьків за вчинення неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років адміністративних правопорушень та

діянь, що містять ознаки злочину, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом

Україні, якщо вони не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність. На нашу думку виконання цього завдання зумовлює необхідність зниження віку адміністративної відповідальності до 14 років. На теперішній час вік, з якого в Україні настає адміністративна відповідальність є шістнадцять років.

Питання зниження віку адміністративної відповідальності є досить обговорюваним серед вітчизняних науковців, які наголошують на тому, що через зміни, які за останній час відбулися у суспільстві, адміністративна відповідальність неповнолітніх, у тому вигляді як вона зараз є, не може забезпечувати свої функції у боротьбі з дитячою протиправною поведінкою у повному обсязі.

Слід зазначити, що у таких країнах, як Австрія, Італія, Чехія, Словенія, Хорватія, Сербія, Латвія, Естонія адміністративна відповідальність настає з чотирнадцяти років. В Італії до неповнолітніх можуть застосовуватись адміністративні заходи безпеки: поміщення до сільськогосподарської колони або будинку праці, заборона проживати в певних місцях, поміщення до виправної в'язниці.

У разі притягнення неповнолітнього до адміністративної відповідальності необхідно враховувати його вікові особливості, суспільну шкідливість вчиненого проступку. Тому, на нашу думку, принаймі за окремі склади адміністративних правопорушень доцільно знизити вік адміністративної відповідальності до 14 років.

УДК 342.95

Карина Русланівна ПРИХОДЬКО,

курсантка групи ФЗ-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності та

публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент К. О. Чижко

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА СЛУЖБУ В НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ УКРАЇНИ

Національна поліція систематично підвищує якісний склад працівників (поліцейських), чому передує певна процедура відбору кандидатів на службу в поліцію. Разом із тим остання нерозривна пов'язана з забезпеченням відбору професійних і кваліфікованих кадрів, адже чим досконалішим буде такий процес, тим вищими будуть його результати.

Об'єктивно, що нормативно врегульовані процедури можна удосконалити шляхом внесення змін до чинного законодавства, тому серед численної кількості законопроектів на увагу заслуговує проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Національну поліцію» стосовно підвищення соціального захисту поліцейських та членів їх сімей, а також відновлення пільг для колишніх міліціонерів та членів їх сімей (реєстр. № 4044). Безсумнівно вказаний документ має як ряд позитивних, так і негативних аспектів. Зважаючи на характер нашого дослідження зупинимось на раді дискусійних моментів.

По-перше, в ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію» закріплено норми щодо грошового забезпечення поліцейських, згідно з якими поліцейські отримують грошове забезпечення, розмір якого визначається залежно від посади, спеціального звання, строку служби в поліції, інтенсивності та умов служби, кваліфікації, наявності наукового ступеня або вченого звання (ч. 1). Одночасно, частину грошового забезпечення поліцейських складають премії (п. 1 «Про грошове забезпечення поліцейських» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 988), граничні розміри та порядок призначення яких на сьогоднішній день не встановлено. На практиці це може призвести до фактів зловживання розмірами премій з боку керівництва, внаслідок умисної чи неумисної необ'єктивної оцінки роботи будь-кого з підлеглих. Натомість, закріплення процедури преміювання, граничного розміру премій, їх класифікацій і критеріїв отримання, унеможливить будь-який суб'єктивний підхід у вирішенні цього питання та зробить процедуру преміювання зрозумілою для самих поліцейських.

По-друге, нормами ст. 95 Закону України «Про Національну поліцію» регламентовано медичне забезпечення поліцейських, зокрема поліцейським гарантується безоплатне медичне забезпечення в закладах охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України (ч. 1). В той же час зазначені заклади об'єктивно не можуть в повному обсязі забезпечити повний спектр медичних послуг для поліцейських, внаслідок чого останнім необхідно звертатись до інших закладів системи охорони здоров'я на загальних підставах. За таких умов можна говорити лише про часткові соціальні гарантії для поліцейських у сфері медичного забезпечення. Натомість, декларування на законодавчому рівні пільг (знижок) для поліцейських на отримання медичних послуг у інших закладах охорони здоров'я зможе підвищити рівень забезпечення працівникам поліції гарантій на медичне обслуговування.

УДК 342.922-053.6(477)

Вікторія Вікторівна РОДИЧЕВА,

студентка групи Ф-6-ПДср-19-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри правоохоронної діяльності

та поліції факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук

В. А. Мельник

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

На сьогоднішній час тема адміністративної відповідальності неповнолітніх є беззаперечно актуальною тому, що кількість правопорушень даними особами не стає меншою, а навіть навпаки, зростає. З одного боку, законодавство має враховувати вік правопорушників, тому покарання повинні бути гуманними, а з іншого боку, неповнолітні користуються цією «гуманністю» і свідомо йдуть на вчинення правопорушень. Тому безумовно виникає необхідність детального вивчення особливостей адміністративної відповідальності неповнолітніх, що в майбутньому зможе вдосконалити норми законодавства щодо відповідальності неповнолітніх правопорушників за вчинені адміністративні правопорушення.

Адміністративною відповідальністю є вид юридичної відповідальності, що застосовується до особи, яка скоїла адміністративний проступок і полягає в застосуванні певного заходу, а саме адміністративного стягнення. У свою чергу адміністративне стягнення – це різновид адміністративної відповідальності, що застосовується з метою запобігання вчиненню нових правопорушень. Як правило, адміністративне стягнення є позбавленням або обмеженням певних прав чи благ особи, яка вчинила правопорушення. Неповнолітньою вважається дитина у віці від 14-ти до 18-ти років (згідно зі ст. 6 Сімейного кодексу України). Проте відповідно до норм Кодексу України про Адміністративні Правопорушення (далі КУпАП) адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення 16-річного віку.

Ч.2 ст.13 КУпАП передбачається, що у разі вчинення особами віком від 16 до 18 років адміністративних правопорушень передбачається статтями 44 (незаконні виробництво, придбання та ін. наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту), ст.51 (дрібне викрадення чужого майна), ст.121-127, ст.130 (керування транспортними засобами особами, які перебувають у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння), ст. 139 (пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху та невжиття необхідних заходів щодо їх

усунення) та іншими статтями, що передбачені цим кодексом, вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах. До зазначених осіб можуть бути застосовані заходи впливу, що передбачені статтею 24¹ КУпАП (виняток: особи, які вчинили правопорушення передбачені статтею 185 цього кодексу, а саме злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військово-службовця). Такими заходами є:

1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого;

2) попередження;

3) догана або суворя догана;

4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання.

Особливостями складання протоколу про адміністративні правопорушення є:

1. Вік, який має бути точно визначений за допомогою залучених до матеріалів справи копій паспорту чи свідоцтва про народження (якщо неповнолітній ще не отримав паспорт). Ці дані, як вже зазначалося раніше, є важливою обставиною в справі.

2. Відомості про особу неповнолітнього, а саме його місце навчання чи роботи, якщо особа вже має самостійний заробіток; відомості про обох батьків чи опікунів, що однаково відповідають за виховання своєї неповнолітньої дитини; а також відомості про те, чи залучалась дана особа раніше до відповідальності і чи були приводи до поліції.

3. Повинні бути зазначені законні представники, якщо вони були залучені, а також захисник неповнолітньої особи.

4. Обов'язкове долучення до протоколу пояснення батьків неповнолітньої особи, для встановлення психічного та фізіологічного стану неповнолітнього, а також умов, в яких він мешкає; вирішення питання щодо належного виховання та виконання батьківських обов'язків батьками неповнолітнього.

Отже, неповнолітня особа у віці від 14 до 16 років не може бути притягнута до відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень. Також слід зазначити, що адміністративний проступок, який був скоєний неповнолітньою особою є пом'якшуючий обставиною. Так як у більшості випадків, психіка неповнолітніх не є повністю стійкою, тому вони часто піддаються впливу інших осіб, особливо впливу осіб, які є значно старшими за віком. І часто підбурюють до вчинення правопорушень або навіть є організаторами. Також необхідно акцентувати увагу,

що на сьогоднішній час при непростому становищі у період Пандемії COVID-19, при запровадженні карантинних заходів, більшість неповнолітніх залишаються вдома на дистанційному навчанні, без нагляду дорослих і деякі діти можуть ступати на протиправний шлях вчиняючи різні адміністративні правопорушення. Тому наша держава та суспільство повинно більш приділяти цьому увагу задля попередження настання таких наслідків.

УДК 351.741(477)

Анастасія Ігорівна СИЧОВА,

курсантка групи ФЗ-206

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук В. С. Макаренко

РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ НА ВИПАДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Домашнє насильство — це не тільки фізичне насильство. Це будь-яка поведінка, метою якої є отримання влади і контролю над людиною, партнером або членом сім'ї. За даними Міністерства соціальної політики 67% опитаних жінок в Україні зазнавали насильства й тільки 17% знають куди звертатися по допомогу. У 2019 році на телефонну лінію «102» надійшло понад 115 тисяч дзвінків із заявами про домашнє насильство. Відповідно до Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству», домашнє насильство — це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

У разі вчинення домашнього насильства особою може звернутися із заявою до відділу поліції, до виконавчих комітетів сільських і селищних рад, на гарячі лінії 102 або 112, або на гарячі лінії громадських організацій, що опікуються питаннями домашнього насильства (наприклад, «Ла-Страда Україна»). В Національній поліції діють спеціалізовані мобільні групи реагування на факти вчинення домашнього насильства («Поліна»)

при формуванні яких пріоритет надається поліцейським, які мають досвід роботи у сфері протидії домашньому насильству та пройшли спеціальні тренінги. Зазвичай це працівники превенції. Якщо мобільна група вже обслуговує виклик, пов'язаний з домашнім насильством, а в цей час надходить повідомлення про вчинення домашнього насильства, на місце події направляється патрульна поліція, який уживає заходів згідно із Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України та МВС у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

При надходженні повідомлення про вчинення домашнього насильства оперативний черговий або оператор гарячої лінії намагається максимально зібрати дані, в т. ч. про: форму(ми) насильства, кількість учасників конфлікту, їх фізичний та психологічний стан; необхідність надання медичної допомоги учасникам конфлікту (виклику медичних працівників); присутність дітей в помешканні або під час конфлікту; наявність на місці конфлікту зброї (боєприпасів) та можливості її застосування, а також інших загроз життю та здоров'ю громадян. Поліцейські на місці події уживають передбачених законодавством заходів щодо припинення домашнього насильства, дотримуючись при цьому заходів особистої безпеки. Серед них автори методичних рекомендацій «Організація діяльності мобільних груп реагування на факти вчинення домашнього насильства» виділяють дві групи завдань. По-перше, для забезпечення особистої безпеки необхідно: контролювати поведінку учасників конфлікту на місці події, зосередившись на можливих загрозах; перебувати у візуальному (вербальному) контакті один з одним; розробити систему власних умовних знаків, за допомогою яких можна передавати необхідну інформацію, приховану від оточуючих. По-друге, щоб оцінити ситуацію на місці події поліцейському слід звертати увагу на: сліди насильства (кров, синці, рани, тощо); стан учасників конфлікту (стан сп'яніння, ознаки переляку, емоційна неврівноваженість, плач, апатія);– стан житлового приміщення (сліди крові, розбиті предмети побуту, розкидані речі, розбиті меблі, вікна, розірваний одяг, тощо).

Домашнє насильство і жорстоке поводження може трапитися з ким завгодно. Насильство трапляється і в гетеросексуальних відносинах і в одностатевих. Воно вчиняється у всіх вікових діапазонах, з людьми різного етнічне походження і економічного достатку. І хоча жінки частіше стають жертвами, чоловіки також зазнають жорстокого поводження, особливо словесного й емоційного. Суть в тому, що образлива поведінка неприпустима ні з боку чоловіка, ні з боку жінки, ні з боку підлітка, ні з боку літньої людини. Кожна особа заслуговує на те, щоб відчувати себе цінною, шанованою і безпечною.

УДК 657.6

Анастасія Сергіївна СОЛОХА,

студентка групи СФдср-17-2 Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук Л. А. Парфентій

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ РОБОЧИХ ДОКУМЕНТІВ В АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Робочими документами аудитора вважаються робочі записи, які зроблені ним особисто, що фіксують факт виконання аудиторських процедур, а також документальна інформація, отримана в ході аудиту від третіх осіб, підприємства-клієнта.

До робочої документації включається інформація, що на думку аудитора є важливою для правильного виконання аудиторської перевірки та складання аудиторського звіту та яка має підтвердити висновки, викладені в аудиторському звіті.

Робоча аудиторська документація може бути оформлена як у вигляді стандартних таблиць і форм на папері, так і бути зафіксованою на електроносіях інформації або відеоплівці. В робочій документації можуть фіксуватись результати аудиторських експертиз, які виконані для підтвердження прийнятих аудиторських рішень.

Складання робочої документації регламентується МСА 230 «Аудиторська документація». Даний Міжнародний стандарт аудиту розглядає обов'язок аудитора підготувати в ході аудиту фінансової звітності аудиторську документацію.

Аудиторська документація має забезпечувати: докази щодо підстав для висновків аудитора про досягнення спільної мети аудиту; докази, що аудит був спланований і проведений відповідно до вимог МСА; допомогу аудиторській групі в плануванні та проведенні аудиту; допомогу членам аудиторської групи, що відповідає за керівництво, в нагляді і керівництві аудитом і у виконанні їх обов'язків з нагляду відповідно до вимог; облікові щодо виконуваної роботи; перевірки контролю якості та інспектування; проведення зовнішніх інспекційних перевірок.

Окрім того, проведення аудиту, в тому числі складання робочих документів аудитора, повинно здійснюватись відповідно до принципів аудиторської діяльності та правил надання аудиторських послуг, що прописані в Кодексі професійної етики аудиторів України.

Складаючи документацію під час проведення аудиту, аудитору потрібно враховувати те, що саме цими документами буде користуватися інший аудитор, керівник підприємства. Переглянувши цю робочу документацію,

інший аудитор повинен зрозуміти зміст документації, мету, завдання прийнятих рішень під час проведення аудиту. Окремі деталі процедур перевірки інший аудитор може зрозуміти тільки тоді, коли він обговорить їх з аудитором, котрий підготував робочу документацію.

Робочі документи допомагають здійснювати нагляд і перевірку аудиторської роботи керівником підприємства або керівником аудиторської фірми та планувати і проводити аудиторську перевірку в подальшому іншим аудитором.

Складання робочої документації є підтвердження того, що аудиторська перевірка була проведена відповідно до принципів аудиту, що було дотримано Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», інших законодавчих та нормативно-правових актів України і міжнародних стандартів аудиту. Якщо виникають підстави для перевірки аудитора, то ця робоча документація є певним доказом, що зібрана інформація достатня, достовірна і аудиторський висновок відповідає результатам перевірки.

Отже, складання робочої документації є необхідним елементом проведення якісної аудиторської перевірки, оскільки під час планування та проведення аудиту робоча документація допомагає краще здійснювати аудиторську перевірку та контроль за процесом її здійснення, вона мають надавати повну інформацію не тільки аудиторській групі або керівництву про клієнта, але і сторонньому аудитору у разі необхідності проведення перевірки якості аудиторських послуг та їх відповідності дії законодавству.

УДК 351.95

Ілля Олегович ТИТАРЕНКО,

курсант групи Ф3-19-205

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права

та процесу факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук,

доцент І. Д. Казанчук

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЗА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРУПЦІЄЮ

Актуальним питанням у напрямку розвитку правової української держави є реформування органів виконавчої влади в Україні, удосконалення правових засад щодо інституту державної служби шляхом адаптації адміністративного законодавства до норм Європейського Союзу,

підвищення відповідальності державних службовців в сфері забезпечення законності і дисципліни.

Нажаль в умовах сьогодення, цей процес гальмується у наслідок багатьох факторів, серед яких першочергове місце займає високий рівень корупції в державних органах, наявність великої кількості порушень обмежень та вимог, що встановлені в Законі України «Про запобігання корупції» серед державних службовців. Подолання цієї проблеми в Україні можливе лише при глибокому і всебічному її науковому дослідженні та оптимізації механізму подолання правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Державні службовці згідно сучасного українського законодавства як представники державної влади наділені як правами, так і обов'язками. Частиною механізму реалізації покладених на них обов'язків виступає інститут юридичної відповідальності. У цьому аспекті важлива роль надається удосконаленню правових засад забезпечення дисциплінарного провадження щодо притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Зміст дисциплінарної відповідальності полягає у притягненні посадової особи до відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку. До основних правових актів, якими врегульовано притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців є Кодекс законів про працю України та Закони України від 14.10.2014 №1700-VII «Про запобігання корупції», від 10.12.2015 №889-VIII «Про державну службу». Аналіз діючого законодавства вказує, що наслідками за вчинення посадовою особою правопорушень, пов'язаних з корупцією, є усунення винної особи від виконання покладених на неї функцій з управління держави або звільнення зі служби.

Законом України «Про державну службу» передбачено наступні види дисциплінарних стягнень: 1) зауваження; 2) догана; 3) попередження про неповну службову відповідність; 4) звільнення з посади державної служби.

Самим суворішим покаранням є звільнення державного службовця з посади за вчинення правопорушення пов'язаного з корупцією. При цьому слід враховувати відповідні правові підстави, які визначені у ст. 147 Кодексу законів про працю України, у ст. 16 та п.п. 2 і 7 ч.1 ст. 30 Закону «Про державну службу», а також відповідні положення спеціальних нормативно-правових актів (законів, статутів, положення та ін.), які регламентують підстави та порядок звільнення певних категорій державних службовців.

Враховуючи сказане, можна зробити певний висновок: дисциплінарна відповідальність державних службовців за вчинення правопорушення пов'язаного з корупцією є частиною інституту юридичної відповідальності, її настання можливе лише у випадку вчинення посадовою

особою дисциплінарного проступку, що регулюється Законом України «Про державну службу та іншими спеціальними нормативно-правовими актами України.

УДК 351.741

Ілля Олегович ТИТАРЕНКО,

курсант групи ФЗ-205

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук М. Ю. Крєпакова

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

На всіх етапах розвитку сучасного суспільства однією з найважливіших функцій держави було забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина. Реалізація цієї функції в умовах трансформацій свідомості сучасного суспільства, які мають місце на цей час, обумовлюють перегляд традиційних уявлень правової науки щодо принципів юридичної діяльності, у тому числі адміністративної.

Держава делегує Національній поліції широке коло повноважень та покладає низку важливих завдань і функцій щодо забезпечення правопорядку, захисту прав і свобод громадян, запобігання правопорушенням та їх припинення. Переважну більшість зазначених завдань Національна поліція України реалізує в ході здійснення адміністративної діяльності, тобто під час виконання адміністративного законодавства, використання адміністративно-правових заходів впливу до громадян, посадових осіб та організацій.

Діяльність Національної поліції України як центрального органу виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, базується на певних принципах, виражених в змісті правових норм та закріплених в статтях Закону України «Про Національну поліцію», а також в інших нормативно-правових актах, що складають правову основу діяльності поліції. В той же час необхідно підкреслити, що досі на нормативному рівні не визначено сутність принципів адміністративної діяльності поліції, їх систему та не надано класифікацію таких принципів.

В Україні проблемам адміністративної діяльності поліції присвячено багато праць, проте, праці багатьох авторів та зміст окремих наукових

статей, які будь-яким чином торкалися проблем принципів адміністративної діяльності поліції, не мають повної та чіткої методологічної структури щодо визначення сутності принципів адміністративної діяльності поліції, не відображають сучасної теоретичної концепції зазначеної діяльності, не враховують теперішнього законодавства та суттєвих рис нинішньої злочинності. Наведені вище обставини, а також відсутність належного наукового опрацювання існуючих на сучасному етапі проблем обумовлюють необхідність розробки концепції принципів адміністративної діяльності поліції, що підтверджується й бажанням законодавця закріпити деякі принципи положення в нормативних актах, зокрема Законі України «Про Національну поліцію».

УДК 351.95

Андрій Олегович ТОПЧІЙ,

курсант групи Ф1-19-206

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент І. Д. Казанчук

ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ

Права і свободи людини, її життя та здоров'я визнані Конституцією України найвищою соціальною цінністю. Тому їх захист, як і забезпечення правопорядку в країні залежать від якісної роботи Національної поліції. Прийнятий Закон України «Про Національну поліцію» надав зовсім новий правовий статус органам охорони правопорядку. Відбулася їх перереформатування від органу «сили» в системі правоохоронних органів на державний орган, який виконує роль публічно-сервісної служби. Враховуючи це, велику увагу громадськість, керівництво МВС України та Національної поліції звертають на неприпустимість в діяльності поліцейських навіть найнезначніших фактів порушень службової дисципліни, етичних норм та інших порушень, які знижують довіру Національної поліції у суспільстві. Не слід забувати, що серйозність дисциплінарних проступків, які вчинені поліцейськими, обумовлена ще й тим, що їх дії часто спрямовані на порушення прав і свобод людини та громадянина, неналежного поведіння з різними верствами населення при виконанні службових завдань. Так, Управління з дотримання прав людини Національної поліції

протягом 2020 року та початку 2021 року провело понад 300 службових розслідувань виявленої інформації про порушення поліцейськими прав людини. За їх результатами притягнуто до дисциплінарної відповідальності 175 працівників поліції (з них: 62 – догана, 18 – сувора догана, 76 – зауваження, 12 – попередження про неповну посадову відповідність та 7 – звільнення).

Загалом становлення інституту дисциплінарного провадження нерозривно пов'язане з удосконаленням системи органів МВС України, які реалізують основну правоохоронну функцію держави – забезпечення публічної безпеки і порядку, охорона прав і свобод громадян. Втім, правовідносини, пов'язані з притягненням працівників органів Національної поліції до дисциплінарної відповідальності, регулюються виключно нормами адміністративного права. Правовий статус поліцейських значно відрізняється від правового статусу державних службовців інших видів державної служби у зв'язку із специфікою поліцейської діяльності. А тому відносини, пов'язані зі службою та здійсненням дисциплінарного провадження в органах Національної поліції, врегульовані спеціальними нормативними актами, які встановлюють службову дисципліну, за порушення якої передбачені особливі види дисциплінарних стягнень і порядок їх застосування.

Саме Закон України «Про Національну поліцію» та Дисциплінарний статут Національної поліції України за своїм призначенням здійснюють основне правове регулювання функціонування органів Національної поліції, проходження служби, здійснення дисциплінарного провадження. Тому дисциплінарну відповідальність поліцейських слід розглядати як основний вид дисциплінарного примусу в рамках службових правовідносин. Слід звернути увагу і на те, що правове регулювання службових відносин за участю працівників органів охорони правопорядку становлять за всіма ознаками відносини найманої праці, тому мають комплексний характер і здійснюється нормами адміністративного права, і у виключних випадках нормами законодавства про працю. Застосування норм Кодексу законів про працю України можливе при регулюванні правовідносин, що виникли в зв'язку з проходженням служби в органах Національної поліції у випадках, коли ці правовідносини не врегульовані спеціальними правовими актами.

Також треба підкреслити, що удосконалення сучасного адміністративного законодавства щодо дисциплінарного провадження в органах поліції вимагає комплексного підходу, який би охоплював всі ключові аспекти публічного (державного та громадського) контролю, всі його напрямки. У межах цього підходу доцільно розробити та прийняти окремий відомчий нормативно-правовий акт, у якому мають бути відображені поняття, правові

форми регламентації та основні методи контролю за порядком здійснення дисциплінарного провадження в контексті притягнення винних поліцейських до дисциплінарної відповідальності.

Ще одним важливим напрямком удосконалення правових засад здійснення дисциплінарного провадження в органах поліції є додаткове правове регулювання та посилення контролю з боку керівників структурних підрозділів та інших уповноважених органів поліції щодо дотримання працівниками поліції вимог транспортної дисципліни, адже важливість цієї складової професійної культури поліцейського як учасника дорожнього руху важко переоцінити.

З огляду на те, що важливе значення в дисциплінарному провадженні органів Національної поліції має попереджувальна та профілактична робота з підлеглими та оцінювання її ефективності в підтримці правопорядку і службової дисципліни, ми вважаємо за необхідне прийняття наказу МВС України «Про стан дисципліни і законності в діяльності органів Національної поліції та заходи щодо його покращання» з метою встановлення організаційно-правових основ морально-психологічного забезпечення усіх видів службової діяльності поліцейських.

Враховуючи викладене, можна з впевненістю стверджувати, що дослідження нормативно-правової бази дисциплінарного провадження в органах поліції вказує, що їй притаманна спадкоємність правових приписів з одночасним удосконаленням процедурних питань, уточненням суб'єктного складу, видів дисциплінарних стягнень. Наявність різних за юридичною силою нормативних актів, що є правовими джерелами регламентації дисциплінарного провадження в органах Національної поліції, свідчить про багаторівневе галузеве правове регулювання.

Отже, належне правове регулювання дисциплінарного провадження в поліції, розвиток інституту дисциплінарної відповідальності є важливим кроком до створення надійного підґрунтя для зміцнення законності в діяльності поліції, ефективної реалізації механізму запобігання вчинення корупційних діянь поліцейськими, та посилення довіри громадян до Національної поліції України.

УДК 342.95

Юлія Віталіївна ТУТОВА,

студентка групи Ф-6-ПДдб-20-1м

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліцейської факультету № 6 ХНУВС кандидат юридичних наук
А. О. Іванов*

ДО ПИТАННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Розбудова України як правової держави, проголошеної у ст.1 Конституцією України, неможлива без суттєвого удосконалення діяльності правоохоронних органів, що є важливою та необхідною умовою забезпечення верховенства права і законності в державі й суспільстві. Саме на це і була спрямована поліцейська реформа, яка все більш широко визнається як основоположна складова регулювання конфліктів. Поліція, що має авторитет і підтримку серед громадян, яка здатна ефективно протидіяти викликам безпеки може і має відігравати важливу роль у забезпеченні сталого економічного, соціального та політичного розвитку суспільства і держави. В ході перетворень було запроваджено і намічено для реалізації сьогодні ряд важливих кроків, зокрема організаційного характеру. Так, з метою максимального охоплення населення поліцейським захистом, забезпечення доступності поліцейських послуг для всіх громадян було створено відділи, відділення та сектори поліцейської діяльності. Для покращення функціонування діяльності поліції було враховано всі тонкощі несення служби в кожному підрозділі, проведене детальне вивчення оперативної обстановки. Адже дуже важливо забезпечити, щоб в кожному населеному пункті була збалансована поліцейська присутність.

Згідно презентованої Моделі відділення поліції будить поділені на два типи: одні матимуть у штаті слідчі підрозділи та карний розшук, а в інших залишаться лише дізнання та превентивні служби. Такий підхід обумовлений запровадженням інституту кримінальних проступків, які можуть розслідувати поліцейські офіцери громади, дільничні та працівники ювенальної превенції. Важливе місце у структурі поліції займатимуть сектори поліцейської діяльності, що являють собою невеликі підрозділи поліції, де буде працювати лише превенція – тобто групи реагування, які оперативно виїжджають на виклики по 102, а також дільничні офіцери поліції, які безпосередньо працюють із населенням.

В основу даних змін покладено ідею створення на базі кожного району єдиного безпекового простору. Якщо раніше всі територіальні підрозділи були окремими структурними одиницями і виконували завдання

виключно на визначених окремих територіях управління, відділів чи відділень, то тепер основним залишився районний підрозділ, а всі інші структурні одиниці – в його підпорядкуванні. В розпорядженні керівника районного підрозділу – усі наряди поліції та групи реагування на території району, тож він самостійно може визначати їх дислокацію залежно від оперативної необхідності. Вбачається, що укрупнення підрозділів дасть змогу керівнику краще контролювати особовий склад це вплине і на рівень професійної підготовки працівників поліції. При цьому кожен працівник поліції має зрозуміти, що від його особистих досягнень залежить результат спільної роботи всієї структури та рівень довіри громадян.

Зазначені кроки у напрямку вдосконалення організації діяльності національної поліції є дуже важливим та корисним, оскільки: по-перше, забезпечують зменшення керівних ланок в її структурі, що має підвищити оперативність доведення управлінських рішень до їх безпосередніх виконавців і посилити якість контролю за їх виконанням, а по-друге, за рахунок збільшення кількості поліцейських офіцерів громади, дільничних та ювенальних поліцейських, забезпечується посилення присутності на місцях безпосередніх виконавців завдань і функцій поліції, тобто її представників, які найбільше комунікують і взаємодіють з населенням.

УДК 342.95

Волюдимир Анатолійович УРБАН,

курсант групи Ф1-19-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук В. П. Яценко

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРОБЛЕМАТИКА Й АНАЛІЗ

На сучасному етапі законотворець дійсно у великому обсязі наділяє повноваженнями органи виконавчої влади, зокрема Національну поліцію. Проте, питання ідентифікації порушників адміністративного правового поля залишається незмінно невичерпним.

Спробую змодельовати доволі типову ситуацію для працівників превентивного сектору Національної поліції.

11.04.2021 року співробітниками Національної поліції, екіпажем патрульної поліції, під час патрулювання належного маршруту, було виявлено чоловіка, який перебував у нетверезому стані та чіплявся до перехожих, грубо їх ображаючи. Чоловік на зауваження не реагував. На нього

були одягнуті кайданки працівниками патрульної поліції. Після цього особа була доставлена до відповідного відділу поліції. У самому відділі поліції чоловік відмовився давати пояснення своїм діям згідно з положенням статті 63 Конституції України та назвав себе іменем Григорій.

Поліцейський у цьому випадку керується статтею 32 Закону України «Про Національну поліцію». У якій чітко визначено перелік підстав, при яких поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення документів, що посвідчують особу, для того щоб зафіксувати ці дані у відповідних адміністративних матеріалах.

Беручи до уваги той момент, що особа відмовилась давати будь-які відомості щодо себе та не має при собі документів що могли б ідентифікувати особу, який спектр повноважень у цій ситуації має поліцейський?

У вище зазначеній змодельованій обставині, яка є доволі розповсюдженим явищем у адміністративно-юрисдикційній діяльності органів Національної поліції, уповноважена особа не може затримувати правопорушника більше, аніж на 3 години, згідно з статтями 261 та 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Проте варто зазначити ще і той факт, що за статтею 261 КупАП поліцейський повинен скласти протокол на особу, яка іменує себе Григорієм. У даному випадку, складання такого протоколу не є можливим, тому що згідно стандартів ведення адміністративного діловодства, зокрема оформлення адміністративних матеріалів, у документі повинні бути зазначені дані що ідентифікують особу.

Існуюча правова проблема у сфері ідентифікації осіб у адміністративному провадженні, яке здійснюється органами Національної поліції – потребує справедливої оцінки та відповідних законодавчих змін.

На мою думку, варто зобов'язати осіб, що на законних підставах перебувають на території України, мати із собою документи, що ідентифікують їх. На сьогоднішній день, така правова норма, має своє місце у час карантинних обмежень на території України. Проте я вважаю що вона повинна мати постійний характер та за її порушення повинна бути передбачена санкція, яка б знайшла своє відображення у Кодексі України про адміністративні правопорушення.

Ця процедура набагато б спростила діяльність органів Національної поліції та закріпила у свідомості людей, ті положення, які певною мірою стримували їх від вчинення правопорушень, зокрема у сфері адміністративного права.

УДК 349:681

Анна Сергіївна ШЕВЦОВА,

студентка групи ПДдср-18-7

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри правоохоронної діяльності

та поліцієстики факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук, професор І. В. Панова

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

Стаття 1 Закону України «Про державну таємницю» визначає останню як вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою.

Слід зазначити, що державна таємниця характеризується:

- наявністю загрози національній безпеці України у разі, якщо дана інформація буде розголошена;
- визначенням порядку засекречування інформації відповідно до чинного законодавства України;
- наявністю системи заходів захисту державної таємниці.

Чинне законодавство України регулює режим державної таємниці. Перш за все, Закон України про державну таємницю" регулює питання віднесення певної інформації до державної таємниці та порядок її захисту. Інформація може бути віднесена до державної таємниці, якщо вона стосується сфери оборони; економіки, науки і техніки; зовнішніх відносин; державної безпеки та охорони правопорядку.

Порядок віднесення інформації до державної таємниці відповідно до ст. 10 Закону України "Про державну таємницю" здійснюється мотивованим рішенням державного експерта з питань таємниць за його власною ініціативою, за зверненням керівників відповідних державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій чи громадян.

Служба Безпеки України відповідно до своїх повноважень формує Звід відомостей, що становлять державну таємницю. Даний нормативний акт є систематизованим переліком відомостей, що відносять до державної таємниці. Реєстрації інформації у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю є підставою до віднесення такої інформації до державної таємниці та надання їй відповідного ступеня секретності.

Слід зазначити, що захист державної таємниці є важливим аспектом гарантування захисту національної безпеки України, тому Законом

України "Про державну таємницю" передбачено здійснення організаційно-правових заходів щодо охорони державної таємниці. До комплексу таких заходів належать: 1) єдині вимоги щодо виготовлення, єдині вимоги до виготовлення, користування, збереження, передачі, транспортування та обліку матеріальних носіїв секретної інформації; 2) дозвольний порядок провадження державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями діяльності, пов'язаної з державною таємницею; 3) обмеження оприлюднення, передачі іншій державі або поширення іншим шляхом секретної інформації; 4) обмеження щодо перебування та діяльності в Україні іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб, їх доступу до державної таємниці, а також розташування і переміщення об'єктів і технічних засобів, що їм належать; 5) особливості здійснення державними органами їх функцій щодо державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, діяльність яких пов'язана з державною таємницею; 6) режим секретності державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею; 7) спеціальний порядок допуску та доступу громадян до державної таємниці; 8) технічний та криптографічний захисти секретної інформації.

Отже, аналіз чинного законодавства України дозволяє зробити висновок, що забезпечення захисту державної таємниці є важливою складовою державної безпеки України.

СЕКЦІЯ 5
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ.
КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО
ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
КРИМІНАЛІСТИКИ

УДК 343.21

Лілія Миколаївна БІРЮКОВА,

студентка групи Ф-6-ПДср-18-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: завідувач кафедри кримінального права
та кримінології факультету № 6 ХНУВС доктор юридичних наук,
професор В. Б. Харченко*

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС ЯК ULTIMA RATIO REGUM

У п 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України наголошується, що засади цивільно-правової відповідальності, діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями визначаються виключно законами України. Наведене дає підстави стверджувати, що в Україні передбачено лише чотири види юридичної відповідальності: дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну та кримінальну. При цьому, саме кримінальна відповідальність встановлює вид і міру обмеження державною владою передбачених законом прав і свобод особи, яка вчинила найбільш небезпечну для суспільства поведінку.

Відповідно до ч. 1 ст. 2 Кримінального кодексу України (далі – КК України) підставою такої відповідальності є вчинення особою діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом, тобто діяння, що було криміналізовано з дотриманням відповідних підстав. Однією з основоположних підстав криміналізації діяння більшість науковців визначає неможливість протидії таким діянням інакше, як шляхом застосування кримінального покарання.

На будь-яке правопорушення має бути адекватна реакція держави, у тому числі й шляхом встановлення справедливої, пропорційної тяжкості вчиненого протиправного діяння юридичної відповідальності, яка є основним заходом державного примусу; принцип справедливості є одним з основних принципів юридичної відповідальності, зміст якого полягає у тому, що справедлива відповідальність базується на дотриманні законодавцем співрозмірності правопорушення і відповідного обмеження, і будь-яка відповідальність буде несправедливою, якщо правопорушник

відповідно до чинного закону зазнає занадто м'якого або занадто суворого покарання.

Водночас, навіть поверховий аналіз змін чинного КК України дає підстави стверджувати, що у разі встановлення нових підстав кримінальної відповідальності або внесення змін у вже існуючі склади кримінальних правопорушень, законодавець системно порушує як принцип неможливості протидії відповідним діям інакше, як шляхом застосування кримінального покарання, так і принцип справедливої, пропорційної тяжкості вчиненого протиправного діяння юридичної відповідальності. Так, у пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб)» зазначається, що він спрямований на вирішення питань у частині встановлення відповідальності юридичних осіб. Водночас, відповідальність юридичних осіб на сьогодні цілковито врегульовано нормами цивільного та господарського законодавства.

Встановлюючи підстави кримінальної відповідальності за здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України (ст. 364-2 КК України), автори відповідного законопроекту ставили за мету забезпечення врахування та відстоювання інтересів українського народу його представниками (народними депутатами України) під час прийняття Верховною Радою України рішень, а також повноцінне виконання народними депутатами України наданих їм повноважень. Водночас, на сьогодні зазначене питання було цілковито вирішено завдяки встановленню сенсорної кнопки, яка унеможливить неперсональне голосування народних депутатів і на їх думку являє собою технологію, яка може насправді використати «кнопкодавство».

А навіщо тоді встановлювати підстави кримінальної відповідальності та доповнювати КК України статтею 364-2?

УДК 343.139

Роман Сергійович БОБРИЦЬКИЙ,

курсант групи Ф4-18-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук О. П. Заворіна

ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ

З метою забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого, а також прийняття судового рішення про міру покарання, представник уповноваженого органу з питань пробації, за ухвалою суду, складає досудову доповідь. Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 2 Закону України "Про пробацію" досудова доповідь – це письмова інформація для суду, що характеризує обвинуваченого.

Варто відзначити, що досудова доповідь складається відносно особи обвинуваченої у вчиненні нетяжкого або тяжкого злочину, нижня межа санкції якого не перевищує п'яти років позбавлення волі та неповнолітнього обвинуваченого віком від 14 до 18 років незалежно від тяжкості вчиненого злочину (ст. 314-1 КПК України). Водночас, досудова доповідь не складається: 1) щодо особи, стосовно якої прокурором складено клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності; 2) щодо особи, яка вже відбуває покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі; 3) щодо неповнолітнього, стосовно якого прокурором у порядку, передбаченому ст. 497 КПК України, складено клопотання про застосування до нього примусових заходів виховного характеру; 4) щодо неповнолітнього, який не досяг віку кримінальної відповідальності, за наявності підстави для застосування примусових заходів виховного характеру відповідно до параграфу 2 глави 38 розділу VI КПК України; 5) щодо особи, стосовно якої прокурором складено клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру; 6) щодо особи, до якої застосовано умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, проте вона вчинила новий злочин протягом невідбутої частини покарання; 7) у разі якщо під час підготовчого судового засідання ухвалено судові рішення про затвердження угоди, передбаченої КПК України.

Зупинимося більш детально на підготовці та змісті досудової доповіді. Так, відповідно до «Порядку складання досудової доповіді» затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 27.01.2017 р. № 200/5 досудова доповідь складається на підставі інформації, яка може отримуватися з наступних джерел: 1) з матеріалів кримінального провадження; 2) безпосередньо від обвинуваченого (якщо він бере участь у підготовці

досудової доповіді); 3) від підприємств, установ, організацій або уповноважених ними органів та від громадян; 4) з Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту, та інших реєстрів.

Отже, у відомостях про джерела інформації зазначаються: 1) прізвища, імена, по батькові близьких родичів, які надали інформацію про обвинуваченого, ступінь їх родинних зв'язків; 2) прізвища, імена, по батькові осіб з числа оточення обвинуваченого (із зазначенням ступеня зв'язків з обвинуваченим) та посадових осіб, які надали інформацію для підготовки досудової доповіді; 3) перелік установ і організацій, які надали документи для підготовки досудової доповіді; 4) перелік реєстрів, відомості з яких використовувалися для підготовки досудової доповіді; 5) перелік документів, які використовувалися для підготовки досудової доповіді.

Якщо при підготовці досудової доповіді з різних джерел отримується суперечлива інформація, у досудовій доповіді про це обов'язково зазначається, наприклад, рідні або громадяни стверджують про зловживання алкоголем, а обвинувачений цю інформацію заперечує. При чому, досудова доповідь про обвинуваченого повинна містити: 1) соціально-психологічну характеристику обвинуваченого, в якій міститься інформація про особистість обвинуваченого та умови його життя відповідно до факторів ризику, що впливають на поведінку обвинуваченого, а саме: а) історія правопорушень (попередні судимості; вік на час першого притягнення до кримінальної відповідальності, повторність, сукупність, рецидив кримінальних правопорушень); час, який минув з моменту винесення попереднього судового рішення, яким особу було засуджено, звільнено від покарання чи кримінальної відповідальності за nereабілітуючими обставинами; час, який особа в сукупності провела в установах виконання покарань; форма вини за обвинуваченням; категорія кримінального правопорушення за обвинуваченням; наявність обставин, які обтяжують покарання за обвинуваченням (за винятком повторності та рецидиву кримінальних правопорушень); короткий зміст (обставини, мотиви) правопорушення за обвинуваченням, ставлення обвинуваченого до правопорушення; умови життєдіяльності та розвитку (житло, освіта, робота, матеріальне становище); б) особистісні характеристики (контроль над поведінкою та мисленням, психічний стан, зловживання алкоголем, наркотичними засобами, психотропними речовинами або їх аналогами); соціальне оточення (стосунки у суспільстві, з рідними та близькими); ставлення до правопорушень; мотивація до зміни способу життя (поведінки, переконань); фактори, які підвищують ризик вчинення кримінального правопорушення, ураховуючи його криміногенні потреби; наявність у обвинуваченого мотивації до позитивних змін (у тому числі з урахуванням бажання обвинуваченого брати участь у підготовці досудової доповіді); 2) оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення;

3) висновок про можливість виправлення без позбавлення або обмеження волі на певний строк з урахуванням доступних програм та послуг, за умови реалізації яких можливо досягнути належної поведінки без застосування покарань, пов'язаних з ізоляцією від суспільства.

Тобто, фактично, досудова доповідь - це звіт, який складається в рамках здійснення досудової пробації та складається підрозділом пробації за ухвалою суду відповідно до місця проживання обвинуваченого. Крім того, досудова доповідь не може використовуватися у кримінальному провадженні як доказ винуватості обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення.

УДК 343.132(477)

Анастасія Сергіївна ВАСИЛЕНКО,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,
криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС*

кандидат юридичних наук В. В. Вінчук

ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО ІНІЦІЮВАТИ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

З набранням чинності нового Кримінального процесуального кодексу України було суттєво переформовано інститут розслідування, впроваджені численні новели в порівнянні з Кодексом 1960 року. Зокрема, було піддано суттєвому розширенню інститут судового контролю за досудовим розслідуванням. Вирішення майже усіх питань щодо можливого обмеження прав і свобод осіб в ході розслідування кримінальних правопорушень було віднесено до компетенції суду; стало можливим оскарження у судовому порядку під час досудового розслідування значно більшого переліку окремих рішень, дій чи проявів бездіяльності слідчого і прокурора та інше. Безумовно, ці зміни не могли не призвести до певних суперечностей з іншим, вже існуючим законодавством, яке також регулює кримінальний процес.

До одних з основних нововведень в КПК України була поява негласних слідчих розшукових дій (далі – НСРД). Під негласними слідчими (розшуковими) діями згідно зі ст.246 КПК слід розуміти різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України.

Певна правова колізія виникає щодо питання про визначення кола суб'єктів, які мають право ініціювати перед слідчим суддею клопотання про проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Відповідно до ч. 3 ст. 246 КПК рішення про проведення НСРД приймає (крім слідчого та прокурора) слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором. Водночас відповідно до ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, спостереження за особою, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу та ін. проводяться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором. Таким чином, КПК до суб'єктів, які мають право ініціювати клопотання про проведення НСРД, відносить слідчого і прокурора, тоді як Закон України «Про ОРД» додає до цього переліку також керівника оперативного підрозділу або його заступника, які можуть подати відповідне клопотання, узгодивши його з відповідним прокурором.

Отже, конфлікт норм: КПК вказує, що не можливо ініціювання питання про проведення НСРД з боку органу, який не наділений функцією досудового розслідування, а Закон України «Про ОРД» надає таку можливість, бо оперативно-розшукові підрозділи існують не лише в органах, які відповідно до ст. 38 КПК наділені функцією досудового розслідування, а й в інших органах. Наприклад, відповідно до ст. 5 Закону про ОРД такими органами є відповідні підрозділи розвідувального органу Міністерства оборони України, органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної пенітенціарної служби України, Державної митної служби, Прикордонної служби тощо.

Враховуючи вищесказане, можна дійти висновку, що це колізія норм рівних за силою нормативно-правових актів – законів, які одночасно набрали чинності, адже відповідні зміни до Закону «Про ОРД» були зумовлені саме вступом в дію нового КПК. Тому ці положення можуть застосовуватися одночасно, отже, така суперечність потребує свого законодавчого врегулювання.

УДК 629.7:343.8

Ангеліна Романівна ГАРУС,

курсантка групи Ф1-204

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінального права
і кримінології факультету № 1 ХНУВС*

кандидат юридичних наук, доцент О. В. Олішевський

БЕЗПІЛОТНІ ЛІТАЛЬНІ АПАРАТИ У ПРОТИДІІ ЗЛОЧИННОСТІ

На сьогоднішній день використання безпілотних літальних апаратів зазнає все більшого поширення як у сфері розваг, так і для вирішення бойових завдань, збору різноманітних відомостей та обробки даних. Впровадження таких апаратів – це можливість кардинально змінити традиційні підходи. Ці технології можуть бути використані для надання інформаційної допомоги працівникам правоохоронних органів.

Метою даної роботи є спроба визначити перспективи впровадження та використання безпілотних літальних апаратів для ефективної боротьби зі злочинністю.

Безпілотні літальні апарати можуть успішно використовуватися для підвищення ефективності роботи з виявлення, розкриття, розслідування, судового розгляду та запобігання кримінальним правопорушенням шляхом: 1) виявлення й попереднього дослідження слідів і предметів – речових доказів, пошуку людей, тварин і речей у важкодоступних чи небезпечних місцях, у тому числі в нічний час доби та в інших несприятливих умовах; 2) фото- й відео-фіксації певних обставин правопорушень (подекуди в режимі реального часу), протиправних наслідків останніх, їх учасників, знарядь і залишених ними слідів; 3) відібрання зразків, закріплення та вилучення об'єктів; 4) дистанційного провадження слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) і судових дій на відкритій місцевості та у великогабаритних приміщеннях; 5) організації роботи слідчого; 6) забезпечення особистої безпеки учасників кримінального провадження; 7) фіксації правопорушників на місці події, припинення й запобігання злочинним посяганням; 8) відстеження та фіксації місцезнаходження підозрюваного або обвинуваченого.

Важливим є також те, що використання безпілотних літальних апаратів підвищує рівень ефективності роботи поліції, і зокрема, у випадках: 1) аналізу дорожньо-транспортних пригод (фото- та відеоінформація з камер безпілотних літальних апаратів дозволяє визначити терміновість виклику медичних служб та шляхи проїзду до місця події); 2) моніторингу натовпу (використання безпілотних літальних апаратів дозволяє оцінити

загрозу, регулювати прохід натовпу по визначених шляхах); 3) здійсненні інспекції вибухонебезпечних предметів (обстеження підозрілих пакетів або сумок можна здійснювати за допомогою безпілотних літальних апаратів, щоб оцінити первинну загрозу і прийняти рішення про ступінь небезпеки); 4) пошуку злочинців в темний час доби (наявність тепловізорів на камері безпілотних літальних апаратів допомагають поліції переслідувати злочинців). Також безпілотні літальні апарати застосовуються при захисті державного кордону, зокрема, прикордонники можуть відстежувати контрабандистів, наркоторговців і перешкоджати незаконному перетинанню кордону в важко-прохідних зонах.

Безпілотні літальні апарати також можуть оснащуватися системами розпізнавання осіб, що дозволяє, зокрема, стежити за обраною людиною в натовпі. При цьому здійснюється запис відеоінформації та її передача в режимі он-лайн.

Таким чином, безпілотні літальні апарати можуть застосовувати як окремо, так і спільно з традиційними технічними засобами, служити для здійснення контролю над об'єктами, спостерігати за поведінкою людей під час масових заходів, для моніторингу безпеки дорожнього руху, в роботі вибухотехніків та для виконання інших актуальних на сьогодні завдань, що дає значний вииграш у часі, а також збільшує вірогідності успішного виконання завдань правоохоронних органів.

УДК 342.922

Марина Олександрівна ГОРОШКО,

студентка групи ФБ-КБдср-20-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС К. М. Гуртова

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Гральний бізнес - діяльність, пов'язана з організацією, проведенням та наданням можливості доступу до азартних ігор у казино, на гральних автоматах, комп'ютерних симуляторах, у букмекерських конторах, в інтерактивних закладах, в електронному (віртуальному) казино незалежно від місця розташування сервера. Гральний бізнес в Україні заборонений законодавчо з 2009 р., однак з того часу оператори лотерей знайшли лазівку у законі, яку використовують для здійснення цієї діяльності. Цим законом діяльність грального бізнесу хочуть законодавчо урегулювати

Зали гральних автоматів можуть розміщуватися лише в готелях категорії «три», «чотири» та «п'ять зірок». Забороняється розміщувати гральні автомати в приміщеннях органів державної влади та місцевого самоврядування, будівлях культових споруд та ближче ніж за 500 метрів до закладів освіти. Також встановлюється обмеження щодо кількості гральних автоматів. Право на розміщення автоматів реалізується за допомогою електронних аукціонів з прив'язкою до відповідної території. На організацію та проведення азартних ігор законом передбачається видача ліцензії, яка дає право використовувати лише один бренд організатора азартних ігор. Також передбачена видача безкоштовної інвестиційної ліцензії на 10 років для інвесторів, що будують новий готель категорії «п'ять зірок» або у разі затвердження Кабінетом Міністрів України інвестиційного проєкту.

Для азартних ігор казино в мережі Інтернет передбачається сертифікована онлайн-система та обов'язкове підключення до системи онлайн-моніторингу, веб-сайт у доменній зоні .UA та можливість кожного гравця встановлювати добровільні обмеження витрат грошей і часу. Для покеру в мережі Інтернет визначаються вимоги до приміщень та спеціальні правила проведення покерних турнірів.

Також встановлюються жорсткі вимоги до фінансового стану організаторів азартних ігор з метою забезпечення їхньої фінансової стабільності та гарантування виплат виграшів (статутний капітал компанії має становити не менш як 30 млн грн); встановлюються спеціальні вимоги щодо відповідності грального обладнання, що використовується для проведення азартних ігор, загальноприйнятим міжнародним стандартам; створюються засади для запровадження обмежень щодо діяльності операторів, що не зареєстровані в Україні та не мають відповідної ліцензії.

За порушення законодавства України у сфері грального бізнесу передбачена фінансова, адміністративна та кримінальна відповідальність. Згідно з документом, органом державного регулювання у сфері організації та проведення азартних ігор є Комісія з розвитку та регулювання азартних ігор, що утворюється Кабінетом Міністрів України (уповноважений орган). Цей орган здійснює ліцензування організаторів азартних ігор, веде відповідні реєстри та встановлює вимоги щодо сертифікації відповідного грального обладнання.

Висновок. Ми дійшли висновку, що у більшості випадків люди мотивуються ідеєю швидко заробити гроші, але на ділі все обертається великими втратами. Патологічна пристрасть до азартних ігор, іншими словами лудоманія, порівнюється з дозою адреналіну, така поведінка тягне за собою втрату соціальних зв'язків, роботи, погіршення стосунків з рідними та величезні боргові зобов'язання або заборгованості. Ігroman виносить все із своїх домівок, цим самим губить сім'ю, ставить її у скрутне

матеріальне становище, свою ділову репутацію, тощо. Тому запровадження грального бізнесу на законних підставах вважаємо некоректним також з огляду на економічну ситуацію в Україні, що так жорстко б'є по кишеням звичайного українського народу.

УДК 343.13

Андрій Олександрович ДЕМЧЕНКО,

курсант групи Ф4-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент Г. І. Глобенко

ДО ПИТАНЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Як відомо, на сьогодні у багатьох сферах функціонування державних інституцій застосовується електронний документообіг. На жаль сфера кримінального процесу протягом тривалого часу залишалася осторонь окресленої тенденції. Зазначимо, що в положеннях чинного кримінального процесуального законодавства вже мають місце окремі спроби щодо запровадження електронних процесуальних процедур, до яких слід віднести автоматизовану систему документообігу суду (ст. 35 КПК України) та Єдиний реєстр досудового розслідування (ч. 2 ст. 214 КПК України).

Суттєвим кроком у цьому напрямі є також розробка та запровадження в Національному антикорупційному бюро системи eCase MS. Це система менеджменту, управління, координації, комунікації, яка на стадії досудового розслідування безпосередньо передбачає переведення кримінального провадження з паперової форми до електронного формату. Під час її розробки було враховано кращі світові зразки таких систем, що спроможні належним чином забезпечити: а) рівний доступ і умови роботи в ній учасників кримінального провадження, у тому числі і для сторони захисту; б) можливість отримувати та надсилати документи захищеними каналами зв'язку (відповідно зберігати таємницю досудового розслідування), завантажувати їх в автоматизовану систему документообігу суду; в) викликати сторони кримінального провадження, а також повідомляти їх про призначення судових засідань, шляхом обміну цією інформацією електронними каналами зв'язку.

Завдяки даній системі процесуальні документи мають бути розподілені на наступні форми: а) ті, що взагалі не набуватимуть паперової форми – електронний документ; б) ті, що будуть отримуватися по за межами

eCase MS, будуть відскановані та додані до системи, а оригінали будуть зберігатися у паперовому вигляді. Такий розподіл також зменшить навантаження на працівників правозастосовних органів.

На разі в державі з досліджуваного питання вже є кілька законопроектів, що були розроблені законодавцем та зареєстровані у Верховній Раді України. Одним з таких є законопроект від 15 березня 2021 р. № 5246 «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування». Положеннями цього проекту визначається наступні чинники: а) функціональне призначення інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування; б) рівність правового статусу паперових та електронних документів у кримінальному процесі; в) надання доступу до матеріалів, які зберігаються в інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування учасникам кримінального провадження; г) можливість інтеграції інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування з іншими інформаційними системами, зокрема з Єдиним реєстром досудових розслідувань та автоматизованою системою документообігу суду.

На підставі викладеного можна стверджувати, що запропоновані вивщказаним проектом Закону зміни сприятимуть підвищенню ефективності кримінального процесу, полегшивши взаємодію суду, сторони обвинувачення та сторони захисту. Але варто наголосити на тому, що дана система запрацює на всі 100% лише після внесення відповідних змін до приписів КПК України. Отже, запровадження електронного досудового розслідування дозволить мінімізувати, а в подальшому взагалі відмовитись від «паперової» форми фіксування кримінального провадження.

УДК 343.132(477)

Олена Сергіївна ЄЛІСЄЄВА,

курсантка групи Ф1-19-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент В. В. Романюк

ПРОЦЕСУАЛЬНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ СЛІДЧОГО: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Слідчий є ключовою фігурою кримінального процесу, повноваження якого чітко передбачені чинним КПК України, а саме: починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених у ст. 40 КПК

України. Важливим при цьому є закріплення процесуальної самостійності та незалежності слідчого у чинному КПК України.

Зважаючи на закріплення процесуального статусу слідчого як незалежного і самостійного суб'єкта кримінального процесу та встановлення заборони на втручання у його процесуальну діяльність осіб, які не мають на те законних повноважень на практиці зустрічаються численні недотримання положень статті 40 КПК України.

В Україні хоча і встановлена самостійність та незалежність слідчого, його процесуальний статус характеризується, в першу чергу, підпорядкованістю прокурору, слідчому судді та керівнику органу досудового розслідування. Це породжує встановлення факту декларативності процесуальної самостійності, адже при прийнятті майже будь-якого рішення слідчому необхідно отримати дозвіл хоча б одного з вищеперерахованих суб'єктів. Відповідний процес створює перешкоди до прийняття швидких, неупереджених та доцільних рішень, направлених на повне та об'єктивне вирішення завдань кримінального провадження.

Покажемо у цьому питанні є порівняльний аналіз обсягу повноважень слідчого за КПК України 1960 та 2012 рр. Так, наприклад, у ст. 114 КПК України 1960 року встановлювалося досить широке коло повноважень для слідчого, серед яких: його право самостійно спрямовувати хід досудового слідства, слідчих дій; право самостійно вирішувати питання про притягнення особи як обвинуваченого, кваліфікацію злочину, обсяг обвинувачення, направлення справи до суду та закриття справи; право не виконувати вказівки прокурора, що здійснює нагляд за дотриманням прав людини у процесі досудового слідства зі письмовим зверненням до прокурора вищого рівня, який міг скасувати при цьому рішення нижчестоящого слідчого. Наразі більшість з зазначених повноважень перейшли до повноважень керівника органу досудового розслідування та прокурора.

Отже, процесуальна незалежність та самостійність слідчого містить законодавчу неоднозначність та суперечливість. Доцільною необхідністю залишається розширення кола повноважень слідчого, який, на перший погляд, за чинним КПК України наділений відповідним процесуальним статусом, проте має підпорядкований функціональний статус, що сприяє зменшенню ефективності досудового розслідування. Слідчий як центральна фігура у досудовому провадженні та особа, якій відомі усі обставини провадження, доказова база, особливості результатів проведених слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, повинен бути наділений ширшим колом повноважень, в наслідок чого отримаємо своєчасність, об'єктивність та неупередженість у діях слідчого під час здійснення ним досудового розслідування.

УДК [343.91:343.543-058.55](477)

Ірина Олексіївна ЖАРКОВА,

курсантка групи Ф2-402

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри оперативної-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук П. М. Мітрухов

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи передбачені розділом IV Особливої частини Кримінального кодексу України, а саме: зґвалтування (ст. 152 КК України); сексуальне насильство (ст. 153 КК України); примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК України); вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку (ст. 155 КК України); розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК України); домагання дитини для сексуальних цілей (ст. 156-1 КК України).

Останнім часом характеристику осіб, які вчинили кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи було досліджено у працях М. Д. Денисовського, О. О. Дудорова, К. В. Юртаєвої та інших, що мають важливе значення у висвітленні окресленої теми.

Відповідно до статистичної інформації у період з 2019 по лютий 2021 року було обліковано 1640 кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, а вручено повідомлень про підозру особам по 1220 кримінальним правопорушенням.

Безпосередню характеристику осіб, які вчинили кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи складають наступні показники (за зазначений вище період), а саме:

1) всього виявлено 651 особу, яка вчинила кримінальне правопорушення;

2) за статтю: жінок – 7 від загальної кількості виявлених осіб, решта чоловіки;

3) за віком: до 14 років – 9; від 14 до 15 – 18; від 16 до 17 – 12; від 18 до 28 – 209; від 29 до 39 – 201; від 40 до 54 – 152; від 55 до 59 – 26; від 60 років і більше – 24;

4) за освітою: повну вищу та базову вищу освіту мають – 38; професійно-технічну – 146; повну загальну середню та базову загальну середню – 414; початкову загальну та без освіти – 53;

5) за громадянством: громадяни України – 642; іноземні громадяни – 8; особи без громадянства – 1; нелегальні мігранти – 0; біженці – 0;

6) за зайнятістю: учні та студенти навчальних закладів – 41 осіб; працездатні, які не працюють і не навчаються – 446; безробітні – 33; депутати – 0; державні службовці – 0; посадові особи місцевого самоврядування – 0; посадові та службові особи – 0; професійні судді – 0; працівники правоохоронних органів – 5; посадові та службові особи інших органів державної влади – 0; військовослужбовці – 3;

7) за іншими окремими показниками вчинених кримінальних правопорушень: особами, які раніше їх вчиняли – 270; групою осіб – 25; у стані алкогольного сп'яніння – 225; неповнолітніми або за їх участю – 31.

Підводячи підсумок результатів проведеної роботи, слід зазначити, що якісно надана характеристика осіб, які вчинили кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи сприяє їй протидії.

УДК 343.132(477)

Іван Русланович ЗАРЕМБА,

курсант групи Ф2-19-206

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Н. Ю. Цвіркун

ЩОДО НАСЛІДКІВ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЗБРОЇ

Низький рівень моральної культури особистості як структурного елемента суспільства в цілому являється причиною багатьох сучасних проблем нашого суспільства. Моральна культура – це один із аспектів загальної культури особи, який характеризується системою моральних цінностей, що формуються протягом всього життя особи і виступають як головний критерій у виборі моделі, мети, засобів здійснення поведінки, а також домінуючого мотиву всякої свідомої діяльності.

Негативну стереотипізацію свідомості значною мірою формують засоби масової інформації. Популяризація зброї, насильства та жорстокості стали поганою звичкою, до якої вдаються не тільки маловідомі, а й популярні видання й телеканали, які позиціонують себе демократичними та ліберальними. Культ насильства та жорстокості у засобах масової інформації, художніх та телевізійних фільмах, який становить масовий інтерес, може накладати відбиток на психічно невірноважених людей, а особливо на ще не сформовану психіку неповнолітніх, оскільки вчинення

злочинів зі зброєю в руках, навіть без її застосування, є проявом насильства, демонстрацією сили, доказом її.

Крім того, в мережі Інтернет не викликає труднощів знайти інформацію про технологію виготовлення саморобних вибухових пристроїв із доступних компонентів, а також про переробку газової і травматичної зброї для стрільби бойовими патронами. Тобто на сьогоднішній момент, серед підлітків та молодого покоління, володіння ними зброєю (в тому числі, нелегально) вважається звичайним явищем. Таке положення речей може призвести до трагічних наслідків, якщо допустити таку думку, що підліток, який володіє зброєю буде піддаватися булінгу з боку однолітків.

Так, у квітні 1999 року в штаті Колорадо, США сталася страшна трагедія. Двоє учнів старших класів Ерік Харріс і Ділан Кліболд прийшли в свою школу «Колумбайн» і менше ніж за годину вбили там 13 людей і поранили ще 24. Вбивці були озброєні двома обрізами, і, крім того, спробували використовувати дві саморобні бомби для підризу шкільній їдальні, але їм це не вдалося. Після масових вбивств в шкільній бібліотеці та проходів по класах і кабінетах, Харріс і Кліболд наклали на себе руки. Після стрілянини в школі «Колумбайн» в стали говорити про контроль за обігом зброї, про рівень насильства на телебаченні і в комп'ютерних іграх, про неформальні субкультури, про музичні групи, про роль сім'ї і школи в контролі за дітьми. А ще про те, як впливає прийом антидепресантів на свідомість підлітків (один з убивць в школі «Колумбайн» приймав такий) а також наслідки цькування.

За останні півтора десятиліття історії масових убивств стали якщо не буденністю, то дуже поширеним явищем, яке може статися в будь-якій країні. В Європі масові вбивства в школах були в Швеції в 2015 році (там багато в чому причиною стала расова нетерпимість – злочинець вибрав школу, в якій близько 90% учнів були дітьми мігрантів), в Фінляндії (кілька разів – в 2007, 2008 і 2012 роках), в Естонії в 2014 році і у Франції в 2017-м, в Криму – у 2018 році.

Мотиви і причини, які спонукають людей піти на такий крок, як масові вбивства в школах, щоразу різні. У якихось випадках це пов'язано з психічними проблемами у нападника, в інших впливає ситуація в родині або навіть політичні та громадські погляди вбивці. У пресі часто порівнюють кожного нападника з вбивцями зі школи «Колумбайн», але дуже часто таке порівняння не виправдано - загальним можна вважати сценарій нападу, та й то не завжди. Такі трагедії дуже складно пов'язати з якимось одним фактором - вони найчастіше стають результатом багатьох процесів. Тому часто спроби щось заборонити або придумати заново - не дають результату. Дослідники, провівши аналіз схожих інцидентів, з'ясували, що дві третини з них були пов'язані саме з булінгом.

УДК 342.95

Кристинна Олександрівна КОВАЛЬ,

курсантка групи Ф1-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності та

публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент К. О. Чижко

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ У СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО, НАРКОТИЧНОГО ЧИ ІНШОГО СП'ЯНІННЯ: АДМІНІСТРАТИВНА ЧИ КРИМІНАЛЬНА?

Нововведення, передбачені законопроектом про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху від 16.02.2021 № 2695, покликані підвищити рівень безпеки на дорогах нашої держави, що в свою чергу пов'язане з неухильним виконанням вимог передбачених Правилами дорожнього руху затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306 (далі – ПДР). Статистика показує, що у 2020 році трапилось 168107 дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП), у яких: 26104 – потерпілі особи; 31974 – травмовані особи; 3541 – загинули. Однією з основних причин ДТП є керування транспортними засобами (далі – ТЗ) у стані алкогольного, рідше наркотичного сп'яніння.

У липні минулого року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 № 2617-VIII року, відповідно до положень якого Кримінальний кодекс України (далі – КК України) було доповнено новою ст. 286-1 «Керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції».

В той же час, здійснюючи ретроспективний аналіз адміністративно-деліктного законодавства в сфері порушення ПДР взагалі, та у зв'язку зі станом алкогольного сп'яніння водія, зокрема, ми не можемо залишити поза увагою приписи ст. 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Зміст вказаної статті передбачає накладення на особу штрафу за керування ТЗ у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Наразі, стаття 130 КУпАП має зовсім інший зміст такий, як керування суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських

препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, яка передбачає штраф в розмірі однієї тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Однією із особливостей змін є те, що окремі положення вищевказаної статті знайшла своє місце у КК України, а саме у ст. 286-1, яка передбачає покарання в вигляді штрафу від однієї тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керувати ТЗ на строк до трьох років за керування ТЗ в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. При чому, ті самі дії, вчинені повторно, караються штрафом у розмірі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк від двох до трьох років.

Таким чином, з 01.07.2020 ст. 130 КУпАП набула нової редакції: керування суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції. Така редакція статті виключила можливість притягнення до адміністративної відповідальності осіб за керування ТЗ в стані алкогольного, наркотичного або іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

В той же час за 6 місяців у 2020 році поліцейські оформили 67 692 протоколів про адміністративне правопорушення за ст. 130 КУпАП, саме в випадку керування особами ТЗ. Зазначене обумовлює наявність ряду питань: по-перше, чому поліцейські все одно складають протоколи про адміністративне правопорушення; по-друге, чому даний кримінальний проступок кваліфікують як адміністративне правопорушення.

Підсумовуючи слід вказати, що процедура притягнення особи до відповідальності за вказані діяння виглядає абсурдною з точки зору фундаментальних підвалів права, відповідно до яких кожна зі сфер (адміністративна та кримінальна) характеризується наявністю власних процедур, які регулюються різними галузями права, а тому, не можуть бути взаємозамінюваними.

УДК 343.222(477)

Соф'я Олександрівна ЛИЧОВА,

курсантка групи Ф18-305

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук М. В. Фоменко

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРОСТУПКУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Сучасні зміни у чинному кримінальному законі України, пов'язані із запровадженням інституту кримінального проступку, поставили на порядок денний питання щодо дослідження змісту та правової природи останнього.

Кримінальний проступок – окрема категорія кримінального правопорушення, що становить передбачене кримінальним законом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого у санкції статті Особливої частини КК встановлено основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Перше, на що звертається увагу в наведеному визначенні – це характеристика діяння як дії (активної поведінки) або бездіяльності (пасивної поведінки) людини. Кримінальний проступок, як усвідомлений вольовий вчинок, характеризується наступними ознаками: 1) кримінальним проступком є діяння (дія або бездіяльність); 2) це діяння є суспільно небезпечним і винним; 3) вказане діяння є кримінально-протиправним, направлено на порушення охоронюваних кримінальним законом суспільних відносин; 4) за вчинення такого діяння передбачено лише основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі; 5) воно може бути вчинено лише суб'єктом кримінального проступку.

Разом з тим, кримінальний проступок володіє меншим ступенем суспільної небезпечності порівняно зі злочином, проте більшим відносно адміністративних деліктів. За ступенем суспільної небезпечності кримінальні проступки не підлягають поділу на види. Однією з головних відмінних ознак кримінального проступку є відсутність у особи судимості після відбуття покарання. Кримінальний проступок, вчинений вперше, надає можливість суду застосовувати інститут звільнення від кримінальної відповідальності. Особливістю досліджуємої категорії є і спрощений порядок досудового розслідування такого виду кримінальних справ.

Система заходів кримінально-правового реагування на випадки вчинення кримінального проступку, крім покарання, представлена

альтернативними примусовими та заохочувальними заходами кримінально-правового впливу.

Наприкінці, зазначимо, що кримінальний проступок, як і злочин, завжди має антисоціальний характер. Однак, морально-етична та правова оцінка цих категорій кримінального правопорушення є різною.

УДК 342.922

Анастасія Олександрівна МАЛІНЧУК,

студентка групи Ф6-КБдср-20-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС К. М. Гуртова

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕДОСТОВІРНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ

Подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України «Про запобігання корупції».

Раніше Конституційний суд України у Рішенні (далі - Рішення КСУ) від 27 жовтня 2020 р. №13-р/2020 по справі № 1-24/ 2020 (393/20) визнав неконституційною норму про кримінальну відповідальність за декларування недостовірних відомостей, чим викликав критику з боку як правоохоронних, так і контрольних органів. В Конституційному суді заявили, що антикорупційна реформа стала вимогою суспільства, однак вона повинна реалізовуватися без порушення принципу незалежності судової влади та з дотриманням принципу конституційності.

На виконання рішення вищезгаданого Рішення КСУ, Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) закриває доступ до Єдиного державного реєстру декларацій: це означає, що державні органи та громадськість більше не мають відкритого цілодобового доступу до електронних декларацій посадовців, а НАЗК припиняє їхню перевірку, зберігання та оприлюднення.

Зауважимо, що дієвість е-декларування як інструменту «прозорості» визначається ступенем відповідальності за його порушення, яку КСУ своїм рішенням фактично звів нанівець, тим самим завдано руйнівного удару по ефективному інструменту очищення влади від корупції, зруйнувавши підвалини розпочатого антикорупційного «руху» в Україні. Натомість, КС вважає, що встановлення кримінальної відповідальності за

декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації, а також умисне неподання суб'єктом декларування декларації є надмірним покаранням за вчинення цих правопорушень.

Висновок. Вважаємо, ситуація склалася складна та неоднозначна. З одного боку рішення КСУ з його змістом та якістю мотивації має мало спільного із верховенством права. Хоча Конституційний Суд України й відкидає ці звинувачення, мотивуючи свої рішення низькою якістю підготовки антикорупційних законів, що насправді частково так і є. З іншого, також далекий від верховенства права і президентський законопроект.

УДК 341.44

Юлія Сергіївна МАРЧЕНКО,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,

криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук В. В. Вінчук

ПОНЯТТЯ І ПРАВОВА ПРИРОДА ПЕРЕДАЧІ (ЕКСТРАДИЦІЇ)

Ефективним правовим інструментом, використовуваним у міжнародній практиці співпраці держав у сфері кримінального процесу є інститут екстрадиції, за допомогою якого в кожному конкретному випадку забезпечується невідворотність відповідальності та покарання осіб, які вчинили кримінально карані діяння.

Інтерес, який виявляють до дослідження інституту екстрадиції, істотно зріс останнім часом. Так, актуальним теоретичним і практичним питань інституту екстрадиції, його історії, сучасного стану та перспективам розвитку присвячені не тільки численні наукові статті, а й фундаментальні дослідження, виконані на монографічному рівні.

Подібність видачі засуджених і передачі засуджених полягає в тому, що мова йде про переміщення осіб, щодо яких набрав законної сили обвинувальний вирок суду в сферу виконавчої юрисдикції для забезпечення реалізації цього вироку. Крім цього, в основі видачі і передачі засуджених лежить взаємне визнання вироків і юрисдикції іншого боку. Таким чином, в тому і в іншому випадку мова йде про переміщення засуджених до іншої держави, з метою відбування вже призначеного покарання, що виключає кримінальне переслідування цих осіб за той же злочин.

Абсолютно ясно проводиться диференціація понять екстрадиції (extradition) і передачі (surrender) в Римському Статуті Міжнародного

кримінального суду (далі - Статут). Так, згідно зі Статутом передача означає доставку особи державою до Міжнародного кримінального суду відповідно до Статуту, а екстрадиція - доставка особи однією державою до іншої держави відповідно до положень міжнародного договору, конвенції чи національного законодавства.

Конституційний суд України також підтвердив нетотожність правової природи екстрадиції та передачі осіб. У своєму висновку у справі щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду від 11 липня 2001 року вказав, що терміни «Передача» і «Видача» в загальноживаному розумінні часто розглядаються як синоніми, але в міжнародно-правових документах і спеціальній літературі в них вкладається різний зміст, що робить їх юридичну природу неідентичних. Міжнародно-правові документи та спеціальна література при цьому виходять з того, що доставляння особи в іншу рівносуверену державу принципово відрізняється від доставляння особи до Суду, створеного згідно з міжнародним правом за участю і за згодою зацікавлених держав. Якщо перше згідно міжнародно-правової термінології позначається терміном «видача» або «екстрадиція», то друге - терміном «передача». Згідно ч. 2 ст. 25 Конституції України забороняється видача (екстрадиція) громадян України іншій державі, але ця заборона стосується тільки національної, а не міжнародної юрисдикції. Вона має на меті гарантувати неупередженість судового розгляду, справедливість і законність покарань для своїх громадян. Міжнародний кримінальний суд не може прирівнюватися до іноземного суду, оскільки створюється за участю і за згодою держав-учасників на основі міжнародного, а не національного права. Мета, якої пояснюється заборона видачі громадян однієї держави іншому, досягається в Міжнародному кримінальному суді за допомогою застосування відповідних положень Статуту, розроблених (або схвалених) державами учасниками. Ці положення базуються на міжнародних пактах, згода на обов'язковість яких для України вже надано. Таким чином, конституційні положення про заборону видачі громадян України (навіть за умови широкого тлумачення поняття «видача») не можна розглядати окремо від міжнародно-правових зобов'язань України.

УДК 343.1

Людмила Михайлівна НУЖНА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,

криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук В. В. Вінчук

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ ТРУПА, ПОВ'ЯЗАНОГО З ЕКСГУМАЦІЄЮ, У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Для всебічного, ефективного і якісного розслідування справи, та визначення особи злочинця, у межах кримінального провадження проводять слідчі (розшукові) дії, але важливе значення полягає і у правильному проведенні, для отримання важливих та конкретних доказів, а також можливо дізнатися про інші обставини по справі. Однією із різновидів слідчих (розшукових) дій є огляд пов'язаний з ексгумацією трупа. Ексгумація як слідча дія, проводиться нечасто, що можна пояснити це малою кількістю такої категорії справ, де фігурує труп людини. Для з'ясування особливостей при підготовці та проведенні слідчої (розшукової) дії, на практиці виникають труднощі, тоді слід звертатися до інших нормативно-правових актів.

Дану тему досліджували такі вчені як: Н. Н. Тагаєв, О. Герасименко, В. Д. Берназ, Д. А. Натура, С. М. Стахівський та інші.

Поняття «ексгумація» бере свій початок з латинського «exhumation», (ex – з і humus – земля, ґрунт) і означає - вилучення трупа з землі.

Існують випадки проведення ексгумації, що не часто пов'язані з розслідуванням кримінального провадження і тому прийнято виділяти випадкову (виявлення трупа під час виконання земляних робіт, розбирання старих будівель тощо); злочинну (виймання трупа з місця поховання у випадках мародерства, наруги над трупом) та офіційну ексгумацію (виймання трупа з місця поховання за вказівкою чи дозволом судово-слідчих органів з метою судово-медичної експертизи трупа, перепоховання трупа в іншому місці тощо).

Фундаментом процесуального рішення являється законність та доцільність запланованих дій: обґрунтоване прийняття рішення, чи потребує чи припускає закон таке рішення, чи не будуть під час його реалізації порушені права учасників кримінального судочинства. Іноді доцільність проведення конкретної дії виникає в силу вказівки закону, в інших випадках – важливе місце посідає вольове рішення слідчого про необхідність

проведення певної процесуальної дії у вказаний момент розслідування. І саме до таких дій повним обсягом належить ексгумація трупа.

Стаття 239 КПК України немає прямої відповіді на питання, за яких умов слід проводити ексгумацію. Проте зміни у частинах 3-5 ст. 239 КПК і тепер вбачається, що проведення певної дії може відбуватися з метою відібрання зразків (тканини, органів або частини трупа), необхідних для проведення експертизи, для вилучення речей, які являтимуться значними для встановлення всіх обставин кримінального правопорушення. Юридичною підставою ексгумації, відповідно до ч. 1 ст. 239 КПК України, є постанова прокурора.

Часто слідчий вважає доцільним залучати в проведенні слідчої дії родичів покійного чи інших осіб, які здійснювали поховання (за бажанням).

У процесі вийманні трупа із землі (викопування, підняття труни) беруть участь помічники слідчого, якщо немає можливості залучити судово-медичного експерта, а за необхідністю проведення експертизи труп доставляють до експертного закладу. Дане питання регламентується в Інструкція про проведення судово-медичної експертизи.

Отже, процес проведення ексгумації складається з вивчення експертом матеріалів по провадженню; складання плану дій під час ексгумації; визначення слідчим учасників слідчої (розшукової) дії; безпосередньо сама ексгумація та експертне дослідження трупа. Після чого складається протокол до якого додаються матеріали (фото, звуко- і відеозапис, вимірювання, плани, схеми, відбитки, зліпки). Тому складність полягає у високих вимогах до її проведення.

УДК 343.98

Людмила Михайлівна НУЖНА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,

криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС

кандидат психологічних наук, доцент С. М. Лозова

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАЇЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИКІВ

На сьогодні в Україні істотно збільшується не тільки кількість наркотичних засобів, а й суттєво розширюється їх асортимент, з'являється велика кількість нових синтетичних наркотиків. Проблема полягає в

тому, що деякі з них (наприклад, деякі види «спайсів») навіть не внесені в Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Аналізуючи стан незаконного обігу наркотичних та психотропних речовин, стає зрозумілим, що останнім часом відбулися істотні зміни, які характеризуються не лише різким збільшенням обсягу протиправного виготовлення наркотиків із маку та конопель з метою їхнього збуту, а й значним поширенням в Україні нетрадиційних видів кустарного виробництва стимуляторів амфетамінного ряду в так званих підпільних лабораторіях з виготовлення наркотичних засобів та психотропних речовин, що сприяє неабиякої активності злочинців та вчинення правопорушень.

Враховуючи специфіку кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, використання спеціальних знань є доцільним як під час проведення слідчих (розшукових) дій (огляду місця події, допиту, обшуку та інших), так і під час проведення експертних досліджень. Наприклад, при проведенні огляду місця події в нарколабораторії є сенс запрошувати фахівців, які розуміються на специфічному обладнанні і можуть запобігти настанню негативних наслідків (пожежі, вибухи тощо).

Так, для проведення огляду місця події в нарколабораторії формують слідчо-оперативну групу, серед членів якої мають бути фахівці судової хіміко-фармацевтичної експертизи. За відсутності такого фахівця до участі в огляді певного місця події може бути запрошено інженера-технолога або технолога хімфармпідприємства, наукового співробітника галузевої хімічної лабораторії чи хіміка-провізора центральної міської (районної) аптеки. Важливим для пошуку слідів є присутність інспектора-криміналіста, який допомагає слідчому у застосуванні певних науково-технічних засобів для пошуку, виявлення, фіксації, вилучення і упаковування слідів. Сліди наркотичних речовин можуть бути на ситах, подрібнювальних установках, ножах, вагах, ложках, мірному посуді, чашках і різноманітних упаковках (поліетиленові, паперові, тканинні пакети й мішки, сумки, чемодани, валізи, папір для пакування, коробки, скляний посуд, флакони, пляшки), на предметах одягу, у кишнях особи, яка займалася виготовленням наркотиків, носових хустинках тощо.

У кримінальному провадженні про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів слідчі можуть призначати різноманітні експертизи, серед яких: експертиза наркотичних засобів, судово-фармакологічна, агротехнічна, судово-ботанічна, хіміко-технологічна, медико-наркологічна, судово-психіатрична тощо (В. Ю. Шепітько).

Використання спеціальних знань в різних формах є доцільним як під час проведення слідчих (розшукових) дій (огляду місця події, допиту, обшуку та інших), так і під час проведення експертних досліджень (дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та

прекурсорів) і допомагає в більш ефективному розслідуванні злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків.

УДК 343.98

Роман Русланович ОРЛОВ,

курсант групи Ф4-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС Д. О. Грищенко

ПЕРСПЕКТИВИ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИКИ

Перспективи розвитку криміналістичної техніки зв'язуються, і не без підстав, з подальшим освоєнням можливостей комп'ютерної техніки та сучасних інформаційних технологій, зі створенням автоматизованих інформаційно-пошукових систем (АПС) техніко-криміналістичного призначення. Сам факт створення таких систем обумовлює необхідність підвищення якості та змістовності в них інформації, зокрема, про сліди злочинів. Таким чином ініціюється розробка нових і вдосконалення (модернізація) традиційних методів і засобів збирання та дослідження таких слідів. Наприклад, створення АПС - дактилоскопії зумовило вдосконалення таких коштів дактилоскопіювання, як папір, барвник, а потім розробку спеціального приладу, що дозволяє сканувати візерунок папілярних ліній, передати його на відстань, помістити у відповідний банк даних і т.д. У ряді країн (США, Англія, Швеція та ін.) Починаючи з 1980-х рр. широко використовуються в рішенні комплексу соціальних проблем, в тому числі забезпечення правопорядку і безпеки громадян, універсальні АПС кодової реєстрації громадян. У США така система називається Social securite (тобто соціального захисту).

Очевидно, що криміналістика не може залишатися осторонь від виникаючих проблем, тим більше що її досягнення, наприклад в області дактилоскопії, ДНК-досліджень, індивідуалізації людини з використанням його біопризнаків, все більш широко використовуються в контролі за міграцією населення, в міжнародному розшуку злочинців. Законодавчо дозволена і в нашій країні добровільна дактилоскопічна реєстрація громадян. Однак проблеми технічного, методичного та організаційного забезпечення такої реєстрації, судячи з усього, залишаються предметом майбутніх розробок, в тому числі і криміналістів.

АПС-криміналістична реєстрація повинна отримати подальший розвиток в частині розширення переліку об'єктів реєстрації, вдосконалення

правових основ їх постановки на облік. При цьому людина як суб'єкт злочину і об'єкт злочинного посягання, як джерело і носій розшукової та доказової інформації як і раніше буде виступати в якості основного об'єкта криміналістичних обліків.

Проблеми криміналістичної методики безпосередньо пов'язані зі змінами кримінального законодавства, яке в останнє десятиліття зазнало докорінні зміни, але як і раніше не відрізняється стійкістю. Тому необхідно не тільки вдосконалювати методики розслідування «усталених» злочинів, але і розробляти нові - за злочинами, які знову з'являються в Кримінальному кодексі України. У їх числі особливо слід виділити злочини, що здійснюються в сфері економіки, а також з використанням комп'ютерних технологій. Вчинення таких злочинів часто характеризується неординарними інтелектуальними можливостями і надзвичайно різноманітними способами дій злочинців. Їх виявлення, узагальнення та аналіз - одне із завдань, яким зумовлюється постійна перспектива розвитку криміналістичної методики і в цілому криміналістики.

УДК 343.2/.7

Софія Дмитрівна ПЕРЕВЕРЗЄВА,

курсантка групи Ф1-20-105

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства
факультету № 2 ХНУВС Н. І. Єльнікова*

СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Вивчення термінології на структурно-семантичному рівні, дослідження закономірностей її творення є однією з найважливіших проблем сучасної лінгвістики. Сукупність термінів кримінального права, якою послуговуються не лише в професійному середовищі, створює особливий сектор лексики, перебуває на стадії становлення та стандартизації, що й зумовлює актуальність нашої наукової розвідки.

Науковці виокремлюють два напрямки мовознавчого визначення терміна: перший є продовженням термінознавчої традиції, що започаткував Д. Лотте, розмежовуючи та протиставляючи слово та термін, спираючись на їхню природну семантичну неподібність, зауважуючи, що багатозначність, невмотивованість і неточність невластиві терміну. За другим напрямком, запропонованим мовознавцем Г. Винокуром, терміни – це не особливі слова, а слова в особливій функції. Тенденції другого напрямку

підтримують як українські (А. Д'яков, Т. Кияк, З. Куделько та ін.), так і зарубіжні термінознавці (Л. Ткачова, Б. Головін, В. Лейчик тощо), зазначаючи, що протилежний підхід є «відхиленням сучасною наукою».

Терміном називають слово або словосполучення на позначення точної номінації наукових або технічних понять чи явищ, властиве певній галузі, що забезпечує комунікативні потреби цієї сфери. Слідом за Н. Артикуцею, під юридичним терміном ми розуміємо слово або словосполучення на позначення власне правового поняття, що має визначення у юридичній літературі. Структурний аналіз творення термінологічних одиниць кримінального права виявив прості, складні та складені терміни.

До термінології кримінального права, окрім власне юридичних термінів (*адвокатура, акт про помилування, юридична особа, правочин* та ін.), входять і терміни інших галузей: економіки, медицини, торгівлі, банківської справи (*втрата зору, екологічна катастрофа, банківська таємниця* тощо).

Проведений аналіз зафіксував невелику частину (порівняно з іншими термінами кримінального права) однокомпонентних термінів, утворених суфіксальним або префіксальним способом, доволі різноманітних за складом: *антиблага, бандитизм, безплідність, відплата, заручник, звідництво, мучення, осудність, покарання* тощо.

Проведене дослідження зафіксувало, що найбільш продуктивним способом термінотворення серед багатокомпонентних словосполучень є утворення двокомпонентних і трикомпонентних термінологічних словосполук. Найпоширенішими структурними моделями двокомпонентних термінів є поєднання ім. та прикм. (*ядерні матеріали, юридична помилка, щире каяття, часткова осудність, фізичний біль, терористичний акт, суспільна моральність, статевая свобода, родовий об'єкт*), ім. та ім. (*цілі покарання, форма вини, умовляння співучасника, торгівля людьми, теорія ризику, таємне викрадення, суміжність статей, ремонт зброї*), ім. та ім. з прийм. (*участь у банді, право на майно, помилка у праві, замах на співучасть, готування до злочину*).

Найбільш поширеним різновидом багатокомпонентних термінів кримінального права є: ім. + ім. + прийм. + прикм. + ім. (*вивчення злочину з особливою жорстокістю*), прикм. + ім. + прикм. + ім. (*грубе порушення громадського порядку*), ім. + прикм. + ім. (*дії майнового характеру*), прикм. + прикм. + прикм. + ім. + ім. (*додатковий обов'язковий безпосередній об'єкт злочину*).

Таким чином, структурні типи термінів кримінального права представлені простими, складними та багатокомпонентними термінами, утворених морфологічним і синтаксичним способом.

УДК 336:368

Аміна Олександрівна ПРИХОДЬКО,

студентка групи СФдср-18-1 Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук

С. А. Петровська

ПРОБЛЕМИ СТРАХОВОГО ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ

Страхування є перспективним і водночас складним видом діяльності. Проте існує безліч перешкод формуванню сучасного страхового середовища, серед яких такі чинники: кризовий стан економіки, недосконалість податкового законодавства, небажання більшості фізичних та юридичних осіб витратити свої гроші. Також на ряду з ними одним з найбільш вагомих чинників є страхове шахрайство.

В нині чинному Кримінальному кодексі України відсутній термін «страхове шахрайство» та нормативно-правові норми, які чітко б регулювали злочинну діяльність у даній сфері, що негативно позначається на взаємодії страхових компаній та органів внутрішніх справ. За аналогією права всі неправомірні діяння в сфері страхування можна кваліфікувати як шахрайство за статтею 190 КК України, де наведено загальне визначення поняття як «заволодіння чужим майном шляхом обману чи зловживання довірою».

Заєць О. М. вказує, що страхове шахрайство – протиправна дія суб'єктів договору страхування, або третіх сторін, внаслідок чого суб'єкти договору отримують можливість обертати капітал на свою користь на незаконній та безоплатній основі. Тобто, страхове шахрайство вчиняється шляхом неправомірних дій сторін страхового договору з наміром отримання будь-якої вигоди, користі чи певної переваги. Також необхідно відмітити, що суб'єктами страхового шахрайства можуть бути не лише страхувальники, але й страховики разом із усіма посередниками, які діють на страховому ринку.

За статистикою в Україні останнім часом найбільше випадків страхового шахрайства зустрічається в автострахуванні, серед яких договори КАСКО, ОСАГО та «Зелена карта» – 30%. Потім йде добровільне медичне страхування – 18%, страхування відповідальності перед третіми особами – 16%, страхування виїжджаючих за кордон – 14%, страхування майна – 12% та страхування від нещасного випадку – 10%.

Сьогодні найбільш розповсюдженими шахрайськими схемами на страховому ринку України є такі:

- шахрайство шляхом свідомого надмірного завищення вартості завданої шкоди або подвійного страхування майна;
- шахрайство щодо обставин страхового випадку (фіктивна крадіжка, навмисне пошкодження, приховування фактів, що впливають на кваліфікацію події, що трапилася);
- висування вимоги про відшкодування збитку, завданого ушкодженнями застрахованого майна, що відбулися не внаслідок страхового ризику;
- розповсюдження підроблених страхових полісів;
- шахрайство щодо об'єкта страхування (страхування неіснуючого об'єкту, пред'явлення страховику шкоди, заподіяної до укладення договору страхування, приховування інформації про підвищений ризик);
- імітація досудового порядку врегулювання збитку, обман страхувальника з метою завищення розміру страхової виплати, фальсифікація документів.

Страхові шахрайства завдають значних втрат всім суб'єктам страхового ринку. Витрати, пов'язані із ними, складають близько 15 % від усіх страхових відшкодувань.

Таким чином, для вирішення проблеми шахрайства у страхуванні необхідним є удосконалення законодавчої бази; спільні та скоординовані дії органів державної влади і страхових компаній; використання іноземного досвіду, зокрема, створення єдиної бази страхувальників; підвищення поінформованості страхувальників.

УДК 343.1(477)

Максим Сергійович САВОШ,

курсант групи Ф1-18-304

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент В. В. Романюк

ЩОДО ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ІНШОЮ СТОРОНОЮ

Суспільно-політичне життя, сформоване на даний момент, рухається у напрямку покращення захисту прав і свобод людини. Безпосередній зв'язок до цього процесу мають положення кримінальних процесуальних норм, якими користуються учасники кримінального провадження у разі необхідності вирішення питань у кримінальному провадженні, пов'язаних із: 1) відкриттям доказів; 2) обсягом матеріалів з якими може ознайомитись кожен учасник; 3) впливом на досудове розслідування клопотань учасників

про ознайомлення з такими матеріалами; 4) визначенням часу, достатнього для ознайомлення.

Під час відкриття матеріалів інколи зникає з поля зору той факт, що сторона захисту повинна відповідно до ч. 6 ст. 290 КПК України за клопотанням надати докази, які вона має намір надати у суді. Це стає частим спором про допустимість доказів, через те що за ч.ч. 11, 12 ст. 290 КПК, якщо не здійснити відкриття матеріалів кримінального провадження відповідно до положень цієї статті, такі докази суд не вправі допустити. Наприклад, Постанова ВС від 12.12.2019р. (справа № 664/1034/16-к), постанова ВС від 17.12.2019р. (справа № 461/2129/15-к) та багато інших рішень суду в яких порушувались проблемні питання, пов'язані із відкриттям доказів та вказують на недосконалість цих норм, що в певній мірі не дає можливості в повному обсязі розглянути справу по суті.

Користуючись ст. 221 КПК сторона захисту має можливість впливати на хід досудового розслідування шляхом подання клопотань, тим самим з одного боку відбувається перешкоджання діяльності слідчого, а з іншої, сторона захисту спонукає сторону обвинувачення до виконання завдань кримінального провадження. В той же час в законі зазначається, що надається «достатній час для ознайомлення», а це прямо не вказує на відповідні часові рамки, і тільки за клопотанням сторони кримінального провадження слідчий суддя повинен встановити строки за умови якщо сторони будуть зволікати з ознайомленням з матеріалами. Хоча слово «зволікати» теж не визначає ці межі. Тому, щодо цього питання виникає багато дискусій, і багато конструктивних ідей для його вирішення. Однією з них є бачення щодо можливості передбачити в законі проведення відповідної експертизи з метою визначення для конкретної особи, з урахуванням її освіти, фізичного і психічного стану та інших критеріїв, достатнього часу для того, щоб вона змогла ознайомитися з усіма матеріалами справи. Є й інші ідеї, наприклад, що строк, встановлений слідчим суддею, не може бути меншим ніж 1 тиждень на кожні 100 сторінок, або – не менше 10 хвилин на кожен сторінку, або ж доступ до матеріалів кримінального провадження надається не пізніше ніж за 5 днів до моменту звернення до суду із обвинувальним актом.

Отже, ці невизначеності в нормах кримінального процесуального законодавства прямо порушують засади КПК України, що, в свою чергу, створює «поле битви» для учасників кримінального провадження, де можуть порушуватися їхні права. Запровадження електронного документообігу значно спростило б діяльність учасників кримінального провадження при виконанні вимог ст. 290 КПК України і надає більше можливостей щодо часу ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.

УДК 343.98

Іванна Іванівна СВИНОУС,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,

криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС

кандидат психологічних наук, доцент С. М. Лозова

СУДОВА МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Молекула ДНК була відкрита Іоганном Мішером ще у 1869 році. Точна будова ДНК до п'ятдесятих років 20 століття, як і спосіб передачі спадкової інформації, залишалися невідомими. В 1962 році модель будови ДНК була доведена Ватсоном і Кріком, а їхня робота відмічена Нобелівською премією з фізіології і медицини. І лише в 1984 році завдяки британському генетику Алексу Джеффрісу відбулося перше застосування методу ДНК-дактилоскопії з метою розкриття двох вбивств дівчат-підлітків, поєднаних зі зґвалтуванням, вчинених у графстві Лестершир. У СРСР перша генно-ідентифікаційна експертиза була виконана П. Івановим у 1988 році, а в Україні молекулярно-генетичні експертизи почали проводити в 1992 р. в Державному науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі МВС України.

Основними завданнями, що вирішуються судовою молекулярно-генетичною експертизою є: встановлення наявності крові (слини, спермі, інших клітин) людини на представленому на дослідження об'єкті; визначення чи достатньо їх для здійснення ідентифікації особи, від якої походять певні біологічні об'єкти, а також їх статевої приналежності (походження від чоловіка або жінки); встановлення індивідуального профілю ДНК з виявлених слідів.

Перспективи розвитку судової молекулярно-генетичної експертизи полягають як в кількісних змінах - розширенні баз даних для обробки генетичної інформації (внесенні в них додаткових профілів, наприклад, військослужбовців, як в Сполучених штатах Америки), так і в якісних – отримання більш різнопланової інформації від ДНК-дослідження, як фенотипування або наявності якихось спадкових (фізичних чи психічних) хвороб.

Біологічними зразками, які можуть бути вилучені від трупу під час огляду з метою дослідження методом ДНК-аналізу є: кров, волосся, кістки, зуби, нігті, м'язові тканини, частки шкіри, тканини внутрішніх органів. Специфікою вилучення біологічних зразків під час огляду місця події та трупа є те, що кожен зі слідів має свої особливості виявлення, фіксації, вилучення та пакування. Порушення цих вимог призводить до пошкодження чи повного знищення біологічних зразків (вплив факторів зовнішнього

середовища, таких, наприклад, як волога, температура, прямі сонячні промені може призводити до гнилісних змін та подальшого руйнування об'єкта).

Для призначення молекулярно-генетичної експертизи у живих осіб можуть відбиратись в якості біологічних зразків: кров, волосся, слина, букальний епітелій. За необхідності дана процедура може здійснюватися за участю судово-медичного експерта або лікаря. Оскільки відбирання зразків крові є більш травматичним і складним, з точки зору організації, методом, то частіше використовується відбирання зразків слини або букального епітелію. Вказаний відбір проводять за допомогою стерильних зонд-тампонів або ватних паличок.

Судова молекулярно-генетична експертиза є відносно новим і вкрай поширеним на сьогоднішній час експертним дослідженням. Оскільки ймовірність ідентифікації злочинця методом ДНК-аналізу висока, експертиза призначається по будь-яким категоріям кримінальних проваджень, що не завжди виправданим (наприклад, крадіжки), оскільки її провадження не дуже швидке і є достатньо складним і дорогим. Відзначимо, що незважаючи на її доказану ефективність (вірогідність співпадіння індивідуального коду ДНК нижче однієї 30-мільярдної), не потрібно використовувати молекулярно-генетичну експертизу як єдиний доказ у кримінальному провадженні, а слід оцінити висновок експерта на предмет його належності, допустимості і достовірності як будь-якого доказу, що не має наперед встановленої сили.

УДК 343.2(477)

Яна Вікторівна СВИСТУН,

курсантка групи Ф1-203

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Т. А. Шевчук

ДОСВІД ПОДІЛУ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ЗЛОЧИНИ І КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Питання запровадження інституту кримінальних проступків у законодавство України є одним із найбільш обговорюваних як серед наукової спільноти, так і в колі практичних працівників протягом останніх десяти років. Адже успішна його реалізація є запорукою удосконалення кримінально-правової політики держави, гармонізації кримінального законодавства України у відповідності до європейських стандартів.

Проблемні питання з цього приводу були предметом дослідження багатьох науковців, зокрема їх аналізували: О. М. Бандурка, В. К. Гришук, О. О. Дудоров, О. О. Кашкаров, О. М. Литвинов, В. Т. Маляренко, В. О. Навроцький, С. В. Петков, Є. Л. Стрельцов, В. О. Туляков, П. Л. Фріс, М. І. Хавронюк, В. Б. Харченко та ряд інших вчених, які висловлювали своє бачення вирішення цього питання як в теоретичній, так і практичній його площині.

Не зважаючи на дискусійність доцільності реформування українського законодавств, та відсутність чіткого механізму впровадження інституту кримінального проступку, з 1 липня 2020 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», яким внесено зміни до ряду законодавчих актів України. Зокрема це зміни до Кримінального кодексу (далі КК) України. Так, у новій редакції ст. 12 КК України «Класифікація кримінальних правопорушень» визначено, що кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини.

Загалом інститут кримінального проступку не є новим у праві. Починаючи ще за часів середньовіччя, зокрема у законодавстві Англії, існував поділ злочинів на фелонію (злочини з високим ступенем суспільної небезпечності, за які передбачалось покарання у вигляді смертної кари та конфіскації майна) і місдімінор (сюди відносились менш небезпечні злочини, які посягали на інтереси приватних осіб, що не посягали на інтереси корони та за які не передбачалася смертна кара і конфіскація майна).

Відповідну аналогію поділу правопорушень на злочини і кримінальні проступки можна спостерігати і сьогодні в законодавстві ряду зарубіжних країн, зокрема, Франції, Італії, ФРН, Естонії, Латвії, Польщі.

Так у КК Франції суспільно небезпечні діяння, за які передбачено тяжке «ганебне» покарання, вважаються злочинами; а діяння, за які встановлено так звані «виправні покарання» – проступками.

В італійському кримінальному законодавстві не міститься визначення злочину. Відповідно до статті 39 КК Італії кримінальні правопорушення поділяються на злочини (*delitti*) і проступки (*contravvenzioni*) залежно від різних видів покарання, що призначаються за їх вчинення відповідно до цього кодексу. До злочинів відносяться діяння, за які можуть бути призначені довічне позбавлення волі, позбавлення волі і штраф; проступками є діяння, які караються арештом або грошовим стягненням.

КК ФРН виділяє два види злочинних діянь: злочин (*Verbrechen*) і проступок (*Vergehen*). При цьому в основу такого поділу покладено формальну ознаку – мінімальний розмір покарання. Так, злочином є протиправні діяння, які караються позбавленням волі від одного року, а проступком – протиправне діяння, за вчинення якого передбачене покарання у

вигляді позбавлення волі на більш короткий термін або грошовий штраф (Geldstrafe).

У Латвії законодавство про адміністративні проступки повністю відокремлене від кримінального права. Кримінальний кодекс Латвії поділяє кримінальні правопорушення, у залежності від ступеня їх тяжкості, на кримінальні проступки (*kriminālprārkāpumos*) та злочини (*noziedzums*). Кримінальним проступком вважається правопорушення, за здійснення якого передбачається покарання у вигляді позбавлення волі на термін від 15 днів до трьох місяців (тимчасове позбавлення волі) або у вигляді меншого покарання (ст. 7 Кримінального кодексу).

Відповідно до ст. 7 Кримінального кодексу Польщі розрізняють два види кримінальних правопорушень: злочин (*zbrodnia*) та проступок (*występek*). Злочин карається ув'язненням на строк від трьох років, проступок – штрафом у розмірі понад 30 денних ставок, або понад 5000 злотих, обмеженням волі або позбавленням волі на строк до одного місяця.

Аналіз практики реалізації цього інституту в адміністративному, кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві зарубіжних країн, де існує поділ кримінальних правопорушень на злочини та кримінальні проступки, свідчить про забезпечення там більш швидкого та якісного розслідування кримінальних правопорушень невеликої тяжкості та зменшення навантаження на слідчі органи досудового розслідування, що сприяє зниженню рівня криміналізації суспільства, зменшенню злочинів та, відповідно, засуджених за них осіб.

Незважаючи на запровадження інституту кримінального проступку в українське законодавство, проблемними та невирішеними залишається ряд питань, зокрема відмежування кримінального проступку від злочину, та визначення форм законодавчого регулювання відповідальності за його вчинення. Позитивне та ефективне вирішення цих та ряду інших питань якраз і вбачається у використанні позитивного досвіду зарубіжних країн, шляхом імплементації у вітчизняне кримінальне законодавство найбільш дієвих практик реалізації інституту кримінальних проступків, однак із обов'язковим урахуванням національної моделі регулювання відповідних процесів.

УДК 343.13:[343.711:343.9.02](477)

Дмитро Іванович СЕРХОВЕЦЬ,

курсант групи Ф2-18-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук О. В. Горбачов

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК, УЧИНЕНИХ У СКЛАДІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ, СФОРМОВАНОЇ НА ЕТНІЧНИЙ ОСНОВІ

Проблема боротьби із квартирними крадіжками залишається вже багато років однією з найактуальніших для правоохоронних органів, зокрема підрозділів карного розшуку Національної поліції України. Згідно із ст. 13 Конституції України в Україні всі форми власності користуються рівним захистом, тому посягання на дане конституційне право людини визнається кримінальним правопорушенням і є кримінально караним. Наш інтерес становлять крадіжки, поєднані з проникненням в житло. Відповідальність за цей вид кримінального правопорушення передбачена ч.3 ст. 185 Кримінального кодексу України.

Варто наголосити на стійкій тенденції зростання кількості квартирних крадіжок та низькому відсотку розкриття даних кримінальних правопорушень. Проблема боротьби з цим видом кримінального правопорушення потребує постійного вивчення та вдосконалення. Підтвердження цьому можна знайти звернувшись до статистичних даних Національної поліції України. Аналіз статистичної інформації показує, що злочини майнової спрямованості становлять приблизно 60–65 % від загальної кількості всіх облікованих злочинів. Зокрема, динаміка квартирних крадіжок постійно зростає. Так, у 2014 р. обліковано 18 992 квартирних крадіжок, у 2016 р. – 21 379, у 2019 р. – 27 204

Більшість кримінальних проваджень цієї категорії поєднують у собі розслідування декількох (двох та більше) епізодів злочинної діяльності, також як правило у вчиненні даної категорії кримінальних правопорушень бере участь група осіб. Квартирні крадіжки, які системно вчиняються одними й тими ж особами протягом тривалого періоду, відрізняються від одиничних злочинних вчинків більш високим ступенем суспільної небезпеки, набувають серійного характеру та ознак організованості злочинної діяльності. Вироблений ними злочинний механізм та професіоналізм полегшує вчинення кожного наступного кримінального правопорушення, породжує в них відчуття безкарності. Багато фігурантів,

незважаючи на понесене покарання, знову йдуть на повторні протиправні діяння. Зазначені фактори потребують адекватної реакції з боку правоохоронних органів та актуалізують пошук більш дієвих заходів боротьби з цими злочинами.

Для правильної правової кваліфікації кримінального правопорушення (в нашому випадку квартирної крадіжки вчиненого у складі організованої групи) варто звернути увагу на ст. 28 «Вчинення кримінального правопорушення групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією» Кримінального кодексу України. Ця стаття визначає основні положення щодо відповідальності суб'єктів кримінального правопорушення, які діють спільно та передбачає чотири види злочинних спільнот: 1) група без попередньої змови; 2) група з попередньою змовою; 3) організована група; 3) злочинна організація. Розрізняють (диференціюють) запропоновані групи злочинної діяльності за трьома критеріями які і відіграють важливу роль у кваліфікації кримінального правопорушення. Наявність та зміст попередньої змови, кількість учасників та ступінь їх зорганізованості.

Предметом нашого інтересу є злочинна діяльність організованих груп, що створені на етнічній основі. З огляду на практику скоєння квартирних крадіжок, як правило в більшості випадків вони вчинені вихідцями з кавказького регіону, а саме громадянами Грузії. Можна вважати, що така етнічна єдність в цій площині показує нам, що етнічна основа є фундаментом для створення та діяльності організованої злочинної групи, яка передбачає ієрархічність, чіткий розподіл ролей та стійкість цієї групи мета якої полягає в скоєнні кримінальних правопорушень.

Стійкість об'єднання осіб є визначальною рисою організованої групи. Групу слід вважати стійкою за умови, якщо вона є стабільною і згуртованою, а особи, які до неї входять, мають єдині наміри щодо вчинення кримінальних правопорушень.

Згуртованість групи виражається у її спаяності та однотайності. Ці ознаки як правило проявляються у наявності: постійних міцних внутрішніх зв'язків між учасниками групи, загальних правил поведінки, організатора (керівника), чіткого визначення ролі кожного учасника, високого рівня узгодженості дій учасників, єдиного плану, в якому передбачено розподіл функцій учасників групи і який доведений до їх відома. Важливою ознакою згуртованості є суб'єктивний момент - єдність наміру учасників групи щодо вчинення кримінальних правопорушень, що передбачає усвідомлення кожним з учасників факту об'єднання його з іншими особами в одну групу і прагнення тісно поєднати свої зусилля з іншими учасниками для досягнення єдиного злочинного результату. Мотиви учасників групи можуть не збігатися між собою.

Стабільність групи виражається у її міцності та постійності. Ці ознаки проявляються у: тривалості, системності та детальній організації функціонування групи, здатності до заміни вибулих учасників, у тому числі шляхом перекваліфікації тих, що залишились, вербуванні нових, прикритті своєї діяльності як своїми силами, так і з допомогою сторонніх осіб (у тому числі шляхом підкупу службових осіб), наявності необхідних для функціонування групи фінансових та інших матеріальних засобів, зброї, приміщень тощо.

Таким чином, стійкість організованої групи означає, що вона має відносно постійний склад учасників з наявністю сильних зв'язків між ними і високого ступеня організованості, однотайності при прийнятті рішень і послідовності у здійсненні злочинних дій.

Діяльність учасників організованої групи може характеризуватися як розподілом ролей, так і співвиконавством або ж поєднанням цих форм співучасті.

З наявної інформації відомо, що дана категорія осіб для вдосконалення механізму скоєння квартирних крадіжок регулярно удосконалює свої злочинні навички. З цією метою вони систематично відвідують міжнародні виставки де ознайомлюються і вивчають принцип роботи запираючих механізмів та сигналізаційних систем. Працюють грузинські квартирні злодії в основному вахтовим методом, це пов'язано з неможливістю тривалого перебування їх на території України безвизно. Приймаюча сторона, так звані резиденти, як правило є також вихідцями з Грузії які набули громадянства України. Пересуваються як правило вони автомобілями на іноземній реєстрації з використанням подвійних номерів (двійників). Виходячи з практики, традиційним способом проникнення до квартири у грузинських «квартирників» є віджим пластику, використання спеціального обладнання (відмичок), або ж злом секрету замка (з цією метою вони вивчають найбільш поширені та популярні види замків).

Підсумовуючи вище викладене, варто наголосити, що для ефективнішого розкриття квартирних крадіжок скоєних організованими групами сформованих на етнічній основі варто удосконалюватися і посилювати контроль у наступних напрямках. Моніторинг пересування даної категорії іноземних громадян по території України та контроль за перетином ними державного кордону. Так як професійні грузинські квартирні злодії посягають лише на золото та грошові кошти, доцільним було б також посилити відпрацювання ломбардів та інших місць збуту. Удосконалення системи обліку «євроблях» та контроль за їх в'їздом та виїздом.

УДК 796.323.2(477)

Дмитро Іванович СЕРХОВЕЦЬ,

курсант групи Ф2-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Д. В. Казначеева

ЩОДО ПИТАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день будь-які дії пов'язані з вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи пристроями є криміналізованими, тобто ці діяння визнані злочинними та за них встановлена кримінальна відповідальність відповідно до ст. 263 КК України.

З ряду об'єктивних та суб'єктивних причин думка українського суспільства стосовно легалізації розділилася на «за та проти». Досить швидко поширюється твердження про те, що доступ до зброї отримають злочинці. Проте варто зауважити, що злочинці це не та категорія населення яких цікавить наявність чи відсутність регулювання обігу зброї на законодавчому рівні. Злочинці вже сьогодні мають неконтрольований та необмежений доступ до зброї через так звані «чорні ринки». Уся суть їхньої злочинної діяльності власне і полягає у порушенні закону.

Не менш поширеною та парадоксальною є думка противників легалізації про те, що доступ до зброї отримають люди з неврівноваженою психікою алко- та наркозалежні. Проте такий розвиток подій є неможливим, адже задля отримання дозволу на зброю людина повинна буде пройти медичний огляд. А також весь процес оформлення нерозривно пов'язаний з органами МВС. В такого контингенту населення як алко- та наркозалежні спілкування з поліцією в їхні плани не входить.

Також противники легалізації стверджують, що доступ отримають депутати, представники бізнесу і т.д. Але всі перелічені групи осіб вже озброєні в більшій мірі травматичною зброєю, яка за законом доступна депутатам, суддям, журналістам, або ж нагородженим зброєю від Президента України, Міністра оборони та Міністра внутрішніх справ України.

Не досить переконливо звучить твердження, що опісля легалізації розпочнеться «роздача зброї», або ж «вільний» продаж зброї, тобто вона стане товаром широкого вжитку. Що є повною нісенітницею. Зброя-товар який можливо придбати лише при наявності відповідного дозволу. Придбається вона особою за власні кошти та продається виключно у спеціалізованих магазинах, які мають ліцензію.

Мабуть найбільш поширеною є ідея, що українці за своїм менталітетом не готові до легалізації, у них відсутня культура поводження зі зброєю.

Проте культура поведінки з будь-яким предметом не може виникнути ні з чого. Вона не буде напрацьовуватись, якщо цей предмет неможливо придбати та використовувати законним шляхом. Розповсюджені також думки панічного характеру, що почнуться масові розстріли, перестрілки в чергах, транспорті, дитячих садках, школах, на вулицях в містах. Опоненти легалізації стверджують, що обов'язок боротьби зі злочинністю лежить на поліції. Проте навіть у випадку дотримання усіх нормативів на час реагування швидше і дієвіше буде застосування особистої зареєстрованої зброї.

Акцентують також увагу на тому, що кошти які держава виділить на легалізацію доцільніше витратити на якісь соціальні проекти. Проте впровадження Закону про зброю стане підставою для створення нових робочих місць які слідкуватимуть за дотриманням чітких правил для всіх. Стверджують також, що зросте кількість чисельності жертв при побутових конфліктах. Але з досвіду правоохоронців відомо, що злочини при побутових конфліктах здійснюються як правило за допомогою побутових предметів (кухонні ножі, інструменти, меблі).

Зважаючи на всі аргументи перелічені вище в умовах погіршення криміногенної ситуації, а також можливості ухвалення збройного законодавства та легалізація є одним з першочергових завдань.

Вільний доступ громадян до зброї може теоретично зменшити кількість злочинів, але тільки певної категорії, і як показує міжнародна практика збільшується кількість потерпілих від конкретних злочинів, і такі зміни на законодавчому рівні коли населення масово не готове тримати у себе вогнепальну зброю може привести до великого кровопролиття, ускладнить роботу правоохоронних органів, створить страх та бажання самозахисту у пересічних громадян.

УДК 343.618

Діана Ігорівна СИВОЛОЖСЬКА,

курсантка групи Ф2-19-204

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук,

доцент К. О. Черевко

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

В останній час все більше говорять про домашнє насильство. Кількість випадків насильства по відношенню до жінок і дівчаток, особливо побутового насильства, продовжує збільшуватися. В першу чергу це

пов'язано з пандемією COVID-19, яка внесла корективу в наше повсякденне життя. Велика кількість жителів опинилися вдома, без можливості виходити на вулицю, ходити в гості тощо. За весь 2020 рік до Національної поліції України надійшло близько 200 тисяч повідомлень про домашнє насильство, та насильство щодо жінок. У Міністерстві внутрішніх справ кажуть, що під час локдауну проблема домашнього насильства стала актуальнішою, оскільки члени сімей постійно перебували вдома у закритому приміщенні. Треба сказати, що за весь 2019 рік надійшло 115 тисяч повідомлень про домашнє насильство та насильство щодо жінок. Це майже на 40% менше ніж за 2020 рік. Нажаль, більшість жінок не хочуть виносити «сміття з хати», адже так робити «не заведено».

Під час пандемії коронавірусу COVID-19 багато країн повідомили про загострення проблеми насильства в сім'ї та в партнерських стосунках. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Антоніу Гутерріш, відзначаючи «жахливий глобальний сплеск насильства», закликав до скорочення насильства в домогосподарствах. Європейський Парламент заявив: «Ми не залишимо жінок Європи сам-на-сам із проблемою». Згадані міжнародні інституції закликали посилити підтримку жертв насильства в сім'ї під час пандемії. Таке насильство розглядається як гендерно зумовлене і частіше його жертвами є жінки. Але, від 15% до 40% жертв складають чоловіки, з точки зору вікової зумовленості під найбільшою загрозою перебувають люди старшого віку та діти, окремою групою ризику є люди з інвалідністю.

Хто найчастіше являється потерпілим від домашнього насильства? Домашнє насильство існує в усіх містах та соціальних групах. Це можуть бути як чоловіки так і жінка з дітьми, різних вікових груп та походження. Але частіше це люди які не можуть себе захистити, які залежать (будь як) від інших членів сім'ї. Нажаль, насильство стосовно жінок часто вважають приватною справою, і багато жінок не бажають повідомляти про нього, або ж піддаються на вмовляння своїх сімей чи громади. В дисертаційному дослідженні Омеляничка С.В. було проведено аналіз гендерного розподілення жертв від домашнього насильства. Так, більшість правопорушень, пов'язаних із насильством в сім'ї (ст. 173-2 КУпАП «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування»), вчиняється чоловіками (92%), тільки 8% — жінками. За віковою групою значну частину становлять особи у віці 30-39 (39%) та 40-49 (28%) років, або ж кожен третій, всього 7% та 13% у віці 16-24 та 25-29 років відповідно, 8% у віці 50-59 років, 5% у віці 60 років і старше. Половина (51%) суб'єктів правопорушень не працює, кожний третій (36%) зайнятий на робітничих професіях, серед яких: 49% в галузі промисловості, 24% на будівництві, 8% на транспорті, 1% в освіті, у

галузі обслуговування населення (переважно торгівлі та харчуванні) – 18%. За рівнем освіти: більше половини (56%) мають середню та нижче освіти, кожний третій (36%) – середню спеціальну, 3% - незакінчену вищу, 5% - вищу. Детермінанти, які пов'язують з насильством з боку кривдника включають: низький рівень освіти; жорстоке поводження в дитинстві; насильство у відносинах між батьками; антисоціальний розлад особистості; вживання алкоголю; чоловіки, які мають численних партнерів або підозрювані своїми партнерами в невірності; терпимість до насильства і гендерній нерівності; минулий досвід насильства; розбіжності між подружжям і незадоволеність в подружньому житті; труднощі в спілкуванні між партнерами.

УДК 343.14

Ольга Олегівна СТЕШЕНКО,

курсантка 1 курсу навчально-наукового інституту № 1

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

*Науковий керівник: старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем протидії злочинності
навчально-наукового інституту № 1 НАВС*

кандидат юридичних наук М. А. Грига

ПОНЯТТЯ «СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ»

Передусім необхідно зупинитися на поняттях «суб'єкт кримінально-процесуальної діяльності» та «суб'єкт кримінально-процесуального права», які є рівнозначними. Так, щоб набути кримінально-процесуальних прав і обов'язків, тобто стати суб'єктом кримінально-процесуального права, необхідно бути суб'єктом кримінально-процесуальної діяльності. Адже очевидно, що суб'єкт кримінально-процесуального права не може існувати незалежно від участі у конкретному кримінальному провадженні: поза цим процесом неможливе здійснення (виконання) процесуальних прав і обов'язків.

У теорії кримінального процесу, як і у Кримінальному процесуальному кодексі України чіткого та однозначного визначення поняття суб'єкта кримінального провадження (процесу) немає. Так, відповідно до КПК України, до даних осіб належать:

- 1) особи, які беруть участь у процесуальній дії;
- 2) учасники кримінального провадження;
- 3) учасники судового провадження;
- 4) сторони кримінального провадження;
- 5) фізичні особи.

Суб'єктів кримінального провадження визначають як певні державні органи, посадові особи, які здійснюють кримінальне провадження і наділені для цього відповідною компетенцією, та особи, які мають певний інтерес в результаті справи або залучалися в силу закону до провадження для виконання певних функцій, і наділені відповідними правами й обов'язками для захисту своїх прав, законних інтересів та реалізації своїх завдань та функцій у кримінальному провадженні.

Отже, до кола суб'єктів кримінального провадження належать: суд, слідчий суддя та учасники кримінального провадження. До учасників кримінального провадження КПК відносить усіх суб'єктів, які беруть участь у кримінальному провадженні, крім суду, судді та слідчого судді (п. 25 ст. 3 КПК). КПК 2012 р. виходив з того, що вся кримінально-процесуальна діяльність спрямована до суду (слідчого судді) і здійснюється з метою досягнення основної мети – належного здійснення правосуддя. Тому всі інші органи і особи, крім цих двох суб'єктів, тобто, суду і слідчого судді, є учасниками кримінального провадження, а отже приймають участь у провадженні, що здійснюють слідчий суддя чи суд.

Учасники кримінального провадження є представниками двох сторін кримінального провадження:

- обвинувачення: слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених КПК;
- захисту: підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники (п. 19 ст. 3 КПК).

На думку окремих вчених, нелогічним є те, що цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники не належать до сторін провадження. І навіть потерпілий не завжди є стороною обвинувачення, а лише у випадках відмови прокурора від обвинувачення, зміни обвинувачення на менш тяжке, а також у справах приватного обвинувачення. На їхнє переконання, це не сприяє захисту прав та законних інтересів цих учасників провадження.

Ознаками учасників (суб'єктів) кримінального процесу є те, що:

- 1) їхня участь у процесі передбачена законом;
- 2) вони є носіями певних процесуальних прав і обов'язків та відповідно до них діють у кримінальному процесі;
- 4) вони вступають у процесуальні відносини.

Учасники кримінального провадження відрізняються своїм процесуальним становищем, а також кримінальними процесуальними функціями

і завданнями., Вступаючи у різні юридичні відносини, кожен з них переслідує власну мету. Це створює підстави для їхньої класифікації з навчальною, науковою і правозастосовною метою. Існують різноманітні класифікації учасників процесу. За процесуальною функцією всі учасники кримінального процесу поділяються на 4 групи, зокрема тих, хто здійснюють:

- 1) функцію правосуддя (суд, суддя);
- 2) функцію кримінального переслідування (публічний обвинувач, керівник органу досудового розслідування, слідчий, потерпілий, представник потерпілого, цивільний позивач, представник цивільного позивача) – сторона обвинувачення;
- 3) функцію захисту (підозрюваний, обвинувачений, засуджений, виправданий, захисник, цивільний відповідач, представник цивільного відповідача) – сторона захисту;
- 4) допоміжну функцію (заявник про кримінальне правопорушення, свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, особа, яка розуміє знаки німого або глухого, поняті, поручителі, педагог, лікар, батьки або інші законні представники неповнолітнього свідка, особи, разом з якими особа підлягає впізнанню, секретар судового засідання тощо).

Отже, учасники (суб'єкти) кримінального процесу – це державні органи та їхні службові особи, громадські об'єднання, особи, які під час досудового розслідування, судового розгляду та виконання судових рішень, здійснюючи певну процесуальну функцію, вступають між собою у юридичні відносини.

УДК 343.98

Євген Юрійович СУП,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: завідувач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС доктор юридичних наук, професор, заслужений працівник освіти України О. М. Литвинов

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ МОТИВУ ГРУБОГО ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ (СТ. 172 КК УКРАЇНИ)

Одним з основних принципів побудови кримінально-правових заборон є не тільки чіткість та визначеність термінології, але й її зрозумілість для правозастосувача. Останнім часом законодавець дозволяє ігнорувати вказані вимоги, що негативно впливає на практику застосування кримінального закону. Стосується це й проблем кримінально-правового захисту трудових прав людини.

Згідно зі ст. 172 КК незаконне звільнення працівника з роботи визнається проступком або злочином тільки при наявності особистих мотивів у винної особи чи у зв'язку з повідомленням ним як викривачем про вчинення іншою особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції». Зазначені зміни в редакцію статті 172 КК України відбулися внаслідок прийняття закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» у 2014 році і викликали суттєві зауваження наукової спільноти як безпосередньо до самого корупційного закону, так і до змісту статті 172 КК України. Вказаним законом було введено додаткову підставу визнання кримінальним незаконного звільнення- у зв'язку з повідомленням працівником як викривачем про вчинення іншою особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» викривач це фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання. Законом гарантується захист працівників, які повідомили про порушення вимог корупційного законодавства від застосування негативних заходів впливу, в тому числі від незаконного звільнення з боку керівника або роботодавця згідно з законодавством щодо захисту викривачів, незалежно від того, кого безпосередньо стосувалося повідомлення про порушення корупційного законодавства (керівника, його родичів, знайомих або будь-яких інших осіб).

Незважаючи на те, що вказані зміни не отримали значного розголосу, слід зауважити про повну невідповідність логіці та принципам юридичної техніки побудови складів кримінальних правопорушень вказаних законодавчих ініціатив. Як пише Л. П. Брич, доповнення диспозиції статті 172 КК вказівкою на Закон України «Про запобігання і протидію корупції» аж ніяк не покращило розуміння її тексту і ускладнило застосування цієї норми.

По-перше, постійна зміна редакцій та розширення кола суб'єктів корупційних діянь відповідно до законів України «Про засади запобігання і протидії корупції», «Про запобігання корупції» суттєво вплинуло на визначення суб'єкта незаконного звільнення працівника у зв'язку з повідомленням ним як викривачем про вчинення іншою особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення. Враховуючи первинний

перелік суб'єктів корупційних діянь (представники влади, військові посадові особи, судді, працівники правоохоронних органів, прокуратури, центральної виборчої комісії, посадові особи юридичних осіб публічного права, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету, особи, які надають публічні послуги, інші особи, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету, посадові особи юридичних осіб, фізичні-особи підприємці, а також фізичні особи в окремих випадках), подальша заміна як самого закону, так і його окремих положень суттєво змінила коло учасників корупційних правопорушень. З одного боку з'явилися нові суб'єкти – поліцейські, представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, особи які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, члени Ради Національного банку України, кандидати на пост Президента України та кандидати у народні депутати України, з іншого виключені з цього переліку фізичні особи та фізичні-особи підприємці. В цілому такі зміни та обмеження навряд чи можуть позитивно вплинути на якість застосування кримінального закону, а також враховуючи диференціацію в залежності від наявності ознак суб'єкта корупційних правопорушень порушують рівність всіх перед законом як базову засаду не лише здійснення прав і свобод особи, а й функціонування самої державності.

По-друге, саме формулювання зазначеної ознаки викликає складнощі у виборі її віднесення до об'єктивних чи суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення. Так, незаконне звільнення працівника у зв'язку з повідомленням ним як викривачем про вчинення іншою особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» з одного боку вказує на певну сукупність обставин та умов за яких відбувається правопорушення (обстановка), з іншого на причини, що спонукали особу вчинити зазначений проступок (мотиви). На нашу думку, зазначене положення слід відносити саме до спонукального мотиву скоєння кримінальних дій, а тому вказана ознака стосується саме суб'єктивної сторони складу проступку, передбаченого ст. 172 КК України.

У такому разі виникає третє застереження щодо необхідності впровадження зазначеної ознаки в диспозицію статті. Незаконне звільнення працівника з роботи вже має у якості обов'язкової ознаки особистий мотив як підставу притягнення особи до кримінальної відповідальності. Враховуючи вищевикладене щодо змісту та особливостей особистого мотиву під час скоєння кримінального правопорушення, незаконне звільнення працівника з роботи з мотивів його діяльності як викривача корупційних дій також залишається всього лише особистим мотивом і навряд чи впливає на межі кримінальної відповідальності або її диференціації.

Слід також додати, що наявність особистого мотиву як і будь якого іншого, не перетворює звільнення працівника з роботи у кримінальний проступок. Лише встановлення факту незаконності звільнення є підставою притягнення роботодавця до кримінальної відповідальності за ст. 172 КК України.

Таким чином, нами пропонується відмовитися від зазначеної додаткової ознаки незаконного звільнення в диспозиції статті, як такої що має лише соціально політичні, а не правові підстави свого впровадження у кримінальний закон.

УДК 343.98

Аліна Сергіївна ТЕРЕЩЕНКО,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,

криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС

кандидат психологічних наук, доцент С. М. Лозова

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ

Є багато джерел інформації, що допомагають встановити істину при розслідуванні будь-яких злочинів. Одним із головних є численні інформаційні системи, в яких зосереджується інформація про різноманітні об'єкти матеріального світу. Являючи собою інформаційний процес, розслідування злочинів повною мірою залежить від інформації. Причому криміналістичного значення може набути будь-яка інформація про об'єкти і факти, як та, що була безпосередньо і цілеспрямовано зібрана під час його вчинення, у процесі слідчих дій та оперативно-розшукових заходів, так і інша, незалежно від походження і первинного призначення, корисна для встановлення окремих обставин і, в цілому, істини у кримінальному провадженні. Особливе місце серед джерел такої інформації займають різноманітні інформаційні системи. Необхідність накопичення та обробки інформації для неодноразового використання в майбутньому ініціювала створення величезної кількості інформаційних систем різного призначення. Якщо говорити про криміналістичну інформацію, то вона може піддаватися зберіганню, фіксації, систематизації або передачі у просторі. Це може бути умовою для створення інформаційних систем, які будуть слугувати як сховище інформації. Значна кількість інформаційних систем, що створені і функціонують в підрозділах експертної служби

МВС України, мають пряме цільове призначення - сприяти розслідуванню злочинів, тобто належать до категорії криміналістичних. Загалом всі криміналістичні обліки експертної служби МВС України можна поділити на дві групи: оперативно-розшукові та довідково-допоміжні. Одним із основних обліків, що функціонують в підрозділах інформаційно - аналітичного забезпечення як на рівні департаменту, так і на рівні обласних управлінь, є оперативно-довідковий та дактилоскопічний облік. При розслідуванні практично кожного кримінального провадження слідчий звертається саме до нього. З оперативно-довідкової картотеки він отримує відомості про наявність судимості, час та місце засудження особи, місце відбування покарання, час звільнення та ін. Кримінальна реєстрація – цілеспрямований систематичний облік певних об'єктів для наступного використання реєстраційних даних для розслідування злочинів, розшуку злочинців і речових доказів, з'ясування обставин, що супроводять злочин. Систему кримінальної реєстрації утворюють різні види криміналістичного обліку (інформаційні системи). Криміналістичний облік - це система реєстрації, систематизації та зосередження об'єктів або відомостей про них за їх ідентифікаційними ознаками з метою використання облікових даних для розкриття та запобігання злочинів, яка ґрунтується на наукових даних і узагальненнях практики боротьби зі злочинністю. Інформаційні системи можуть бути як із об'єктів-оригіналів, наприклад: фальшиві купюри грошей; так із описів, які можуть виконувати функцію первинних інформаційних документів.

Отже, інформаційно-довідкове забезпечення розслідування злочинів - це окремий вид криміналістичного вчення, коли предметом виступають закономірності створення, функціонування, використання інформаційних систем у розслідуванні злочинів.

УДК 342.922

Глизова Владиславівна ТКАЧЕНКО,

студентка групи Ф6-ПДср-20-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС Н. С. Пістренко

МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Міжнародне кримінальне право - галузь міжнародного права, принципи і норми якої регулюють співробітництво держав та Міжнародних організацій боротьби зі злочинністю, включаючи попередження.

Будучи галуззю міжнародного права, міжнародне кримінальне право має усі характерні риси цього права. Але є в нього та його істотна особливість - воно встановило пряму кримінальну відповідальність фізичних осіб за порушення найважливіших норм міжнародного права. Сьогодні МКП набуває надзвичайно важливого значення, адже його норми встановлюють злочинність і караність найбільш небезпечних діянь, що «викликають стурбованість усієї міжнародної спільноти» та посягають на мир, безпеку людства і міжнародний правопорядок. У зв'язку з цим нині МКП є однією з галузей юриспруденції, що найбільш динамічно розвиваються.

Проблеми МКП почали досліджувати наприкінці XIX – початку XX ст. такі вчені, як М.М. Коркунов, Ф.Ф. Мартенс, Ф. Ліст, А. Гефтер, І. Блюнчлі, які сформулювали поняття МКП та обґрунтовували необхідність його існування. Спільним у поглядах зазначених учених було те, що вони називали МКП галуззю, яка регулює питання видачі осіб, що вчинили міжнародні злочини, та дію кримінального закону у просторі. В середині XX ст. була сформульована сучасна концепція МКП, в основу якої покладено принцип індивідуальної кримінальної відповідальності фізичних осіб. Цьому сприяла діяльність Нюрнберзького трибуналу, в статуті якого була сформульована найбільш конкретизована на той час класифікація міжнародних злочинів (злочини проти миру, військові злочини та злочини проти людяності) і передбачено принципи відповідальності за їх вчинення. Однак нині ми не можемо стверджувати про остаточну сформованість МКП, оскільки змішаність у міжнародних нормативних актах матеріальних та процесуальних норм не дозволяє чітко окреслити його предмет та завдання, а також ускладнює усвідомлення ролі і місця цієї галузі в системі юридичних наук.

Тому сьогодні закономірним етапом становлення і розвитку МКП, є формальне розмежування матеріальних кримінальних та процесуальних норм а також положень про міжнародне судочинство. Такий процес формування МКП має завершитись із прийняттям Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства, що також дозволить кодифікувати міжнародні кримінально-правові норми в окремому нормативному акті.

УДК 343.14

Маргарита В'ячеславівна УШАКОВА,

курсантка групи Ф 4-18-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук О. П. Заворіна

СКЛАДНОЩІ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ З ЕЛЕКТРОННИХ НОСІЇВ ІНФОРМАЦІЇ

Доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку, слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Відповідно до ч. 2 ст. 84 КПК України процесуальними джерелами доказів у кримінальному провадженні є: показання, речові докази, документи та висновки експертів. Зокрема, документом є спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження. До документів можуть належати матеріали фотозйомки, відеозапису та інші носії інформації, в тому числі електронні (ст. 99 КПК України). На сьогодні важливе значення набувають саме електронні докази. Це, перш за все, пов'язано з переходом на електронний документообіг, узгодженням домовленостей онлайн, листуванням у месенджерах, інформації на вебсайтах та соціальних мережах тощо.

Водночас, ч. ч. 1, 3 ст. 100 ЦПК України передбачено, що електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео-та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема, на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет). Учасники кримінального провадження мають право подавати електронні докази на паперових копіях. При чому, паперова копія електронного доказу не вважається письмовим доказом.

Слід зазначити, що у чинному законодавстві немає чіткого визначення терміну «електронний носій», проте в проєкті «Про внесення змін

до Кримінального процесуального кодексу та Кримінального кодексу» (№ 2740) запропоновані законодавцями зміни саме щодо обмеження підстав для органів досудового розслідування чи прокуратури на вилучення електронних пристроїв як речових доказів. По-перше, законопроект визначає речовий доказ як «пристрій для обробки, передавання та зберігання електронної інформації або їх складових», адже саме через недовіреність тлумачення цього терміну правоохоронні органи мали можливість зловживати при вирішенні питання щодо вилучення такого пристрою. Ще однією особливістю законопроекту є те, що для вилучення електронних носіїв органи досудового розслідування зобов'язані довести, яка саме шкода може бути заподіяна кримінальному провадженню у разі, якщо зазначений пристрій не буде вилучено.

Крім того, специфіка електронних доказів полягає у тому, що електронний доказ - це інформація у чистому вигляді. Вона не має форми існування, легко піддається знищенню та легко переміщується в просторі за допомогою телекомунікаційних мереж. Саме ці риси зумовлюють необхідність створення спеціальних правил фіксації електронної інформації, способів збереження та приєднання їх до матеріалів кримінального провадження. Зокрема, на рівні з традиційними правилами поведінки із документами необхідно враховувати технічні особливості збирання, зберігання та використання такої інформації.

Отже, електронні докази в теперішній час долучаються, як в електронному, так і в паперовому вигляді. Найпоширеніший спосіб процесуального оформлення доказів з електронних носіїв є трансформація такої інформації у письмову форму. Учасники кримінального провадження роздруковують скріни, інтернет-сторінки та іншу інформацію на письмових носіях та засвідчують її своїм підписом. Проте, не завжди суд має можливості перевірити достовірність доказів, дослідити оригінали та ідентифікувати автора таких слідів.

Таким чином, підсумовуючи наведене зазначимо, що серед неврегульованих та проблемних аспектів використання електронних доказів у кримінальному провадженні науковці виокремлюють: відсутність чіткого процесуального порядку їх отримання відповідно до КПК України; відсутність підстав визнання електронних доказів недопустимими; відсутність сформованої методики дослідження таких доказів; складності у слідчих під час виявлення та фіксації електронних доказів через недостатність спеціальних знань у слідчих, що зумовлює необхідність залучення спеціалістів для проведення процесуальних дій; відсутність однотипної термінології та урегульованості на законодавчому рівні.

УДК 796.323.2(477)

Сергій Дмитрович ХАРА,

курсант групи Ф2-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Д. В. Казначеева

ПРАВОВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ

На сьогодні суспільні відносини, пов'язані з обігом зброї, регулюються нормативно-правовими актами, серед яких є постанови, укази, накази. Однак закон, який регламентував би вищевказані проблемні питання, до цього часу не було прийнято. Окремі значущі аспекти вказаної проблеми (правові підстави обігу зброї, його місце в законодавстві України й зарубіжних країн, реалізація на практиці тощо) до цього часу залишаються недостатньо вивченими та потребують подальшої наукової розробки. Відсутність їх ґрунтовного теоретичного аналізу й труднощі в правозастосовній практиці обумовлюють актуальність теми дослідження. Метою вивчення є аналіз чинних нормативно-правових актів, положення яких регламентують порядок придбання, носіння й використання зброї в Україні, та вироблення на його основі практичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію законодавства у вказаній сфері. Офіційно процедура правового закріплення обігу зброї в Україні завершилася 21 серпня 1998 року. Цього дня Наказом МВС України № 622 було затверджено Інструкцію про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів.

Ще однією прогалиною законодавства є нерегульованість класифікації зброї, що завдає певної незручності огранив внутрішніх справ при запобіганні злочинів здійснених з застосуванням зброї. Наведена класифікація надає можливість визначати вогнепальну зброю за такими ознаками: по-перше, використання вогнепальної зброї на стадії вчинення злочину (розбій, грабїж, крадіжка, хуліганство тощо); по-друге, кримінально-правова характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак вчинення таких злочинів; по-третє, характеристика методів та форм кримінального та адміністративного впливу на заборону вчиняти протиправні дії у сфері обігу зброї та її використання. На жаль, можна констатувати, що

чинне законодавство, яке регулює обіг зброї в Україні, не відповідає потребам сьогодення, не завжди відповідає їм і діяльність органів внутрішніх справ щодо запобігання вчиненню злочинів з використанням вогнепальної зброї.

В Україні суспільні відносини, пов'язані з обігом зброї, регулюють майже 90 нормативно-правових актів: накази, постанови, укази, навіть закони (Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» тощо). Однак, на жаль, у наведеній правовій базі відсутній головний документ - базовий регуляторний закон про зброю. Важливість існування такого документа й актуальність цієї теми обумовлюються тим, що нового імпульсу набула розбудова демократичної, правової держави, головним завданням і змістом діяльності якої є забезпечення та захист прав і свобод людини й громадянина від противоправних посягань.

Створення в Україні належного адміністративно-правового режиму реєстрації вогнепальної зброї та її застосування дозволить визначити цілісну систему врегулювання всіх видів правовідносин у сфері обігу зброї і надасть змогу захистити інтереси держави, права і свободи, які охороняються чинним законодавством України. Сьогодні є всі підстави прийняти нарешті в Україні Закон України «Про зброю».

Отже, дивлячись на вищенаведене, можна дійти до висновку, що систематизація, вдосконалення, внесення змін та доповнень до законодавства, яке стосується обігу вогнепальної зброї є дуже важливим компонентом в будівництві національного законодавства. Наразі в Україні є гостра потреба створенню єдиного нормативно-правового акта, який би регламентував обіг вогнепальної зброї серед населення. Таким чином, питання права на вільний доступ до вогнепальної зброї є досить дискусійним. Стан нормативно-правового регулювання обігу зброї в Україні є незадовільним унаслідок відсутності законодавчого регулювання щодо її придбання, зберігання, носіння та застосування для самозахисту.

УДК 343.25

Аліна Русланівна ХУТОРНА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права

та кримінології факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук В. О. Самотієвич

СМЕРТНА КАРА: СВІТОВИЙ ДОСВІД І СУЧАСНА ПРАКТИКА

Смертна кара – явище не нове для людства, проте й сьогодні навколо нього ведеться багато дискусій, адже ця проблема є складною і багатогранною. Вона зачіпає політико-правові, соціально-економічні, морально-релігійні, культурно-психологічні та інші сфери нашого життя.

Історії відомо чимало різноманітних способів страти: від варіння в окропі, прив'язування засудженого до жерла гармати та пострілу з неї крізь тіло жертви («вітер диявола»), чіплення за ребро залізного гаку з наступним підвішуванням на мотузці (гакування), гільйотини, замурування, кілювання, колесування, поховання живцем, розп'яття, посадження на палю, спалювання, утоплення, четвертування, до більш сучасних - застосування газової камери, електричного стільця, розстрілу, смертної ін'єкції.

Смертну кару Україна успадкувала від СРСР разом з Кримінальним кодексом, який діяв ще з 1961 року. Скасування смертної кари було нагальним питанням для незалежної України, бо таке покарання є недопустимим для країн, які входять до Ради Європи. Та не тільки членство у Раді Європи було єдиною причиною для скасування смертної кари. Цього вимагали і правозахисники, через те що приречені на таку кару не завжди були винними.

Відтоді в нашій країні точиться дискусія, щодо доцільності повернення смертної кари, як особливого виключного виду покарання. Ті ж країни, які зберегли смертну кару, систематично вивчають доцільність її застосування та можливість відмови від неї.

Чимало аргументів «за» та «проти» існування смертної кари наводять науковці, політики та пересічні громадяни. До основних аргументів тих, хто підтримує збереження смертної кари, відносяться наступні: смертна кара – найефективніший метод захисту суспільства від найбільш небезпечних злочинців; смертна кара є більш гуманною (оскільки представляє собою «швидку смерть»), аніж довічне ув'язнення без права на амністію, яке по суті є «смертним вироком розтягнутим у часі»; збереження державних коштів, які витрачаються на ув'язнених довічно осіб, що

стають державними утриманнями та усе життя проводять за рахунок платників податків (в т.ч. родичів їх жертв); існування смертної кари в країні розглядається також як потужний превентивний захід, як міцний фактор стримування для потенційних злочинців.

Противники смертної кари, в свою чергу, наводять власні аргументи: не існує такої системи кримінальної юстиції, в якій були б виключені навіть найменші можливості припущення юридичних помилок, в той час як смертна кара є позбавленням життя, і ця втрата є незворотною, не відновлюваною, остаточною, такою, що не може бути компенсована; смертна кара перешкоджає інтегративним процесам України до Європейської спільноти; застосування смертної кари не залишає особі шансів на виправлення, реабілітацію, визнання своєї провини, переосмислення помилок та каяття.

Чинний КК України не містить такого виду покарання, як «смертна кара». Навпаки, розробляючи систему покарань вітчизняний законодавець керувався принципом гуманізму, згідно якого покарання не мають на меті завдання фізичних страждань винній особі. Проте це лише одна сторона цього принципу: принцип гуманізму проявляється і у ставленні до інтересів осіб, яких держава захищає, в тому числі кримінально-правовими засобами, а також у ставленні до близьких та рідних жертв. Отже, і крізь призму гуманізму питання смертної кари не є однозначним.

Таким чином, не можна однозначно відповісти на питання доцільності застосування/відмови від смертної кари. Проте однозначним є те, що існуюча система кримінальної юстиції, на наш погляд, є неготовою для повернення смертної кари до Кримінального кодексу України, як одного з видів покарань.

УДК 343.15(477)

Владислава Сергіївна ЦІЛУЙКО,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,

криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук В. В. Вінічук

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Згідно ст. 8 Кримінального процесуального кодексу України, кримінальне провадження здійснюється з додержанням принципу верховенства права.

З метою належної реалізації цього положення у КПК України передбачена низка правових засобів забезпечення та охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. До їх числа слід віднести інститут оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування (гл. 26 КПК України), а впровадження відповідає ідеї побудови сучасного кримінального процесу України на засадах змагальності, що надає учасникам кримінального провадження можливість відстоювання своєї позиції в спірних питаннях, що виникають під час досудового розслідування, а тому удосконалення цього інституту сприятиме подальшому утвердженню в кримінальному судочинстві України принципу верховенства права.

Як відмічено у юридичній літературі, нормативне закріплення в окремій главі КПК порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді під час досудового розслідування підкреслює особливе значення цієї процедури як гарантії захисту інших прав і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Предмет оскарження у кримінальному процесі у загальному вигляді визначимо як певний об'єкт чи явище, які віднайшли своє втілення у рішенні, дії та ін. уповноважених посадових осіб, що стало причиною переживань та протесту учасника кримінального провадження, і з приводу чого ним офіційно може бути подано скаргу. Щодо рішення як предмета оскарження, то це обумовлено його правовою природою, яка пов'язана з тим владним приписом слідчого чи прокурора, яке стосується прав, свобод та законних інтересів певної особи – учасника кримінального провадження.

Виходячи з демократичного характеру нашої держави, беручи до уваги пріоритет охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, правовими підставами віднесення окремих рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час кримінального провадження, слід вважати випадки, коли: а) не забезпечують належної реалізації, порушують, необґрунтовано обмежують процесуальні права, свободи та законні інтереси учасників кримінального провадження; б) не забезпечують належної реалізації, порушують, необґрунтовано обмежують конституційні права, свободи та законні інтереси будь-якої особи, залученої до кримінального провадження; в) перешкоджають вирішенню завдань кримінального провадження та здійсненню останнього відповідно до його основних засад.

Актуальними питаннями на шляху удосконалення правової основи та процесуального порядку оскарження є вирішення питання щодо уточнення кола рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування та прокурора, які можуть складати предмет оскарження під час

досудового розслідування, у тому числі за правовими наслідками їх вчинення або прийняття.

Варто також позитивно вирішити питання можливості оскарження окремих рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування та прокурора, які стосуються власне прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, особливо в частині недотримання їх конституційних прав і свобод під час підготовчого судового провадження.

Ми вважаємо, що такі кроки сприятимуть формуванню інституту оскарження як дійсно ефективного засобу юридичного захисту прав, свобод та законних інтересів особи у кримінальному процесі України.

УДК 351.95

Максим Олегович ШЕПІТЬКО,

курсант групи Ф4-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент І. Д. Казанчук

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Згідно ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» поліція відповідно покладених на неї завдань здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у рамках визначеної підслідності. В структурі поліції такою компетенцією наділені слідчі підрозділи, які здійснюють досудове розслідування на підставі КПК України та наказу МВС України 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України».

Процес здійснення досудового розслідування – це діяльність компетентних правоохоронних органів, що полягає у збиранні, дослідженні, оцінці, перевірці та використанні доказів з метою попередження, запобігання і розкриття злочинів, встановлення об'єктивної істини, забезпечення правильного застосування закону. В Україні досудове розслідування уповноваженні проводити слідчі різноманітних підрозділів, а саме: слідчі органів Національної поліції; слідчі органів Служби безпеки; слідчі органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; слідчі органів Державного бюро розслідувань; детективи Національного антикорупційного бюро України.

Кримінальний процесуальний кодекс України визначає досудове розслідування як стадію кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Основною частиною проведення досудового розслідування є проведення оперативно-розшукової діяльності з метою отримання доказів у причетності осіб до вчинення кримінального правопорушення, інших даних, спрямованих на розкриття злочину. Слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Порядок проведення слідчих дій закріплено у главі 20, 21 Розділу III КПК України, Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні. Слідчі дії фіксуються протоколом, фото-, відеозйомкою, та в інший спосіб. Розрізняють гласні та негласні слідчі дії.

Досудове розслідування може мати декілька шляхів завершення:

- 1) закриття кримінального провадження;
- 2) звернення прокурора до суду з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності;
- 3) звернення прокурора до суду з обвинувальним актом, що складений слідчим і затверджений прокурором, або з клопотанням про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру.

Після завершення досудового розслідування матеріали справи передаються до суду де проводиться повний розгляд справи та приймається рішення стосовно обвинувачених осіб. Слід зазначити, що КПК України запроваджено принцип змагальності не лише на стадії судового розгляду, а й на всіх стадіях кримінального провадження. Із розширенням змагальних засад кримінального провадження виникла необхідність у забезпеченні механізмів, за допомогою яких можливо реалізувати права та захистити інтереси учасників провадження, насамперед, на стадії досудового розслідування. Роль такої гарантії законодавцем покладено на інститут судового контролю за рішеннями, діями та бездіяльністю працівників слідчих підрозділів. Функція судового контролю покладається на слідчого суддю. Слідчими суддями розглядається велика кількість клопотань слідчих, прокурорів та інших осіб про здійснення заходів забезпечення кримінального провадження, про надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) дій, заяв про відвід, а також скарг на дії, рішення чи бездіяльність слідчого, прокурора і інших осіб під час досудового розслідування.

Отже, можна зробити висновок, що діяльність слідчих підрозділів із проведення досудового розслідування, як і сама система органів сформована і вибудована протягом багатьох років, але вона все одно має певні прогалини і не є абсолютно досконалою. На кожному слідчому залишається велика кількість нерозкритих справ, які часто і залишаються в такому статусі. Для цього можна знайти різні пояснення. Це і не достатньо високий рівень професіоналізму слідчих, і велика завантаженість справами, і не об'єктивні звернення громадян до органів поліції. Тому в умовах сьогодення цей підрозділ в структурі органів поліції проходить етап реформації відповідно до європейських норм і стандартів.

УДК 343.98

Ольга Сергіївна ШМУЛІЙ,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,

криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС

кандидат психологічних наук, доцент С. М. Лозова

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ

Останнім часом на Сході України триває Операція об'єднаних сил, одним з наслідків якої є поширення незареєстрованої зброї (в тому числі вогнепальної) на всій території нашої держави. Слід зауважити, що значно збільшилася кількість кримінальних правопорушень, вчинених за допомогою незареєстрованої вогнепальної зброї. Пояснення цьому достатньо просте. Ринок нелегальної зброї перенасичений, вартість її зменшується, вона стає більш доступною і, відповідно, ті злочини, які вчинялися раніше за допомогою фізичної сили або холодної зброї, вчиняються вже з використанням вогнепальної зброї. Оскільки зброя є незареєстрованою, то при розслідуванні виникають труднощі з її ідентифікацією і встановленням власників.

Вогнепальна зброя – спеціально виготовлені пристрої, конструктивно призначені та придатні для ураження цілі на відстані снарядом (куля, шрот, картеч), що одержує направлений рух у стволі за рахунок енергії згоряння порохового чи іншого заряду, які не мають прямого господарсько-побутового, виробничого, спеціального призначення.

З метою вирішення даного питання в Україні розроблено Законопроект № 4335 «Про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї». Верховна Рада України вважає, якщо ввести закон в дію для цивільного населення, виконавчим службам буде набагато простіше

контролювати дієздатних суб'єктів, які мають всі умови для отримання даного дозволу та у разі вчинення будь-якого кримінального правопорушення з використанням зареєстрованої зброї, швидкого реагування та знаходження осіб, які можуть бути причетними.

Цей законопроект не лише регламентує обіг короткоствольної вогнепальної зброї в Україні, але й посилює відповідальність за її незаконне використання, а також регламентує обіг пневматичної, що є також дуже важливим питанням зважаючи на поширеність цього виду озброєння.

Однак, слід зауважити, що запровадження у вільний обіг короткоствольної вогнепальної зброї (пістолети, револьвери), наражає населення на певну небезпеку. На жаль, навіть в спеціальному законі неможливо встановити надійні запобіжники щодо недопущення до зброї певних верств населення - неадекватних осіб з різними видами залежності (наркотики, алкоголь, психічно хворі, судимі тощо). Крім того, після відбуття покарання раніше судимою особою (грабіж, розбій і т. ін.), судимість буде знята і погашена і правопорушник вважатиметься таким, що не притягався до кримінальної відповідальності, тобто на рівні з іншими законслухняними громадянами матиме право на придбання зброї. Також є великий ризик заволодіння злочинцями легальною зброєю законслухняних громадян. Йдеться про те, що зброєю мало володіти, нею ще треба вміти скористатись. Таким чином зброя, яку легально отримав громадянин, може бути використана проти нього.

Враховуючи викладене вище, ми вважаємо, що представлений законопроект щодо легалізації вогнепальної зброї потрібен для цивільного населення України, оскільки в теперішній непростий час кожна людина повинна постояти за себе. Однак, законопроект потребує істотного доопрацювання для врахування всіх можливих проблемних моментів.

УДК 343.13(477)

Милана Олександрівна ЯКОВЛЄВА,

студентка групи Ф-6-ПЗдср-18-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу,

криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук В. В. Вінчук

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ЗАСАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНИ

Засади відображають закономірності суспільного і державного життя. У законі не визначається чітко саме поняття «основи кримінального провадження» і в юридичній літературі не має однозначного визначення.

Засади спрямовані на утвердження, забезпечення і захист суспільних цінностей, пов'язують право з політикою, економікою, мораллю. Слід зазначити невід'ємний зв'язок між реалізацією засад, досягненням завдань кримінального судочинства та вплив засад на формування типу кримінального процесу. Виникає необхідність їх підпорядкування завданням, які стоять перед правоохоронними органами, як і весь процес, його засади постійно еволюціонують для забезпечення ефективного вирішення завдань провадження. Залежно від завдань кримінального процесу визначається і система принципів.

На даний момент розвитку кримінального процесу людина, її інтереси ставляться державою на перше місце, такий гуманістичний напрямок, проявом моралі, отримує своє відображення в засадах кримінального процесу.

Наступна ознака права, процесуальні засади мають владний характер. Недотримання будь-якої з засад кримінального процесу спричиняє порушення інших.

Виникає також питання щодо рівнозначності засад кримінального процесу, закріплених у законі та в Конституції України, оскільки деякі з них не знайшли свого закріплення в Основному Законі. Діючи в системі, засади, не закріплені в Конституції, не конкурують із конституційними основами, а, навпаки, перебувають із ними в органічній єдності й доповнюють їх. У якому б законодавчому джерелі не були закріплені засади, вони впливають із сутності та змісту Основного Закону, зі сформованих в ньому загальноправових засад, це не означає, що роль інших принципів є менш вагомою. Не може бути різниці в силі імперативу між засадами, що містяться в Конституції та інших законах, оскільки в інших нормативно-правових актах конкретизуються положення Конституції України.

В першу чергу доцільно виділяти конституційні засади, тобто ті, що закріплені в Основному Законі держави. До них належать: 1) верховенство права; 2) законність; 3) рівність перед законом і судом; 4) повага до людської гідності; 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканість; 6) недоторканість житла чи іншого володіння особи; 7) таємниця спілкування; 8) невтручання у приватне життя; 9) недоторканість права власності; 10) презумпція невинуватості та забезпечення доведеної вини; 11) свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; 12) заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення; 13) забезпечення права на захист; 14) доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень; 15) змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; 16) забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; 17) гласність

і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами; 18) мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

Крім конституційних засад існують і інші засади, які закріплені в нормах кримінально-процесуального закону. До них відносяться: 1) безпосередність дослідження показань, речей і документів; 2) публічність; 3) диспозитивність; 4) розумність строків.

Таким чином, належно структуровані у відповідності до Конституції України та інших нормативно-правових актів засади кримінального провадження надають гарантії правового захисту громадянина від призову правоохоронних органів, як учасників кримінального процесу, та спрямовані на утвердження, забезпечення і захист суспільних цінностей.

СЕКЦІЯ 6
ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРД.
СПЕЦТЕХНІКА. ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА
ПІДГОТОВКА. ВОГНЕВА ТА СПЕЦІАЛЬНА
ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА. ІНФОРМАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.
СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ТА КОМПЛЕКСІВ
ТЕХНІЧНОГО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

УДК 004.032.26

Анна Миколаївна АМЕЛЬНИЦЬКА,

студентка групи Ф-6-КБдср-18-1

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій
та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС*

кандидат технічних наук Ю. П. Горелов

**ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ НЕЙРОННИХ
МЕРЕЖ**

Штучні нейронні мережі є одним з методів моделювання складних процесів, в основу організації якого покладена модель біологічних нейронних мереж, що складаються з простих, однотипних елементів (нейронів) зв'язаних один з одним синаптичними з'єднаннями (зв'язками). Для досліджень у галузі ШНМ та створення нейромереж у теперішній час створена велика кількість різноманітних інструментальних засобів. Зазвичай їх називають нейропакетами.

Умовно їх поділяють на такі класи:

- комплекси програм для конструювання та вивчення властивостей нейронів;
- програми для розробки нейронних ансамблів (обчислювальні модулі, експертні системи та ін.);
- нейромоделі;
- нейромережеві комплекси.

Серед freeware інструментів до нейромоделей можна відмітити модель багатопшарового перцептрона (Sharky: <http://www.shatkttime.com>), нейроімітатор університету Штутгарта, пакет MemBrain, NeuralBench для Windows, та ін.

MemBrain – потужний графічний нейромережевий редактор-імітатор, який підтримує штучні нейромережі довільного розміру та архітектури.

MemBrain забезпечує максимальну гнучкість розробки та дослідження ШНМ, які створюються за допомогою зручного графічного інтерфейсу користувача.

Scikit-learn (раніше scikits.learn і також відомий як sklearn) – це вільна бібліотека машинного навчання для мови програмування Python. Він містить різні алгоритми класифікації, регресії та кластеризації, включаючи підтримуючі векторні машини, випадкові ліси, збільшення градієнта, k-засоби та DBSCAN, і призначений для взаємодії з числовими та науковими бібліотеками Python NumPy та SciPy.

Пакет NeuroSolutions – один із кращих сучасних пакетів. Призначений для моделювання широкого кола ШНМ (<http://www.neurosolutions.com/>).

Keras – відкрита нейромережева бібліотека, написана мовою Python. Вона здатна працювати поверх TensorFlow, Microsoft Cognitive Toolkit, R, Theano та PlaidML. Ця бібліотека є спроектованою для проведення швидких експериментів з мережами глибинного навчання. Вона зосереджена на тому, щоб бути зручною в користуванні, модульною та розширюваною.

PyTorch – бібліотека машинного навчання для мови Python з відкритим кодом, яка створена на базі Torch. Використовується для розв'язання широкого кола задач: комп'ютерний зір, обробка природної мови та ін. Розробляється групою штучного інтелекту Facebook.

Найбільш популярними є фреймворки TensorFlow, Keras та PyTorch.

Вибір конкретного інструменту залежить від задачі реалізації та характеристик пакету.

УДК 004.4

Данилю В'ячеславович БІЛАШЕНКО,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук, доцент В. А. Світличний

ПЕРЕВАГИ HTTPS ПРОТОКОЛУ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

З кожним днем люди все більше використовують електронне збереження інформації, онлайн листування, покупки в інтернет-магазинах та пересилання грошових коштів в інтернет-банках. За цією інформацією

наполегливо полюють хакери. Якщо використовувати незахищені гіперпосилання, вся особиста інформація, логіни, паролі можуть опинитися в руках шахраїв. Перехід сайтів на протокол https є корисним як для користувачів, так і для власників інтернет-ресурсів, тому що https забезпечує:

- захист конфіденційності користувачів (логіни, паролі, кредитні картки тощо);
- браузері позначають сайти з протоколом http як небезпечні;
- https має можливість використовувати переваги http/2 (мультиплексування, доступ до деяких API і т.п.);
- захист свого рекламного доходу сайту від перехоплення недобросовісними Інтернет- та Wi-Fi-провайдером (які на незахищених сайтах «крутять» свою рекламу).

Таким чином https – протокол, який забезпечує безпечну і конфіденційну передачу інформації між сайтом і користувачем. Встановлюється безпечне з'єднання, пристрій і сервер застосовують секретний ключ для шифрування даних. Для чергового сеансу кожен раз вибирається новий секретний ключ. Його неможливо перехопити і підібрати, так як він є одноразовим 100-значним числом, яке шифрує зв'язок між браузером користувача та сервером ресурсу.

Стандартне Інтернет-з'єднання http зовсім не захищене від вірусів і крадіжки інформації або її заміни. Під час підключення до серверу веб-ресурсу, введені користувачем данні можуть бути скопійовані і далі використовуватися без його відома. Але звичайні прийоми, які використовуються кіберзлочинцями з протоколом http, вже не будуть працювати на https.

Для розробників і власників сайтів також є великі привілеї. По-перше, пошукова система Google надає переваги для https. По-друге, сайт стає більш безпечним, а тобто у користувачів з'являється довіра. Крім цього, веб-ресурс має змогу надсилати push-повідомлення. Для старих сайтів перехід на новий протокол може стати причиною втрати трафіку та швидкості роботи на деякий проміжок часу, але це дуже необхідно для безпеки особистих даних цільової аудиторії веб-ресурсу.

Підводячи підсумки вищесказаного необхідно відзначити наступне: звичайно, навряд чи хтось може гарантувати 100-відсотковий захист інформації в нашому технологічному світі. Однак додаткові заходи безпеки ніколи не будуть зайвими. Особливо якщо йдеться про конфіденційність та збереження цілісності інформації.

УДК 004:03

Володимир Володимирович ВЛАСОВ,

студент групи СФ-ПДдср-20-2 Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук С. М. Виганяйло

БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

На сьогодні, соціальні мережі – один з найбільш відвідуваних ресурсів в глобальній мережі Інтернет, через який аудиторія отримує новини від традиційних до альтернативних джерел, коментує їх, тлумачить та займається поширенням інформації з них, стаючи співучасником своєрідного інформаційного процесу. Окрім очевидних можливостей і переваг, використання соціальних мереж містить ряд серйозних загроз.

Метою нашого дослідження є виявлення джерел небезпеки в соціальних мережах та відпрацювання навичок протидії потенційним загрозам.

За останніми статистичними даними та науковими дослідженнями, найбільш популярною і найбільш динамічною соціальною мережею в Україні є Facebook, яким регулярно користуються 44 відсотки учасників опитування (19 мільйонів українців є користувачами Facebook, у 2016 році становила 5,4 млн.) [1]. Instagram посів друге місце з часткою 18 відсотків, а 13% респондентів взагалі не користувалися соціальними мережами.

До новинок можна віднести інноваційну українську соціальну мережу DRUZER, яка дозволяє: ділитися своїми публікаціями в Інтернеті, використовувати аудіо-плеєр, який дозволяє завантажувати і слухати музику; збирати пожертви без обмеження по регіонах; залишити своє повідомлення на форумі, розміщати або продати свій товар в магазині, створювати корпоративну сторінку або групу за інтересами, знаходити нових друзів і передплатників і багато іншого. Pulpост - нова швидка, міжнародна соціальна мережа: є створення постів, створення сторінок - особистих або бізнес, створення різнобічних груп, подій, продаж своїх товарів і послуг в маркеті, написання статей в блозі, спілкування на форумах, ігри, кінозал. Головна особливість - всі посилання на Ваші ресурси прямі без всяких перенаправлень.

Спробуємо розібратись, які загрози використання соціальних мереж існують, чи всі мережі мають однаковий ступінь ризику та які напрямки протидії такому впливу існують.

1) Для реєстрації в соціальній мережі користувачеві, пропонується надати добровільну і найчастіше досить широку інформацію про себе (місце роботи, місце проживання, і т.п.), що суперечить основним положенням закону України «Про захист персональних даних».

2) Випадки коли фішингова атака точно націлена на певного користувача та виконана якісно з використанням власних даних користувача, коли злоумисник використовує особисті сторінки працівників певних компаній для створення фішингових атак.

3) Нерідко можна зустріти явище дезінформування – спосіб психологічного впливу, що полягає в навмисному поданні користувачеві такої інформації, яка вводить його в оману відносно справжнього стану справ. Перекручені, неповні або неправдиві відомості поширюються для досягнення пропагандистських, військових, комерційних або інших протизакопних дій.

4) Фармінг — це перенаправлення жертви за помилковою адресою, наприклад це імітація сторінки авторизації в соціальну мережу з метою заволодіння логіном та паролем від облікового запису.

Небезпека спілкування в соцмережах пов'язана з наступними факторами:

- неадаптованість сучасної людини до зростаючих масивів нової інформації, різної за якістю, достовірністю і соціальною значущістю;
- невідповідність переважної більшості учасників інформаційних обмінів у мережах у технологічному плані, відсутність навиків пошуку якісної інформації;
- надмірна ідеалізація спілкування в соцмережах (при низькій довірі до вітчизняних ЗМІ, політиків);
- відсутність знань про загрози, які несе із собою інформаційна війна, про збитки, яких вона може завдати державі і конкретній людині;
- інші супутні чинники, що можуть завдати серйозної шкоди особистості.

Звернемо увагу на найбільш поширені загрози для користувачів соціальних мереж, та для захисту від загроз необхідно мати на увазі наступне:

1. Слід реєструватися не у всіх підряд соцмережах, а лише у тих, які викликають довіру та пропонують надійні механізми аутентифікації і розмежування доступу до особистої інформації користувача.

2. Авторизацію в соцмережі слід виконувати, вводючи її URL у адресний рядок браузера вручну або заздалегідь збережені вкладки чи посилання.

3. Якщо є сумніви щодо знайомства з користувачем, який подав заяву у друзі, треба дочекатися підтвердження його особистості через інші джерела.

4. Обов'язково час від часу слід змінювати паролі на всіх своїх сторінках. Бажано використовувати окремі паролі для кожного аккаунту – тоді, в разі зламу однієї сторінки, інші залишаться в безпеці.

5. Слід пам'ятати, що будь-яка інформація, розміщена в Інтернеті, з великою імовірністю залишається там назавжди, навіть в разі її видалення

автором, адже може бути збережена або поширена іншими користувачами.

6. Особливу увагу слід приділяти посиланням, які надходять від інших користувачів – вони можуть бути частиною фішингової чи фармінгової атаки.

7. Створення стійкого паролю для захисту профілю від зловмисників (не використовуйте загальновідомі слова або імена в якості пароля, а якщо використовуєте, зробіть їх складними).

Отже, на сьогоднішній день соціальні мережі актуальні для користувачів, як ніколи раніше. Наше дослідження піднімає питання безпеки використання даних ресурсів та надає основні рекомендації щодо поведінки у мережі Інтернет, чим можна зменшити ймовірність потрапити до пастки зловмисників та втратити конфіденційну інформацію.

УДК 343.575

Сергій Ігоревич ГЛУЩЕНКО,

курсант групи Ф2-405

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник О. О. Дерев'ягин

ПРИНЦИПИ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Одним з основних завдань правоохоронних органів є протидія злочинності. Так трапляється, що в більшості випадках зустрічаються приховування слідів злочинів. Саме це зумовлює необхідність залучення осіб до конфіденційного співробітництва.

Перш ніж починати аналізувати питання конфіденційного співробітництва необхідно дати визначення даному терміну. Конфіденційне співробітництво – це відносини між уповноваженими на те законом державними органами, їх посадовими особами та громадянами, які виявили згоду співробітничати у негласній формі й за визначених умов. Таке співробітництво використовується виключно для виконання встановлених законодавством завдань і обов'язків, покладених на органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Оперативно-розшукова діяльність, як і будь-яка інша діяльність, базується на відповідних принципах. Стаття 4 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає, що її основними принципами є законність, дотримання прав і свобод людини, взаємодія з органами управління й населенням. До цього слід додати, що здійснення негласних заходів

оперативно-розшукової діяльності, до яких належить і конфіденційне співробітництво оперативних підрозділів із громадянами, базується на низці додаткових специфічних принципів, дотримання яких набуває дедалі більшого практичного значення й обумовлює необхідність підвищення професійного та морального рівнів сучасного оперативного працівника. Водночас, є об'єктивна потреба в зміщенні акцентів під час здійснення оперативно-розшукової діяльності в напрямі безумовної поваги та правового захисту закріплених Конституцією України демократичних прав, свобод та інших цінностей кожної особи, в тому числі, конфідентів, які виконують завдання оперативно-розшукової діяльності

Конфіденційне співробітництво базується на наступних принципах а) конспірації; б) добровільності; в) конфіденційності; г) забезпечення безпеки, а також правового й соціального захисту осіб, які сприяють оперативно-розшуковій діяльності.

Конфіденційне співробітництво використовується тільки для вирішення визначених законодавством завдань і виконання обов'язків, покладених на органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Загальні засади конфіденційного співробітництва визначаються положеннями ст. 275 КПК України. Під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених КПК України.

Інформація, отримана під час конфіденційного співробітництва дозволяє: а) прогнозувати лінію поведінки особи на досудовому слідстві; б) припинити спроби змови зі співучасниками й свідками, передбачити дії, до яких має намір удатися підозрюваний (обвинувачений), щоб уникнути покарання; в) пізнати індивідуальні особливості особистості допитуваного, які можуть бути використані для встановлення психологічного контакту, одержання правдивих показань, вибору тактики окремих слідчих дій.

Підсумовуючи все вище зазначене, слід зауважити наступне. Конфіденційне співробітництво є виключно добровільною формою співпраці. Воно регламентується законом України «Про ОРД» та КПК України.

Конфіденційне співробітництво використовується тільки для вирішення визначених законодавством завдань і виконання обов'язків, покладених на органи, що здійснюють оперативно-розшукову.

УДК 343.575

Анастасія Олександрівна ДОРОШ,

курсантка групи Ф2-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент І. А. Грабазій

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Будь-яка держава має приділяти значну увагу одному з найважливіших напрямків своєї діяльності – забезпеченню інформаційної безпеки та, відповідно, збереженню власних секретів.

Проблеми забезпечення збереження державної таємниці є актуальними для всіх розвинених країн світу. Так, наприклад, Керрі Ньютон Ліонс (Carrie Newton Lyons) наголошує на небезпеці втручання в приватні, конституційні та статутні права, і визначає, що повернення до відомої доктрини Рейнольдса є найкращим способом збалансувати державний устрій, приватні інтереси і втручання в громадські права. Своєю чергою, Гурі Розен (Guri Rosén), переносить проблему управління таємністю на міждержавні відносини між країнами Європейського Союзу, стверджуючи, що "необхідно враховувати інституціональну силу Європейського парламенту, а також ступінь, в якій правила і практика секретності сприймаються як законні". Частіше за все, вирішення питань збереження державних секретів, в тому числі безпосередньо в діяльності, пов'язаній з ними, залучаються правоохоронні органи.

Не виключенням стала і Україна. На даному етапі розвитку, наша держава володіє доволі потужним правоохоронним потенціалом, що зумовлює необхідність висунення чітких відповідей на внутрішні виклики та зовнішні загрози. Одним із правоохоронних органів в Україні є Національна поліція, яка діє в якості певного виконавчого органу влади, тільки від імені держави та в її інтересах. Виконання службових завдань підрозділами поліції досягається шляхом користування багатьма правами, зокрема, діяльність поліції, як і в більшості країн світу, пов'язана з користуванням в повсякденній діяльності відомостями, що становлять державну таємницю, що зумовлює необхідність забезпечення державою заходів з унеможливлення їх витоку.

Але, не зважаючи на потужний правовий механізм правого забезпечення збереження державної таємниці, трапляються й випадки розголошення

працівниками правоохоронних органів відомостей, що становлять державну таємницю, зокрема, стосовно методів, форм, засобів та заходів оперативно-розшукової діяльності.

Проаналізувавши нормативно-правову базу, якою регулюються відносини у сфері охорони державної таємниці, напрацювання вчених щодо даного питання, ми виокремили декілька проблемних аспектів:

- наявність спірних або невизначених законодавством питань з організаційних аспектів (колізії окремих положень Закону України «Про державну таємницю» та відомчих нормативних актів закритого характеру, які регулюють правовідносини забезпечення режиму секретності);

- колізії нормативних актів, що стосується безпосереднього забезпечення режиму секретності під час здійснення ОРД (в жодному нормативному акті не передбачено де та яким чином оперативні працівники повинні прослуховувати отримані відомості в результаті проведення НСРД).

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що правове регулювання механізму забезпечення державної таємниці в оперативно-розшуковій діяльності підрозділів Національної поліції України потребує подальшого удосконалення в положеннях, які стосуються механізму його реалізації.

УДК [343.9:343.71](477)

Вадим Андрійович ДОСАЄВ,

курсант групи Ф2-402

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук П. М. Мітрухов

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ СКОЄННЯ КРАДІЖОК В УКРАЇНІ

Відповідно до ст. 41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності.

Предметом злочинів проти власності є майно, яке має певну вартість і є чужим для винної особи: речі (рухомі й нерухомі), грошові кошти, цінні метали, цінні папери тощо, а також право на майно та дії майнового характеру, електрична та теплова енергія.

Серед усіх кримінальних правопорушень проти власності особливе місце займають крадіжки (ст. 185 КК України). Частина перша передбачає

відповідальність за таємне викрадення чужого майна (крадіжка). Частина друга – за крадіжку, вчинену повторно або за попередньою змовою групою осіб. Частина третя – за крадіжку, поєднану з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище або що завдала значної шкоди потерпілому. Частина четверта – за крадіжку, вчинену у великих розмірах. Частина п'ята – за крадіжку, вчинену в особливо великих розмірах або організованою групою.

Серед сучасних науковців аналіз стану скоєння крадіжок в Україні було вивчено у роботах В. М. Бесчастного, О. Г. Кальмана, І. О. Христич та ін., що стали підґрунтям для подальшого вивчення і вдосконалення цієї проблематики.

У період з січня 2019 по лютий 2021 року за ст. 185 КК України обліковано 362681 кримінальне правопорушення. Із них стосовно державної власності – 6395; стосовно приватної власності – 323243; в особливо великих розмірах – 251; із складів, баз, магазинів та інших торговельних точок – 44291; вантажів на транспорті – 382; худоби (птиці) – 2380; у пасажирів – 2462; з квартир – 28621; з дач, садових будинків – 7372; з автомобілів – 13959; кишенькові – 9376.

Слід зазначити, що із 362681 облікованого кримінального правопорушення по 140780 кримінальних правопорушень особам вручено повідомлення про підозру і 129589 кримінальних правопорушень з обвинувальним актом.

Проведений аналіз сучасного стану скоєння крадіжок в Україні обумовлює необхідність негайного покращення криміногенної обстановки.

УДК 004.056.55

Лев Володимирович ЖАРОВ,

курсант групи Ф4-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук, доцент Ю. В. Гнусов

ЗРОСТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ У СХЕМАХ КОМПРОМЕТАЦІЇ ДІЛОВОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ

Злом ділової електронної пошти / злом облікового запису електронної пошти (ВЕС/ЕАС) - це витончена афера, спрямована як на підприємства, так і на фізичних осіб, які виконують законні запити на переказ коштів. Шахрайство часто здійснюється, коли людина зламає законні ділові

або особисті облікові записи електронної пошти за допомогою соціальної інженерії або комп'ютерного вторгнення для здійснення несанкціонованого переказу коштів.

Internet Crime Complaint Center (IC3) отримує все більше скарг ВЕС, пов'язаних з використанням криптовалют. Подібно до класичного шахрайства ВЕС, яке IC3 відстежує з 2013 року, середній збиток в доларах, пов'язаний з цими інцидентами, набагато вище, ніж при інших формах шахрайства, про які повідомляється в IC3. Однак більш дрібні транзакції не захищені від цієї схеми. Щорічний зареєстрований збиток, пов'язаний з цими інцидентами, неухильно зростає з моменту першого звіту в 2018 році, перевищивши 10 мільйонів доларів в 2020 році.

Отримані в 2020 році результати, таким чином, підтверджують численні прогнози, зроблені японською компанією - розробником програмного забезпечення для кібербезпеки Trend Micro. А саме, зловмисники тепер працюють більш розумними і орієнтуються на підприємства і середовища, які забезпечать їм найбільшу віддачу від вкладених зусиль.

Шкідливе програмне забезпечення для майнінгу криптовалют зберегло свій статус найбільш частих загроз, що виявляються в першій половині 2020 року і зловмисники все більше використовували його для атак на сервери і хмарні середовища. В підтвердження ще одного прогнозу кількість маршрутизаторів, що беруть участь в можливих атаках на вході, підскочило на 64% у порівнянні з першою половиною 2018 року і все більше варіантів хробака Mirai шукають відкриті пристрої.

Крім цього, кількість схем цифрового вимагання показало зростання на 319% з другої половини 2018 року, що відповідає попереднім прогнозам. Компрометація ділової електронної пошти (BEC) залишається основною загрозою: число виявлень таких загроз зросло на 52% за останні шість місяців. Кількість файлів, електронних листів і URL-адрес, пов'язаних з вимагачами, також зросло на 77% за той же період.

Trend Micro виявили і заблокували 1,8 мільярда загроз вимагачів по всьому світу з січня 2016 по червень 2019 року. На Україну - 0,92%, що глобально 0,14%.

На закінчення відзначимо, пропозиції щодо захисту:

- Використовуйте вторинні канали або двухфакторну аутентифікацію для перевірки запитів на зміну інформації облікового запису.
- Переконайтеся, що URL-адрес в повідомленнях електронної пошти пов'язаний з компанією / фізичною особою, від якого заявлено.
- Зверніть увагу на гіперпосилання, які можуть містити неправильне написання фактичного імені домена.
- Утримайтеся від надання облікових даних для входу або PII (Personally Identifiable Information) будь-якого виду по електронній пошті.

Майте на увазі, що багато електронних листів із запитом вашої особистої інформації можуть здатися законними.

- Перевірте адресу електронної пошти, яка використовується для відправки електронних листів, особливо при використанні мобільного або кишенькового пристрою, переконавшись, що адреса відправника відповідає тому, від кого він виходить.

- Переконайтеся, що на комп'ютерах співробітників активована установка, що дозволяє переглядати повні розширення електронної пошти.

УДК 004.056

Єлизавета Романівна ЗАГОРЕЦЬКА,

курсантка групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук,

доцент В. А. Світличний

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ У МЕРЕЖІ INTERNET

Інформаційна безпека й Internet несумісні по самій природі мережі Internet. Платою за користування Internet є загальне зниження інформаційної безпеки, тому для запобігання несанкціонованому доступу до своїх комп'ютерів всі корпоративні і відомчі мережі, а також підприємства, що використовують технологію Internet, ставлять фільтри між внутрішньою мережею і Internet, що фактично означає вихід з єдиного адресного простору. Ще більшу безпеку дасть відхід від протоколу TCP/IP і доступ в Internet через шлюзи. Для вирішення цих і інших питань при переході до нової архітектури Internet потрібно передбачити наступне:

1. Ліквідувати фізичний зв'язок між майбутнім Internet (яка перетворюється на Всесвітню інформаційну мережу загального користування) і корпоративними і відомчими мережами, зберігши між ними лише інформаційний зв'язок через систему World Wide Web.

2. Замінити маршрутизатори комутатори, виключивши обробку у вузлах IP-протоколу і замінивши його на режим трансляції кадрів Ethernet, при якому процес комутації зводиться до простої операції порівняння MAC-адрес.

3. Перейти в новий єдиний адресний простір на базі фізичних адрес доступу до середовища передачі, прив'язаний до географічного розташування мережі.

Безпека даних є однією з головних проблем в Internet. Керівництво корпорацій відмовляються від використання відкритих інформаційних систем. Фахівці стверджують, що подібні побоювання безпідставні, оскільки у компаній, що мають доступ і до відкритих, і приватних мереж, практично рівні шанси стати жертвами комп'ютерного терору. У області інформації проблема безпеки формулюється таким чином: слід вибирати між захищеністю системи і її відкритістю. Правильніше, втім, говорити не про вибір, а про баланс, оскільки система, що не володіє властивістю відкритості, не може бути використана.

У банківській сфері проблема безпеки інформації ускладнюється двома чинниками:

1. Майже всі цінності, з якими має справу банк, існують лише у вигляді тієї або іншої інформації.

2. Банк не може існувати без зв'язку із зовнішнім світом: без клієнтів, кореспондентів. При цьому по зовнішніх зв'язках обов'язково передається та сама інформація, що виражає собою цінності, з якими працює банк (або відомості про ці цінності і їх рух, які іноді коштують дорожче самих цінностей).

На стику клієнтської і серверної частин Intranet-системи знаходиться Web-сервер. Це дозволяє мати єдиний механізм реєстрації користувачів і наділити їх правами доступу з подальшим централізованим адмініструванням. Взаємодія з численними різномірними сервісами виявляється прихованою не тільки від користувачів, але і в значній мірі від системного адміністратора.

З забезпечення інформаційної безпеки в Internet стає простішою, ніж у разі довільних розподілених систем, побудованих в архітектурі клієнт/сервер. Причина тому - однорідність і простота архітектури Internet. Якщо розробники прикладних систем зуміють повною мірою скористатися цією перевагою, то на програмно-технічному рівні їм буде досить декількох недорогих і простих в освоєнні продуктів. Правда, до цього необхідно додати продуману політику безпеки і цілісний набір заходів процедурного рівня.

УДК 004.056

Єлизавета Романівна ЗАГОРЕЦЬКА,

курсантка групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук, доцент В. А. Світличний

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

В умовах діджиталізації спостерігається бурхливий розвиток засобів інформатизації, в зв'язку з цим, поява нових інформаційних технологій обробки, передачі, одержання і збереження інформації. Не залишається осторонь цих процесів і наша держава, в якій відбувається інтенсивне впровадження сучасних інформаційних технологій майже в усі сфери життєдіяльності суспільства, зокрема, в правоохоронну діяльність. Сучасні інформаційні технології надають працівникам правоохоронних органів можливість отримати багатоцільову довідкову, аналітичну та статистичну інформацію, що сприяє ефективному виконанню ними різноманітних оперативно-службових завдань.

Нині ефективність роботи правоохоронця дуже часто визначає те, наскільки досконало він володіє тією або іншою комп'ютерною програмою. Без зайвого перебільшення можна стверджувати, що комп'ютер на теперішній час став основним робочим інструментом фахівців за допомогою якого йому доводиться складати різні юридичні документи.

Значною мірою сьогодні ефективність діяльності правоохоронних органів залежить від технічного оснащення. Так, зокрема, в практичну діяльність органів Національної поліції України сьогодні широко впроваджується обчислювальна техніка, створюються локальні мережі, автоматизовані робочі місця, які обладнані сучасними потужними персональними комп'ютерами та базами даних. Все це дозволяє звільнити практичних працівників від виконання одноманітних операцій, допомагає знаходити оптимальні рішення при розв'язанні різноманітних питань, дає можливість глибше вивчати процеси, деталізувати їх, забезпечує можливість одночасного розгляду значної кількості фактів у взаємозв'язку та залежності при одночасній обробці різноманітної інформації. Використання обчислювальної техніки дозволяє по-новому підійти як до постановки конкретних завдань, так і до вибору оптимальних методів їх вирішення.

Департаментом інформаційних технологій МВС України створена та постійно удосконалюється система інформаційного забезпечення, яка здійснює інформаційну підтримку практичної діяльності органів Національної поліції щодо забезпечення запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення, припинення, розкриття і розслідування, розшуку осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, надає багатоцільову статистичну, аналітичну та довідкову інформацію, допомагає при розв'язанні інших завдань боротьби зі злочинністю. Серед найбільш значимих складових необхідно відмітити інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України». Практика боротьби зі злочинністю переконливо свідчить не тільки про суттєву, а в багатьох випадках пріоритетну роль системи інформаційного забезпечення МВС України як ланки, що значно зумовлює ефективність роботи всієї системи правоохоронних органів України.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що в умовах зростаючої комп'ютеризації суспільства, у тому числі і правоохоронних органів, головною метою освітнього процесу є надання курсантам, студентам, слухачам вузів МВС України, працівникам правоохоронних органів держави таких спеціальних знань, умінь та практичних навичок з інформатики та обчислювальної техніки, інформаційного забезпечення правоохоронних органів, які склали би міцний фундамент подальшого засвоєння і ефективного використання ними комп'ютерної техніки та сучасних інформаційних технологій у своїй оперативно-службовій діяльності.

УДК 343.575

Кирило Іванович ЗАСОРІН,

курсант групи Ф2-405

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник О. О. Дерев'ягін

МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

Відповідно до швидкого науково-технічного прогресу та розвитку суспільства створюються і нові засоби спілкування – соціальні мережі, що представляють мережу людей, в якій люди за допомогою Інтернету здійснюють дистанційне спілкування, обмін інформацією, зображеннями, відеоматеріалами та іншими даними, які за допомогою правоохоронного

моніторингу можуть бути корисні не тільки для виявлення та припинення злочинів, усунення детермінантів злочинності, так і для отримання доказів у кримінальному провадженні тощо.

Відповідно до досліджень, які проводила Factum Group для Інтернет-асоціації України кількість користувачів Інтернетом в нашій державі становить 22,9 мільйона осіб. Більшість громадян навіть не усвідомлюють, що інформацію яку вони висвітлюють у соціальній мережі, можуть містити відомості про злочин або особу злочинця, тому ця тема є актуальною в наш час.

Визначаючи актуальність обраної тематики, перш за все доцільно дослідити визначення моніторингу. Отже, моніторинг – це система постійних спостережень, аналізу та оцінювання яких-небудь процесів і явищ з метою виявлення характеру, тенденцій і закономірностей в їх розвитку, їх відповідності бажаному результату, а також прогнозування та запобігання критичним ситуаціям. Метою моніторингу соціальних мереж підрозділами кримінальної поліції є пошук і фіксація інформації про протиправні діяння окремих осіб та груп, злочини що вчинені, інформації, яка загрожує життю, здоров'ю громадян України, пропагує війну, національну та релігійну ворожнечу, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення територіальної цілісності України, загрожує державному суверенітету, осіб які переходять, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій, а також отримання інформації, пов'язаної з безпекою громадян, суспільства і держави.

Так, за допомогою моніторингу соціальних мереж можливо вирішити велике коло питань, наприклад: 1) заходи, пов'язані із залученням громадськості до отримання інформації про використання соціальних мереж у деструктивних цілях; 2) оперативно-пошукові заходи із забезпечення оперативної закупівлі та (або) контрольованого постачання товарів, заборонених для відкритого обігу, майна, здобутого злочинним шляхом, надання заборонених послуг, торгівлі людьми через соціальні мережі; 3) оперативне впровадження у віртуальні соціальні групи, що мають деструктивні цілі з метою отримання інформації про їх персональний склад, місця зустрічей, плани та засоби, що використовуються в протиправній діяльності; 4) оперативно-аналітичні заходи, спрямовані на прогноз розвитку ситуації, розробка заходів з утримання її під контролем, отримання нових даних про суб'єктів деструктивної діяльності, їх зв'язки, місця відвідування, злочинні наміри тощо.

Отже, підсумовуючи, варто зазначити, що здійснення моніторингу соціальних мереж підрозділами кримінальної поліції потрібно розглядати, як ефективний засіб для протидії та злочинності в державі та оперативного реагування на злочини, які готуються або вчинені, а також з метою

вироблення підходів щодо запобігання злочинності в якісно нових умовах обміну інформацією та розроблення практичних рекомендацій.

УДК 351.741+351.754+004.658

Вікторія Олександрівна КОВТУН,

курсантка групи Ф4-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри інформаційних

технологій та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС О. М. Рвачов

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДСИСТЕМИ «ГАРПУН» У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Широке використання сучасних досягнень науково-технічного прогресу, які останніми роками зробили прорив у сфері інформаційних технологій, на сьогодні дозволяє підвищити рівень протидії злочинності.

Відповідно до наказу МВС України від 13.06.2018 № 497 інформаційна підсистема «Гарпун» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» призначена для обробки відомостей про транспортні засоби усіх типів та номерні знаки транспортних засобів, що розшукуються у рамках кримінального, виконавчого провадження, провадження у справах про адміністративні правопорушення, оперативно-розшукової діяльності, а також за ухвалою слідчого судді, суду.

Однією з перших областей України у яких почала працювати інформаційна підсистема «Гарпун» була Дніпропетровська область. Пілотний проект з автоматизованого розшуку автомобілів боржників за запитами Державної виконавчої служби запустили в липні 2020 року на трасі Дніпро-Запоріжжя спільно з Міністерством внутрішніх справ України. Широкому загалу дію інформаційної підсистеми «Гарпун» було презентовано 16.07.2020 на блокпосту в смт. Солоне Дніпропетровської області.

Основними завданнями «Гарпуна» є: об'єднання інформації про розшук транспортних засобів та номерних знаків в єдиному інформаційному просторі, моніторинг тимчасових потоків даних про номерні знаки, що надходять із систем відеофіксації, фіксування номерних знаків – двійників та тих, які за даними Єдиного державного реєстру МВС було знищено, забезпечення взаємодії з державними та приватними виконавцями під час розшуку транспортного засобу боржника у виконавчому провадженні.

У разі отримання із систем відеофіксації номерного знаку транспортного засобу, який перебуває у розшуку, «Гарпун» подає сигнал на пульт диспетчера.

Особливу увагу слід звернути на те, що інформаційна підсистема «Гарпун» під час розшуку транспортних засобів та номерних знаків забезпечує взаємодію з державними та приватними виконавцями.

Використання інформаційної підсистеми «Гарпун» значно підвищує ефективність процесів щодо розшуку транспортних засобів, зменшує затрати на їх проведення, дозволяє підвищити результативність роботи працівників правоохоронних органів. Завдяки цій підсистемі та тісній взаємодії органів державної виконавчої служби з правоохоронними органами в Україні реагують на правопорушення, пов'язані з транспортними засобами, більш оперативно.

УДК 343.61(477)

Ганна Геннадіївна КРИШТОПА,

курсантка групи Ф2-19-205

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової

діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. І. Шинкаренко

СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВБИВСТВ НА ПОБУТОВОМУ ГРУНТІ

На сьогодні у суспільстві чимало не вирішених проблем, що накопичувалися роками внаслідок тривалих та руйнівних кризових процесів, також ситуація загострюється у зв'язку з пандемією пов'язаною з COVID-19. Негативні результати у концентрованому вигляді проявляються у сімейно-побутовій сфері, оскільки сімейно-побутова сфера відбиває внутрішній стан суспільства. Слід зазначити, що це призводить до вчинення вбивств на побутовому ґрунті, що є досить розповсюдженим явищем.

За даними ДІТ МВС України третина від усіх умисних вбивств (ст.ст. 115-118 КК України) вчиняється на ґрунті ревнощів, сварки та інших побутових причин. Однією з причин такої ситуації є латентність злочинів, які аналізуються, що коливається в межах 10-12 %.

Окремі питання причин та умов насильницької злочинності проти особи у своїх працях вивчали: А. І. Аванесов, Ю. М. Антонян, В. С. Батиргарєєва, Ю. В. Баулін, В. В. Василевич, М. Г. Вербенський, Б. М. Голловкін, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, А. І. Долгова, А. П. Закалюк, А. Ф. Зелінський, О. В. Копан, О. М. Костенко, Г. Л. Кригер, В. В. Лунєєв, О. М. Обушенко С. А. Шалгунова, О. М. Яковлєв та інші науковці. Проаналізувавши їх наукові праці та з урахуванням умов сьогодення ми пропонуємо сучасні детермінанти вбивств на побутовому ґрунті:

1. Несприятливі матеріальні та житлові умови, що призводять до агресивної поведінки;
2. Стереотипність насильницької поведінки в конфліктних ситуаціях, що витикає з сім'ї та оточення.
3. Байдужість оточуючих до проявів агресивної поведінки оточуючих.
4. Поширення алкоголізму та наркоманії.
5. Латентність.
6. Несвоєчасне виявлення, превенція та незадовільне реагування НПУ на криміногенних сімейно-побутових ситуацій.
7. Віктимна поведінка потерпілих, що спровокувала злочинця на посягання.
8. Пандемія пов'язаною з COVID-19, що ще більше загострила матеріальні та соціальні проблеми у сім'ях.

Підсумовуючи, зазначимо, що нині в Україні спостерігається тенденція деградування інституту сім'ї та занепаду моральних цінностей. Слід зазначити, що основоположною задачею держави є захист моральних цінностей суспільства та її соціальних інститутів, яка реалізується через запобіжний вплив, а превентивна функція держави у цьому напрямі повинна бути першочерговою.

УДК 351.757

Олександра Іванівна КУЛАК,

курсантка групи Ф1-20-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 ХНУВС О. С. Складя

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ НА МАСОВИХ ЗАХОДАХ

Останніми роками громадяни України активно реалізують своє конституційне право на мирні зібрання. Зі слів, голови Національної поліції України Сергія Князева відомо, що протягом 2017 року в Україні відбулося 72 тис. масових заходів, в яких взяли участь 28 млн. громадян. Більш ніж у 700 заходах відбувалися зіткнення, під час яких постраждали учасники масових заходів і поліцейські. В 2017 році при забезпеченні публічного порядку 1443 співробітники поліції та Національної гвардії отримали травми різного ступеня тяжкості – від легких до тяжких тілесних ушкоджень. За звітом Національної поліції у 2019 році було проведено майже 60 тис. масових заходів за участю 22 млн. громадян.

З урахуванням статистичних даних можна встановити основні характеристики масових заходів. За рік в Україні відбувається 60 – 72 тис. масових заходів, з них силова протидія відбувається приблизно у 1% заходів. В середньому на масових заходах залучено 360 – 400 громадян. Під час протидії протиправним проявам на одному масовому заході отримують травми в середньому 2.06 правоохоронців.

Тому забезпечення особистої безпеки поліцейських під час несення служби на масових заходах є вкрай актуальними і необхідними для практичного використання.

У 2020 - 2021 роках у Харківському національному університеті внутрішніх справ нами було проведено опитування серед працівників поліції. З метою встановлення підтвердження факту впливу екстремальних ситуацій на особисту безпеку працівників поліції в нетипових ситуаціях, які можуть виникнути на масових заходах. Результати опитування надані у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати опитування працівників поліції

№	Питання	Відсоток позитивної відповіді
1.	Мені іноді не вистачало знань в екстремальній ситуації	66,7 %
2.	Мені іноді не вистачало навичок (вмінь) в екстремальній ситуації	50 %
3.	Мої дії, відчуття, реакції, вміння не змінювалися в екстремальній ситуації	52,4 %
4.	Мені інколи не вистачало знань та вмінь з особистої безпеки	33,3 %

Окрім цього, було проведено експериментальне заняття на тему: «Тактика дій поліцейських під час несення служби на масових заходах», одне із завдань якого було з'ясувати рівень паніки, напруги поліцейських перед натовпом, який пересувався. Середня величина рівня відчуттів поліцейських від байдужості до паніки, по 10-и бальній шкалі напруги зростає від 1,25 до 7,81 балів.

Викликає занепокоєння великий відсоток працівників поліції, які мають недостатній професійний рівень (знань та вмінь) з особистої безпеки – 33,3%, бо хтось із них може стати жертвою масових заворушень.

До основних напрямків забезпечення особистої безпеки поліцейських відноситься: інструктаж (постановка задачі); засоби індивідуального бронезахисту; вміння використовувати перешкоди (прикриття та укриття);

особиста та колективна тактика; психологічна підготовка (стресостійкість, вміння надавати першу психологічну допомогу); вміння надавати першу медичну допомогу.

Під час несення служби на масових заходах працівники поліції можуть піддаватися підвищеному ризику небезпеки, тому необхідно приділяти підвищену увагу підготовці поліцейських до дій в типових та екстремальних ситуаціях на масових заходах.

Подальшими напрямками досліджень є розробка оцінки ситуації масових заходів, ситуативних задач (квестів), алгоритму дій на масових заходах, і тактики дій підрозділу або малої тактичної групи поліцейських в момент переростання масових заходів в масові заворушення, що в подальшому дасть можливість швидко адаптуватися поліцейському щодо вибору тактики своїх дій в момент небезпеки переростання мирних масових заходів в масові заворушення.

УДК 004.415.24

Кирило Романович ЛАЗОРЕНКО,

студент групи Ф6-КБдср-20-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук В. В. Тулупов

ФІШИНГ ЯК МЕТОД ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ШАХРАЙСЬКИМ ПЛЯХОМ

На теперішній час фахівці з кібербезпеки в основному зосереджені на виявленні та виправленні вразливостей у програмному забезпеченні, у той час як кінцеві користувачі залишаються найслабшою ланкою у кіберпросторі.

У кіберсфері існує метод соціальної інженерії такий як фішинг- це один із різновидів інтернет-шахрайства, який дозволяє обманним шляхом отримувати різну цінну інформацію, маскуючи комунікації так, ніби вони надійшли з надійного джерела (користувача). Інформація за допомогою фішингу може бути використана для доступу до пристроїв або мереж. Фішинг є цілеспрямованою фішинговою атакою, яка спирається на використання особистої інформації об'єкта (жертви), що робить атаку більш надійною та успішною.

Як правило зловмисники використовують різні методи фішингу у своїх атаках а саме: обманні веб-посилання, інтернаціональні доменні

імена, клонування веб-сайтів, підробку та перенаправлення трафіку, створення вікон, що спливають, голосовий та текстовий фітінг.

Використання методу обманих веб-посилань полягає в тому, що шахраї маскують зловмисне веб-посилання як вказівку на легітимне або довірене джерело. Ці типи фішингових атак можуть приймати будь-яку кількість форм, наприклад, застосування шахрайських URL-адрес, створення піддомену для зловмисного веб-сайту або експлуатація дуже схожих доменів. Наприклад, використання схожих літер: латинська літера I дуже близька до L на стандартних клавіатурах QWERTY, що робить «google» дуже схожим на «google». У випадку субдоменів зловмисник, який, наприклад, контролює доменне ім'я example.com, може створити субдомену для нього - «www.paypal.example.com».

Також шахраями можуть використовуватися так звані - IDN (Інтернаціональні доменні імена) для створення заплутано схожих доменних імен, дозволяючи використовувати не-ASCII символи. Такі візуальні подібності між символами в різних сценаріях, які називаються гомогліфами, застосовують для створення доменних імен, що візуально неможливо диференціювати. Це спонукає користувачів приймати один домен за інший.

Відомо, що веб-сайти вразливі до атак типу межсайтовий скриптинг (XSS), тому зловмисниками використовуються методи клонування веб-сайтів, підробки та перенаправлення трафіку для запису власного контенту на інший веб-сайт. Такі атаки XSS (межсайтовий скриптинг) можуть застосовуватися для перехоплення даних, введених на скомпрометованому сайті (включно з ім'ям користувача та паролем), які зловмисники використовують пізніше.

Як правило, частіше такі атаки використовують для створення вікон, що спливають, які походять з вразливого веб-сайту, але притому завантажують сторінку, що контролюється зловмисниками. Часто такий тип прихованого пере направлення трафіку відкриває форму для входу з метою збору реєстраційних даних. Через поширення цього типу атаки більшість браузерів тепер показують адресний рядок у вікнах, що спливають.

Для отримання інформації про обліковий запис зловмисники використовують телефонні дзвінки та текстові повідомлення (голосовий та текстовий фітінг). Спочатку вони надсилають клієнтам банків повідомлення, де стверджують, що їхній обліковий запис заблоковано. Це спонукає користувачів подзвонити на вказаний номер телефону або зайти на веб-сайт, що контролюється шахраями, і залишити конфіденційну інформацію. Тому, фішинг як метод отримання інформації небезпечний для всіх і як правило, зловмисники охоплюють широке коло користувачів під час атак, сподіваючись зловити ймовірну «жертву».

УДК 343.43

Софія Анатоліївна ЛИТВИНЕНКО,

курсантка групи Ф2-204

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. І. Шинкаренко

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО СУПРОВОДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СЕРІЙНИХ УБИВСТВ НА СЕКСУАЛЬНОМУ ҐРУНТІ

Серійні вбивства представляють собою особливий вид кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Вони значно відрізняються від звичайних вбивств, тому частіш за все потребують особливого підходу до супроводження кримінального провадження.

На сьогодні в законодавстві України існує безліч варіантів класифікації серійних вбивств, різні вчені та дослідники по різному визначають їх групи. На нашу думку особливої уваги потребує оперативного забезпечення серійні вбивства на сексуальному ґрунті. Важливе значення задля протидії серійним вбивствам мають адекватні ситуації своєчасно проведене оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження.

Проаналізувавши наукову літературу та з урахуванням практики пропонуємо наступний комплекс заходів по супроводженню кримінального провадження щодо розкриття серійних вбивств на сексуальному підґрунті оперативними підрозділами НПУ, а саме:

- спостереження за місцем вчинення кримінального правопорушення (за статистичними даними, деякі серійні вбивці мають звичку повертатись на місця скоєння кримінальних правопорушень);
- проведення заходів з метою встановлення свідків злочину;
- перевірка за оперативно-розшуковими обліками;
- опитування оточення осіб, підозрюваних у вчиненні зазначеного злочину з метою з'ясування їх психічних та психологічних особливостей, а також їх характеристики за місцем проживання, роботи, навчання;
- дослідження особистості потерпілого задля встановлення його кола оточення, наявності конфліктів та їх причини та перевірки на причетність до вчинення злочину;
- використання можливостей позаштатних негласних працівників;
- використання поліграфу.

Запропонований перелік не вичерпним та потребує постійного перегляду та вдосконалення з урахуванням особливостей конкретного вбивства на сексуальному підґрунті.

УДК 004.67

Андрій Дмитрович ЛУНІН,

курсант групи Ф4-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук,

доцент В. А. Світличний

BIG DATA НА СЛУЖБІ ПОЛІЦІЇ

Big Data - великі дані використовують для вирішення безлічі проблем: від лікування рідкісних хвороб до упіймання браконьєрів, що винищують вимираючих тигрів в Індії, і розрахунку найкращого часу для підрізання дерев в Нью-Йорку. Страховикам, банкам, заводам і магазинам великі дані допомагають оптимізувати виробництво або продажі, а поліції і фахівцям з безпеки – виявити зловмисників. Криміналісти давно знають, що злочинці діють за певними схемами. Тому, хоча поведінку окремої особистості складно передбачити, дати прогноз щодо реакції різних груп людей на ту чи іншу ситуацію можна напрощуд легко. Великі дані дозволяють поліції діяти активно, тобто намагатися передбачити і запобігти ще не скоєний злочин. Для цього поліція посилює спостереження за всім суспільством, і, з одного боку, це підвищує ефективність у виявленні справжніх злочинців, а з іншого боку, це призводить до того, що стежать за всіма людьми. А де має місце тотальне стеження, там недалеко і до тотального контролю. Ще один момент полягає в тому, що передбачуване виявлення злочинності саме по собі не вирішує проблему злочинності, тому що не усуває її причини. У великій кількості випадків злочинність обумовлена соціальними причинами, тому зміна режиму роботи поліції повинна, принаймні, припускати збільшення ролі соціальних служб, які б працювали з виявленими потенційними злочинцями. Правоохоронним органам так чи інакше доведеться освоювати "великі дані". В іншому випадку їх випередять злочинці, яких не стримують бюрократія, закони і пристойності. Якщо "аналіз даних" дає потрібний результат, ніщо не завадить їм побудувати свої кластери, добути продукти IBM і найняти аналітиків. Це вже відбувається.

Коли лондонська поліція вела розкопки в архівах дідівськими методами, в Колумбійському наркокартелі Калі, аналіз даних давно був поставлений на широку ногу. На початку дев'яностих картель придбав потужну комп'ютерну систему IBM AS/400, що коштувала в ті часи півтора мільйона доларів, і обзавівся штатом сисадмінів і програмістів, які розробляють спеціалізований софт для data mining (пошук даних, заснований на аналізі величезних масивів інформації). Техніка була потрібна для

того, щоб прочесати крадені бази даних з робочими і домашніми телефонами співробітників американських спецслужб і дипломатичних працівників в Колумбії, зіставити їх з повним списком всіх телефонних дзвінків, які відбуваються в країні, і виявити потенційних інформаторів, що підлягають ліквідації. Про ефективність затії можна судити по тому факту, що, коли ця історія спливла на світ, Американське Управління по боротьбі з наркотиками (англ. Drug Enforcement Administration), воліло зберегти подробиці події в секреті.

Резюмуючи сказане потрібно вимітити, що кількість доступних даних збільшується, в той час, як технології аналітики стають більш досконалими. Big Data змінюють наш світ і спосіб життя з небувалою швидкістю. Якщо дані здатні на все це сьогодні, то просто уявіть на що вони будуть здатні завтра. Національної Поліції необхідно користуватися існуючими інструментами кібербезпеки, та застосовувати новий інструментарій для обробки даних соціальних мереж, застосування методології підштовхування (nudge), розпізнавання фальшивих телефонних дзвінків промінування і багато іншого.

УДК 004.056:55(043.2)

Дмитро Сергійович МАЛЯРЕНКО,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук,

доцент В. А. Світличний

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОСНОВНИХ СУЧАСНИХ ШАХРАЙСЬКИХ СХЕМ, ЯКІ НАЙБІЛЬШ АКТИВНО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В КІБЕРПРОСТОРІ

Незважаючи на кризу, стрімко розвивається кредитно-фінансова сфера. Однак вона не завжди приносить користь для громадян, а й часто потурає аферистам, адже інновації в злочинному світі впроваджуються швидко.

Чорні брокери. Варто тільки «засвітити» номер мобільного телефону в Інтернеті, наприклад на дошці оголошень, з великою ймовірністю він може потрапити в базу шахраїв, які почнуть регулярно дзвонити, з пропозицією поторгувати, на деякій біржі; або застосовують бота, який буде робити прогнози та показувати куди ставити свої фінансові кошти. Головним завданням «брокера», буде заставити скачати деяке програмне

забезпечення, в який потрібно буде вкладати гроші й торгувати, де й відбудуться осідання. До речі, може запропонувати зайти на фішинговий сайт, де результат такий самий – втрата грошей. Позбутися цих дзвінків можна лише змінною SIM-картки.

Бінарні опціони. Користуючись соціальними мережами, ми бачимо успішних людей, деякі з них є несправжніми «трейдерами», які готові поділитися торговими сигналами до закритих або відкритих груп, по реферальному посиланню (наче кажучи це процес поширення інформації не через традиційні рекламні канали, а через реальних діючих покупців). Зареєструючись і після внесення депозиту, люди починають торгувати по його вказівкам на бінарних опціонах. «Трейдери» заробляють відсотки або за рахунок внесеного депозиту, але, зазвичай, за рахунок поразки жертви. Реклама опціонів може бути де завгодно. Шахраї в онлайн-оголошеннях придумують нові, різні види обману, для привласнення чужих коштів. На дошці оголошень, де розміщуються оголошення про товари, вакансії і резюме, обманюють, як покупців, так і продавців. Шахрай правдоподібно оформлює оголошення з уціненим товаром. Коли на цей товар знаходиться покупець, виникає угода, торгівля. Багато які Інтернет - сервіси блокують на своїх сайтах чужі посилання, тому шахрай може попросити перенести спілкування в інші соціальні мережі, мовляв, що там більш зручніше. Вводячи в оману, повідсилає відредаговані, взяті з інших мереж фото чужого товару. Коли покупець повірить, шахрай відсилає посилання на фішинговий сайт, який зовні виконаний по одній стилістиці як справжнє онлайн-оголошення, але відрізняється лише посилання. Обдурений покупець вводить данні своєї банківської карти, номера телефону й відправляє ці данні шахраю, якому буде не складно зняти гроші з карти. Щоб не бути обманутим треба бути уважним, обов'язково читати на сайті інформацію спеціальних розділів, які допомагають впізнати шахраїв.

SCAM сайти. Це сайти де, начебто, розігруються грошові кошти: за компенсацію, проходження незначного опитування, тощо. Щоб нібито отримати ці кошти треба оплатити внески, яких буде незчисленна кількість, де і втратить свої гроші користувач. Скільки б не було проведено транзитних операцій, дані кошти вивести неможливо. Щоб не піддатись на даний проект, треба бути скептично налаштованим. На справжніх проєктах з виплати коштів, не треба вносити свої гроші, тому що на всі грошові операції використовуються посередні кошти з виплат.

НУІР-проєкти – шахрайський проєкт, схожий на інвестиційний фонд із високою дохідністю. На сьогоднішній момент це в основному онлайн-проєкти, які працюють з електронними валютами. Зазвичай хайп-проєкти є фінансовими пірамідами, які виплачують базові відсотки за рахунок нових підготовлених та залучених більшої кількості учасників.

Після того, як потік грошей чудово виглядає або його немає для покриття поточних зобов'язань, хайп-проект закривається, усі виплати припиняються.

Існує думка, що кожна людина вчиться на своїх помилках, таким чином, отримуючи безцінний досвід. Але якщо в реальному житті необхідний опит, можна отримати пару раз наступивши на одні і ті, самі граблі, то у інвесторів одна помилка може призвести до втрати всього капіталу. Фінансові піраміди відрізняються від реальних проектів тим, що у них нема реальної діяльності проекту. За статистикою, більшість хайп-проектів закривається протягом 6 місяців з моменту свого старту. обов'язкова умова безпеки – для кожного нового проекту використовуйте різні паролі. Ні в якому разі не можна застосовувати один і той же пароль, це може спричинити проблеми. Злом будь-якого вашого облікового запису може дозволити шахраям отримати легкий доступ до акаунтів в інших проєктах, а згодом і крадіжку коштів.

Вішинг. Зазвичай телефонні шахраї знаходять номери постраждалих на якомусь форумі або дошці оголошень. Схема надзвичайно проста: шахраї телефонують із незнайомого номера і під різними приводами намагаються: вивідати дані платіжної карти, змусити зняти ліміти на операції по платіжній картці, відключити перевірку коду безпеки картки CVV2 або перерахувати кошти на картку шахраїв. Слід пам'ятати, що ніколи, нікому і ні за яких обставин не можна повідомляти термін дії платіжної картки і тризначний код безпеки CVV2, а також код підтвердження операції з банківського SMS-повідомлення.

На закінчення відзначимо, що багато людей на жаль, думають що в Інтернеті заробити гроші без вкладень можна легко і дуже просто, але при пошуку способів заробити грошей, часто потрапляють на шахраїв або шахрайський проєкт. Прі цьому способів того, як розвести і вкрати ваші гроші дуже багато. Існують як чорні схеми шахрайського заробітку так і сірі, а також і білі, але на жаль чорних схем значно більше. Заробити гроші в інтернеті можна, без вкладень, просто треба знати де.

УДК 343.85:004

Вадим Ігорович НАУМЧИК,

курсант групи Ф1-19-201

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри конституційного

і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС

кандидат юридичних наук, доцент А. В. Войціховський

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ

Проблема протидії кіберзлочинності за участі правоохоронних органів різних держав є доволі актуальною, адже розвиток інформаційних технологій окрім прогресивних змін призводить до появи нових форм і видів злочинних посягань.

Метою міжнародного співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю є захист інформації та мереж від несанкціонованого доступу, її модифікації або знищення, оскільки в руках злочинців інформація може перетворитися на джерело серйозної загрози державній безпеці і правам людини.

Кіберзлочинність як явище виникло виключно в процесі еволюції комп'ютерних та інформаційних технологій. Кіберзлочинність – це транснаціональні комп'ютерні злочини, спрямовані на протиправне заволодіння даними, порушення корпоративної безпеки та суспільних відносин.

У світі існує тенденція до перенесення платіжних засобів у віртуальну реальність. Причиною є розвиток та поширення використання інформаційних технологій і комп'ютерних мереж, тому на міжнародному рівні необхідні оперативні дії в сфері захисту інформації та мереж, що спираються на координацію зусиль національних центрів із запобігання і розслідування транснаціональних комп'ютерних злочинів з аналогічними міжнародними центрами в інших країнах.

Перспективою міжнародного співробітництва є те, що більшість комп'ютерних злочинів вчиняються не лише в межах країни чи її віртуальному просторі, вони можуть мати міждержавний або навіть міжконтинентальний характер. Власне тому країнам і необхідна міжнародна співпраця.

Одним із найсерйозніших кроків, спрямованих на врегулювання цієї проблеми, є прийняття Радою Європи 23 листопада 2001 р. в Будапешті Конвенції про кіберзлочинність (чинна з 1 липня 2004 р. (Україна ратифікувала 7 вересня 2005 р.)). Конвенція про кіберзлочинність є першим міжнародним договором у галузі протидії злочинам, що вчиняються через комп'ютерні мережі. У Конвенції було чітко визначено злочини проти

конфіденційності, цілісності і доступності комп'ютерних даних і систем для покарання кіберзлочинця. Метою цієї Конвенції є забезпечення міжнародної боротьби з комп'ютерними злочинами у сфері кримінального права, спрямованої на захист суспільства шляхом укладення внутрішньодержавного чи взаємного законодавства.

Для подальшого забезпечення інформаційної безпеки суспільства Президент України 14 вересня 2020 р. Указом затвердив Стратегію національної безпеки України, що має на меті зміцнення суверенітету держави.

Отже, на даний час існує проблема узгодженості дій країн-учасниць Конвенції та швидкості їх спільних дій у боротьбі з кіберзлочинністю, що на сьогодні набуває особливої актуальності для всіх держав. Якщо врахувати чинник глобалізації, то можна побачити, що країнам-учасникам необхідна міжнародна співпраця в цій галузі, так як наодинці протидіяти цим загрозам на рівні окремих держав практично неможливо.

УДК 004.832

Нікіта Сергійович НЕПОП,

курсант групи Ф4-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук, доцент Ю. В. Гнусов

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВІРУСІВ, ЯКІ ДІЮТЬ В ОПЕРАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ANDROID

Вірус - це програма з шкідливим кодом. Він виглядає як звичайна програма, але відрізняється «начинкою». Віруси можуть бути двох типів:

1. Підробка - використовується назва і значок якогось відомого додатка, але всередині тільки шкідливий код. Більшість вірусів саме такого типу.

2. Троянський кінь - в нормальне додаток додається шкідливий код, який працює разом з додатком.

Давайте ж розберемо що можуть віруси:

1. Красти гроші з SIM-карти: дзвонити або відправляти SMS на платні номери до тих пір, поки на SIM-картці не закінчатись гроші.

2. Красти інформацію: відправляти паролі від Інтернет - банків, дані банківських карт або особисті файли шахраям, розсилати повідомлення з вірусними посиланнями на номери з записної книжки від вашого імені.

3. Блокувати нормальну роботу пристрою: відображати банер-вимагач, який не дає користуватися пристроєм.

4. Використовувати потужність вашого пристрою: показувати приховану рекламу або майнити криптовалюту.

Як віруси потрапляють на смартфон або планшет.

На жаль за більш ніж 10 років свого існування Android здобула репутацію далеко не самої захищеної операційної системи. Кібершахраї маскують віруси під нешкідливі програми та файли: браузери, плеєри, ігри, навігатори, книги, антивіруси. Потім вони поширюють їх. На сайтах для дорослих, сайтах з зламаними додатками і піратськими фільмами, торрент-трекерах і т.п. Наприклад, шукаєте в Інтернеті якусь гру або програму, і потрапляєте на форум. Хтось залишив одне з посилань, і всі дружно його дякують. Насправді форум і коментатори не справжні. Або заходите на сайт з піратськими фільмами і серіалами, раптово з'являється повідомлення. У ньому сказано, що смартфон / планшет заражений вірусами або якась програма сильно застаріла. Буває навіть так, що пристрій починає вібрувати або видавати дивні звуки.

Як убезпечити свій гаджет від вірусів.

1. Відрізнити вірус від нормального додатка не підготовленій людині дуже складно. Встановлюйте програми лише з Play Маркет і підходите до їх вибору дуже серйозно.

2. Не переходьте з невідомих посилань в SMS, MMS або e-mail. Кібершахраї навіть навчилися підробляти номери та адреси електронної пошти, тому повідомлення з вірусними посиланнями можуть приходити і від ваших знайомих.

3. Не рутіруйте пристрій і не встановлюйте неофіційні прошивки. Якщо на пристрої є рут, вірус зможе прописатися в системні програми і тоді його зможе видалити тільки повна перепрошивка пристрою.

4. Вимкніть автоматичне отримання MMS на вашому пристрої. Кібершахраї можуть автоматично завантажувати віруси на пристрій через MMS. Це пов'язано з уразливими бібліотеки Stagefright.

5. Не підключайте банківську послугу «Автоплатіж» (автоматичне поповнення балансу телефонного номера при зниженні до певної суми). Якщо раптом на пристрій потрапить вірус, який відправляє SMS на платні номери, то баланс SIM-карти буде поповнюватися доти, поки гроші на карті не закінчатся. Повідомлення від банку при цьому зазвичай блокуються.

Як зрозуміти, що на смартфоні або планшеті з'явився вірус. Взагалі не існує однозначних ознак, все залежить від особливостей вірусу. Одні помітні відразу після установки (з'являється банер і блокується доступ до пристрою), інші можуть довгий час себе не видавати, діючи приховано. У більшості випадків ознаки такі:

- з'являються великі рахунки за SMS або дзвінки;
- з'являється банер з вимогою заплатити шахраям, який не дає користуватися пристроєм;

- з'являються незнайомі програми;
- дуже швидко починає сідати батарея;
- швидко витрачається Інтернет - трафік незрозумілими додатками;
- пристрій починає сильно гальмувати.

Як видалити вірус, якщо меню відкривається.

1. Витягніть SIM-карту, щоб не списали гроші з рахунку.
2. Скачайте антивірус, якому довіряєте, через Wi-Fi з Play Маркет.
3. Перевірте пристрій антивірусом і видаліть всі знайдені віруси.
4. Видаліть антивірус, який встановили.

Але іноді варто взагалі відмовитися від смартфонів на користь звичайних дешевих мобільних телефонів. Проте ані це, ані будь-які інші засоби безпеки не можуть гарантувати повної конфіденційності. Дані чи зміст телефонних розмов можна отримати із найзахищеного пристрою. Питання полягає лише в ціні та пильності користувача.

УДК 343.13(477)

Владислав Вікторович НЕЧВОЛОД,

курсант групи Ф1-202

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права

*і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук,
доцент Т. А. Шевчук*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Світовий прогрес не стоїть на місці, і з кожним роком набирає все більших обертів. Суспільство завжди буде перебувати в пошуках нових знань та технологій, які зможуть полегшити життя всього населення планети. Одним із революційних здобутків людства можна вважати винайдення комп'ютера, який зайняв особливе місце в сучасному житті суспільства. Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій, у свою чергу, зумовив активне інвестування більшістю розвинених країн світу у розробку та впровадження нових ІТ-технологій, надсучасного програмного забезпечення та систем штучного інтелекту (далі – ШІ).

Використання технологій ШІ у діяльності правоохоронних органів, перш за все у сфері протидії злочинності є надзвичайно актуальним і практично затребуваним. Його можливості в частині підтримання правопорядку дають значну перевагу правоохоронцям у виявленні, попередженні та завчасному реагуванні на правопорушення.

Уже сьогодні вітчизняні правоохоронні органи активно використовують технології ІІІ. Так у Департаменті патрульної поліції створено підрозділ аеророзвідки, оснащений останніми зразками дронів. Роботи допомагають не тільки виявляти факти кримінальних правопорушень, наприклад, місця незаконного видобутку бурштину та вугілля, але й затримувати зловмисників. Поліцейські підрозділу боротьби з наркозлочинністю за допомогою безпілотників знайшли в Дніпропетровській області 36 ділянок, засіяних коноплями. Також роботи зможуть виявляти браконьєрів, фіксувати незаконний видобуток корисних копалин, рубки лісу, осередки лісових пожеж, здійснювати пошук заблукалих в лісі чи горах. Крім того, дрони моніторять дорожню ситуацію на трасах Дніпропетровської та Київської областей і шукають викрадений транспорт. Нацполіція планує в подальшому створити спецгрупи аеророзвідки в кожному регіоні України.

Говорячи про штучний інтелект в правоохоронній діяльності, не можна не згадати про систему автоматичної фіксації порушень Правил дорожнього руху. Дана система здатна розпізнавати та фіксувати цілий ряд правопорушень: проїзд на заборонений сигнал світлофора, порушення правил зупинки та стоянки, порушення правил руху і зупинки на смузі для маршрутних транспортних засобів, порушення встановленої для транспортних засобів заборони виїзду на смугу зустрічного руху, порушення правил руху через залізничний переїзд, порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками.

Здійснення фіксації таких правопорушень реалізується за допомогою комплексів автоматичної фіксації (спеціальних технічних засобів, які в своїй будові укомплектовані фотозйомкою та відеозаписом, що дають можливість в автоматичному режимі здійснювати виявлення та документування в базах даних фактичних подій у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху). Встановлення відповідних технічних засобів здійснюється на аварійно-небезпечних ділянках за погодженням із відповідним уповноваженим підрозділом Національної поліції. Перспективним вбачається впровадження технологій ІІІ не тільки в мегаполісах, а в усіх містах України, щоб під наглядом правоохоронних органів знаходилася якомога більша кількість магістральних доріг, вулиць, житлових і промислових об'єктів.

Крім того, технології ІІІ активно використовуються при розробці алгоритмів пошуку злочинців та потенційних жертв кримінальних правопорушень, виконуючи функцію розпізнавання осіб, при створенні програм щодо прогнозування злочинності та планування заходів протидії їй та ін.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що розробка інформаційних технологій, частиною яких є системи штучного інтелекту, є невід'ємною складовою розвитку соціально-економічної, науково-технічної,

оборонної, правової та інших видів діяльності в різних сферах загальнодержавного значення. Безпосередньо це стосується і діяльності правоохоронних органів щодо протидії злочинності. Впровадження в їх діяльність систем ШІ дає значну перевагу у сфері забезпечення охорони основних прав і свобод громадян від різного роду протиправних посягань, економить кошти держави, дисциплінує суспільство і сприяє підвищенню рівня комфорту громадян, що у підсумку дозволяє значно покращити ефективність діяльності з попередження та розкриття кримінальних правопорушень.

Однак, незважаючи на всі явні позитивні сторони використання технологій ШІ у протидії злочинності, подальшого наукового дослідження та аналізу потребують ряд питань, пов'язаних із правовим регулюванням соціалізації штучного інтелекту в Україні зокрема:

- формування і законодавче закріплення поняття «штучний інтелект», як основи визначення його правового статусу і, забезпечення нормативного регулювання;
- вивчення міжнародного досвіду використання алгоритмів штучного інтелекту в протидії злочинності з метою впровадження кращих його моделей для використання органами кримінальної юстиції України;
- удосконалення сучасного кримінального законодавства України в частині визначення особливого статусу «штучного інтелекту», наділення його статусом електронної особи;
- підвищення рівня цифрової грамотності працівників правоохоронних органів;
- аналіз, прогнозування та оцінка ризиків, пов'язаних з використанням технологій штучного інтелекту.

УДК 342.922

Олексій Вячеславович ПЕРЕЦЬ,

курсант групи Ф4-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат технічних наук,

доцент В. А. Світличний

БЕЗПЕКА В ІНТЕРНЕТІ: ЯК ЗАХИСТИТИ СВОЇ ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ

Питання захисту персональних даних постійно присутні у повсякденному житті людей – на роботі, під час взаємодії з державними органами влади, у закладах охорони здоров'я, під час купівлі товарів та

послуг, під час подорожей та користування Інтернетом. Проте люди здебільшого мало поінформовані про свої права у цій сфері, що породжує загрози для їхньої приватності та створює ризики неправомірної обробки персональних даних. Кожен має право на приватність онлайн та захист персональних даних. Законодавство має відповідати міжнародним стандартам, хоча б мінімальним критеріям щодо контролю користувачів над власними даними, серед яких: збирання та обробка персональних даних має здійснюватися за згодою або з інших підстав, чітко визначених законом; персональні дані мають збиратися в обсязі, що відповідає меті обробки, яка водночас має бути законною та виправданою; особа повинна бути належним чином поінформована про обробку своїх персональних даних та її мету; персональні дані не можуть поширюватися чи оброблятися для інших, ніж було визначено і погоджено, цілей; безпечне зберігання персональних даних; право отримати інформацію про обробку та свої персональних даних; право вимагати виправлення або видалення своїх персональних даних; право на відшкодування в разі порушення.

Багато хто думає, що безпека в Інтернеті – це ілюзія, і бути захищеним зараз неможливо, адже веб-сайти збирають конфіденційну інформацію так тонко, що ми навіть не знаємо що саме їм відомо. Це, можливо, й так, але ця невпевненість – ще одна причина, щоб зберегти свою приватність та уникнути витоку персональних даних в Інтернет.

Існує декілька ефективних профілактичних методів для захисту своїх персональних даних в мережі:

Безпечний пароль – це перша гарантія того, що ваша особиста інформація перебуває під надійним «замком». Пароль має бути складним (букви й цифри, великі й малі, не менше ніж 8 символів). Паролі до різних ресурсів мають бути різними.

Оновлення програмного забезпечення. Найкращим захистом від вірусів є не антивірусний захист, своєчасне оновлення програмного забезпечення.

Перевірка сайтів. Наполегливо рекомендуємо не вводити персональну інформацію (логін, пароль, номер телефону чи платіжної карти) на запити неперевірених сайтів.

Віртуальні гаманці. Використовувати віртуальні гаманці для проведення транзакцій в інтернеті для захисту своїх кредитних та дебетових рахунків.

Протидія фішингу. Останнім часом став популярним такий різновид шахрайства як фішинг. Мета фішингу – отримання доступу до конфіденційної інформації користувача (логінів, паролів, даних платіжних карток). Фішингові повідомлення, зазвичай, приходять на електронну пошту і спонукають до негайних дій, не залишаючи часу на роздуми.

Шахрайські повідомлення найчастіше надходять від імені відомих брендів, знайомих, друзів чи банків та впливають на емоційне сприйняття інформації. Фішинг може використовувати не лише розсилку листів на електронні адреси, але й онлайн-оголошення, результати пошукових систем, імітацію «впливаючих» вікон із системними повідомленнями, смс-повідомлення розповсюдження інформації у соціальних мережах. Не натискайте на подібні оголошення. Перевірте їх.

Все сказане дозволяє зробити висновок: кібербезпека від глобального розгляду трансформувалася в особистісний аспект, наші персональні дані у зоні ризику, тому ми як ніколи повинні бути уважними і обережними в мережі Інтернет.

УДК 343.575

Владислав Ігорович ППА,

курсант групи Ф2-405

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник О. О. Деревягін

ПРОТИДІЯ КІБЕРЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

У наші дні використання інформаційних технологій не має меж. Віртуальний простір переймає від реального все, у тому числі й злочинність у її нових формах і проявах. Практично кожен чув про кіберзлочинність і, можливо, навіть особисто з нею зіштовхувався. Кіберзлочинність включає в себе різні види злочинів, що здійснюються за допомогою комп'ютерних систем і в мережі Інтернет. Об'єктом кіберзлочинів є персональні дані, банківські рахунки, паролі та інша особиста інформація як фізичних осіб, так і бізнесу та державного сектору. Кіберзлочинність є загрозою не тільки на національному, а й на глобальному рівні.

За даними Allianz та WEF, кібер-ризиків відносяться до ТОП-10 ризиків людства. Відповідно до даних FBI's Internet Crime Complaint Center, збитки завдані кіберзлочинністю у світі за останні 5 років склали 12 трлн доларів. Зараз постійно на слуху витоки даних в Facebook, Instagram, Uber, Yahoo), DDoS та вірусні атаки (Petya/NotPetya).

Так, до прикладу, в 2019 році жертвами хакерської атаки Petya в Україні стали близько 1500 фізичних та юридичних осіб, серед найбільших: Ощадбанк, Укрзалізниця, ДТЕК, Lifecell, Kyivstar тощо.

Водночас зростає частка населення планети, що використовує Інтернет та онлайн сервіси. За останні 10 років кількість користувачів

Інтернету збільшилась майже втричі – з 1,6 млрд (23,8% населення) до 4,3 млрд осіб (55,6% населення), за даними Internet World Stats.

Звичні усім послуги інтернет-банкінгу, онлайн покупок, використання web-додатків та платіжних онлайн-системи створюють потенційну небезпеку викрадення персональної інформації зловмисниками. Основною причиною успішності кібератак є саме людський фактор – 91% зломів здійснюються в результаті вдалого фішингу. І, на жаль, якщо не використовувати надійні інструменти захисту – тенденція ставатиме дедалі гіршою. Тому паралельно з розвитком та зростанням, потрібно думати про власну безпеку, підвищувати рівень кібергігієни працівників.

У 2016 році відбувся значний прогрес у сфері протидії кіберзлочинам в Україні, зокрема на інституційно-організаційному рівні: 1) у березні 2016 року уряд прийняв Стратегію кібербезпеки України, яка має на меті створення національної системи кібербезпеки; 2) у червні 2016 року Президент України підписав Указ про створення Національного координаційного центру кібербезпеки. Першим етапом його роботи є здійснення аналізу та розроблення галузевих індикаторів стану кібербезпеки; 3) у вересні 2016 року Верховна Рада у першому читанні прийняла закон про основні засади забезпечення кібербезпеки України.

Отже, протидія кіберзлочинності та рівень кібербезпеки на сьогодні є одним із пріоритетних напрямків в політиці країни. Але для комплексної боротьби з цією проблемою потрібні спільні зусилля держави, громадян та міжнародної спільноти.

УДК 343.985.5

Андрій Олегович СЕМЧУК,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних

технологій та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат наук з державного управління, доцент Ю. М. Онищенко

ПРАВОВІ ОСНОВИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Правова основа оперативно-розшукової діяльності (ОРД) – це правовий базис, фундамент, спираючись на який реалізується діяльність правоохоронних органів, це сукупність законодавчих та інших нормативно-правових актів, у рамках яких вона починається, розвивається та припиняється, й, відповідно, у рамках яких можуть і повинні діяти всі суб'єкти ОРД та інші суб'єкти, які потрапляють або залучаються до сфери ОРД.

Згідно з положеннями ст. 3 Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" правову основу ОРД становлять Конституція України, Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність", Кримінальний, Кримінальний процесуальний, Податковий та Митний Кодекси України, Закони України "Про прокуратуру", "Про Національну поліцію", "Про Службу безпеки України", "Про Державну прикордонну службу України", "Про Державну кримінально-виконавчу службу України", "Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб", "Про судоустрій і статус суддів", "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві", "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів", інші законодавчі акти та міжнародно-правові угоди і договори, учасником яких є Україна.

Варто зазначити, що національне законодавство містить низку Законів України, що прямо не регламентують ОРД, однак своїми приписами або визначають межі завдань, цілей чи безпосередньо об'єктів цієї діяльності, або впливають на специфічні відносини, які виникають, розвиваються та припиняються під час здійснення ОРД вповноваженими суб'єктами. Такими законами, наприклад, є Закон України "Про державну таємницю", Закон України "Про інформацію", Закон України "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві", Закон України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів" та інші.

Проаналізувавши вище наведені нормативно-правові акти, можна дійти висновку про те, що правова основа ОРД має багаторівневу структуру та умовно складається якнайменш, з п'яти рівнів, що можуть мати власні підрівні, а саме:

- Конституція України;
- міжнародно-правові угоди і договори;
- Закони України;
- підзаконні нормативно-правові акти;
- відомчі нормативно-правові акти.

Окремої уваги при вивченні правової бази ОРД заслуговують численні нормативно-правові акти відомчого та міжвідомчого характеру на рівні наказів доручень, вказівок, різноманітних приписів тощо. У зв'язку зі специфічністю ОРД, вони здебільшого містять відомості, що становлять державну таємницю, та, відповідно, мають гриф обмеження доступу.

УДК 159:343.915

Аліса Геннадіївна СІЛІНА,

курсант групи Ф1-18-304

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. І. Шинкаренко

ПРИЧИНИ Й УМОВИ ФОРМУВАННЯ В ОСОБИ СХИЛЬНОСТІ ДО ВЧИНЕННЯ З ВАЛТУВАНЬ

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Ст. 29 Основного Закону країни проголошує, що кожна людина має право на свободу та особисту недоторканість. До яких віднесена статевая свобода та недоторканність. Зрілість суспільства, його здатності створити умови для гармонійного розвитку підростаючого покоління є його основоположним завданням.

На кожного з нас упродовж всього життя впливають різні фактори, які формують людину, як особистість. Вона формується завдяки впливу зовнішніх факторів з моменту народження та до смерті, а саме: у дитинстві від своїх батьків та рідних; у спілкуванні з однолітками та у спостереженні за діями старших підлітків; у спілкуванні в процесі життя в родині, на роботі, спілкування тощо. Кожна особа по різному реагує на негативні фактори сприймає їх по-різному та одним з наслідків стає схильність до вчинення злочинів та безпосередньо звалтуванню. Зазначене притаманне й особам із відхиленнями психіки (інфантилізм, психопатія, олігофренія в стадії дебільності та ін.) через їх інтелектуальну, емоційну чи волюву неповноцінність. Але при цьому мотивацією їх злочинної поведінки може бути не пов'язана з їх діагнозом, а її причиною є недостатня адаптованість до соціуму.

Проаналізувавши наукову літературу наведемо причини, що найчастіше призводять у подальшому до вчинення звалтувань:

1) Стрес, що породжений поведінкою навколишнього оточення. Багато років тому для пояснення жорстокості психологи висунули гіпотезу «фрустрація-агресія». Відповідно до цієї гіпотези, найбільш загальною реакцією на фрустрацію виступає образа когось або чогось словом або дією. Звичайно, стрес насильника ні в якій мірі не може виправдовувати його вчинок, навіть в тому випадку, коли причиною стресу є його жертва. Проте стрес може допомогти нам зрозуміти, чому деякі люди вчиняють насильство.

2) Прищеплена жорстокість. Діти над якими знущалися та поводити себе жорстоко, які спостерігали насильство в сім'ї, в подальшому

житті самі нерідко поводяться так само. Відповідно до одного з досліджень, 76 % людей з числа гвалтівників самі піддавалися насильству в дитячому віці. Жорстокість як поведінковий навик, безсумнівно, передають підростаючому поколінню.

3) Невпевненість в собі та вразливість. Особи здатні на насильницькі дії часто виявляються непевненими в собі людьми з низкою самооцінкою, які відчувають страх перед оточенням. Дослідження засуджених гвалтівників показують, що зазвичай це злі, сердиті люди, які «зривають» внутрішній гнів, почуття сексуальної неповноцінності, нападаючи на жінок і живляючи секс як знаряддя.

Отже, виходячи з означеного необхідно постійно приділяти увагу вивченню причин та умов вчинення зґвалтувань. З цією метою необхідно приділити особливу увагу дітям, які ростуть в неблагополучних сім'ях, приділяти увагу превенції у навчальних закладах різного рівня (бесіди та лекції). Проводити психологічні тестування у навчальних закладах з метою виявлення проблемних дітей та підлітків з можливістю подальшої корекції їх станів.

УДК 159.944.3

Альона Олегівна СІРОШТАН,

курсантка групи Ф3-207

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 ХНУВС

кандидат технічних наук, доцент І. В. Власенко

ПІДВИЩЕННЯ ГОТОВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

Служба в поліції насичена екстремальними ситуаціями, які викликані незвичайними подіями, об'єктивно складними умовами діяльності, які сприймаються й оцінюються як напружені чи небезпечні, призводять до емоціональна нестійкого стану. Як показують дані соціологічних досліджень, працівники слідчих органів у 50% службових ситуаціях знаходяться в екстремальних умовах, працівники поліції, які забезпечують публічну безпеку - 52%, працівники кримінальної поліції - 60% і працівники поліції особливого призначення - 64%.

Нами у 2020 - 2021 роках в Харківському Національному університеті внутрішніх справ було проведено опитування серед працівників поліції. В опитуванні приймали участь більш 150 працівників поліції.

Метою опитування було встановлення основних проблем пов'язаних з готовністю поліцейських до дій в екстремальних ситуаціях.

За результатами опитування можна встановити факт підвищеного ризику для життя та здоров'я працівників поліції під час несення служби. З урахуванням ситуацій, які могли викликати смертельні наслідки, в кожному разі у опитуваних виникав брак знань та вмінь щодо забезпечення особистої безпеки. Нами були опитані і працівники Державної служби з надзвичайних ситуацій, які отримали ті ж самі питання. В результаті смертельно небезпечних ситуацій у пожежних виявилось на 58.9% більше, а не вистачало знань та вмінь з особистої безпеки в екстремальних ситуаціях на 22% менш. Проведене опитування показало, що в таких ситуаціях в середньому у них виявлялося 1.4 виду реакцій. Але в той же самий час 2.5% опитаним ці реакції і емоції повністю не дали виконувати завдання (втрата свідомості, заціпеніння, неконтрольований страх, паніка), 22.26% опитаних піддавалися емоціям і реакцій, які серйозно заважали виконанню завдання (жах, гнів, тремор кінцівок, запаморочення, темніє в очах, йде носом кров).

Екстремальна ситуація – це динамічне порушення життєдіяльності людини внаслідок чого виникає ризик втрати її робочого стану, що може перевести до загрози життю чи здоров'ю його та/або інших людей.

З метою підвищення боєготовності та боєздатності нами була розглянута емоціональна реабілітація поліцейських в екстремальних ситуаціях. Емоціональна реабілітація – це заходи, які знижують емоційне напруження людини та мотивують її до подальших дій з метою виконання поставленої задачі.

Проведені експерименти, під час яких курсанти у засобах індивідуального бронезахисту (ЗІБ) повинні були пробігти на час дистанцію у 1 км без методики підвищення боєздатності та з нею, підтвердили позитивний характер розробленої методики реабілітації.

У цілому емоційну реабілітацію можна поділити на 3 етапи: підготовчий, ситуаційний, постситуаційний. Прийоми та способи, які використовуються на всіх етапах необхідні для того, щоб у разі потреби перевести астенічні емоції в стеничні, тобто перейти від безконтрольних дій до контрольованих.

Проведений аналіз травматизму в екстремальних ситуаціях серед осіб, які працюють під впливом небезпечних та шкідливих факторів, вказує на необхідність додаткової підготовки цих працівників. Підвищення боєздатності та боєготовності працівників поліції під час виконання службово-бойових задач в екстремальних ситуаціях за рахунок «емоційної реабілітації» має певні переваги і потребує подальших досліджень.

УДК [343.13:343.9.02](477)

Сергій Дмитрович ХАРА,

курсант групи Ф2-302

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри оперативної розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС

кандидат юридичних наук А. Л. Даль

СТВОРЕННЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ЗЛОЧИННОЮ СПІЛЬНОТОЮ АБО ЗЛОЧИННОЮ ОРГАНІЗАЦІОЮ, А ТАКОЖ УЧАСТЬ У НІЙ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Питання протидії організованій злочинності в нашій державі наразі стоїть дуже гостро та йому приділяється досить велика увага. Це є обгрунтовано саме негативним впливом організованої злочинності на більшість сфер функціонування держави, такий вплив завдає істотної шкоди не лише економіці, а і в цілому всім інститутам нашої країни. Тому подолання цього явища перетворюється у надзвичайно складну проблему для нашої правоохоронної системи.

Організована кримінальна протиправність становить загрозу нашій держави, стабільності і безпеці суспільства, сприяє підризу демократичних інститутів та цінностей.

Одним із кроків в подоланні даної проблеми є останні зміни в Кримінальному кодексі України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою», який набув чинності 27 червня 2020 року, спрямований, в першу чергу, на припинення діяльності злочинних спільнот, учасників таких спільнот, притягнення до кримінальної відповідальності «злочинців (ворів) у законі», а також інших учасників злочинних спільнот та осіб, причетних до створення та функціонування злочинних спільнот. Для цього Законом внесені істотні зміни до Кримінального кодексу України, а саме розширено склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 255 Кримінального кодексу України «*Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній*», зокрема, дану статтю доповнено частиною четвертою, відповідно до якої передбачено відповідальність за «*створення злочинної спільноти, тобто об'єднання двох чи більше злочинних організацій, керівництво такою спільнотою*». Та частиною п'ятою, відповідно до якої, відповідальність за дії, передбачені частинами першою, другою або четвертою цієї статті, вчинені особою, яка здійснює злочинний вплив або є особою, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, у тому числі у статусі «*злочинця в законі*».

Також Кримінальний кодекс України було доповнено наступними статтями: ст. 255¹ - *«Встановлення або поширення злочинного впливу»*; 255² - *«Організація, сприяння в проведенні або участь у злочинному зібранні (сході)»*, а також 255³ - *«Звернення за застосуванням злочинного впливу»*.

У зв'язку з прийнятими новелами доречно було б проаналізувати думки деяких науковців та практиків. Наприклад, А. Л. Устінов говорить: **«Не треба доводити злочинні дії.** Встановлюється відповідальність не за дії особи, а просто за перебування її у певному статусі - «суб'єкта підвищеного злочинного впливу», «зłodія в законі». Це відкриває величезні можливості для зловживань, бо знімає потреби доводити будь-які діяння, таким чином під підозру може потрапити будь-хто, кого згадає у своїх показаннях особа, якій повідомили про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. Їй достатньо сказати, що хтось надихнув її на вчинення таких дій своїми «особистими якостями», і це вже підпадає під визначення «суб'єкта підвищеного злочинного впливу»».

Д. В. Мельніков аналізуючи поправки до ст. 255 ККУ, зазначив, що запровадження вказаного поняття в кримінальне законодавство України свідчить про свого роду «легітимізацію» термінології злочинного світу і носить доволі суперечливий характер. Віднесення до кримінального законодавства таких термінів та формулювань, як: *«завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям»* матиме наслідком не лише породження суттєвої невизначеності через оціночний характер зазначених понять, а і стане причиною виникнення проблем практичного характеру при застосуванні та тлумаченні вказаних норм права, наведені вище формулювання та терміни потребують законодавчої конкретизації, оскільки не є зрозумілими критерії для розмежування різних форм об'єктивної сторони перелічених вище складів злочинів, як от *«встановлення злочинного впливу»* та *«поширення злочинного впливу»*. Відсутність чітких критеріїв для розмежування однієї форми об'єктивної сторони певного складу кримінального правопорушення від іншої впливатиме на правильність кваліфікації кримінального правопорушення та, як наслідок, на можливість правильного застосування конкретної норми права загалом.

З думками науковців не можна не погодитись, бо на практиці ці поправки дійсно завдають певних складнощів, притягнення до відповідальності лише за звання «зłodія в законі», без вчинення кримінально протиправних діянь є доволі суперечливими.

Ю. С. Шемшученко з цього приводу зазначав, що сам по собі факт перебування особи у певному статусі та/або віднесення себе до певної спільноти не є діянням в його кримінально-правовому значенні, що давало би підстави вважати статус чи приналежність особи до певної спільноти кримінальним правопорушенням. Відтак, вбачається, що внесені зміни до

Кримінального кодексу України певним чином суперечать його фундаментальним засадам.

Таким чином, проаналізувавши викладений матеріал, можна констатувати, що науковці наразі дають негативну оцінку внесеним змінам до Кримінального кодексу України, такі судження є доволі обґрунтованим, через низку проблем втілення цих поправок на практиці. Тому вважаємо за доцільним ініціювати перегляд, уточнення, доповнення та встановлення чіткої законодавчої регламентації внесених змін.

УДК 004.056:55(043.2)

Нікіта Михайлович ШЕВЧЕНКО,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук, доцент В. А. Світличний

ШАХРАЙСТВО В КІБЕРПРОСТОРІ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

Ні для кого вже не новина, що шахрайське заволодіння грошовими коштами з банківських рахунків, заволодіння інформацією, що міститься у Вас на комп'ютері або шахрайство в мережі Інтернет під час здійснення онлайн-покупок і продажів набуває в Україні великого масштабу, та навіть дуже пильні громадяни стають жертвами кіберзлочинців. Соціальна інженерія - метод отримання необхідного доступу до інформації, заснований на особливостях психології людей. Основною метою соціальної інженерії є отримання доступу до конфіденційної інформації, паролів, банківських даних і інших захищених систем.

Є декілька головних векторів нападу, які використовуються при проведенні атак за допомогою соціальної інженерії:

- Он-лайн;
- Телефон;
- Аналіз сміття;
- Особисті підходи;

Однак крім цього, ви також повинні знати цілі нападу, розуміти, що хакер сподівається отримати. Його цілі засновані на тих же потребах, які керують усіма нами: гроші, соціальний поступ і самоствердження.

Мережеві (он-лайн) загрози: У нашому все більш і більш пов'язаному діловому світі, персонал часто використовує інформацію і відповідає на

запити, які отримує за допомогою електроніки з середини і зовні компанії. Таке забезпечення зв'язку дає можливість хакерам підійти до вашого персоналу, використовуючи відносну анонімність Internet.

Аналіз сміття: Незаконний аналіз сміття – цінна діяльність для хакерів. Ділові паперові відходи можуть містити інформацію, яка має безпосередню вигоду для хакера (наприклад номера рахунків і призначених для користувача ідентифікаторів) або можуть служити основною інформацією, наприклад, телефонний довіднико-організації або списки співробітників.

Особистісні підходи: Для хакера найпростіший і найдешевший шлях отримання інформації – це попросити про це безпосередньо. Цей підхід може здаватися грубим і очевидним, але це основа шахрайства з незапам'ятних часів. Існує чотири різновиди такого підходу:

- Залякування.
- Переконання.

Фізичні підходи: Менш поширений, але більш ефективний для хакера підхід є прямим, особистим контактом з адресатом. Хоча ці підходи мають набагато більші ризики для злочинця. Зростання в використанні мобільних технологій, які дають можливість користувачам приєднатися до корпоративних мереж, в той час як вони знаходяться в дорозі або вдома, є іншою головною загрозою ІТ-ресурсі в компанії. Можливі напади включають як найпростіші напади, так і більш складні. Хоча основна частина великих компаній розробила інфраструктури захисту сайту, однак, офіси середнього розміру можуть бути слабкіше обізнані про правила контролю відвідувачів офісу. Ситуація, в якій злочинець слід за кимось, проходячи в офіс, є дуже простим прикладом нападу з використанням соціальної інженерії. Правила повинні передбачати неможливість проходу в будівлю компанії без належного дозволу.

Отже, захист від атак соціальної інженерії безсумнівно, одне з найскладніших в розробці справ. Даний тип захисту не можна побудувати виключно технічними методами. Крім того, хотілося б відзначити що для побудови системи протидії таким атакам, безсумнівно, варто залучати професійних консультантів, а не намагатися будувати захист своїми силами.

УДК 004.056:004.492

Нікіта Михайлович ШЕВЧЕНКО,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС

кандидат технічних наук, доцент Ю. В. Гнусов

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ ВІРУСІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Комп'ютерний вірус - це невелика програма, що написана програмістом високої кваліфікації, здатна до саморозмноження й виконання різних деструктивних дій. Одним із "піонерів" серед комп'ютерних вірусів вважається вірус "Brain", створений пакистанським програмістом на прізвище Алві. На початку епохи комп'ютерних вірусів розробка вірусоподібних програм носила чисто дослідницький характер, поступово перетворюючись на відверто вороже протистояння користувачів та безвідповідальних, і навіть кримінальних "елементів". В ряді країн карне законодавство передбачає відповідальність за комп'ютерні злочини, в тому числі за створення та розповсюдження вірусів.

Зазвичай віруси діють тільки програмним шляхом. Вони, як правило, приєднуються до файлу або проникають всередину файлу. У цьому випадку кажуть, що файл заражений вірусом. Вірус потрапляє в комп'ютер тільки разом із зараженим файлом. Для активізації вірусу потрібно завантажити заражений файл, і тільки після цього вірус починає діяти самостійно. Деякі віруси під час запуску зараженого файлу стають резидентними (постійно знаходяться в оперативній пам'яті комп'ютера) і можуть заражати інші файли та програми, що завантажуються. Інші різновиди вірусів відразу після активізації можуть спричиняти серйозні пошкодження, наприклад, формувати жорсткий диск.

Дія вірусів може проявлятися по-різному: від різних візуальних ефектів, що заважають працювати, до повної втрати інформації. Більшість вірусів заражують виконавчі програми, тобто файли з розширенням .EXE та .COM, хоча останнім часом все більшої популярності набувають віруси, що розповсюджуються через систему електронної пошти. Основними джерелами вірусів є:

- локальний носій, на якому знаходяться заражені вірусом файли;
- комп'ютерна мережа, в тому числі система електронної пошти та Internet;
- жорсткий диск, на який потрапив вірус в результаті роботи з зараженими програмами;

- вірус, що залишився в оперативній пам'яті після попереднього користувача.

Основними ранніми ознаками зараження комп'ютера вірусом є:

- зменшення обсягу вільної оперативної пам'яті;
- сповільнення завантаження та роботи комп'ютера;
- незрозумілі (без причин) зміни у файлах, а також зміни розмірів та дати останньої модифікації файлів;
- помилки при завантаженні операційної системи;
- неможливість зберігати файли в потрібних каталогах;
- незрозумілі системні повідомлення, музикальні та візуальні ефекти і т.д.

Коли вірус переходить в активну фазу можливі такі ознаки:

- зникнення файлів;
- форматування жорсткого диска;
- неспроможність завантаження файлів або операційної системи.

Існує дуже багато різних вірусів. Умовно їх можна класифікувати наступним чином:

Завантажувальні віруси або BOOT-віруси: заражають boot-сектори дисків. Дуже небезпечні, можуть призвести до повної втрати всієї інформації, що зберігається на диску;

Файлові віруси: заражають файли, поділяються на:

Віруси, що заражують програми (файли з розширенням .EXE і .COM);

Макровіруси: віруси, що заражують файли даних, наприклад, документи Word або робочі книги Excel;

Віруси-супутники: використовують імена інших файлів;

Віруси сімейства DIR: спотворюють системну інформацію про файлові структури;

Завантажувально-файлові віруси: здатні вражати як код boot-секторів, так і код файлів;

Віруси-невидимки або STEALTH-віруси: фальсифікують інформацію прочитану з диска так, що програма, якій призначена ця інформація отримує невірні дані. Ця технологія, яку, інколи, так і називають Stealth-технологією, може використовуватися як в BOOT-вірусах, так і у файлових вірусах;

Ретровіруси: заражують антивірусні програми, намагаючись знищити їх або зробити непрацездатними;

Віруси-хробаки: заражують невеликі повідомлення електронної пошти, так званим заголовком, який по своїй суті є всього навсього лише Web-адресою місцезнаходження самого вірусу. При спробі прочитати таке повідомлення вірус починає зчитувати через глобальну мережу

Internet своє 'тіло', яке після завантаження починає свою деструктивну дію. Дуже небезпечні, так як виявити їх дуже важко у зв'язку з тим, що заражений файл фактично не містить коду вірусу.

Якщо не вживати заходів для захисту від комп'ютерних вірусів, то наслідки зараження можуть бути дуже серйозними. В ряді країн карне законодавство передбачає відповідальність за комп'ютерні злочини, в тому числі за впровадження вірусів. Для захисту інформації від вірусів використовуються загальні та програмні засоби.

СЕКЦІЯ 7 **СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ** **ПОЛІЦІЇ**

УДК 330.1(477)

Інна Володимирівна БАКУЛІНА,

курсантка групи Ф2-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат економічних наук,

доцент В. О. Гончарова

РОЗВИТОК СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ ЯК ОДНЕ З ОСНОВНИХ **СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОГО** **СУСПІЛЬСТВА**

Однак повсюдне застосування штучного інтелекту, автоматизованих і роботизованих рішень найближчим часом призведе до структурних змін, і перш за все, на ринку праці. Таким чином багато людей ризикує залишитися без робочих місць. При чому більш за всіх ризикує втратити роботу середній клас. Однак саме він є основою будь-якого сучасного суспільства. Надії на соціально-економічний розвиток будь-якої країни пов'язані з середнім класом. І не без підстав.

Середній клас є середнім, не тому що отримує середні доходи, а є найбільш багаточисленним соціальним прошарком, більшістю суспільства, бо складає 50%-70% усього населення держави. В такій чисельності він взагалі може впливати на загальний розвиток тієї чи іншої країни. Саме середній клас є основою споживчого попиту, значно впливає на нього (як якісно, так і кількісно), тому що має достатню високу платоспроможність, достатню для задоволення широкого кола матеріальних і соціальних потреб, має стійкі доходи, взагалі характеризується відносно високим життєвим стандартом та рівнем споживання. Разом із тим цей клас створює доданий продукт у найбільш передових галузях економіки, взагалі формує сукупну пропозицію на ринку товарів і послуг, бо він є великим прошарком сучасного суспільства, який включає як малих та середніх власників, так і кваліфікованих найманих робітників різного рівня. Таким чином не без підстав середній клас називають каталізатором економічного розвитку. Тому одним із основних соціально-економічних завдань сучасного суспільства є розвиток середнього класу.

Насправді ні в вітчизняній, ні в західній практиці немає єдиної методики щодо визначення середнього класу, все умовно. Однак, основним

критерієм, у відповідності з яким люди на Заході відносять себе до середнього класу, є рівень доходів за рік, що припадає на одну людину. Офіційний поріг бідності населення європейських країн, встановлений ООН, складає 6 000 долл. США за рік. Необхідно зазначити, що в Україні більша частина населення отримує річні доходи нижче цього рівня. Всесвітній банк теж встановив норму, за якою він вважає людину представником середнього класу. Так, щоб людину вважали представником цього класу, то їй необхідно витрачати в день не менше 10 долл. на кожного члена сім'ї. Відповідно до проведених досліджень в Україні вважає себе середнім класом 25% населення. Однак експерти вважають, що за двома основними ознаками – рівню життя й освіти – до середнього класу в Україні можна віднести приблизно 10% населення. Інші експерти для визначення цього класу називають аналіз структури витрат і можливостей. Аналізуючи структури витрат населення України вони зазначають, що саме питома вага коштів, які населення витрачає на відпочинок (відповідно офіційних даних, за рік середньостатистичний українець витрачає на відпочинок 1,8% своїх витрат), краще будь-яких індексів і економічних показників демонструє рівень доходів населення. А що стосується можливостей, то в Україні при визначенні їх рівня дивляться не на заощадження, як західні експерти, а на наявність квартири, машини та дачі. При цьому зовсім не враховуючи відповідно їх стан, рік випуску, місце знаходження, наявність комунікацій і т.п.

Враховуючи дані експертів щодо оцінки середнього класу в Україні, можна констатувати, що цей клас не є численним, а тому й не є основою соціально-економічного розвитку нашої країни.

Узагалі тільки формування розвиненого громадянського суспільства, яке забезпечить створення в державі системи справедливого розподілу між усіма українськими споживачами економічних благ, сприяє розвитку середнього класу в Україні.

УДК 351.74(477)

Анастасія Вадимівна БАТЮХ,

курсантка групи Ф2-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3 ХНУВС

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

М. В. Калашиник

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ НА ЗАСАДАХ «COMMUNITY POLICING»

Започаткована у державі реформа Національної поліції спрямована, зокрема, на позбавлення поліції каральної функції та налагодження розбудови партнерських відносин із населенням. виправдовуючи власне соціальне призначення, українська поліція, серед інших завдань, має бути зорієнтована на профілактику правопорушень, усунення причин та умов, що сприяють їх учиненню та згодом повинна перетворитись на цілодобову сервісну службу, принцип дії якої буде базуватися на довірі і взаємодії населення з поліцією. У ч.1 ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» закріплене положення про те, що «...діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб». Також у ч. 2 ст. 89 цього Закону йдеться про співпрацю та взаємодію поліції з громадськістю в якості необхідної умови ефективної роботи поліції. Для підтвердження чи спростування тези використовуємо статистичні дані, зокрема, Звіт Голови Національної поліції України про результати роботи відомства у 2019 році.

Основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів та підрозділів поліції залишається довіра населення. Це той показник, який є визначальним у роботі поліції. Наприкінці 2019 року за даними МВС України громадяни надали свою оцінку – рівень довіри до поліції склав 48 відсотків. Це непогано, але працювати однозначно є над чим.

Дослідження проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 24 по 29 квітня 2020 року методом телефонного інтерв'ю на основі випадкової вибірки номерів мобільних і стаціонарних телефонів. Було опитано 2056 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей за вибіркою, що репрезентує доросле населення за основними соціально-демографічними показниками. Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95.

Дослідження проведене в рамках проекту Центру Разумкова, що здійснюється за підтримки Представництва Фонду Ганса Зайделя в Україні.

Довіру до Національної поліції Висловили 36 % респондентів, не довіряють йому 56 % опитаних.

Зробивши візуальний аналіз наданих двох статистичних даних можна зробити висновок: рівень довіри населення нижче середнього і протягом року не покращується, а навпаки знижується, відповідно (2019 - 48%, 2020 - 36%) які причини таких показників?

Відповідь на це питання можна знайти в дослідженні Андрія Кубаєнко, кандидата юридичних наук, доцента кафедри адміністративної діяльності ОВС та економічної безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ, де перераховано головні негативні риси роботи поліцейського, які провокують недовіру громадян.

Доведено, що основний канал недовіри до правоохоронних органів – це байдужість поліцейських до своїх обов'язків, некомпетентність, надмірне застосування сили, нерівне ставлення до різних громадян, що свідчить про певну залежність рівня довіри населення до правоохоронних органів від індивідуальних характеристик громадян, що включають як об'єктивні (зокрема, демографічні), так і суб'єктивні складники.

УДК 796.323.2(477)

Анастасія Олександрівна ДОРОШ,

курсантка групи Ф2-301

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права

і кримінології факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук,

доцент Д. В. Казначеева

КРИПТОВАЛЮТА ЯК НОВЕ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ

Сьогоднішній світ перейшов на новий етап життя, де головну роль виконує інформація, а також економіка, що будується на ній. Це стало причиною глобального переходу від індустріальної економіки до інформаційної, цифрової. Під цифровою економікою розуміють виробництво, продажі і постачання продуктів через комп'ютерні мережі. Технології сьогодні розвиваються швидше, ніж держава встигає адаптувати до світових тенденцій своє регулювання. Революційні зміни світу технологій, фінансів та інвестицій, коли породжуються нові фінансові інструменти та принципово інші бізнес-моделі, що створюються також на основі технологій блокчейн, потребують від різних країн світу відповідної реакції.

Однією з сучасних тенденцій розвитку інформаційних технологій є поширення застосування криптовалют (або віртуальних валют). Наразі у світі не сформувалася стала термінологія та уніфіковані підходи до визначення, регулювання й економіко-правового обґрунтування використання криптовалют.

Наразі немає єдиної думки щодо визначення терміна «криптовалюта». Деякі науковці відносять криптовалюту до «віртуальної валюти» та називають інноваційною мережею платежів і новим видом грошей, інші заперечують «причетність» криптовалюти до грошей та називають «цифровим активом».

Криптовалюти є абсолютно новим економіко-правовим явищем, відмінним від традиційних електронних грошей. Незважаючи на різні підходи до визначення різноманітних ознак криптовалют, загальними їх ознаками є:

1) відсутність централізованого емісійного центру, тобто їх децентралізований характер;

2) анонімність учасників операцій – у мережі використовуються криптографічні методи асиметричного шифрування даних із застосуванням публічного та приватного ключів;

3) відсутність реальної їх забезпеченості (вартість криптовалют є результатом співвідношення попиту та пропозиції на них серед користувачів).

Криптовалюта є альтернативним вираженням звичайної валюти і має низку своїх переваг та недоліків. Переваги криптовалюти: відкритий код алгоритму дає змогу добувати криптовалюту кожному; анонімність транзакцій. Інформація про володаря криптогаманця відсутня (є тільки номер гаманця); відсутність єдиного цифрового банку; відсутність контролю за транзакціями та платежами; гроші зберігаються децентралізовано, тобто на гаманцях мільйонів користувачів у всьому світі; емітується обмежена кількість монет; неможливо скопіювати.

Аналіз наукової літератури свідчить, що до недоліків криптовалюти можна віднести: через відсутність регулюючих механізмів немає гарантії збереження електронних криптогаманців; висока мінливість криптовалюти; можливі заборони з боку національних регуляторів; неможливість поновити гроші у гаманці у разі втрати пароллю; з часом майнінг перестає бути рентабельним для окремих користувачів.

Але деякі з переваг криптовалюти є одночасно і її недоліками. Так, повні анонімність і конфіденційність транзакцій роблять можливим спекулювання валютою та використання її для злочинних операцій, таких як торгівля людьми, контрабанда наркотиків, фінансування тероризму тощо. Найбільшою проблемою криптовалют зараз залишається різке коливання курсу. Це не дає змогу використовувати криптовалюти як платіжний засіб.

Іншим недоліком криптовалют можна вважати поки що невисокий рівень довіри населення до них. Зараз дуже популярною є думка про схожість криптовалют і деяких блокчейн-проектів із фінансовими пірамідами чи «пірамідними схемами», які базуються на бізнес-моделі з обіцянням першим вкладникам прибутку за рахунок вкладання наступних, що насправді не є дійсним. Криптовалюта кардинально відрізняється від звичайних грошей в електронній формі. Оскільки не пов'язана з валютними системами або банківським забезпеченням і існує самостійно.

Ринок криптовалют в Україні знаходиться у правовому вакуумі. Наразі найбільш гострою проблемою для України є механізм імплементації поняття криптовалюти у національне законодавство через прийняття відповідних норм у сфері податкового, банківського, цивільного та господарського права.

УДК 351.741:342.721](477)

Оксана Махіївна ІВАНЧЕНКО,

курсантка групи Ф2-104

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат філософських наук, доцент Н. В. Грищенко

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Дослідженню та вивченню питання гендерної рівності в професійній діяльності працівників Національної поліції України останнім часом приділяється велика увага. І це не випадково, адже Україна активно переводить у практичну площину давно задекларовані положення про розширення можливостей жінок на основі рівності в усіх сферах суспільного життя.

Варто відзначити, що при меншій фізичній силі жінки частіше за чоловіків вирішують конфліктні ситуації, в яких потребується втручання поліції, а також краще ведуть службову документацію. Найбільш ефективно жінки проявляють себе в роботі із підлітками, з потерпілими дітьми та жінками, при вирішенні конфліктних ситуацій, що виникають на побутовому ґрунті. Причиною цього є стиль роботи жінок-поліцейських, якому більшою мірою притаманні співчуття, терплячість, уміння вислухати, значно нижчий рівень агресивності. Жінки вже довели, що здатні працювати в поліції, професійно і якісно виконувати покладені на них завдання. А притаманні їм більша емоційність, чутливість, терплячість і

вміння вислухати не тільки не стають на заваді, а й допомагають у вирішенні службових завдань, конфліктних ситуацій.

Більшість країн світу переконалися в перевагах залучення жінок до правоохоронної діяльності. З поширенням тероризму в сучасному світі спостерігається зростання масштабів залучення жінок до підрозділів служб безпеки. Слід зауважити, що паралельно із зростанням кількості жінок-поліцейських у багатьох країнах ефективно функціонують сотні добровільних об'єднань (асоціацій), які опікуються вирішенням різних питань і формують систему соціально-правового захисту поліцейських. Важливим є те, що за допомогою добровільних об'єднань поліцейський отримує можливість представити свої погляди, переконання і донести їх до вищого керівництва, засобів масової інформації або інших громадських установ. Таким чином, працівник безпосередньо бере участь у формуванні політики розвитку тих або інших структур поліції і впливає на її реалізацію. Більш того, добровільні об'єднання активно протистоять прийняттю таких законодавчих актів, які не сприяють підвищенню ефективності поліцейської діяльності.

В Україні створена Українська асоціація представниць правоохоронних органів (УАППО). Вона є громадською організацією, що об'єднує жінок та чоловіків із різних правоохоронних агенцій. Асоціація є першою в Україні та унікальною для Східної Європи, оскільки сприяє впровадженню гендерно чутливих політик і практик у правоохоронних структурах. Її основною метою є надання рівних прав і можливостей жінкам та чоловікам у правоохоронних органах. Наразі розробляються механізми, щоб навіть у зоні конфлікту була врахована гендерна політика: враховувався гендерний компонент при плануванні спеціальних операцій, при спілкуванні поліцейських з місцевим населенням та адміністраціями. Аналізується кадрова політика, розробляються програми для розвитку навичок жінок, яким бракує лідерських якостей, щоб займати керівні посади в системі МВС.

Не треба забувати, що одне із головних завдань правоохоронної системи – повернути довіру населення. Подолання гендерних стереотипів – величезний крок на цьому шляху. Адже саме наявність жінок, наприклад, в Патрульній поліції дозволяє значну частину конфліктних ситуацій вирішити без застосування сили, бо жінкам-поліцейським притаманна чужа риса – вміння домовлятися! Тож збільшення частки жінок в правоохоронних структурах, безперечно, тільки сприятиме покращенню безпечного клімату нашої держави.

УДК 33(477):[616.46:578.834]

Кристинна Олександрівна КОВАЛЬ,

курсантка групи Ф1-20-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат економічних наук, доцент Н. В. Павленко

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на всі сфери життя людства. Розповсюдження вірусу призвело до мільйонів людських жертв, наклало суттєві обмеження на пересування, спілкування, трудову діяльність та відпочинок людей та змінило тренди глобальної економіки. Українська економіка не стала винятком. Більш того, пандемія посилила ті негативні тенденції, які виникли ще напередодні запровадження карантинних заходів.

Найбільших втрат українська економіка зазнала у II кварталі 2020 р. (у період введення першого карантину) під впливом цілої низки внутрішніх (карантинні обмеження роботи магазинів, ресторанів, торгово-розважальних закладів, призупинення міжнародного та національного транспортного сполучення, скорочення виробництва товарів та послуг) і зовнішніх (зниження попиту на експортні товари та послуги) факторів. Як наслідок, темпи падіння українського ВВП в цей період склали 11,4%, споживчі витрати скоротилися на 10,4%, безробіття зросло до 9,9%, експорт впав на 9%, а імпорт – на 23,4%, вантажообіг знизився приблизно на 20%, а пасажирообіг – більше, ніж на половину. Зменшення обсягів інвестицій тривало увесь рік: у I кварталі вони скоротилися на 21,4% у порівнянні з попереднім кварталом, у другому – на 22,3%, у третьому – на 23,8%, у четвертому – на 33,1%.

Чи не найбільше карантин вплинув на економічне становище малого бізнесу. На відміну від великих компаній, малі підприємства не мали фінансових резервів, які б дозволили їм безболісно пережити тимчасову перерву в економічній активності. З березня 2020 р. по березень 2021 р. в Україні закрилося 215,3 тис фізосіб-підприємств (ФОП), що на 50 тис більше, ніж за аналогічний період 2019-2020 рр.. Найбільше підприємств закрилося у сферах складського господарства і транспорту, оптової торгівлі, телерадіомовлення. Пік закриття ФОП припав на кінець 2020 р. – перед запровадженням другого локдауну. Також під час карантину стало менше відкриватися нових ФОП. Переважно вони створювалися у сфері програмування, надання інформаційних та інших індивідуальних послуг, а також у сфері доставки та охорони здоров'я.

Аналізуючи дії Уряду щодо пом'якшення впливу пандемії на економіку України можна побачити, що вони були зосереджені у 5 напрямках:

кредитні канікули для населення та бізнесу, податкові преференції для бізнесу, програма підтримки малого і середнього бізнесу, програма спеціальної підтримки агробізнесу, а також заходи підтримки соціально-незахищених верств населення. Зазначені заходи позитивно вплинули на динаміку основних макроекономічних показників. Починаючи з III кварталу 2020 р., темпи негативної динаміки більшості з них сповільнилися, проте повернення економіки на позиції 2019 р. на даний час не відбулося, а загальне скорочення ВВП за підсумками минулого року склало 4%.

Зважаючи на те, що темпи інфікування населення України зростають, а вакцинація просувається вкрай повільно, можна очікувати чергове запровадження локдауну. Результати порівняльних досліджень німецьких експертів показали, що в країнах, які відмовилися від локдауну, економічне падіння приходило трохи пізніше і було не таким глибоким, проте кількість інфікованих була вищою, шкода для здоров'я населення більшою, навантаження на систему охорони здоров'я суттєвішим. Враховуючи критичний стан системи охорони здоров'я в Україні, локдаун потрібен, але він має бути доповнений заходами щодо виявлення хворих та контактних осіб та їх самоізоляції. Також вкрай необхідно збільшити фінансування поліклінік і лікарень та підвищити оплати праці медперсоналу, щоб припинити відтік медичних кадрів у сусідні країни.

УДК 336.27(477)

Іван Максимович КОТЛЯРОВ,

курсант групи Ф1-20-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних

та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС

кандидат економічних наук, доцент Н. В. Павленко

СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

В сучасному світі значна частина економічних суб'єктів живе в борг. За даними Вашингтонського Інституту міжнародних фінансів, у 2020 році уряди, компанії та домогосподарства взяли у позику \$ 24 трлн, довівши розмір свого боргу до рекордних \$ 281 трлн, що становить 355% світового ВВП. В тому ж році сукупний державний борг України склав \$ 90,26 млрд, або 56,8% ВВП, тобто наближається до граничного розміру показника економічної безпеки державного боргу.

Формування державного боргу України було спричинено рядом факторів. Серед об'єктивних причин варто назвати дефіцит державного

бюджету, скорочення надходжень до бюджету через звуження податкової бази та ухилення від сплати податків, збільшення видатків на соціальну підтримку вразливих прошарків населення, військових витрат та витрат на боротьбу з пандемією COVID-19. Суб'єктні чинники пов'язані з використанням неефективних методів управління державним боргом.

Аналізуючи способи розв'язання боргової проблеми іншими державами, можна виділити кілька варіантів, прийнятних для України, причому кожний з них має свої переваги, недоліки та обмеження.

1. Метод розвитку високотехнологічних виробництв. Кращий варіант для подальшого зростання економіки - впровадження у виробництво нових інноваційних продуктів з високою часткою доданої вартості, які створять нові ринки, на яких буде домінувати українська продукція. Це збільшить надходження податків до бюджету та можливості розраховуватися за боргами. Недоліком цього варіанту є необхідність значних первісних інвестицій у наукову та освітню сферу, а також у створення інноваційної системи в Україні.

2. Метод залучення іноземних інвестицій. Збільшенню податкової бази та, відповідно, доходної частини державного бюджету могло б посприяти залучення іноземних інвестицій. Деякі кроки в цьому напрямку робляться (наприклад, нещодавнє прийняття Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями»), проте інвестиційних імідж України на сьогоднішніх час є настільки непривабливим, що для його відновлення може знадобитися декілька років наполегливої праці в сфері створення гарантій прав інвесторів, боротьби з корупцією та реформи судової системи.

3. Метод торгового протекціонізму. Держава може встановлювати імпортні мита для стимулювання виробництва товарів всередині країни та імпортозаміщення. Цей метод має деякі обмеження, оскільки Україна є членом СОТ та взяла на себе певні зобов'язання щодо розміру мит. До того ж, він малоефективний в умовах значних масштабів контрабанди.

Очевидно, що всі ці методи спрямовані на розширення бази оподаткування шляхом стимулювання збільшення обсягів виробництва. Але потрібно також пам'ятати, що базу оподаткування можна збільшити шляхом детінізації економіки. Лише у 2020 р. втрати Державного бюджету України від застосування схем ухилення від сплати податків становили близько \$ 7,7 млрд. Крім того, важливо як саме використовуються запозичені кошти. Якщо вони інвестуються у виробництво, то створюють передумови для успішного погашення боргу у майбутньому. Якщо ж вони йдуть лише на споживання, або використовуються неефективно, то борги будуть лише нагромаджуватися, знижуючи ступінь економічної безпеки держави.

Підсумовуючи, можна сказати, що проблема державного боргу не є суто фінансовою. Шляхи її вирішення лежать у площині структурної перебудови та детінізації економіки.

УДК 821.162.1

Дмитро Іванович СЕРХОВЕЦЬ,

курсант групи Ф2-18-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: завідувач кафедри українознавства факультету № 2
ХНУВС доктор філологічних наук, професор І. В. Чорний*

ГАСТРОНОМІЧНІ УПОДОБАННЯ ПЕРСОНАЖІВ ЯК ЗАСІБ ВІДТВОРЕННЯ МІСЦЕВОГО КОЛОРИТУ В РЕТРОДЕТЕКТИВАХ РІЧАРДА ЦВІРЛЕЯ

Як відомо, відтворення місцевого колориту є одним зі складових елементів поетики художнього твору з історичної тематики. З метою показу конкретного місця у визначену історичну епоху письменники змальовують пам'ятники архітектури та мистецтва, географію, топоніміку, етнографію, місцеві звичаї, релігійні церемонії, побут, одяг тощо. Серед засобів відтворення місцевого колориту є й показ гастрономічних уподобань населення змальовуваної місцевості. Багато хто з письменників у своїх історичних творах приділяє цьому аспекту людського життя значну увагу. Таким є і сучасний польський романіст, автор двох циклів історичних детективів (або ж ретродетективів) Річард Цвірлей.

У романах з циклу про комісара поліції Антонія Фішера, події яких відбуваються у Познані в часи між Першою та Другою світовими війнами, дуже багато місця віддано для описів того, чим харчуються і що п'ють познаняки (місцева самоназва мешканців Познані). Це принципова позиція письменника, який є прибічником теорій соціального обґрунтування вчинків людини. Недарма в творах Цвірлея майже всі важливі для розгортання сюжету події відбуваються в закладах харчування, де люди збираються групами за інтересами: ресторанах, шинках, кав'ярнях, пивних тощо. При цьому автор не обмежується згадкою про адресу розташування закладу (вулиця, район), а й розповідає про історію його заснування, докладно змальовує інтер'єр, повідомляє про особливості тутешньої кухні, акцентуючи увагу читача на тих або інших стравах, якими уславився цей ресторан або шинок.

Описи страв або напоїв у Цвірлея не мають натуралістичного забарвлення, а є ілюстрацією історичного буття населення змальовуваної

місцевості. Так, описуючи сорти пива, яким пригощаються його персонажі, романіст повідомляє про різницю між оригінальним напоєм, що дав назву цьому різновиду популярного трунку, і його місцевим аналогом. Або ж розповідаючи про якусь славнозвісну страву, вигадану світовими кулінарами, письменник уточнює, що саме додали/змінити у її рецептурі кухарі згадуваного закладу.

Кожна з соціально-вікових груп персонажів циклу має свої гастрономічні і алкогольні уподобання. Цвірлей пише, що у найбідніших верств населення не було досить грошей на нормальне харчування. Вони задовольнялись, наприклад, «кішонкою» – водою, в якій варилися м'ясні вироби для багатіїв, щоб готувати на ній капустяний або картопляний суп. Найпопулярнішими наїдками й напоями в бідняків, серед яких і центральні персонажі циклу, злодії Анатоль Грубінський та брати Казмерчаки, є хліб зі смальцем, цибуля та пиво або самогон. Люди заможні дозволяють собі більш вишукані страви. Читач неодноразово стає «присутнім» при обідах чи вечерях головних героїв, Антонія Фішера та його німецького побратима і колеги Карла Ашмутата. Серед їхніх улюблених страв крем-супи, віденський шніцель, штрудель, котлети, які вони запивають шампанським, німецькими або французькими винами, дорогими сортами горілки та пива. Завдяки таким описам значно розширюється та поглиблюється картина суспільного життя населення прикордонного великого міста у міжвоєнний період.

УДК [334.724.6:005.334.4](477)

Дар'я Сергіївна ФАРТУШНА,

курсантка групи Ф1-20-107

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних

та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС

кандидат економічних наук, доцент Н. В. Павленко

ПРОБЛЕМА ЗБИТКОВОСТІ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день в Україні існує трохи більше 3600 державних підприємств, які перебувають в управлінні 96 державних органів. Лише близько половини з них функціонують. За даними статистики, кожне п'яте державне підприємство – збиткове. Значна частина державних підприємств отримує суто символічний прибуток, і лише невелика частина приносить суттєвий дохід до бюджету країни. В результаті, державні підприємства перетворилися на тягар національної економіки, оскільки сума

прямих і непрямих дотацій та компенсацій збитків їх неефективної діяльності сягає майже 5 % ВВП (за даними 2014 р.). У 2019 році загальна сума збитків державних підприємств склала 170 млрд грн. Для того, щоб вирішити проблему збитковості державних підприємств, необхідно зрозуміти її причини.

Суперечки навколо питання про найбільш ефективну форму власності точаться вже давно, і дослідження показали, що в сучасній економіці більше значення має не форма власності, а якість менеджменту. Саме тому реформа державного сектора економіки, що була започаткована у 2014 р., розпочалась із заміни керівників державних підприємств. Але практика свідчить, що однієї ротації кадрів для підвищення ефективності роботи підприємств недостатньо. Причина неефективності глибша, і криється вона у тій системі тіньових економічних відносин, в яку втягнуті державні підприємства, яка ґрунтується на корупції, підкріплена політичним впливом і спрямована на незаконне привласнення державної власності.

Яскравим прикладом схеми приватного збагачення на експлуатації державних підприємств є ситуація, що виникла навколо енергетичної компанії ПАТ «Центренерго». Контрольним пакетом акцій (78%) цієї компанії володіє Фонд держмайна, але впродовж останніх років фактично її контролюють неофіційні куратори, визначаючи рух її фінансових потоків. Попри дію наказу Міністерства енергетики, що забороняє постачання вугілля через приватних посередників без передоплати, на початку 2021 року вугілля до «Центренерго» постачалося через ТОВ «Укрвуглезбагачення груп». Це вугілля компанія купувала у державних шахт в середньому за 1200 грн/тонна, а перепродавала «Центренерго» за середньою ціною 1640 грн/тонна. З врахуванням витрат на збагачення купленого вугілля, орієнтовний заробіток фірми лише за два місяці – 120 мільйонів грн. Шахти так і не отримали оплату за вугілля близько 250 млн грн, а на рахунку посередника опинилися 370 млн грн коштів державних підприємств. Оскільки, як з'ясувалося, ТОВ «Укрвуглезбагачення груп» має ознаки фіктивності, очевидно, що ця схема побудована на корупції.

На жаль, подібні схеми є звичайною практикою у діяльності державних підприємств. Кожна ротація владних еліт приводить до зміни неформальних кураторів та призначення лояльного менеджменту державних підприємств, але схеми незаконного привласнення державної власності не зникають, а стають більш досконалими. Небажання втратити це, практично невичерпне, джерело ренти веде до активної протидії приватизаційним процесам, які є, в сучасних умовах, чи не єдиним способом зруйнувати ці схеми.

З іншого боку, потрібно усвідомлювати, що приватизація є інструментом, а не самоціллю. Список об'єктів, що підлягають приватизації, має бути переглянутий з точки зору інтересів національної безпеки, щоб

уникнути в подальшому конфліктів, як той, що нещодавно виникнув навколо АТ «Мотор Січ». Крім того, приватизувати потрібно лише збиткові підприємства, перевіряючи, чи не є ця збитковість фіктивною або навмисно створеною з метою зниження оціночної вартості майна підприємства. Таким чином, для вирішення проблеми збитковості державних підприємств необхідна політична воля разом із державницьким підходом до використання інструментів.

УДК 791.4-057.36

Катерина Олександрівна ШАРАВАР,

курсантка групи Ф1-20-106

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства факультету № 2 ХНУВС Н. І. Єльнікова

ОБРАЗ ПРАВООХОРОНЦЯ В ЗАРУБІЖНИХ КІНОФІЛЬМАХ

У наш час галузь зарубіжної кіноіндустрії розвивається надзвичайно швидкими темпами. Медіапродукти створюються за допомогою нових технологій і способів організації виробництва, знімаються у найвищій якості, дивують глядачів цікавими ефектами та непередбачуваним сюжетом. Ця галузь, безперечно, розвиває культуру, висвітлює зворушливі теми людства та сприяє їх обговоренню. Певною мірою змінює моральні принципи, розвіює стереотипи, або навпаки – створює їх.

Актуальність нашого питання полягає у сприйнятті образу правоохоронця як через особисті якості (довіри до нього населення, доброчесності та толерантності, сумлінного виконання своїх обов'язків), так і через сучасну культурну індустрію, подану ЗМІ та кінематографом.

У суспільстві давно сформувався образ правоохоронця. Це особи, які в силу своїх службових повноважень мусять охороняти права та свободи людини, протидіяти злочинності, підтримувати публічний порядок і громадську безпеку, а також це образ, який фігурує у багатьох кінострічках, висвітлюючись у всіх його можливих якостях.

Переглядаючи популярні фільми про правоохоронців, можна звернути увагу на сформовану тенденцію: зображувати героїв або у комічному амплуа, інколи агресивними, безвідповідальними і такими, які не можуть якісно виконувати свої службові обов'язки, або справжніми професіоналами, енергійними спеціалістами, відважними та мужніми воїнами, які готові покласти своє життя задля врятування світу.

Такий фільм, як «Зелена книга», екранізований 2018 року та знятий на реальних подіях, зображує світ 1962 року, образи правоохоронців демонструються жорстокими та несправедливими, у світі поширена дискримінація, а зображені правоохоронці виступають популяризаторами таких утисків, зводять наклепи та беруть хабарі. На прикладі таких американських фільмів, як «Міцний горішок – 3» (1995 р.) та «Погані хлопці назавжди» (2020 р.) можна спостерігати динаміку образів завдяки великому часовому проміжку між їхніми прем'єрами. Попри шалену брутальність, головні герої освічені, упевнені у своїх можливостях, повною мірою виконують свої обов'язки, їх підтримує місцеве населення та колеги. Конкретно у цих фільмах простежується дещо комічний образ правоохоронця, який не зовсім відповідає дійсності.

Реальний образ поліцейського демонструють серіали «Перевертень» (2011 р.) і «Люцифер» (2016 р.), які втілюють усю складність професії поліцейського, труднощі та непорозуміння, які можуть траплятися на шляху розслідувань злочинів. Зовнішній вигляд головних героїв витриманий згідно з вимогами законодавчого рівня, вони справжні знавці своєї справи, котрі притягують порушників до відповідальності. Відносини із суспільством вони будують на довірі та взаєморозумінні. Хоч сюжет зазначених фільмів фантастичний, образи правоохоронців реальні та вражають своїм високим професіоналізмом.

Отже, індустрія кіно надзвичайно багата на зображення образів правоохоронців. Можна відслідкувати динаміку покращення як особистих якостей правоохоронців, так і відносин із суспільством, яке уже зараз будується через призму довіри. Ці образи мають вагомий вплив на формування особистої думки щодо професії правоохоронця. Важливо те, щоб суспільство не ставилося до цього надто серйозно, не сприймало негативні образи за дійсність, а навчилося розмежовувати образи екранних правоохоронців і справжніх. А для нас важливо на власному прикладі демонструвати доброчесність, відповідальність, сумлінне виконання службових обов'язків, щоб рівень довіри населення до правоохоронців тільки зростав.

УДК 330.1(477)

Олеся Олексіївна ШОКОТОВА,

курсантка групи Ф2-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат економічних наук, доцент В. О. Гончарова

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

В економіці глобальні проблеми існували завжди, так само як і загальнолюдські проблеми на протязі всього розвитку людства. І вони нікуди не дінуться, будуть існувати завжди. Вони є наслідком нерівноважного стану не тільки економіки, а й усіх інших сфер людської діяльності. Проте їх існування підштовхує людство до еволюції та вдосконалення того що є.

Глобальні проблеми неможливо вирішити за рік чи навіть за десять. Адже, вони накопичувалися віками. Цьому сприяв науково-технічний прогрес, який в свою чергу спричинив додаткові навантаження на екологію нашої планети.

Ці проблеми людства не відокремленні одна від іншої, а тісно переплетенні та взаємопов'язані, тому і для їх вирішенні необхідно створити кардинально нові підходи. Рішення стосовно розв'язання цих проблем стикаються з перепонами у вигляді економічної і політичної гонки озброєнь, політичними, регіональними і воєнними конфліктами. В деяких випадках просування рішень та методик гальмується нехваткою ресурсів для їх втілення. Глобальні проблеми повинні вирішуватися паралельно з поширенням співпраці між всіма державами, які утворюють систему світового господарства. Наприклад, у Франції, США та деяких інших країнах уряд зобов'язаний надавати організаціям та підприємствам фінансову та технічну допомогу в переробці відходів, добуванні з них цінних компонентів, проведення науково-дослідних робіт у цій сфері. З цією ціллю використовуються податкові пільги, знижуються тарифи на перевезення сировини, надаються субсидії і т.д.

До того ж із початку пандемії COVID-19 світова економіка дуже сильно постраждала. Значний спад економіки був у кожній країні. Дуже великий занепад «відчув» на собі малий бізнес. Серед найбільш постраждалих сфер – сфера гостинності (туризм, готелі, ресторани).

Криза COVID-19 призвела до розбіжності в пріоритетах по стійкості компаній, а також забарила перспективи їх зростання.

Близько половини (49%) європейських компаній повідомляє про зниження доходів або прибутку за останні 12 місяців і не очікує поліпшення в найближчі 12 місяців.

П'ята частина (19%) європейських компаній, що мали хороші фінансові показники до пандемії, очікує негативну динаміку доходів або прибутку в найближчі 12 місяців. У доповіді ці компанії називаються «падаючими ангелами».

Третина (32%) європейських компаній очікує зростання прибутку в найближчі 12 місяців. У звіті ці компанії названі «лідерами завтрашнього дня».

Дані дослідження говорять про те, що компанії, що лідирують як в області впровадження цифрових технологій, так і в області стійких практик, майже в три рази частіше виявляються в числі «лідерів завтрашнього дня». Вони швидше відновлюються і витонченіше виходять із кризи.

Згідно з дослідженням, майже половина (45%) опитаних компаній готова інвестувати в цифрову трансформацію і сталий розвиток. Зокрема, 40% респондентів планують великі інвестиції в штучний інтелект, 37% – в хмарні технології, а 31% опитаних збирається перебалансувати свої інвестиції, щоб зосередитися на стійких бізнес-моделях.

Глобальними питаннями не може займатися якась конкретна країна, адже вони носять загальнопланетний характер, і стосуються усіх країн та народів. Причому деякі з цих проблем знаходяться в критичній стадії, і будь-яке зволікання з приводу їх вирішення може мати фатальний наслідок. Варто враховувати, що глобальні проблеми вимагають величезних зусиль усіх держав, об'єднання прогресивних сил і народів, тісної взаємодії науково-технічних, економічних та політичних можливостей.

СЕКЦІЯ 8 СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

УДК 811.161.2'373

Анастасія Вадимівна БАТЮХ,

курсантка групи Ф2-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук О. Б. Оверчук

«КОВІДІОНІМИ» АБО ЗМІНИ У СЛОВНИКОВОМУ СКЛАДІ МОВИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ

Українське суспільство, як і весь світ, сьогодні знаходиться в дещо незвичних для себе умовах трансформацій, що відбуваються під впливом пандемії коронавірусної інфекції COVID-19. Наслідки пандемії коронавірусу вплинули не тільки на усі сфери життєдіяльності, змінили усталений устрій, а й торкнулися кожного особисто. Мова, як динамічна система, що постійно перебуває у процесі розвитку, живий організм, нерозривно пов'язаний із менталітетом нації, не могла лишитися осторонь.

Відомо, що найбільш піддатливим до змін і перетворень є лексичний рівень мови. Це зумовлено різними екстра- й інтралінгвістичними чинниками, але, в першу чергу, тим, що лексика безпосередньо відображує суспільне буття людей, а тому однією із перших реагує на появу нових реалій, явищ і процесів.

Питання змін словникового складу мови, вивчення його різних шарів і шляхів їх поповнення були та залишаються предметом пильної уваги мовознавців, серед яких К. Городенська, В. Жайворонок, Н. Клименко, Ж. Колоїз, Л. Лисиченко, Л. Мацько, О. Муромцева, А. Нелюба, В. Русанівський, О. Сербенська, Л. Ставицька, Н. Шовгун та інші. Проте окреслена проблематика в проекції на сучасний етап розвитку української мови потребує більш детального й ґрунтовного розгляду.

Як суспільно значуща категорія, сучасна українська мова в умовах COVID-19 зазнала деяких змін, що, в першу чергу, відбулися саме на її вербальному рівні. Сьогодні ми спостерігаємо поповнення словникового складу мови номінаціями на позначення коронавірусної хвороби або пов'язаних із нею медичних термінів, реакції суспільства на інфекцію COVID-19 та способів суспільної організації в умовах пандемії, що з'являються шляхом засвоєння запозичених із інших мов, здебільшого

англійської, одиниць чи/або творення нових і переосмислення існуючих слів. Наприклад, словниковий запас українців за час пандемії збагатився запозиченнями з англійської «ковід» (абревіатура **CO**rona**V**irus **D**isease 2019 – інфекційне захворювання, спричинене останнім виявленим коронавірусом), «локдаун» (протокол дій і система обмежувальних заходів, що вводяться з метою стримання поширення захворюваності) та похідними від них «ковідний» (хворий на ковід чи/або той, що стосується вірусу COVID-19), «ковіднутися» (захворіти на COVID-19), «ковідники» (лікарні, де перебувають хворі на коронавірус чи пацієнти цих лікарень), «ковід-дисиденти» (прихильники теорії, згідно з якою коронавірусу не існує взагалі або він не настільки небезпечний), ковідео (відео, записане під час самоізоляції). Помітними є тенденції щодо використання вже відомих слів у нових значеннях або розширення сфери вживання вузькотермінологічної лексики для позначення реалій епідемії. Так, інші значення отримали слова «корона» (вірус COVID-19) й «коронований» (той, хто перехворів на коронавірус). Переосмислення семантики цих загальноновживаних одиниць спричинило появу неологізмів: короналі (діти, які були зачаті в період пандемії та поки не народилися), коронафобія (страх захворіти на COVID-19), коронакриза (криза, спричинена пандемією). Під впливом епідемії в разі збільшилася частотність використання й таких, переважно медичних, термінів, як «коронавірус», «пандемія», «обсервація» «самоізоляція», «карантин», «антисептик», «санітайзер», «дезінфекція», «соціальна дистанція», «захисна маска», «респіратор», «ШВЛ», «тести» (експрес-тест, ПЛР-тест) та інші.

Отже, мова на сучасному етапі свого розвитку відреагувала на суспільну загрозу коронавірусу низкою змін і трансформації в лексичному складі, зокрема появою нових слів і термінів «ковідної» тематики. Зрозуміло, що сфера їх функціонування, попри активний вжиток, поки що залишається здебільшого розмовною, а тому кодифікація такої лексики у загальномовних масштабах потребує перевірки часом і мовленнєвою практикою суспільства.

УДК 159.99:34.09

Ігор Дмитрович БРИЗНЬОВ,

курсант 207 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

*Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України*

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

РІЗНОВИДИ СТРЕСУ ТА СТРЕСОРІВ У РОБОТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Робота поліцейського постійно пов'язана з різноманітними стресовими ситуаціями. Кожен день працівник НПУ, підвергає своє життя загрозі, а також рятує життя інших людей. Саме тому він повинен вміти долати стрес та бути стресостійким, щоб у складній ситуації не панікувати і не наражати себе, своїх товаришів та інших людей на небезпеку. Постійне усвідомлення факту реальної загрози життю, що накладає відбиток на специфіку несення служби, а отже, і стресів.

Стрес – це реакція організму на зміни у житті. Оскільки життя передбачає постійні зміни, великі або незначні, позитивні чи негативні, уникнути стресу неможливо. Саме тому корисним і потрібним буде не усунути стрес зі свого життя, а навчитися ефективно справлятися з ним.

Еустрес відзначається як позитивний вид стресу і покращує наше функціонування. Це здорова форма стресу, яка допомагає нам залишатися мотивованими, працювати над досягненням цілей, мобілізувати всі ресурси для зустрічі із якимось викликом. Також підвищує нашу психологічну і фізичну витривалість, посилює позитивні емоції та відчуття легкості після вирішення складної ситуації.

Розглянемо ознаки еустресу: він є короткотривалим, не виходить за рамки нашої здатності справлятися, підвищує фокус і продуктивність, дає приплив енергії. Прикладами еустресу можуть бути: закоханість або початок романтичних стосунків, одруження, початок нової роботи, підвищення кваліфікації або навчання, подорож, народження дитини. Еустрес потрібний для збалансованого і цікавого, «смачного» життя. Протилежним до нього є шкідливий для здоров'я хронічний стрес. Ми можемо впливати на свої стресові реакції. Практикуючи дихальні вправи та медитацію, ми повертаємо своє тіло в норму. Це може не вирішити проблеми, яка запустила цю реакцію, але допомагає заспокоїтися і зосередитися на тому, як краще впоратися зі стресовою ситуацією.

Однією з характеристик поліцейської діяльності та її психології зокрема є екстремальність. Тому щодо ситуацій, із якими у тому числі штатно працюють співробітники Національної поліції України, застосовують поняття екстремальних ситуацій, що вже само по собі є загалом стресором, а

також набором таких стресорів одночасно, які діють як у визначеному часі та місці, так і можуть діяти в подальшому, формуючи наслідки переживання стресового стану. В екстремальних умовах досить часто порушується звичний режим роботи й відпочинку людини. У важких екстремальних ситуаціях психічні й інші перевантаження позначаються на психоемоційному, нервовому та фізичному виснаженні організму, що призводить до появи різного роду патологічних станів та афективних реакцій. Екстремальні ситуації небезпечні для життя, здоров'я, благополуччя людей. Вони іноді виникають у звичайній виробничій діяльності, наслідком чого і є так званий професійний стрес.

У цілому можна виділити такі потужні та постійні стресори в роботі поліцейських: – робота в унікальних ситуаціях, пов'язаних із небезпекою для життя і здоров'я; – висока «вартість» (відповідальність) рішень, які вони приймають; – складність та проблемність умов, за яких вони виконують службові функції (робота в темряві, виснаження організму через засуху, переохолодження, сидіння, порушення режиму сну та їжі, наявність бронежилета та ін.); – підвищення темпу діяльності; – монотонність роботи як в умовах очікування сигналу до екстрених дій, так і в умовах штатних (спокійних) ситуацій; – поєднання різних за цілями дій в одній діяльності; – опрацювання великих обсягів інформації; – дефіцит часу на виконання необхідних дій; – ускладнені чинники робочого середовища; – загроза позбавлення життя; – постійний контакт із маргінальними особами; – втрата близької людини; – психологічні втрати та виснаженість через постійний контакт із різними видами насилля.

Отже, ми ознайомилися з найпоширенішими стресовими ситуаціями та стресорами, з якими стикається поліцейський. Звичайно, це не унікальні стреси, характерні лише для цього виду професії, але вони в них набагато частіше, ніж в інших, і, крім того, мають свої яскраві риси.

УДК 159.99:34.09

Микита Андрійович БУРСЬКИЙ,

курсант 207 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної

підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

УПЕВНЕНІСТЬ У СОБІ ЯК ВАЖЛИВА РИСА ХАРАКТЕРУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Впевненість виявляється в умінні виражати свої думки та почуття в соціально прийнятній формі, тобто, не принижуючи гідність інших; у готовності брати на себе відповідальність за свої дії; в конструктивному

підходить до рішення проблем; у прагненні не обмежувати чужі інтереси. Мета впевненої поведінки – самоактуалізація. Впевнена людина може висловлювати свої побажання та прохання до іншої людини змінити будь-що, вона здатна говорити про це прямо й вислуховувати незгоду чи заперечення, не гублячись.

Для того, щоб у правоохоронця не виникало почуття професійної непридатності, він має бути впевнений, що підвищення у посаді відбуватиметься через врахування саме професійних знань, ділових якостей, організаторських і виконавських здібностей, інтелекту, прагнення до самоосвіти. Він також повинен знати, за які професійні якості й індивідуальні результати чи досягнення заслуговує службове просування, знати критерії, за якими винагороджуються ініціатива та творчі зусилля.

Наявність негативних чинників професійної діяльності призводить до збільшення невдоволеності собою, внутрішньої напруги, до почуття душевного дискомфорту та невпевненості у собі. Подовженість дії негативних робочих ситуацій тільки закріплює ці психічні стани, які можуть перетворитися в стійкі якості особистості.

Під час спілкування з представниками засобів масової інформації (далі – ЗМІ), працівник патрульної служби поліції не повинен боятися вербального контакту з пресою, а навпаки, знати як керувати ситуацією та розмовляти, що засвідчить високий рівень підготовки та впевненість у своїх діях. Працівник патрульної служби поліції повинен керуватися такими правилами під час спілкування з представниками ЗМІ: ввічливість та комфорт. Ввічливість – це головний компонент співробітництва та засіб контролювання ситуації, а в разі агресивного співрозмовника – найефективніший засіб протидії – спокій.

Отже, впевнений у собі працівник поліції певною мірою незалежний від оточення. Будучи психологічно стійким, він здатний утримувати баланс між силою власного впливу і чуттєвістю до зовнішнього впливу.

УДК 159.9

Тетяна Юріївна ДОБРЯНСЬКА,

курсантка групи ФЗ-106

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС кандидат педагогічних наук П. Д. Червоний

РОЗВИТОК УЯВЛЕНЬ ЩОДО ПОНЯТТЯ «МОТИВАЦІЯ»: СТРУКТУРА І ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ

Мотивація поведінки та діяльності – є однією головних напрямків вивчення в психології. Цілеспрямована взаємодія особистості у

навколишньому середовищі відбувається завдяки знанням, спрямована на перетворення, щоб задовольнити потреби особистості та визначається як діяльність.

Представниками когнітивні теорії мотивації пояснювали форми поведінки, що пов'язані з почуттями, такі як допитливість, прихильність, та людськими потребами.

А. Маслоу визначав, що особистість має потреби, які поділяються на:

- потреби необхідні для виживання;
- до фізіологічних потреб, які будуть задовільнені в майбутньому відносяться безпека та впевненість в майбутньому, фізична та психологічна безпека, захист від навколишнього середовища;
- почуття причетності, розуміння, що тебе приймають, прихильність відчуття соціальної потреби, все це відноситься до категорії соціальних потреб;
- потреби в самоповазі, особисті досягнення, компетентність, повага з боку оточуючих, визнання це потреби які включають в повазі;
- потреби в реалізації особистих потенційних можливостей та зростанні як особистості це потреби самовираження.

Дж. Адамс, Дж. Аткинсон, В. Врум, Дж. Дітріх М. Карел, Е. Лоулер, Л. Портер в процесній теорії мотивації аналізують, яким чином особистість розподіляє власні сили для досягнення визначених цілей та обирає певну поведінку. До мотивуючих чинників належать: усвідомлення власної ролі в процесі праці; здібності та характерні якості особистості, оцінка ймовірності отримання справедливої винагороди, внутрішні винагороди. Задоволеність власною працею визначається рівнем її ефективності, яка є результатом взаємодії внутрішніх та зовнішніх мотиваторів поведінки особистості.

Дж. Аткинсон визначив успіх як прояв особистісних здібностей, мотивація діяльності залежать від прагнення людини досягти успіху та ухилитися від невдач. С. Рубінштейн визначав мотив, як усвідомлене спонукання до конкретних дій, що виникає через ставлення індивіда до певних умов, обставин, ситуацій, в яких відбуваються певні дії.

О. Леонтьєв співвідносив діяльність з потребою суб'єкта упредметненістю в мотиві, може бути усвідомленим або неусвідомленим. Мотивована діяльність особистості, викликана діалектичною потребою та власним мотивом: найперше задоволення потребою «не розуміє» свого предмету, його потрібно ще визначити. Предмет стає мотивом після того коли потреба набуває своєї конкретності, тоді як мотив спрямовує діяльність суб'єкта, у свою чергу, мотив зумовлює і спрямовує діяльність суб'єкта, будучи в завданнях, цілях та інших складових процесу діяння.

Мотиваційний стан індивіда відображає психічні умови, які необхідні для життєдіяльності особистості як організму. Необхідні умови

здійснюються у вигляді прагнень, інтересів, потягів та бажань. Інтерес сприяє виявленню емоційно яскравого, позитивного відношення до об'єкта або явища, під час якого виникає величезне бажання і його пізнання. Спрямованість, яка домінує у людини до певної соціальної групи, говорить про розрізнення інтересів.

Всі галузі психології, які досліджують механізми та причини та цілеспрямованої поведінки тварин та людини, використовують поняття мотивація. Підвищенню та стійкості мотивації сприяє: розуміння існуючих суспільних відносин, пізнання суспільного життя, цілеспрямоване самовиховання, формування спрямованості особистості, ефективна діяльність, позитивна атмосфера в колективному середовищі тощо.

УДК 161.25

Ксенія Олександрівна ЖИЛАН,

курсантка групи Ф3-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат філософських наук, доцент О. С. Мошенський

ВОЛОДІННЯ ЛОГІКОЮ «ЗАПИТАННЯ-ВІДПОВІДЬ» ЯК ПОКАЗНИК ЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ І ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

У своїй професійній діяльності з охорони громадського порядку поліцейському доволі часто доводиться стикатися із ситуаціями, коли трапляються випадки протиправних дій з боку певних осіб. Для того, щоб розібратися у конкретній ситуації і зробити правильні висновки, йому доводиться збирати фактичні дані: опитувати свідків, потерпілих, підозрюваних, знімати інформацію з засобів спостереження та електронних носіїв. У цих умовах виявляється його логічна культура, яка полягає у тому, наскільки добре він, спираючись на свої знання логіки, може виражено і неупереджено встановити істину у даній ситуації. Ставлячи запитання громадянам, якимось чином причетним до даної події, правоохоронець збирає первинну інформацію. Від того, наскільки досконало він володіє технікою правильної постановки запитань залежить те, наскільки якісну, відповідаючу дійсності інформацію він отримає від опитуваних.

Теорія логіки характеризує запитання як думку, сформульовану у запитальному реченні і спрямовану на уточнення або поповнення вже наявного знання. Питання виникає лише на базі вже якоїсь певної інформації, якогось знання і його метою є уточнити, поглибити це знання. Це називається

передумовою запитання. Відповідь – це судження, яке уточнює, конкретизує, доповнює наявну інформацію, дає можливість оцінити її більш комплексно і системно.

Особливого значення логіка «запитання-відповіді» набуває у діяльності поліцейського-правоохоронця, який постійно, у процесі виконання своїх службових обов'язків отримує від громадян, із чергової частини тощо первинну інформацію і далі її оцінює, обробляє, уточнює, спирається на неї при прийнятті рішень. Для того, щоб коректно поставити запитання, він має бути упевнений, що ця первинна інформація ґрунтується на більш-менш істинних даних, відбиває реально існуючу ситуацію. Якщо така первинна інформація є повністю хибною, всі його спроби її уточнити за допомогою запитань будуть некоректними.

Запитання може бути уточнюючим: «Чи правда, що підозрюваний одягнений у сіру куртку?». А може бути доповнюючим: «Скільки років, якого зросту, у що одягнений підозрюваний?»

Знання поліцейським логічних засад постановки запитань і конструювання відповідей на них є важливою передумовою професійно проведених ним опитувань, допитів, оглядів, впізнань тощо.

УДК 331.556.4

Євгенія Олексіївна КОВАЛЕНКО,

студентка групи СФдер-19-1 Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціально-економічних дисциплін

Сумської філії ХНУВС кандидат економічних наук, доцент Н. М. Сапич

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ МІЖНАРОДНОЇ МОБІЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Підписання Угоди про асоціацію та шлях до безвізового режиму між Україною та ЄС спричинили проведення низки важливих реформ у сфері міграційного менеджменту. Водночас анексія Криму та конфлікт на Донбасі обумовили масштабний та вимушений виїзд населення, глибоку економічну кризу та інтенсифікацію трудової міграції. Набуття права на вільне пересування співпало у часі із глибокими структурними трансформаціями економіки, що супроводжувалися падінням рівня життя населення, зростанням безробіття, неповною зайнятістю населення тощо.

За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України, до 2031 р. населення України скоротиться до 39,5 млн. осіб. І справа не лише у високій смертності – українці продовжують залишати країну в пошуках кращого життя.

Країнами лідерами за кількістю прийнятих українців-емігрантів у 2019 р. стали Польща, Росія та США. Згідно з даними досліджень Expat Insider у Росії проживає найбільша кількість українських емігрантів – 4,4 млн. осіб. Це більше половини всіх українців за кордоном. Серед європейських країн найбільше українців проживає в сусідній Польщі – 1,2 млн. осіб, стільки ж українських емігрантів у Канаді, ще 940 тис. проживає у США, 500 тис. – в Бразилії, 231 тис. – в Італії і 230 тис. – у Німеччині.

Найпопулярнішими для навчання студентів є такі країни як Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція і Угорщина. Порівнюючи динаміку зростання кількості українських студентів в іноземних країнах за 2009-2016 рр. збільшення становить 176 %. У минулому навчальному році кількість українців в іноземних університетах сягала 66,668 тис. осіб.

Слід приділити значну увагу негативним наслідкам трудової міграції, адже саме при їх детальному вивченні держава може потенційно покращити рівень життя населення та зменшити відсоток емігрантів: – прихований вплив на зменшення населення України; – збільшення тиску на національний ринок праці; – втрата Україною найбільш конкурентоспроможної частини власної робочої сили (особливо науковців і фахівців); – декваліфікація емігрантів, оскільки особи з високим рівнем професійної підготовки здебільшого виконують за кордоном малокваліфіковану роботу; – вкладання державою коштів у підготовку фахівців для потреб власної економіки, які створюють додану вартість за межами країни; – трудова міграція не сприяє наповненню пенсійного фонду та фонду соціального страхування через відсутність відрахувань; – втрата Україною іноземної валюти, що вивозиться імігрантами як власні заощадження; – лише 3,6 % заробітчан організовують власну справу; – відтік грошових коштів, зароблених українськими мігрантами, з українських банків в західні внаслідок економічної нестабільності; – дискримінація та експлуатація наших громадян роботодавцями; – виникнення політичних та економічних претензій до України з боку країн-реципієнтів у зв'язку зі збільшенням нелегальної трудової міграції українців; – зростання злочинності та соціальної напруги у суспільстві через міжнаціональні конфлікти; – розповсюдження соціального сирітства, деформація родинних цінностей; – проблема реадптації робітників, які повертаються в Україну, оскільки вони вже стали відвиклими від місцевих умов праці та життя.

Головним чинником, який спонукає громадян на виїзд, є значно вищий рівень оплати праці за межами України. Тому, щоб здійснювати ефективну державну міграційну політику, необхідно стимулювати власне виробництво та забезпечити соціально-економічну стабільність, що вимагає значного збільшення інвестицій у розвиток національної економіки.

УДК 159.99:34.09

Володимир Романович КОЧМАР,

курсант 208 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

*Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України*

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

РОЛЬ ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ СТИМУЛІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Як працювати з мотивами, розуміти, що спонукає людей працювати, уміти вбачати їх світогляд, вміти використовувати ці цінності на благо народу та держави? Якщо керівництву державного органу, управління, чи то просто відділку, вдасться знайти відповіді на ці питання – ефективність управління та роботи працівників в ньому зросте. Зрештою, мотивація – одна з не менш важливих функцій державного управління, поряд з плануванням, організацією та контролем.

Відповідно до Дисциплінарного статуту Національної поліції України, заохочення є засобом підтримання службової дисципліни, що полягає у відзначенні поліцейського за успішне виконання ним обов'язків, а також за інші заслуги перед державою та суспільством.

Заохочення – це форма публічного визнання заслуг, нагородження і віддання почесей працівникам у зв'язку з їх досягненнями, успіхами по службі, пов'язане із наданням певних пільг та переваг.

В Дисциплінарному статуті Національної поліції України наведено перелік заохочень, які можуть застосовуватися до поліцейських: внесення на дошку пошани працівників відділу, чи курсанта (слухача); грошова винагорода або цінний подарунок вручений керівництвом; додаткова оплачувана відпустка строком до 5 діб; заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Національної поліції України та Міністерства внутрішніх справ України; дострокове присвоєння чергового спеціального звання; присвоєння спеціального звання, вищого на один ступінь від звання, передбаченого займаною штатною посадою; заохочення відомчою заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя»; заохочення відомчою заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України «Холодна зброя».

Відповідно, якщо є заохочення, то є і стягнення, які накладаються до службовців через порушення ними службової дисципліни або інших вимог законодавчої бази. Дисциплінарне стягнення – це засіб підтримання професійної дисципліни поліцейських, передбачене виховання дисципліни поліцейського, який його вчинив, для безумовного дотримання

службової дисципліни, а також сприяння запобіганню новим дисциплінарним провадженням по працівникам. Дисциплінарне стягнення має індивідуальний характер і не поширюється на поліцейського, вина якого у вчиненні дисциплінарного проступку не встановлена в установленому порядку або який діяв у стані крайньої необхідності або необхідної оборони. Який небудь вид стягнення виноситься за результатом службового розслідування.

До поліцейських можуть застосовуватися такі види дисциплінарних стягнень: зауваження; догана; суворі догани; попередження про неповну службову відповідність; пониження у спеціальному званні на один ступінь; звільнення з посади; звільнення із служби в поліції.

Отже, дисциплінарний статут передбачає як заохочення, так і стягнення до службовця. Це означає, що стимулювати працівника можна двома способами. Обидва способи цілком дієві і у кожного є свої переваги та недоліки, як для керівника, так і для підлеглих.

УДК 351.741

Софія Анатоліївна ЛИТВИНЕНКО,

курсантка групи Ф2-204

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат філософських наук, доцент Н. В. Грищенко

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ З НАСЕЛЕННЯМ

Тема комунікації поліцейських з населенням є актуальною у наш час, адже під час здійснення своїх повноважень працівники поліції постійно стикаються з потребою конструктивної взаємодії з різними верствами населення. При цьому важливо пам'ятати про ту обставину, що кожна людина має свої особливості, зумовлені її оточенням, вихованням та іншими факторами. Усі ці фактори поліцейський має враховувати під час спілкування, щоб отримати максимум інформації від людини та щоб комунікація була ефективною.

Поліцейські у своїй діяльності керуються певними нормативно-правовими актами, серед яких – наказ Міністерства внутрішніх справ від 09.11.2016 № 1179 «Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських». Даний акт покликаний ознайомити поліцейських з деякими основними професійно-етичними вимогами, пов'язаними з діяльністю поліції. Усі, хто вступають на службу до Національної поліції України, мають в

обов'язковому порядку ознайомитись з цими правилами (вимогами). До основних принципів, на яких ґрунтується діяльність поліції, належать:

- верховенство права;
- дотримання прав і свобод людини,
- законність,
- відкритість та прозорість,
- політична нейтральність;
- взаємодія з населенням на засадах партнерства;
- безперервність;
- справедливість, неупередженість та рівність.

Усі вищепераховані принципи також закріплені в Конституції України і вважаються основними. Що стосується етичних вимог до правил поведінки працівників поліції, то основними можна вважати вимоги поважати і не порушувати права та свободи людини; у кожному окремому випадку обирати той захід, застосування якого призведе до настання найменш негативних наслідків; виявляти повагу до гідності кожної людини, справедливо та неупереджено ставитися до кожного, незважаючи на расову чи національну приналежність, мову, стать, вік, віросповідання, політичні чи інші переконання, майновий стан, соціальне походження чи статус, освіту, місце проживання, сексуальну орієнтацію або іншу ознаку. Подібних вимог ще можна назвати безліч, і всі вони спрямовані на повагу до людської гідності, на недискримінацію та толерантне ставлення до будь-якої людини. Саме на таких засадах і має базуватись діяльність поліції, в тому числі і комунікативна.

Розглянувши теоретичну складову етичної діяльності поліції, пропонуємо зупинитись на «практичній», тобто з'ясувати, яким саме чином поліцейські мають себе поводити під час спілкування з населенням. Перш за все, поліцейський має оцінити ситуацію, особливо звернути увагу на розташування співбесідника у просторі (прорахувати можливі дії суб'єкта, його наміри). Для цього треба зайняти найвигідніше положення для взаємодії та спостереження за невербальною комунікацією співбесідника, а також визначити дистанцію. Дистанція має бути безпечною, але достатньо близькою для спостереження. Також важливо правильно реагувати на поведінку людини: співчувати у важкій ситуації, посміхатися, коли це доречно, підбадьорювати тощо. Варто пам'ятати про те, що комунікація поліції з населенням є складним процесом, який включає в себе багато факторів. На кожного поліцейського покладається велика відповідальність під час здійснення ним комунікації, адже неефективна комунікація не лише унеможливило співпрацю поліції з населенням, а й негативно впливає на імідж поліції в цілому.

УДК 159.92

Сергій Миколайович ЛУГОВИК,

курсант групи ФЗ-409

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри педагогіки

та психології факультету № 3 ХНУВС

кандидат психологічних наук, доцент В. В. Доценко

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРАВООХОРОНЦІВ

Професійна діяльність правоохоронців пов'язана з великою кількістю непередбачуваних ситуацій, коли поліцейському необхідно контролювати свої емоції, розуміти, що відчувають оточуючі, взаємодіяти з громадянами, які перебувають у стані стресу і швидко приймати рішення тощо. Специфіка правоохоронної діяльності вимагає емоційної та врівноваженості емоційної, емпатії правоохоронців. Задля досягнення максимального професійного успіху правоохоронець повинен мати високий рівень розвитку емоційного інтелекту. Вивчення гендерних відмінностей емоційного інтелекту правоохоронців має важливе практичне завдання для виконання їх професійних обов'язків.

Вибірку дослідження склали 80 курсантів (40 дівчат та 40 юнаків) факультету №3 Харківського національного університету внутрішніх справ.

За допомогою опитувальника емоційного інтелекту (автор Д. Люсіна) було визначен, наступне (див. табл. 1).

Таблиця 1

**Гендерні особливості емоційного інтелекту
правоохоронців на етапі фахової підготовки, ($\bar{x}_{\text{ср}} \pm \sigma$)**

Показники емоційного інтелекту	дівчата	юнаки	t	p
Міжособистісний емоційний інтелект	46,74 \pm 3,81	42,64 \pm 4,40	2,74	0,05
Внутрішньо-особистісний емоційний інтелект	38,51 \pm 3,72	38,10 \pm 3,60	0,66	-
Розуміння емоцій	45,10 \pm 4,30	42,69 \pm 3,85	1,43	-
Управління емоціями	39,38 \pm 4,67	36,28 \pm 3,23	1,90	0,05
Загальний рівень емоційного інтелекту	76,41 \pm 4,17	68,31 \pm 4,07	4,09	0,001

Для більш детального аналізу складових емоційного інтелекту правоохоронців ми використали ще одну методику діагностики емоційного інтелекту Н. Холла, її результати представлені на рис. 1.

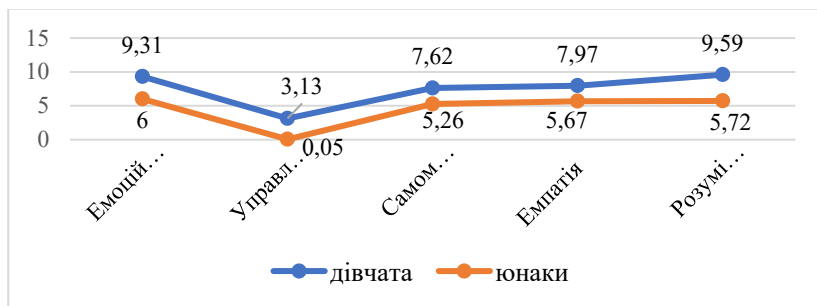

Рис. 1. Профіль емоційного інтелекту дівчат і юнаків правоохоронців на етапі фахової підготовки, (x_{cp})

Отже, міжособистісний емоційний інтелект краще розвинений у дівчат-правоохоронців порівняно з юнаками. Внутрішньоособистісний емоційний інтелект має однаковий рівень розвитку у дівчат і юнаків правоохоронців.

У дівчат-правоохоронців діагностовано зрілий профіль емоційного інтелекту середнього рівня розвитку за наступними показниками: високий рівень розвитку емоційної обізнаності, розуміння емоцій інших людей; середній рівень розвитку самомотивації і емпатії; низький рівень показника за шкалою управління емоціями.

У юнаків-правоохоронців визначено усереднений профіль емоційного інтелекту з середнім рівнем розвитку емоційної обізнаності, розуміння емоцій інших людей, самомотивації і емпатії і низьким рівнем розвитку вміння управляти емоціями.

УДК 351.741:16

Ігор Романович МАЙБОРОДА,

курсант групи Ф3-103

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2 ХНУВС кандидат філософських наук, доцент О. С. Мошенський

ЗАКОНИ ЛОГІКИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Аристотеля називають «батьком логіки». Навряд чи можна переоцінити його внесок у розвиток логічного знання. Саме він був першим, хто

розробив основи формальної логіки, дослідив форми логічного мислення, обґрунтував закони логіки.

Відповідно до учення Аристотеля логічні закони мають об'єктивний характер, тобто вони регулюють не лише мислення людини, а й є притаманними самій природі. У цьому сенсі людська логіка є органічним продовженням логіки об'єктивного світу, вона відбиває його суттєві відношення і зв'язки.

Закони логіки вносять певний порядок у мислення людини, регулюють хід думок. Кожен із законів надає мисленню конкретної властивості. Дотримання законів логіки є запорукою того, що мислення людини буде надавати їй істинне знання про навколишній світ, про об'єктивні процеси й явища.

Важливі закони логіки також і у правоохоронній діяльності. Правоохоронець, виконуючи функції з охорони громадського порядку, має адекватно реагувати на ситуацію, враховувати всі важливі її компоненти, реально оцінювати власний потенціал для відновлення порушеної справедливості.

Закон тотожності вимагає від правоохоронця у якості предмета мислення мати якусь конкретну подію чи явище і не підмінювати їх іншими до тих пір, поки ситуація не буде повністю зрозумілою і ясною. Не можна перескакувати на інший предмет, не доводячи до логічного завершення розуміння ситуації, яка знаходиться у центрі уваги у даний час. Цей закон також забороняє «підмінювати» смисл понять, які вживаються під час аналізу конкретної події. Протягом цього аналізу вони мають вживатися у одному й тому ж самому сенсі.

Закон заборони протиріччя говорить, що людина не може одночасно щось стверджувати і заперечувати про один і той же предмет в одному й тому ж відношенні. Це також важлива вимога для правоохоронця. Розглядаючи якусь ситуацію, аналізуючи її, він не може безпідставно виносити протилежні судження стосовно неї, він має дотримуватися якоїсь певної лінії, логіки. Так, затриманий підозрюваний у скоєнні якогось протиправного діяння може бути або причетним до нього, або непричетним. Він не може бути одночасно причетним і непричетним, лише щось одне з двох.

Важливим також для правоохоронця є закон достатньої підстави, який вимагає робити якісь конкретні висновки, лише маючи для того достатні підстави. Не можна звинувачувати людину у порушенні громадського порядку лише на підставі якихось непрямих, неоднозначних, сумнівних даних. Такі дані мають прямо свідчити про її протиправну діяльність і, що важливо, мають бути достатніми для висунення їй конкретних звинувачень і наступного складання протоколу про адміністративне правопорушення. Крім того, важливою вимогою для достатньої підстави є те, що вона має бути логічно пов'язаною з тією інформацією, підставою якої вона є.

УДК 811.133.1'42

Дмитро Валерійович МОРОЗ,

курсант групи ФЗ-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат філологічних наук О. Б. Оверчук

ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ ЯК МОВНОСТИЛІСТИЧНИЙ ФЕНОМЕН

На початку третього тисячоліття цілком вірогідно говорити про появу нової форми спілкування, що стрімко й упевнено увійшла в життя суспільства, а в умовах пандемії й самоізоляції людства набула особливої актуальності, – Інтернет-комунікації. Інтернет-спілкування, як важливий і невід’ємний компонент соціальної активності особистості, останнім часом перебуває в полі зору пильної уваги мовознавців, проте цей культурний феномен, попри значний інтерес до нього, все ще залишається мало дослідженим.

Швидкий розвиток інноваційних технологій і поява Інтернету значно полегшили процес спілкування. Інтернет сьогодні має чималу сферу поширення (коло користувачів мережі Інтернет зростає щодня), допомагає швидко отримувати інформацію, здійснювати комунікацію в просторі й часі, навчатися, цікаво й корисно проводити дозвілля тощо. Проте одночасно він характеризується й існуванням великої кількості негативних впливів на людську свідомість, серед яких викривлення інформації, зміна або підміна традиційних цінностей, формування хибних світоглядних позицій або ставлення до життя загалом.

Інтернет-комунікація може реалізовуватися в різних способах і формах (електронне листування, конференції, чати, форуми, інтернет-спільноти, соціальні мережі, онлайн-ігри тощо) та характеризується такими особливостями: 1) анонімність, що дозволяє учасникам процесу комунікації репрезентувати себе по-іншому або бути безвідповідальними; 2) невимушеність спілкування; 3) відсутність невербальної інформації; 4) використання спеціальних знакових систем; 5) сильна залежність Інтернет-співрозмовників один від одного; 6) переважно письмова, хоча можлива й усна (наприклад, інтернет-конференції), форма спілкування.

Мовлення такого виду комунікації також має свої специфічні ознаки, зокрема: 1) мережевий етикет або неетикет (нехтування традиційними етикетними формулами, використання ненормативних, грубих висловів тощо); 2) мережевий сленг (так звана «мова» віртуального спілкування, яку спочатку використовували фахівці в комп’ютерній сфері, а сьогодні – майже всі користувачі Інтернету). Він складається зі слів здебільшого

запозичених з англійської мови або власно українських, часто скорочених, перероблених чи спеціально перекручених («юзер» (користувач), «шутер» (гра-стрілялка), «деза» (дезінформація), «президент» (прецедент)); 3) аббревіація («LOL» (сміятися вголос)) або, переважно характерна для геймерів, повна чи часткова заміна літер у словах цифрами та псевдографікою (Г 9; Ж >|< або }|{ або]|[]); 4) недотримання норм української літературної мови. Віртуальне спілкування відбувається нерегламентовано, а тому співрозмовники, часто свідомо, нехтують загальноприйнятими правилами мовної поведінки, допускають орфографічні, граматичні, пунктуаційні помилки, які іноді можуть набувати технічного характеру через використання текстових редакторів («індекс» (індекс), «експрес» (експрес), «харків» (Харків), написання хештегів); 5) заміна емоційно маркованої лексики й невербальних засобів спілкування смайликами, стікерами, зображеннями; 6) використання термінологічної лексики у нетипових, на відміну від зафіксованих у словниках, значеннях, із порушенням таких вимог до термінів, як точність, однозначність, нейтральність; 7) гіпертекстуальність і спонтанність спілкування; 8) переважання специфічного письмового діалогічного мовлення, для якого характерна орієнтація на розмовний стиль, розмитість меж між усною та писемною формами.

Отже, проведений нами аналіз дає підстави говорити про появу унікального мовностилістичного феномену – Інтернет-стилю. Попри те, що він і має деякі спільні риси з розмовним, художнім, публіцистичним, офіційно-діловим і науковим стилями сучасної української мови, ототожнювати його із жодним із них не варто.

УДК 159.99:34.09

Юрій Робізонович МОСІЄВ,

курсант 209 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної

підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

ОСНОВНІ ТЕОРІЇ ВИНИКНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Домашнє насильство – одна з найактуальніших соціальних проблем, з якими стикається більшість населення. Домашнє насильство в Україні все ще залишається прихованим явищем, яке виходить на поверхню лише

коли приховати проблему вже неможливо. Думка, що насильство відбувається лише в соціально незахищених сім'ях є хибною, воно не залежить від класу, культури чи соціально-економічного аспекту.

Основні теорії насильства можна згрупувати у три групи:

1. Соціально-психологічний підхід підкреслює фактори соціального навчання та ролі, змодельованої на основі досвіду та освоєнні під впливом сімейного виховання.

2. Соціокультурний підхід: основна увага приділяється впливу соціального фактора та домовленості, а також сімейним відносинам. Окрім цього, увага приділяється соціокультурному підходу де соціальні норми патріархату показуються як причини агресії проти жінок.

3. Міжособистісні теорії: розглядаються як фактор насильства. Психологічні риси (агресивність, почуття провини, низька самооцінка).

Ця категорія також включає теорії, які підкреслюють роль алкоголю і наркотиків як прискорювача зловживання стосунками.

У своїй праці «Жіноча психологія» К. Горн лише пояснює, що подружнє життя – насильство, як болісна реакція чоловіка на будь-яке розчарування, що походить від його дружини. Ця реакція породжує інстинктивне бажання невпевнених чоловіків принижувати свою дружину, щоб підірвати її почуття та отримати самовпевненість. У свою чергу, мазохістську поведінку жінок К. Горн пояснює як таку, яка притаманна соціальній ситуації.

Крім того, вчені вказують на насильство чоловіків над жінками як результат соціалізації, а також проблему дисбалансу влади: сім'ї, в яких більшість рішень приймає один із подружжя, найчастіше стикаються з проблемою насильства. Поведінка жертв-жінок трактується, як поведінка, що пов'язана з «жіночою натурою», така поведінка «жертви» сама провокує насильство. Усі ці фактори роблять жінку вразливою до домашнього насильства.

У своїх дослідженнях О. М. Савчук зосереджує увагу на жіночі психологічні зміни, що спостерігаються у більшості жінок-жертв насильства. Спираючись на «циклічну теорію насильства», розроблену Л. Уокером, вона описує фази насильства та характер змін у психіці жінки.

На першому етапі робиться спроба посилити контроль над гвалтівником потенційною жертвою, на другому – жорстокий, а третій виявляє залежність потерпілого від кривдника, що фактично позбавляє його від покарання і призводить до повторення циклу.

Отже, виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що не існує єдина теорія, яка може повністю пояснити феномен побутового насильства. Врахувавши складності людської природи, особливостей слід врахувати соціальний вплив та характер сім'ї і різноманітність

сімей, індивідуальні особливості чоловіків і жінок та ті соціальні відхилення, які в сукупності можуть породити насильство.

УДК 811.111'42

Мирина Валеріївна МУЛІК,

курсантка групи Ф2-104

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства факультету № 2

ХНУВС кандидат філологічних наук, доцент В. А. Перцева

СОЦІАЛЬНА ТА КОМУНІКАТИВНА РОЛЬ ЖАНРУ SMALL-TALK У СУЧАСНІЙ ДІЛОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Мова – це специфічна форма комунікації, успішність якої залежить від того, чи був досягнутий контакт між мовцем і слухачем. Будь-яке спілкування (дружнє, ділове, наукове) охоплює як фатичні (контактні), так й інформативні елементи. Ці компоненти знаходяться один від одного в обернено пропорційній залежності, тобто чим більше в спілкуванні фатичного, тим менше інформативного, і навпаки. Одним із поширених у сучасному суспільстві жанрів неінформативної комунікації є small talk.

Small-talk – одна із форм традиційної культури спілкування, хоча й відрізняється від інших давно відомих жанрів, зокрема дружньої бесіди, сповіді, проповіді. Жанр small-talk характеризується приязною, спокійною й нейтральною тональністю. Основна його соціальна й комунікативна функція – демонстрація уваги й дружньої підтримки, встановлення контакту, заповнення пауз, під час яких партнери намагаються знайти тему для подальшої розмови, допомога для завершення бесіди. Small-talk має досить суворі етикетні правила, які насамперед забороняють будь-яку тематику й будь-які вирази, здатні порушити мирний процес спілкування «ні про що». І найголовніше, у small-talk є «золоте правило»: він завжди позитивний. Small-talk характеризується високою передбачуваністю змісту й презентації. Унаслідок шаблонності інформація в ньому (у суб'єктивному сенсі) майже повністю відсутня. Відомо, що чим більше співрозмовники мають схожих індивідуальних і соціальних знань (точок перетину), тим більше загальних тем для розмови вони знаходять, тим більше вони мають можливостей якісно обмінюватись інформацією. Тому партнерами неінформативного жанру small-talk найчастіше стають незнайомі або малознайомі люди.

Основні завдання й правила small-talk зберігають свою актуальність і сьогодні. Так, наприклад, неможливо не помітити, що під впливом примусової соціальної ізоляції традиційна комунікація зазнала величезної трансформації. Технічні засоби, Skype, Zoom дають можливість підтримувати

комунікацію тільки на мінімально необхідному рівні для розв'язання робочих питань і підтримки загальної ефективності в ролі тимчасового рішення, але будувати в такому режимі почуття довіри, довгострокові міжособистісні відносини досить важко. Тому сьогодні важливо визначити, які чинники полегшують міжособистісну комунікацію й дозволяють ефективно та швидко взаємодіяти з іншими людьми. Зрозуміло, що цінність спілкування коливається залежно від того, наскільки важливою для адресата є та інформація, яка передається, тобто чи допоможе вона виконати найкоротшим шляхом певне практичне або інтелектуальне завдання. На нашу думку, попри відмінності між певною тематичною банальністю й передбачуваністю жанру small-talk та високою інформативністю ділового спілкування, ці явища тісно пов'язані між собою. Процес ділової комунікації не можна уявити без елементів small-talk.

Отже, жанр small-talk грає роль вступу до ділової комунікації, оскільки однією з цілей такого спілкування також є визначення ключових позицій співрозмовника в тих або інших питаннях, спроба справити приємне враження або переконати. Імідж людини, яка цінує кожен хвилину свого часу, у сучасних умовах спілкування не завжди викликає позитивне ставлення до співрозмовника. Це треба враховувати в багатьох сферах. Так, професія правоохоронця – насамперед робота з людьми, а вже далі – із законами, інструкціями, кодексами, регламентами й документами, а роботу з людьми не можна здійснювати без емоційного дотримання принципу ввічливості, тактовності, довіри й симпатії, які найменшою мірою пов'язані безпосередньо з обміном інформацією, так необхідною для ділової комунікації.

Отже, small-talk може виступати як ізольований, самостійний мовний жанр, так і бути в ролі органічно вплетеного елемента загальної структури сучасної ділової розмови.

УДК 343.62:343.85

Дмитро Сергійович НЕМЧИНОВ,

курсант 209 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної

підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

РОЛЬ ПРАВООХОРОНЦІВ У ПРОФІЛАКТИЦІ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

Проблема розповсюдження різноманітних адикцій у дитячому середовищі є надзвичайно актуальною. Постійно збільшуються темпи

розповсюдження тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії, нехімічних видів залежностей, це спонукає науковців різних галузей вивчати вплив різних соціальних процесів на розповсюдження згаданих явищ, розробляти програми профілактики адиктивної поведінки. Особлива потреба в цьому є сьогодні, тому що вживання психоактивних речовин представляє серйозну загрозу здоров'ю та життю дітей. Останнім часом до сутності і змісту адиктивної поведінки стали відносити і нехімічні адикції: такі, як залежність від азартних ігор, від комп'ютеру, Інтернету, мобільного телефону, від роботи, влади, грошей, спорту, їжі та багато інших.

До методів профілактичної роботи співробітників правоохоронних структур з підлітками з адиктивною поведінкою можна віднести:

1. Співпрацювання з психологічними службами, які проводять поведінкові та соціологічні дослідження, внаслідок яких буде чітко визначено картину про групи молоді, які мають девіантну поведінку, є схильними до вживання наркотиків, алкоголю. Форми та методи профілактичної роботи адаптуються до наявних соціально-демографічних та матеріальних умов. Діагностика, прогноз розвитку проблеми полягають у дослідженні причин проблеми, стану її розвитку, чинників, які її визначають; аналізі ефективності реалізації профілактичних програм. Попередження негативної дії об'єктивних факторів: вплив на об'єктивні (природні, матеріальні, економічні) причини і чинники проблеми (подолання, нейтралізація, попередження, компенсація наслідків).

2. Попередження негативного впливу соціального оточення; попередження розповсюдженню негативних цінностей, взірців поведінки, захист від шкідливої дії інших людей. Проведення низки просвітницько-навчальних заходів із метою формування стійкого інтересу підлітків та молоді до здорового способу життя, підвищення рівня гігієнічної культури, санітарної освіти, відповідального ставлення до свого здоров'я; створення наукометодичної бази з профілактики негативних явищ і пропаганди здорового способу життя в молодіжному середовищі.

3. Підвищення ресурсів середовища: створення чи підвищення можливостей для подолання проблеми і факторів, які її створюють, альтернативного проблемі способу життя, повноцінного задоволення потреб індивідів.

4. Формування адекватного уявлення про проблему і ставлення до неї: формування свідомого ставлення людей до проблеми та її причин (знань, поглядів, переконань, установок тощо).

5. Виявлення і корекція особистісних якостей, які знижують адаптивні можливості людини: попередження негативного розвитку, нейтралізація і корекція вияву негативних ознак особистості.

6. Розвиток якостей, які підвищують адаптивні можливості людини: розвиток якостей, які є необхідними для подолання проблеми.

7. Організація та координація профілактичної роботи.

Отже, реалії сучасного суспільства вимагають всебічного підходу до вирішення проблеми адиктивної поведінки, особливо серед підлітків, тому що адиктивна поведінка спотворює моральні орієнтири дітей та молоді, заважає фізичному, психологічному, інтелектуальному розвитку дитини, проявленню різноманітних видів її активності, руйнує традиційні сімейні та духовні цінності.

УДК 343.62:343.85

Даниїл Володимирович ОЛЕКСЮК,

курсант 209 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної

підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В КОЛЕКТИВАХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ

У вітчизняній соціальній психології термін «психологічний клімат» вперше використав Н.С. Мансуров, який вивчав виробничі колективи. Психологічний клімат, на його думку – це емоційне забарвлення психологічних зв'язків членів колективу, що виникає на основі їх симпатії, збіги характерів, інтересів, схильностей. Він вважав, що клімат стосунків між людьми в організації складається з трьох складових. Перша складова – це соціальний клімат, який визначається усвідомленням спільних цілей і завдань організації. Друга складова – моральний клімат, який визначається прийнятими моральними цінностями організації. Третя складова – це психологічний клімат, тобто ті неофіційні відносини, які складаються між працівниками. У цілому, цей феномен прийнято називати соціально-психологічним кліматом колективу організації.

Для служби в органах внутрішніх справ характерними є особливі умови, що вимагає від працівників значних моральних і психоемоційних зусиль, спричиняє надмірні фізичні навантаження. Саме тому в сучасних умовах особливого значення набуває робота з персоналом, тобто діяльність щодо відбору, підготовки, розміщення, виховання, організації та контролю за виконанням функціональних обов'язків конкретних працівників. Нагальною потребою є підвищення ефективності застосування психологічних знань і використання сучасних підходів у службовій діяльності працівників органів внутрішніх справ.

Соціально-психологічний клімат – якісний бік стосунків, що виявляється у вигляді сукупності психологічних умов, які сприяють або

перешкоджають продуктивній спільній діяльності та всебічному розвитку особистості в групі. Такий клімат може бути сприятливим, несприятливим, нейтральним, позитивно чи негативно впливати на самопочуття людини.

Найважливіші ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату групи (колективу): довіра та взємимогливість членів групи один до одного; доброзичливість і ділові претензії; вільне висловлювання думок щодо справ колективу чи поведінки окремих осіб; відсутність тиску з боку керівництва на підлеглих і визнання за ними права приймати рішення, значущі для справ колективу; достатня поінформованість членів колективу про завдання та стан справ у колективі; високий ступінь емоційного включення та взаємодопомоги у ситуаціях, якщо є у цьому потреба; усвідомлення і взяття відповідальності на себе за стан справ у групі кожним із її членів.

Отже, соціально-психологічний клімат – це специфічне соціально-психологічне явище, яке складається в колективі під впливом тієї складної системи взаємовідносин, в якій знаходяться члени колективу між собою і з навколишнім соціальним середовищем в процесі служби і спілкування, проявляється в емоційному, поведінковому, когнітивному і моральному плані, впливає на активність особистості та діяльності колективу в цілому.

УДК 378.14(075.8)

Марина Андріївна ОРЕЛ,

курсантка групи Ф2-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат педагогічних наук І. М. Голопич

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ІМІДЖУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Закон України «Про Національну поліцію», визначає, що діяльність правоохоронців здійснюється у тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та інститутами громадянського суспільства на принципах партнерства. За такої умови основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції виступає рівень довіри населення до правоохоронців, який виникає на підставі відповідної професійної та етичної поведінки останніх. А питання щодо формування позитивного іміджу поліції є завжди пріоритетним й актуальним

задля правильного та плідного виконання завдань і потребує поглибленого вивчення.

Сучасні етапи державного реформування, вимагають нових підходів щодо усвідомлення й удосконалення моральних засад службової діяльності працівників правоохоронних органів України. Необхідно по-новому переосмислювати саму структуру МВС відповідно до потреб і запиту суспільства та роль кожного окремого поліцейського в суспільних процесах і змінах.

Головною ознакою позитивних змін у державі й діяльності правоохоронних органів є покращення власного іміджу. Зауважимо, що тут «імідж» є поняттям багатограним і вимагає серйозної уваги до всіх його аспектів, оскільки він має сильний виховний ефект, який впливає як на громадян, так і на самих працівників поліції. І саме позитивний імідж є необхідною складовою успіху поліцейського, щоб зробити його професійно-психологічний портрет завершеним і досконалим.

Основними складовими позитивного іміджу працівника поліції, які впливають на успішність професійної діяльності загалом є:

- індивідуально-психологічні ознаки в структурі особистості, які визначають вибір людиною сфери діяльності та ступінь її успішності в майбутньому (рівень інтелектуальних здібностей, особливостей мислення й інші психічні та пізнавальні процеси);
- професійно-діловий блок (професійна компетентність, зрілість, бажання відповідати вимогам діяльності працівника поліції);
- комунікативна складова іміджу працівника поліції (спілкування виконує роль регулятора взаємин між правоохоронцями та громадянами і виступає невід'ємною складовою іміджу працівника поліції).

Сформованість комунікативних вмінь і навичок, їх вміле й результативне застосування впливає на формування позитивного образу правоохоронця.

Отже необхідно формувати такі комунікативні навички поліцейського, як-от:

- уміння створити передумови для ефективного спілкування й міжособистісного контакту;
- уміння швидко встановити мовний контакт із незнайомими людьми й викликати до себе їх прихильність;
- уміння слухати;
- уміння й навички застосовувати методи комунікативного впливу під час здійснення оперативно-службової діяльності;
- уміння долати мовні бар'єри в спілкуванні;
- уміння застосовувати навички інтеракції і впливу під час професійного спілкування на інших осіб з метою отримання необхідної інформації для вирішення оперативно-службових завдань;

- уміння оцінювати результати процесу спілкування й планувати зміст і процес подальших контактів з правопорушниками, громадянами, працівниками поліції, керівниками, підлеглими.

Високий рівень комунікативної компетентності поліцейського свідчить про його належну освіту й викликає у населення довіру і бажання взаємодіяти з органами правопорядку.

УДК 37.01843:[378.6:351.741](477)

Анастасія Сергіївна ОЩЕПКОВА,

курсантка групи ФЗ-106

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: професор кафедри педагогіки та психології
факультету № 3 ХНУВС кандидат психологічних наук,*

доцент С. В. Харченко

УЯВЛЕННЯ КУРСАНТІВ ХНУВС ПРО НАВЧАННЯ У ЗВО З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ

Дистанційне навчання – особлива форма цілеспрямованого процесу засвоєння знань, умінь і навичок, специфікою якої є взаємодія учасників навчального процесу віддалено у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Головними особливостями дистанційного навчання є його екстериторіальність, тобто перебування слухачів за межами навчального закладу, та використання електронних засобів зв'язку.

Харківський національний університет є закладом вищої освіти зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських. Курсанти-першокурсники ХНУВС були змушені навчатися дистанційно, що стало певним викликом не тільки для них, але й для всіх учасників освітнього процесу. Відомо, що на першому курсі відбувається процес адаптації до освітнього середовища: курсанти звикають до свого нового режиму, нових обов'язків, високої відповідальності за свої дії. Більшість матеріалу, який вивчається першокурсникам є зовсім новим, що викликає певні труднощі з його опануванням. Крім того, першокурсники під час перебування на території університету мають можливість наслідувати поведінку, розуміти порядок в системі роботи поліції, краще взаємодіяти з іншими курсантами. До того ж мінімізована взаємодія із одногрупниками, також знижує ефективність конкурентного середовища- за кращі результати що впливає на дисципліну та нормативну поведінку курсантів. Але найбільш вагомою проблемою, яка виникла при дистанційному навчанні – це брак практичних занять. Майбутні поліцейські мають навчитися вправно користуватися

спеціальними засобами, володіти навичками домедичної підготовки, високими навичками комунікації та знати певні комплекси дій в екстремальних ситуаціях втратили можливість практикуватися.

Було проведено опитування, метою якого було з'ясування особливостей впливу процесу навчання в формі дистанційної освіти на курсантах 1-го курсу. Курсантам (20 першокурсників) були задані наступні питання:

- Яка форма навчання вам більше подобається?

- Яка форма навчання дає більші результати в ваших знаннях?

- Як ви гадаєте, комбінування дистанційного навчання з очним, покращить результативність у вашому процесі отримання знань?

- Ви завжди отримували відповіді від викладачів на запитання, що виникали під час дистанційного навчання?

- Навчаючись дистанційно ви розуміли весь матеріал, виникали труднощі?

- Скільки часу в день ви приділяли дистанційному навчанню?

Результати опитування дозволяють стверджувати наступне. Першокурсника був доступним достатній обсяг програмного матеріалу, вони мали змогу бачити відео-записи з детальними поясненнями, за допомогою платформ навчання та соціальних мереж отримувати відповіді на запитання, які виникали, від викладачів. Вільний доступ до навчальної інформації дозволив курсантам вивчати матеріал в зручному графіку. Для курсантів також знизилась завантаженість, що дозволяло їм приділяти увагу своїм уподобанням і саморозвитку. Загалом покращилися навички користування сучасними інформаційними технологіями, підвищився рівень самоорганізованості й відповідальності щодо власного розвитку.

Отже, дистанційна форма навчання є унікальною можливістю отримувати освіту екстериторіальним підходом, що є в умовах карантину найкращим варіантом навіть для курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських.

УДК 159.99:34.09

Тетяна Олександрівна ПАНЧЕНКО,

курсантка 209 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ПРОКУРОРА

Спілкування прокурорів з громадянами відбувається переважно у процесі розгляду і вирішення їх письмових заяв і скарг, а також особистого

прийому громадян із цих питань відповідно до ст. 12 Закону України «Про прокуратуру», Наказу Генерального прокурора України від 21 червня 2011 р. № 9 «Про організацію роботи з розгляду і вирішення звернень та особистого прийому в органах прокуратури». При розгляді письмових звернень особисте спілкування переважно не здійснюється, хоча, і при письмовому спілкуванні, прокурор повинен неухильно додержуватись етичних норм. Прокурори розглядають також звернення громадян про доступ до публічної інформації, яка є у розпорядженні прокуратури відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р.

Розгляд і вирішення звернень громадян у прокуратурі залежно від їх змісту спрямовані на захист їх суб'єктивних прав як від злочинних посягань, так і від інших порушень прав і свобод від незаконних дій і бездіяльності з боку органів державної влади та місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб. Отже, робота зі зверненнями громадян є важливою складовою правозахисної діяльності прокуратури. Кодексом поведінки органів прокурорського нагляду, прийнятим 11 липня 2000 р. у Нідерландах передбачено: «Службовець органів прокуратури повинен показувати особливе ставлення по відношенню до жертв правопорушень та до їхніх найближчих родичів, зробити все можливе, щоб забезпечити їхні інтереси належним чином».

На практиці, більшість людей, особливо літнього віку, прагне потрапити на прийом до керівника прокуратури, оскільки вважають, що він зможе краще розібратись із їх проблемами, ніж молодий недосвідчений прокурор. З етичних і психологічних міркувань доцільно, по можливості, йти назустріч таким побажанням. Саме «по можливості», оскільки у сучасну буремну епоху далеко не завжди можливо пунктуально дотриматись графіку особистого прийому.

Як правило, особистий прийом громадян проводиться в кабінеті прокурора, а в прокуратурах обласного рівня – у спеціальних приміщеннях, куди приходять до зустрічі з відвідувачами виділені для цього прокурори з відповідними матеріалами.

У ході прийому потрібно додержувались не лише етичних правил, але й етикету: запропонувати відвідувачеві присісти, зняти верхній одяг, намагатися не вести телефонної розмови з питань, що не стосуються предмета обговорення. Проте, за допомогою телефону, прокурор може оперативніше з'ясувати ті чи інші питання, які стосуються заяви чи скарги, і навіть одержати від посадової особи запевнення про негайне вжиття заходів, що, очевидно, є найприйнятнішим для відвідувача. Якщо, звичайно, обіцянки не будуть виконані, візит до прокурора доведеться повторити. Для того, щоб таке не трапилося, прокуророві слід запропонувати відповідній посадовій особі надіслати інформацію про вжиті заходи.

Важливим елементом особистого прийому є налагодження взаємопорозуміння між учасниками розмови. Як зазначається в літературі, взаємопорозумінням, якщо його можна досягти, є розшифрування партнерами повідомлень і дій одне одного, значущих з погляду авторів

Важко уявити, що бесіда з прокурором буде відбуватись за найпростішою схемою «розповіді відвідувача – усна відповідь прокурора – заповнення відповідної графи в журналі прийому». Насправді сторони задають одна одній уточнюючі запитання, висувають додаткові аргументи, спростовують висловлену аргументацію.

При виконанні службових обов'язків прокурор має поважати права та свободи людини і громадянина відповідно до вітчизняних та міжнародних правових норм, усвідомлюючи, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Прокурор повинен ставитися до людей справедливо, уважно, доброзичливо, згідно із загальнолюдськими принципами моралі, не допускаючи дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

УДК 159.99:34.00

Нікіта Іванович САМОТЕС,

курсант 209 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної

підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

РОЗВИТОК СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Згідно з визначенням Національного інституту психічного здоров'я США, стрес – це реакція організму на будь-які вимоги до нього. Це природна фізична відповідь тіла, що супроводжується такими симптомами: прискорений пульс, пришвидшене дихання, напружені м'язи.

Але, мабуть, найбільш корисне й загальноприйняте визначення стресу приписується Річарду Лазарус який визначає стрес як стан або почуття, яке відчуває людина, коли усвідомлює, що «вимоги перевищують особисті й соціальні ресурси, які вона здатна мобілізувати». Іншими словами, ми відчуваємо стрес, коли розуміємо, що щось вийшло з-під контролю.

Стрес – це неминуча реальність нашого життя, але не обов'язково негативна. Наприклад, стрес дозволяє нам швидко приймати рішення і діяти в складних ситуаціях. Без цієї функції організму людство просто не змогло б вижити. При цьому важливо знати, що наше тіло здатне ефективно справлятися тільки з невеликими дозами стресу.

Стрес може стати як позитивним, так і негативним досвідом в залежності від ситуації. Наприклад, початок нової роботи може бути абсолютно захопливим, якщо решта вашого життя стабільна й позитивна. Але якщо ви починаєте нову роботу, коли щойно переїхали в новий будинок / ваш партнер захворів / у вас проблеми з грошима, вам може бути важко впоратися з кількома джерелами стресу одночасно.

Професійна діяльність працівників поліції супроводжується максимальними за обсягом та інтенсивністю фізичними і психічними навантаженнями, складністю і різноманіттям вирішуваних завдань в умовах дефіциту часу та інформації, постійним ризиком і наявністю загрози життю. За подібних умов ефективність виконання службових завдань працівниками поліції значною мірою залежать від наявності високого рівня розвитку їх стресостійкості та особистісних ресурсів.

В юридичній психології стресостійкість розглядається в трьох аспектах: як реакція на стрес, як сприйняття стресової ситуації і як відношення поліцейського до стрес-факторів. Стресостійкість є професійно важливою, динамічною характеристикою особистості працівника поліції, що дозволяє протидіяти стресовому впливу і опановувати стресовими ситуаціями. Крім того, високий рівень розвитку стресостійкості дозволяє працівнику поліції успішно самореалізуватися, досягати життєво важливих цілей, бути високоєфективним у професійній діяльності, вміти налагоджувати контакти з громадянами і підтримувати стосунки з колегами і близькими, зберігати фізичне та психологічне здоров'я тощо. У ЗВО зі специфічними умовами навчання найбільш сприятливими засобами формування та розвитку стресостійкості є інтерактивні методи навчання, зокрема тренінг. Психологічний тренінг як метод активного соціально-психологічного навчання стає одним з найбільш ефективних способів професійного і особистісного розвитку працівників поліції. Так, В. О. Лефтеров зазначає, що на відміну від традиційних форм навчання і розвитку працівників поліції (лекції, семінари, навчальні практики і стажування, самонавчання), динаміка досягнутих на тренінгу професійних і особистісних результатів носить не регресивний характер (забування знань, втрата навички, втрата вмінь, розпадання патернів поведінки тощо), а прогресивний.

В процесі підготовки кадрів для Національної поліції України використовують два типи тренінгів. Перший – це спеціалізовані тренінги спрямовані на формування і розвиток конкретних умінь та вироблення поведінкових навичок. В них опора робиться на зовнішній, поведінковий

ефект, який згодом може викликати і зміни особистості. Наприклад, комунікативні, антистресові, мотиваційні тренінги; формування здорового способу життя; підготовки працівників поліції до дій в умовах підвищеного ризику; тренінгові програми корекції та терапії посттравматичних стресових станів тощо. До другого типу належать тренінги особистісного зростання (у їх основі лежить створення умов для саморозвитку поліцейських, розвитку здібностей рефлексії, підвищення відкритості до нового досвіду). Тут основний ефект спостерігається у внутрішньому плані – спочатку відбуваються внутрішні особистісні зміни (самооцінка, мотивація, ціннісні орієнтації і тощо), а потім, як наслідок, може змінитися і поведінка. В тренінгах особистісного зростання за допомогою відповідних технік учасники намагаються усвідомити та подолати власні психологічні проблеми, які перешкоджають вирішенню їх життєвих і професійних завдань. Кожен учасник тренінгу за допомогою інших учасників і тренера може позбутися внутрішніх бар'єрів, краще дізнатися, як його сприймають оточуючі люди тощо. Це дозволяє виявити та в подальшому більш ефективно використовувати свої соціально важливі якості, сформувати більш реальну оцінку здібностей, побачити власні помилки і недоліки.

УДК 004.056

Андрій Олегович СЕМЧУК,

курсант групи Ф4-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри інформаційних технологій

та кібербезпеки факультету № 4 ХНУВС кандидат наук

з державного управління, доцент Ю. М. Онищенко

ОСНОВНІ МЕТОДИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

Соціальна інженерія – це маніпулювання людьми через виконання дій або розголошення конфіденційної інформації іншим способом, ніж як через засоби технічного руйнування баз даних. Вказане явище є значно розвиненим як в Україні, так і в іншій країнах. Майже кожному з користувачів Інтернету хоча б одного разу приходив так званий «лист щастя», в якому повідомлялося, що саме він став щасливчиком та виграв автомобіль або іншу цінну річ. Саме за допомогою таких простих дій, які впливають на психологічні характеристики людської особистості шахраї намагаються заволодіти нашими персональними даними (іншою конфіденційною інформацією) із явно більш негативною метою, ніж заповнити анкету для отримання бонусної карти в популярному магазині.

Соціальна інженерія базується на досить простих психологічних особливостях людини, такі як: принцип зворотності («ти мені – я тобі»), принцип соціальної перевірки (ви оцінюєте свою поведінку в контексті поведінки більшості), повага до авторитетів (ви будете більше довіряти лікарю та поліцейському, аніж пересічній людині). Всі ці принципи застосовуються і при здійсненні «офлайнового» шахрайства, однак мають свою специфіку під час вчинення у мережі Інтернет.

Найбільш популярною схемою впливу на особу, яка використовується в соціальній інженерії є схема Шейнова, яка полягає у таких кроках: формування цілі впливу на об'єкт, пошук інформації про об'єкт, виявлення найбільш зручних цілей впливу, створення найбільш сприятливих умов для впливу на об'єкт, примус до потрібної дії, результат.

Найбільш популярними видами інтернет-шахрайства є наступні способи застосування соціальної інженерії:

- фішинг;
- вішинг;
- фармінг;
- попередження про вірус на комп'ютері;
- Quid pro quo;
- «Дорожнє яблуко»;
- зворотна соціальна інженерія;
- претекстинг.

Слід зазначити, що основним недоліком у сфері запобігання негативним проявам соціальної інженерії є відсутність системної роботи щодо її виявлення та подолання, наявність лише декларативних положень у стратегіях (іншими вони і не можуть бути, що зрозуміло) та відсутність прийнятих законодавчих та підзаконних актів, що містять дієві механізми протидії кіберзлочинам, зокрема тим, що вчиняються із застосуванням методів соціальної інженерії.

Серед проблемних питань слід зазначити низький рівень поінформованості населення щодо можливих загроз соціальної інженерії (варто відзначити позитивну роботу деяких банків у цій сфері), а також високу латентність подібного роду злочинів, що унеможливорює виявлення та притягнення до відповідальності усіх винних осіб.

Перспективним напрямом роботи для запобігання кіберзлочинам, що вчиняються із застосуванням методів соціальної інженерії є проведення усіма зацікавленими суб'єктами (державними інституціями, приватним сектором, правоохоронними органами, банківськими установами тощо) комплексу превентивних заходів, спрямованих на підвищення обізнаності пересічних громадян про загрози, пов'язані з реалізацією вище зазначених способів соціальної інженерії.

УДК 343.62:343.85

Ангеліна Геннадіївна СЕРГЕСЬВА,

курсантка 210 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

*Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України*

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

ПСИХОЛОГІЧНІ ВИМІРИ НАСИЛЬСТВА

Психологічне (або емоційне) домашнє насильство – це використання переваги для образи та приниження іншого члена сім'ї. Насильство – це також спосіб свідомого ігнорування потреб та почуттів залежних членів сім'ї, про яких потрібно піклуватися. Такі як діти або люди похилого віку.

Психологічне насильство зазвичай призводить до депресії, неврологічних розладів, загострює хронічні захворювання і навіть призводить до самогубства. Психологічне насильство в сім'ї супроводжує всі інші види насильства.

Психологічне (емоційне) насильство є постійним або періодичним. Словесні образи, погрози батьків, опікунів, вчителів, вихователів.

Статистика національної поліції за 2020 рік показує, що понад 60% жертв насильства не наважуються говорити про насильство або вдаватися до правоохоронних органів. Історії цих людей досі зберігаються вдома. Деякі люди не знають про ненормальну ситуацію і продовжують страждати, інші побоюються публічного осуду або втрати авторитету.

Одним з видів насилля є психологічне – це форма домашнього насильства, що включає словесне насильство, погрози (включаючи загрози третім особам), образи, домагання, залякування, інші способи поведінки, призначені для обмеження волі людини, контролю у сфері відтворення, якщо така поведінка або бездіяльність може призвести до того, що жертва відчуває емоційну невпевненість через побоювання щодо безпеки своєї або третьої сторони, не в змозі захистити себе або завдати шкоди психічному здоров'ю людини.

Жертви часто розцінюють таке ставлення злочинця як нормальну поведінку і «компенсують» його з точки зору ревності, рис характеру злочинця тощо, і вважають, що це результат їх «поганої» поведінки.

Отже, дуже важливим є проведення профілактичних заходів, пояснювальної роботи для протидії домашньому насильству. Доцільно було б організовувати заходи в закладах освіти та співпрацювати з благодійними організаціями.

УДК 159.944.3

Вікторія Олександрівна СИТНИК,

курсантка групи Ф1-20-101

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук Т. В. Шевченко

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ШВИДКОСТІ АДАПТАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЯК ФАКТОРУ ГОТОВНОСТІ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

Проведений аналіз екстремальних ситуацій у професійній діяльності поліцейських свідчить про те, що звичайний поліцейський знаходиться у екстремальних ситуаціях не менше ніж 50% робочого часу, патрульний поліцейський – 52% робочого часу, а спеціальні підрозділи поліції – 64% робочого часу. У свою чергу, аналізуючи систему професійного навчання Національної поліції можна зробити висновок, що у даному напрямку питання підготовки до дій в екстремальних ситуаціях майже не розглядаються.

Звертаючись до нормативної бази системи МВС слід зазначити, що питання адаптації до екстремальних ситуацій в діяльності поліції у нормативних актах не визначено. Наказ МВС 17.12.2015 № 1583 Про затвердження Порядку психофізіологічного обстеження кандидатів на службу в поліції та Порядку обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності кандидатів на службу в поліції визначає критерії якостей кандидата на навчання та визначає, зокрема, його рівень загальної реакції, однак ніяк не вивчає його адаптивні можливості. У свою чергу у системі професійного навчання поліцейських питанню адаптації до негативних факторів та екстремальних ситуацій увага не приділяється. Під час навчання увага приділяється лише питанням розвитку базових навичок володіння спеціальними засобами та зброєю, володінню базовими тактичними принципами, навіть не опрацьовуються методики розвитку базових якостей (увага, швидкість реакції, тощо).

Таким чином слід зауважити, що питання адаптації до дій в екстремальних ситуаціях у системі професійного навчання поліцейських не розглядаються.

З метою визначення впливу екстремальних ситуацій на поліцейських нами в Харківському національному університеті внутрішніх справ було проведено опитування серед поліцейських, які мають досвід роботи в поліції не менше ніж 3 роки. У опитуванні приймало участь 132 поліцейських.

По перше, слід зауважити, що 66%, тобто значно більше половини поліцейських зазначають, що мають недостатні уміння та навички до дій

в екстремальних ситуаціях. По друге, 35% поліцейських зазначають, що хоча б один раз були в смертельній ситуації. Слід зауважити, що даний показник є суб'єктивним та, зокрема, важко визначити скільки поліцейських знаходилися в смертельній ситуації але не усвідомлювали цього.

Також, варто зазначити, що серед 35% поліцейських, які зазначили, що хоча б один раз були у смертельній ситуації усі 100% зазначили, що їм не вистачає знань та вмінь в екстремальних ситуаціях.

Таким чином, спираючись на результати опитування можна зробити висновок, що у системі професійного навчання поліцейських вкрай необхідно розробити та впровадити методику розвитку професійних якостей працівників поліції.

Виходячи з вимог до професійної діяльності поліцейського та його службовим обов'язкам вимоги до адаптаційних можливостей та здібностей поліцейського повинні не тільки бути значно кращими, ніж у інших громадян України, а підхід до тренування адаптаційних властивостей поліцейських повинен мати системний характер та мати місце у системі професійного навчання поліцейських.

УДК 342.922

Олександра Русланівна СТЕПАНОВА,

студентка групи Ф6-ПС-дср-20-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних

та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС К. М. Гуртова

МЕДІАЦІЯ ЯК ГНУЧКИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ

На сьогоднішній час медіація є одним із найпопулярніших альтернативних способів врегулювання спорів (конфліктів) у розвинених країнах світу. Він передбачає залучення посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації, проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб сторони самостійно змогли обрати той варіант рішення який задовольнить інтереси і потреби обох учасників спору.

В Україні медіація набуває все більшої популярності. Українське суспільство потребує її майже в усіх видах правовідносин, у тому числі і політичних. У зв'язку з цим, медіація за останні роки починає здійснювати свій активний розвиток на території України. Свідченням тому є створення в Україні низки громадських організацій, які здійснюють розповсюдження медіації на території України.

Тут слід звернути увагу на те, що Верховною Радою України досі не прийнято проект Закону України «Про медіацію». На мій погляд, прийняття даного законопроекту розширить альтернативні способи вирішення спорів, дасть можливість сторонам врегулювати спір в позасудовому порядку, що сприятиме вдосконаленню в Україні механізмів захисту прав людини і громадянина. Важливо враховувати, що на відміну від судової процедури вирішення спору, в якій завжди є сторона яку не влаштовує рішення суду, в процедурі медіації сторони самостійно приймають рішення, яке задовольняє обох сторін спору.

На наш погляд, законодавство про медіацію, зокрема законопроект «Про медіацію», який буде прийнятий Верховною Радою України, повинен регулювати лише базові принципи медіації, такі як добровільна участь, нейтральність, незалежність, конфіденційність. Інші питання, наприклад, пов'язані з професійною етикою медіатора, мають регулюватись кодексом етики медіаторів, який повинен базуватись на основі типового документу, а саме Європейського кодексу поведінки медіаторів, який був розроблений ініціативною групою посередників за підтримкою європейського співтовариства.

Підсумовуючи, слід зазначити, що процеси в зміні процедури вирішення спорів між сторонами значно знизять навантаження на судову систему, що позитивно відобразиться на її роботі, буде сприяти впровадженню та застосуванню на практиці європейських стандартів і норм міжнародного права. Всі ці процеси будуть сприяти ефективному поширенню в суспільстві культури мирного врегулювання спорів, що значно посилить інтеграційні процеси і наблизить наше суспільство до Європейської спільноти.

УДК 343.6-053.5

Аліна Сергіївна ТЕРЕЩЕНКО,

студентка групи ПЗдср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права

та кримінології факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. Г. Луценко

БУЛІНГ ЯК ЗАГРОЗА БЕЗПЕКИ НЕПОВНОЛІТНІХ

У даний час масово зростає булінг серед суспільства, а особливо це є актуальною проблемою серед неповнолітніх. Булінг поширений не тільки на окремо взятій території, а й у більшості країн Європи. ЮНІСЕФ

повідомляє що в Україні 24% школярів стикаються з булінгом, з них 40% постраждалих дітей нікому про це не розповідали. На нашу думку ці цифри насправді ще більші, оскільки такий вид насильства може бути досить латентним.

Вітчизняне законодавство адекватно відреагувало на такий вид насильства прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», що потягнуло за собою ряд змін: визначено законодавчо поняття булінг, внесено зміни до Кодексу про адміністративні правопорушення України та Законів України, що охоплюють сферу освіти.

Проте, варто розуміти, що відповідальність за вчинення булінгу хоча і не передбачена чинним кримінальним законодавством, та все ж таки скоєння правопорушенням при вчиненні булінгу інших дій, кваліфікуються відповідними статтями Кримінального кодексу України, до яких можна віднести: побої, мордування, хуліганство, тілесні ушкодження різних видів тяжкості, погрози вбивством, а також доведення до самогубства.

Серед неповнолітніх найчастіше булінг трапляється у навчальних закладах, тому діти не почувають себе у безпеці. Цькування може проявлятися через різні форми насильства, такі як: фізичне насильство – бійки, підніжки, удари, стусани, штовхання, через які дитина зазнає фізичного болю та ін.; психологічне насильство – образи, ігнорування, розповсюдження неправдивої інформації, маніпуляції, погрози, залякування та ін.; сексуальне насильство – обмовляння, образливі жести, непристойні висловлювання, змонтовані відео та підроблені фото інтимного характеру та ін.; економічне насильство – вимагання грошей, відбирання їжі, псування особистих речей та ін. Окремим видом насильства слід виділити кібербулінг, що відбувається у кіберпросторі

Причин булінгу може бути багато, а саме: заздрість, лідерство, психічні вади у дитини, різні погляди та цінності та інше. Закон визначає механізми проти дії цькування, зокрема, покладання на засновника закладу освіти здійснення контролю за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та проти дію булінгу; на керівника закладу освіти – затвердження та оприлюднення на своїх веб-сайтах план заходу, спрямованих на запобігання та протидії булінгу, а також забезпечення відкритого доступу до правил поведінки здобувача освіти в закладі освіти. Всі заходи повинні бути спрямовані на вирішення цієї проблеми та мати показники ефективності. Моніторинг з цього питання потрібно проводити регулярно та коли стане відомо про конфлікти чи випадки булінгу. Безперечно, важливе місце у профілактиці та попередженні шкільного булінгу відведено роботі з учнями-кривдниками та учнями-жертвами. Оскільки науковці вказують, що ініціатори булінгу зазвичай мають обмежені навички вирішення конфліктів, розуміння почуттів інших та висловлення

співчуття, керування емоціями, їм, у першу чергу, надають допомогу в оволодінні цими навичками.

З такою ситуацією можна впоратися і самостійно: 1) ігнорування, як спосіб уникнути конфлікту; 2) збереження самовладання та відволікаючі «маневри», наприклад гумор; 3) залишатися спокійним, стримувати гнів та злість; 4) намагатися уникнути бійки, бо кривдник на це розраховує; 5) звертатися про допомогу до авторитетних людей для вирішення проблеми.

Все ж таки, для успішного попередження та уникнення булінгу потрібно проводити заняття з мирного розв'язання конфлікту щоб уникнути тяжких, а іноді незворотних наслідків.

УДК 159.9

Глона Олегівна ТИМОФІЄНКО,

курсантка групи ФЗ-106

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС кандидат психологічних наук О. П. Макарова

НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «АГРЕСИВНІСТЬ» У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

В реаліях сучасного суспільства термін «агресія» використовується надзвичайно широко. Це явище пов'язують з негативними емоціями (гнів), негативними мотивами (прагнення нашкодити), негативними установками (расовими упередженнями) і деструктивними діями.

У сучасній психології поняття «агресивність людини» має декілька значень. Розрізняють агресію як наслідок фрустрації; інструментальну агресію – спосіб досягти значущої мети; ситуативну агресію – людина, кинулася на захист іншої людини від агресора, іноді вимушена діяти агресивно; агресивність як властивість особи, схильність людини здійснювати акти фізичної або вербальної агресії, направленої проти інших людей. Агресивність розуміється як риса вдачі, як одна з найважливіших характеристик дій і вчинків, які визначають і встановлюють взаємини між людьми.

Дж. Доллард в монографії «Фрустрація і агресія» розглядав проблеми агресії, і визначається вона як «акт цільовою реакцією якого є нанесення шкоди організму» Це визначення виявилось таким, що є визначенням для багатьох подальших досліджень. Велика кількість дослідників розглядають агресію як реакцію ворожості на створену іншим фрустрацією, незалежно від того, наскільки ця фрустрація має ворожі наміри.

Дія, в результаті якої може бути завданий збиток, але яка не передувала злі наміри, Е Фромм відносить до псевдо-агресії. Види псевдо-агресії:

ненавмисна псевдо-агресія (випадковий постріл з пораненням людини); ігрова псевдо-агресія (проявляється в учбових тренінгах на майстерність, спритність тощо); псевдо-агресія як самоствердження. Концепція псевдо-агресії як самоствердження знаходить підтвердження в спостереженнях за зв'язком між дією чоловічих статевих гормонів і агресивною поведінкою. Сексуальна здатність чоловіків має велике значення продовження життя роду. Тому природа і спорядила самця особливо високим потенціалом агресивності, як відомо гормони викликають агресивність.

В ситуації, коли виникає загроза життю, здоров'ю, свобод або власності виявляється так звана оборонна агресія. Аналіз наукової літератури з проблем вивчення агресивності особистості показав, що агресивна поведінка є захисною реакцією на будь – яку загрозу життю – як загрозу самому життю, так і загрозу потребам їжі, сексі тощо. Ч. Дарвін називає це філогенетично закладена агресія, що зустрічається у людей і тварин, є не що інше, як пристосована захисна реакція.

Аналізуючи деструктивність, як прояв зл�акісної агресії, Е Фромм виділяє дві форми – спонтанна агресивність і агресивність, пов'язана із структурою особи. Причиною породження спонтанної агресивності є екстремальні умови - війни, релігійні та політичні конфлікти, потреба і відчуття знедоленості, а також – суб'єктивні причини.

Конкретним проявом соціальної агресивності є вбивства – це комплексне віддзеркалення людської агресії з мультифакторною біологічною і соціокультурною обумовленістю. Самогубство також є формою прояву агресії.

Агресія має свою сублімовану форму прояву, позитивну, творчу і конструктивну форму – любов. В першу чергу любов породжує протилежні агресії відчуття і відношення.

Аналіз психологічної літератури дав можливість сформувати уявлення щодо понять агресії та агресивної поведінки. Розгляд проблеми агресивності, в першу чергу, спирається на теорію К. Лоренца, яка розроблена в результаті вивчення поведінки тварин. З позиції аналітичної теорії К. Юнга проблема агресії та агресивності переставляється як психічна енергія, яка може виявлятися у формі сексуальності.

Агресивність розглядається як людська форма поведінки, націлена на образ або спричинення шкоди іншій живій істоті. Агресивність розглядається як модель поведінки, а не як емоція, мотив або установка.

Формування агресивності людини і її схильність до агресивної поведінки суттєво детермінуються особливостями її індивідуального розвитку. У прояві агресивної поведінки беруть участь такі фактори як вік, індивідуальні особливості, соціально – психологічні фактори, гендерні особливості, соціальне оточення тощо.

УДК 343.62:343.85

Сергій Андрійович ЧАУС,

курсант 207 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

*Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України*

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОЇ АГРЕСИВНОСТІ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ ПРАВООХОНЦЯМИ

Вивчення концепції професійної агресії є дуже важливим адже багато в чому ефективність праці людини залежить від комфортних відносин у колективі, мотивації до виконання роботи, реакції на стрес при виконанні службових обов'язків, можливості та навичок працювати з тим чи іншим екстремальним явищем, на яке впливає професійна агресія.

Фактори професійної агресивності які впливають на людину це безперечно реакції на стрес, ефективність праці, працездатність та багато іншого. Реакції на стрес «замри, бий або біжи» як фактор професійної агресивності поліцейського породжується екстремальністю, що характеризується такими чинниками: раптовість; виходить за межі норм звичних дій і станів; супроводжується наростаючим напруженням, прогресивним, коли ситуація змінюється; загроза здоров'ю та життю.

Процеси, що відбуваються з організмом поліцейського в екстремальних ситуаціях, можна представити наступним чином: стрес впливає на симпатичну нервову систему; симпатична нервова система стимулює роботу надниркових залоз; надниркові залози реагують виділенням адреналіну, гормонів та хімічних речовин.

Все це призводить до того, що людина включає три вроджені поведінкові реакції на екстремальну ситуацію: бий; біжи; замри.

Сама ситуація «замри» небажана, оскільки позбавляє поліцейського здатність приймати рішення та діяти, що може поставити під ризик чиєсь життя.

Негативним прикладом реакції «замирання» є те, що під час бойових дій люди, які перебувають у стресовому стані з таким типом реакції, скажімо, впасти в ступор, і в цей момент битва триває, а жертв стає більше.

Якщо ж розглянути залишилися дві реакції, то вийде, що людина або сліпо тікає, або кидається на загрозу. Без самоконтролю обидва варіанти до позитивного результату зазвичай не приводять. Тому найважливіше - не втрачати контроль і самовладання.

Щоб не отримати негативні наслідки та керувати своїми реакціями для досягнення позитивного результату, потрібна ефективність,

результативність та практична ефективність на високих рівнях, що дозволило б нівелювати вплив стресу.

Ставлення до агресії в суспільстві неоднозначне. З одного боку, агресія необхідна поліцейському для оволодіння навичками, здобуття знань, прояву будь-якої активності, захисту себе та інших, з іншого боку, агресії засуджується. Професійна агресія проявляється у відсутності прагнення враховувати почуття, права і інтереси підлеглих, прихильності до «каральних» впливів, у вимозі беззастережного підпорядкування. Агресія як професійна деформація проявляється у керівництва із збільшенням трудового стажу, звання і посади, коли зростають стереотипи мислення, зменшується самокритичність та здатність конструктивно вирішувати конфліктні і екстремальні ситуації, як в нарядах, так і в відділах. У загальному розумінні професійна деформація особистості – це зміна якостей працівника поліції, як патрульної так і кримінальної (стереотипів сприйняття, цінностей, характеру, способів спілкування та поведінки), що відбуваються під впливом тривалого виконання професійної діяльності. На рівні особистості, професійна деформація особливо поширена серед представників таких професій, як "людина-людина" (поліція діалогу).

Встановлено, що частота агресивних «спалахів» у поведінці поліцейського зростає залежно від особливостей та умов навколишнього середовища. Так, при задусі, спеці та герметичності люди стають більш дратівливими та агресивними.

Отже, під ефективністю агресії поліцейський розуміють показник успішності функціонування системи для досягнення встановлених цілей.

УДК 81:316.454.5

Аліна Геннадівна ШАПОВАЛ,

курсантка групи Ф2-107

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: доцент кафедри українознавства факультету № 2
ХНУВС кандидат філологічних наук, доцент В. А. Перцева*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ В ПЕРІОД СОЦІАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Мова, як засіб спілкування, постійно зазнає різноманітних трансформацій, накопичуючи ресурси для адекватного відтворення сенсу змін, які відбуваються в суспільстві. Основа для таких змін міститься в самій мові, але саме процеси, що відбуваються в житті суспільства (зовнішні чинники), їх стимулюють, оскільки суспільство існує, функціонує й розвивається лише за умови соціальної взаємодії, тобто взаємного обміну

інформацією. Таким чином, попри те, що мова й суспільство мають свої власні закони життєзабезпечення, все ж вони виявляються нерозривно пов'язаними.

Мова змінюється постійно, але на нинішньому етапі суттєвих соціальних трансформацій швидкість відтворення різних мовних модифікацій різко збільшилась. На нашу думку, причин для цього процесу декілька. По-перше, це зближення усної й письмової мовних форм, яке відбувається завдяки активному залученню засобів живої розмовної мови. По-друге, зміна в ставленні носіїв мови до порушень мовної норми, тобто її помітне послаблення: норма стала рухливою, менш визначеною й обов'язковою. Третьою причиною можна назвати визначальну роль у нормотворчій функції сучасних ЗМІ, а також масової художньої літератури (як друкованої, так й електронної). У цьому випадку спрацьовує знайомий усім стереотип авторитетності надрукованого слова: те, що написано й кілька разів повторено, сприймається як правильне. Саме в цій ситуації відбувається розширення меж нормативного, у результаті неправильне починає сприйматись як норма. Четвертою причиною, як нам видається, можна назвати потужний особистісний фактор: кожен учасник комунікації вносить свої мовні й мовленнєві особливості, беручи участь у колективному процесі модифікації мови. Суб'єктивізація й суттєвий вплив на мову індивідуального смаку конкретного носія, в основі яких лежить вічне прагнення людини до свободи самовираження, у цьому випадку межують із небезпечною комунікативною вседозволеністю й вульгаризацією мови на всіх її рівнях.

П'ята причина – це прагнення людини до можливості вибирати, яке передбачає пошук найбільш адекватних мовних засобів. Можна сказати, що сучасна мова характеризується переходом від принципу «норма – це заборона», до принципу «норма – це вибір», тобто вона пропонує безліч варіантів, а носій обирає найбільш придатний для певного контексту й певної ситуації.

Отже, мова як обов'язкова частина культури перебуває під впливом усіх змін, що відбуваються в соціумі на певному етапі, під час яких мовні елементи, які раніше (з різних причин) не були потрібними або бажаними, активізуються й втручаються у внутрішні ресурси мови. Таким чином, можна констатувати не лише наявність безумовного взаємозв'язку й взаємовпливу між розвитком мови й розвитком суспільства, але й той факт, що вплив суспільства на мову виявляється сильнішим, ніж вплив мови на суспільство.

УДК 378.016:811.

Дарина Романівна ШЕВЧЕНКО,

курсантка групи Ф2-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат педагогічних наук І. М. Голопич

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

У Законі України «Про національну поліцію», Положенні про патрульну службу, Довіднику типових професійно-кваліфікаційних характеристик основних посад працівників МВС прописані вимоги щодо високої кваліфікації й компетентності працівників Національної поліції України. У переліку компетентностей, які мають бути сформовані у правоохоронців є комунікативна компетентність.

Комунікативний аспект діяльності поліцейського виявляється у встановленні й підтримці контактів із працівниками різних служб органів внутрішніх справ, з правопорушниками, зі свідками, з потерпілими (з метою профілактики правопорушень, розкриття злочинів, розшуку злочинців тощо).

Проте, за даними отриманими під час опитування майбутніх поліцейських, ми переконалися, що існують певні проблеми обумовлені недостатньо високим рівнем сформованості комунікативної компетентності.

У процесі опитування курсантів першого курсу факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ (загальна кількість 87 осіб) було з'ясовано, що під час проходження служби в практичних органах у них виникали проблеми в професійному спілкуванні, які були пов'язані з: виявленням толерантності щодо поведінки людини, яка перебуває в агресивному стані (45,6% осіб); браку лексичного запасу, що обумовлено переважно незнанням державної мови та юридичної термінології (39% осіб); перевтомленнями, котрі виникають у результаті напруженого емоційного спілкування з правопорушниками та невміннями слухати іншу людину (15,4% осіб).

На нашу думку, проблема недостатньої підготовленості майбутніх поліцейських до професійного спілкування обумовлюється тим, що викладання суспільно-гуманітарних дисциплін, зокрема «Української мови професійного спрямування» нерідко вважається другорядним порівняно з фаховими дисциплінами. Таке судження, звичайно, є помилковим, однак воно має негативний вплив на формування уявлення майбутніх поліцейських про практичну значимість суспільно-гуманітарної підготовки, зокрема зацікавленість у якісному вивченні української мови професійного спрямування.

Ми цілком погоджуємося зі вченими, які визначають «комунікативну компетентність поліцейських» як здатність правоохоронців до встановлення контактів із правопорушниками й потерпілими, виявлення причин і мотивації адміністративних чи кримінальних правопорушень, розв’язання конфліктних ситуацій і забезпечення безпеки громадян, саморегуляції і самоконтролю в процесі взаємодії з правопорушниками.

Однак, акцентуємо увагу на тому, що 39% опитуваних вказали на те, що мають проблеми із добиранням української лексики і юридичної термінології під час професійного спілкування. Це свідчить про те, що у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання варто більше приділяти уваги формуванню комунікативних компетентностей майбутніх поліцейських засобами української мови, щоб правильно формувати індивідуальний стиль мовлення з дотриманням норм службового мовного етикету та не припускатися в усному професійному спілкуванні помилок під час вживання іншомовних слів і юридичних термінів, калюк з російської мови, макаронізмів, паронімів, омонімів тощо.

Отже, однією з важливих умов у підготовці майбутніх поліцейських є вивчення й використання засобів української мови для формування й розширення комунікативних компетентностей.

УДК 343.62:343.85

Олег Миколайович ШИЯН,

курсант 208 навчального взводу

Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної

підготовки факультету № 2 ДЮІ МВС України

кандидат педагогічних наук В. Є. Ромашенко

УСПІШНА ОСОБИСТІСТЬ

Світовий досвід та інноваційна практика доводять, що найбільш ефективним методом підготовки молодого покоління, яке буде визначати долю України третього тисячоліття є формування у молоді досвіду такої освітньої діяльності, яка орієнтована на особистісний успіх, потребу в самореалізації з урахуванням суспільного замовлення. Саме в цьому і полягає актуальність теми.

На жаль, у нашому суспільстві нерідкістю є стереотипні уявлення осіб юнацького віку про успішність чоловіків та жінок.

Стереотип – це стійкий образ або стійке уявлення про будь-які явища, людей, події, що властиве представникам тієї чи іншої соціальної групи.

Стереотипізація – процес формування образу людини на основі вироблених групою стереотипів, особистісних вражень суб'єкта.

Успішна особистість – це поняття, яке охоплює не одиничне випадкове явище, а неодноразово верифікований життєвий досвід, що формується завдяки позитивному мисленню і способу життя, основу якого складає мотивація досягти поставленої мети через цілеспрямовану діяльність, прагнення гармонійно розвиватися.

Х. Маккей вважав, що, всі люди мають індивідуальні здібності, що підкреслюють унікальність суб'єкта, але існують і загальні характерні особливості успішних людей, що допомогли їм досягти успіху. На основі цих особливостей була побудована формула успіху, яка містила суму таких компонентів: завзятість, визначення мети, зосередження зусиль. Варто до цієї формули додати впевненість у собі. Розвиток здібностей, характеру, ділової активності, цілеспрямованості, рівня впевненості в собі – гарантують особистості досягнення успіхів в певних сферах життєдіяльності.

У той же час, в суспільстві збільшується число молодих людей, які не бажають жити по нав'язаній їм моделі успішності. Вони прагнуть займатися тим, що їм подобається і досягають успіху, перетворюють власне хобі в основне заняття.

Я вважаю, що перебуваю на вірному шляху, це підтверджують навколишні мене люди, я правильно сприймаю і оцінюю те, що відбувається, вмію спілкуватися, користуюся довірою і повагою, впевнений в своїх силах.

Мені, звичайно, ще належить величезна праця над собою, але я завжди пам'ятаю про найважливішому правилі успішної особистості - кожна людина здатна стати господарем свого життя, її будівельником.

Я хочу і буду успішною особистістю, але за тими критеріями, які визначаю я сам. Успішним у тому, що досягаю поставлених перед собою цілей!

УДК 316.6

Ольга Сергіївна ШМУЛІЙ,

студентка групи Ф-6-ПЗ-дср-18-3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права

та кримінології факультету № 6 ХНУВС

кандидат юридичних наук І. Г. Луценко

ЗРОСТАННЯ МОБІНГУ ЯК ЗАГРОЗА В СОЦІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Останнім часом досить часто нові терміни такі як булінг, аб'юз, харасмент, мобінг та інші міцно входять у наше життя. Проте новизна цих

слів зовсім не означає відсутність тих явищ і процесів у сучасному житті українського суспільства, які вони пояснюють.

Вперше явище мобінгу в сфері праці було докладно описане психологом, вченим-медиком Хансом Лейманном в опублікованому в 1984 р. у The National of Occupational Safety and Health звіті щодо результатів дослідження, проведеного впродовж 1982-1983 рр. у Швеції, який визначив його як систематичне цькування, психологічний терор, форму психологічного тиску у вигляді цькування співробітника у колективі, зазвичай з метою його звільнення.

Проблема мобінгу у сучасних реаліях досить актуальна, оскільки тяжка економічна і супутні кризи у державі призводять до зменшення офіційних робочих місць, а значить люди вимушені за будь-яких умов триматися за своє робоче місце. З нелегальними працівниками ситуація ще складніше.

Форми прояву мобінгу можуть бути різними: 1) психологічні: цькування, непристойні жарти, плітки, бойкоти, ігнорування, хамство, інтриги, психологічний садизм, соціальна ізоляція та ін.; 2) матеріальні: свідоме пошкодження майна жертви; псування техніки, що належить або за яку відповідає жертва, знищення документації тощо; 3) фізичні: сексуальні домагання, переслідування, перенавантаження різними видами робіт.

В результаті таких дій, людина може зіткнутися окрім професійних труднощів ще із такими наслідками мобінгу, як знервованість, нервові кризи, зростання незадоволення, зниження самооцінки, втрата самоповаги, акти само ушкодження і навіть суїциди.

Приводом для мобінгу може стати і сама людина – жертва, яка своєю поведінкою може демонструвати свою перевагу над іншими, наприклад, призначення одного із співробітників на керівну посаду.

На сьогоднішній день не має законодавчого визначення терміну «мобінг», проте аналіз чинного законодавства дозволяє констатувати законні підстави захисту від нього, а саме стаття 3 Конституції України наголошується, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; стаття 2 Кодексу законів про працю України закріплює право на здорові та безпечні умови праці як одне з основних трудових прав працівників; Законом України "Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні" визначено поняття "утиск", як "небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери". Отже, можна стверджувати, що зазначені нормативно-правові акти фактично визнають суть мобінгу.

Принагідно також зауважити, що осередком мобінгу може бути не тільки трудовий колектив, а і шкільне середовище. У цьому випадку вся

вина покладається на вчителів, які через низький рівень культури та непрофесіоналізм у виховній роботі систематично у присутності інших учнів принижують окремих учнів через їх низьку успішність, відмінність у поведінці або зовнішньому вигляді, а також через небажання (неможливість) батьків здавати гроші на шкільні потреби. Такі дії можуть створити передумови для іншого виду насильства, вже серед дітей – булінг.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що мобінг і будь-які інші форми насильства несуть негативні руйнівні наслідки у взаємодії соціальних середовищ, які безумовно, в більшій або меншій ступені можна визнати як фонові для злочинності явища, у відношенні яких мають бути здійснені наукові розвідки.

СЕКЦІЯ 9

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В СИСТЕМІ ЯКОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 342.922

Денис Олександрович МЕДЯНИК,

студент групи Ф6-ПСдср-20-2

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: викладач кафедри фундаментальних
та юридичних дисциплін факультету № 6 ХНУВС К. М. Гуртова*

ЮРИДИЧНІ СТАНДАРТИ ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ ЩОДО ПОРУШНИКІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

В останні роки тема академічної доброчесності стала однією з основних у розмовах про вищу освіту та науку, причому незалежно від того, на якому рівні та за участі кого такі дискусії ведуться. Політики та вчені, громадські активісти та студенти – це неповний перелік тих, хто у тій або іншій мірі порушує це питання. Питання академічної доброчесності дійсно важливе, а саме врегулювання таких видів «порушення» академічної доброчесності як об'єктивне оцінювання студентів, тобто здобувачів освіти під час навчання у закладах вищої освіти.

Термін «академічна доброчесність» поряд з видами порушень академічної доброчесності з'явився у національному законодавстві про освіту і про вищу освіту лише 5 вересня 2017 р., що сталося внаслідок прийняття у новій редакції Закону України «Про освіту» та внесення змін до Закону України «Про вищу освіту».

У Конституції України зафіксовано низку надважливих положень (принципів), які визначають як діяльність будь-якого органу влади взагалі, його діяльність щодо застосування ним тих або інших санкцій (покарань) до тієї або іншої особи. Так, відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України «Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України».

Процес оцінювання – це невід'ємна частина освітнього процесу, що значно впливає на її якість. На думку В. Лозової, успішність кожного (учня, студента) «повинна бути оцінена з максимальною точністю й об'єктивністю», що означатиме: оцінка, з точки зору студента, є справедливою та переконливою. Водночас, діяльність викладача полягає у науково обґрунтованому змісті питань, завдань, вимог, неупередженому

ставленні до студента, додержанні критеріїв оцінювання навчальних досягнень з конкретної навчальної дисципліни.

Згідно з «Методичними рекомендаціями для експертів Національного агентства щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми», контрольні заходи та критерії їх оцінювання мають бути чіткими і зрозумілими; тобто здатними перевірити те, що заплановано для перевірки.

В Рекомендаціях для покращення якості вищої освіти в Україні, які були запропоновані чеськими фахівцями (В. Дворжакова, І. Смічка, М. Видлакова), запропоновані такі ознаки об'єктивного оцінювання: - критерії й способи оцінювання та призначення балів завчасно викладаються у вільний доступ; - спосіб оцінювання дає можливість студентам отримати фідбек, зворотній зв'язок; - оцінювання консистентне чесне щодо всіх студентів і відповідно до чітко визначених процедур; - існує формальна процедура оскарження рішень з боку студентів ВНЗ оцінює випадки розгляду скарг та апеляцій студентів.

Висновок. З огляду на вищесказане, методи об'єктивного оцінювання здобувачів вищої освіти є не досить вичерпними, адже оцінка здобутих знань здобувачами освіти «вищої» школи вимагає напруження мозкової діяльності науково-педагогічних працівників для ґрунтовного сканування обсягу знань студентів. Також вважаю доцільним створення окремого нормативно-правового акту бо мова йде саме про вид юридичної відповідальності, відповідно до якого Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти реагуватиме на порушників академічної доброчесності в межах повноважень новоствореного окремого акту законодавства.

УДК 373.1

Руслан ПАНЧЕНКО,

курсант групи Ф-3-204

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент ХНУВС

кандидат юридичних наук А. С. Дядін

МОТИВАЦІЯ ЩОДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ

Мотивація є основою розвитку та особистості, саме вона є тим джерелом натхнення кожної людини робити ті чи інші дії, а також приймати рішення, щодо визначення особи в соціальній стратифікації та соціальній системі. Тому мотивація визначає сукупність зовнішніх і внутрішніх умов, що спонукають індивіда до активності.

Мотивація має мінливий характер, це залежить від багатьох чинників насамперед від психологічного стану, потреб особистості в матеріальному, а також духовному розвитку, взаємовідносин особистості з оточенням та інше.

З раннього віку кожен намагається виконувати якісь ролі, це може бути копіювання дій батьків або інших людей, героїв мультфільмів, казок, кінофільмів. Тим самим дитина робить, те що їй до вподоби, тому дуже важливим є обрання професії, яка буде подобатись, а також приносити натхнення в подальшому розвитку. Людина стає перед вибором своєї професійної визначеності в випускних класах школи. Але необхідно розуміти якщо вам математика подобається більше, ніж біологія, то це допоможе віднести себе до класу професій, пов'язаних зі знаковими системами. Але це ненадійно, Вам може подобатися математика лише тому, що у вашій школі, волею обставин, виявився дуже талановитий і чарівний математик, який може пробудити інтерес до цього предмету навіть у тих, хто не має ніякої схильності до оперування в знакових системах. І якщо ваш викладач біології не любить свій предмет і тяготиться процесом навчання або не любить учнів, то мало надії на те, що цей чудовий предмет зацікавить вас. Тому, здійснюючи вибір, потрібно подумати, чому вам ця область здається більш привабливою.

На цей вибір впливає сукупність зовнішніх та внутрішніх факторів, у тому числі і мотивів професійного спрямування досить таки динамічна і змінюється протягом усього життя, а саме від слабких нерозвинутих мотивів, які проявляються в дитинстві, фантазій і мрій підліткового віку до мотивів чіткого та сталого вибору з точки зору здібностей, інтересів і цінностей людини.

Досить часто особистість обрає певну професію, а насправді це може бути компенсаторним прагненням замінити ті недоліки характеру, які були властиві: нерішучість, брак впевненості у відносинах з іншими і прагнення до підпорядкування авторитетам.

Існує велика кількість різноманітних мотивів, що впливають на ефективність самого процесу професійного самовизначення. Поряд з соціально-психологічними мотивами, а саме самоповага, визнання оточуючими людьми, моральне задоволення роботою, велике значення мають економічні мотиви: гідна заробітна плата, наявність пільг.

В останні роки в нашій країні все більшою мірою особистість починає розглядатися як суб'єкт саме професійної діяльності, а не діяльності взагалі, як це було раніше. Реалії сьогодення диктують такі умови, що професія стає для людини не просто засобом для отримання матеріальних благ (причому не важливо, значних чи ні, так як ми розуміємо, що відчуття значущості блага ґрунтується на суб'єктивності і завжди

відносно), а способом життя, який багато в чому визначає спрямованість особистості і її світоглядну модель. Таким чином, все більш помітною стає тенденція до тісного переплетення особистості і виконуваної нею професійною діяльністю, де, з одного боку, це може вести до позитивних змін як в самій особистості, так і професії, а з іншого до професійної деформації і формування негативних установок щодо самої професії.

Мотивація професійного вибору набуває форму певної мотиваційної структури, в якій представлені як усвідомлювані, так і неусвідомлювані мотиви. Усвідомлювана мотивація багато в чому пов'язана з потребою в допомозі собі, в дозволі власних конфліктів, а також з потребою в допомозі іншим. Дані спонукання контролюються самою особистістю майбутнього професіонала. По-іншому все може бути з неусвідомлюваною мотивацією. На наш погляд, несвідома мотивація скрутна в контролі, що може припускати її вплив на особистість самого майбутнього. Несвідома мотивація як би незримо втручається в процес професійного становлення особистості, забезпечуючи, по можливості, а найбільш ефективно задоволення лежить в основі потреб особистості.

Вибір професії це суб'єктивний крок кожної людини, який впливає на її долю. Яку професію обрати і як бути затребуваним на ринку праці в майбутньому? Яка професія принесе і задоволення, і фінансове благополуччя? На ці основні питання має дати відповідь кожен на окремому етапі свого життя. Підлітку важко відповісти на ці питання, тому що він не знайомий зі світом професій і ще жодного разу в житті не працював. Дорослій людині буває ще важче знайти своє покликання, кардинально змінити своє життя, якщо вибір спеціальності в підлітковому віці виявився невдалим.

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Сучасна наука і правоохоронна діяльність

Тези доповідей
учасників XXVIII науково-практичної конференції
курсантів та студентів

(м. Харків, 14 травня 2021 року)

Відповідальні за випуск: *О. О. Хань*
Комп'ютерне верстання: *А. О. Зозуля*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 18,2. Обл.-вид. арк. 17,2.
Тираж 15 пр. Зам. № 2021-13.

Видавець і виготовлювач – Харківський національний університет внут-
рішніх справ,
просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.